

101 cách dạy con thành tài

TRẦN ĐẠI VĨ - NGÔ KHU

CD
BK

NHÀ XUẤT BẢN
TỰ DIỆN BẠCH KHOA

101 CÁCH DẠY CON

THÀNH TÀI

TỦ SÁCH TRI THỨC
BÁCH KHOA PHỔ THÔNG

TRẦN ĐẠI VĨ – NGÔ KHU

101 CÁCH DẠY CON THÀNH TÀI

Biên soạn: NGUYỄN GIA LINH

NHÀ XUẤT BẢN TỪ ĐIỂN BÁCH KHOA

LỜI NÓI ĐẦU

Yêu con là bản tính của bố mẹ, nhưng yêu con như thế nào mới gọi là yêu thực sự?

Chúng tôi nghĩ rằng, để con lớn lên tự nhiên, cảm nhận được hạnh phúc trong cuộc sống đó mới là tình yêu đích thực. Muốn thay đổi số phận của con trẻ trước hết cần phải học cách giáo dục con trẻ sống lành mạnh. Với con trẻ bạn luôn là tấm gương.

Dậy dỗ con trẻ là việc chung của chúng ta cũng như của cả nhân loại, cần cho trẻ có tuổi thơ vui vẻ và giảm bớt các áp lực. Cuốn sách này đã nói lên tất cả những điều ấy. Bạn hãy đặt cuốn sách này ở đầu giường làm cảm nang nuôi dạy con, chắc chắn bạn sẽ thành công. /.

Chương 1

GIÁO DỤC THEO KIỂU PHƯƠNG ĐÔNG

Bố mẹ ai cũng muốn con mình trở thành người tài giỏi, nhưng làm thế nào để đưa trẻ hoàn thành tốt sứ mệnh thay thế chúng ta.

*** Vai trò của người cha trong việc giáo dục con cái**

Tục ngữ có câu:

"Còn cha gót đỏ như son

Mất cha còn mẹ gót con đen sì."

Câu nói đó có vẻ đề cao người cha quá đáng bởi trong đời thường có biết bao nhiêu người mẹ chẳng may chồng qua đời hoặc phải ly hôn, nhưng bằng tài năng nghị lực vẫn nuôi con khôn lớn thành người để "gót son chúng vẫn đỏ chót được người người ngợi khen."

1. Hơi ấm của người cha:

Lẽ thường tình một gia đình vợ chồng sum họp nuôi con bao giờ cũng dễ dàng hơn người ở hoàn cảnh

đơn côi. Theo luật âm dương: âm mềm mại tĩnh lặng, dương mạnh mẽ sinh động. Khi còn rất bé, đứa con đã rất cần cha. Không phải vì cha chúng giúp đỡ vợ nuôi nấng chăm sóc con mà chính là hơi ấm đàn ông trong nhà của người cha. Đứa bé thích chơi với bố trò chơi khoẻ mạnh và thích mẹ cho bú ẵm nựng nịu...

Luật âm dương ấy đã phân công từ rất xa xưa: người cha là trụ cột của gia đình. Người cha là lao động chính, là người chủ trương, đường lối định hướng trong gia đình và đối ngoại với bà con làng nước, còn người mẹ giúp người cha thu xếp vun vén gia đình, nuôi dạy con cái... Những đứa con trai tìm thấy ở cha chúng tính cách của một người đàn ông cương nghị, sẵn sàng đảm nhận các công việc nặng nhọc khó khăn, sẵn sàng đứng ra bảo vệ người vợ và những đứa con yếu đuối. Tính cách và tấm gương tốt của những người cha ấy cũng giúp đứa con gái trong gia đình sau này sẽ chọn người yêu, người chồng lý tưởng và những đứa con của họ sẽ thành người hữu ích.

2. Tác hại của hình ảnh người cha chưa tốt:

Không ít người cha do tính cách yếu đuối, ích kỷ... đã không làm tròn nghĩa vụ của mình.

Anh B là điển hình của người cha vô trách nhiệm. Vốn ham thích rượu chè, cờ bạc, lêu lổng, từ sáng sớm anh đã la cà quán cà phê gặp gỡ người chơi cờ

cá ngựa... Chiều anh đi dò số đề hoặc tiếp tục đỏ đen. Được thua anh đều cùng bạn bè nhậu nhẹt tận khuya mới về. Vì đi sớm về khuya nên các con của anh ít khi được gặp mặt cha. Mọi việc nhà đều do vợ anh quán xuyến. Có người nói: "Thằng cha B sướng thật, đi chơi suốt ngày!" Sướng đâu chẳng thấy, chỉ thấy con anh phải bỏ học đi làm sớm. Có đứa học tính cha cũng tập chơi đỏ đen, hút sách bị đuổi việc...

Những người cha tốt, chúng ta gặp rất nhiều. Lẽ ra phải có trường lớp đào tạo làm cha một cách bài bản như phải học chữ học nghề để vào đời. Thông thường người ta chỉ học làm cha bằng tấm gương của cha mình và cha của bạn bè xung quanh.

*** Con hư tại mẹ...?**

Về việc giáo dục con cái, trong dân gian có câu "Con hư tại mẹ...", điều này có nghĩa là con hư do mẹ quá chiều chuộng hoặc không biết dạy dỗ. Đã có không ít những ông bố hoặc là có thói gia trưởng, coi công việc phục vụ gia đình, chăm sóc con cái là của người mẹ; hoặc là chối bỏ trách nhiệm của mình trong việc giáo dục con cái nên đã dùng câu này để "kết tội" người mẹ khi con hư. Đến nay quan niệm này trong một chừng mực nào đó đã bộc lộ những mặt không phù hợp và đem lại những hậu quả không nhỏ.

Hai vợ chồng đều là giáo viên đại học. Họ có một trai và một gái. Có một dạo, do cuộc sống vợ chồng khủng hoảng, anh xoay ra uống rượu, lâu rồi thành nghiện, thành nát rượu. Đây cũng chính là thời điểm hai đứa con đang ở tuổi "dở dang", rất cần đến sự chăm sóc, nâng đỡ của cha mẹ về mặt tinh thần. Mặc dù cố gắng nhiều song chị cũng chỉ uốn nắn được đứa con gái theo ý mình, còn đứa con trai thì ngày càng xa mẹ. Khi cháu vào cấp III thì mắc nghiện và sự hối hận của người cha đã quá muộn màng. Đây là một trong số rất nhiều ví dụ cho thấy con hư không chỉ tại mẹ.

Cha mẹ là tấm gương của con cái. Nhưng với con trai thì sự tác động, dạy dỗ của người cha là vô cùng quan trọng. So với trước đây, các bé trai bây giờ có quá nhiều trò tiêu khiển, giải trí, mà trong số đó có không ít trò vừa ảnh hưởng tới thời gian học hành, vừa tiêu tốn tiền của cha mẹ như trò chơi điện tử. Theo làn sóng "văn minh" du nhập từ nước ngoài vào, tệ nạn xã hội cũng ngày càng tăng, đặc biệt là nạn tiêm chích, nghiện hút, mại dâm. Có những bậc cha mẹ không khỏi lo lắng phàn nàn rằng, trẻ em bây giờ bước ra khỏi nhà là gặp tệ nạn xã hội. Nỗi lo lắng đó không phải là không có cơ sở vì số trẻ em mắc các tệ nạn trong xã hội ngày càng tăng. Cách đây vài chục năm, hiếm có cảnh cha mẹ đến trường theo dõi con có trốn học đi đánh điện tử hay là một việc gì

khác không, còn bây giờ việc đó chẳng có gì là lạ cả. Điều đó cho thấy việc giáo dục con cái, đặc biệt là con trai, ngày càng nặng nề khó khăn và là trách nhiệm chung của cả cha lẫn mẹ.

Một vài anh bạn tôi khi con trai đến tuổi trưởng thành mới cay đắng nhận ra rằng mình đã bỏ lỡ mất thời gian rèn luyện con nếp sống có kỷ luật, giờ giấc, rèn luyện ý chí, sự kiên trì nhẫn nại trong việc thực hiện phục dịch đặt ra... Tức là rèn luyện cho con trai những phẩm chất cần có của một người đàn ông. Lúc đứa trẻ cần người cha thì người cha lại giao phó trách nhiệm nuôi dạy con cho một mình người mẹ, còn mình thì mãi mê công việc kiếm sống.

Vậy vai trò, trách nhiệm giáo dục con cái của người mẹ thời hiện đại là ở đâu? Không ai có thể phủ nhận vai trò quan trọng của người mẹ đối với việc hình thành tính cách, tình cảm, nếp sống của con cái. Nhưng giữa người mẹ và con gái có nhiều điểm chung nên con cái thường học tập và chịu ảnh hưởng từ phía mẹ nhiều hơn. Sự gần gũi của người mẹ đối với con trai giúp hình thành trong các em những tình cảm nhân ái, đôn hậu, biết quan tâm tới những người xung quanh. Mặt khác, nhờ đức tính tử mĩ người mẹ có thể uốn nắn cho các em một nếp sinh hoạt có văn hoá: biết làm việc nhà, đi đứng, nói năng, ăn uống ý tứ... Song, còn nhiều điều khác các em lại nhận từ phía cha.

Đàn ông không sinh ra mà phải trở thành. Con trai chỉ mang tính cách, bản lĩnh đàn ông khi được sự giáo dục, dạy dỗ của cha mẹ, trong đó vai trò của người cha là đặc biệt quan trọng. Bé trai từ lúc sinh ra đến 5 tuổi là đứng về phía mẹ, từ 6 đến 8 tuổi đứng chông chênh giữa cha và mẹ. Từ 9 tuổi trở lên thì các em rất cần sự dịu dàng của người cha. Và từ 16 đến 17 tuổi các em đi đến với mọi người. Điều này thực ra không phải là mới mẻ, mà từ thời xa xưa đã lưu truyền câu chuyện: ở một vài bộ tộc, khi con trai lên 9 đến 12 tuổi, các em đã bị những người đeo mặt nạ bắt đưa vào hang lửa. Đó chính là những người cha của các em và những người đàn ông trong bộ tộc. Tại đây, các em được dạy dỗ để trở thành một người đàn ông. Một năm sau khi các em đã học được nhiều điều, có thể trở thành một người đàn ông thực sự thì được trở về nhà và người ta cũng cho các em biết rằng những người sinh ra các em không phải là cha mẹ thực sự của các em, Trời và Đất mới chính là cha mẹ của các em. Các em phải biết sống hoà đồng và chinh phục Trời và Đất. Câu chuyện trên không biết có bao nhiêu phần trăm sự thật và bao nhiêu phần trăm là huyền thoại, nhưng thiết nghĩ, ý nghĩa của câu chuyện còn có giá trị đến ngày nay: đàn ông cần phải có chí hướng ! Và, để không có điều ân hận muộn màng vì con hư tại... cha, bên cạnh bàn tay dịu dàng dịu dàng của người mẹ, rất cần một bàn tay rắn

khỏe, mạnh mẽ của người cha để giúp các em phát triển đúng hướng.

*** Thử phân tích sự trưởng thành của một nghiên cứu sinh trẻ tuổi, tàn tật**

Câu chuyện thật cảm động: Chu Đình Đình, một cô gái Trung Quốc bị câm điếc bẩm sinh đã trở thành sinh viên đại học năm 16 tuổi nhờ sự giáo dục của người cha và đã đi nghiên cứu sinh bên Mỹ nhờ giành được học bổng của Trường đại học Cater. Bạn có biết bố cô gái với trình độ văn hoá cấp I nhưng đã thành lập "Nhà trẻ câm điếc giữa những người bình thường", và đưa ra hàng loạt lý luận giáo dục hoàn toàn mới mẻ.

Chu Công, bố cô bé Chu Đình Đình là người thuộc thế hệ "cái gì cũng bị nhờ nhờ". Tốt nghiệp tiểu học năm 1967, đi lính và đã từng làm công nhân xúc cát, nhân viên kỹ thuật máy tiện ở Nam Kinh.

Ông vốn có một cuộc sống bình nhưng ngày 27/6/1980 đã làm thay đổi cả cuộc sống của ông. Cô con gái duy nhất của ông ngay từ khi ra đời đã không bình thường, cô bé bị câm điếc bẩm sinh. Câm điếc bẩm sinh rất khó chữa trị, dù có thiết bị khoa học tiên tiến. Muốn trẻ tiếp xúc được với xã hội bình thường thì cách duy nhất là theo học trường giành cho trẻ câm điếc.

Làm bố được 48 ngày nhưng ông Chu Công đã cảm nhận được nỗi đau khổ của người cha có con bị câm điếc. Những đứa trẻ đến khám tại bệnh viện dù ít dù nhiều cũng có chút thính lực, chỉ có Đình Đình của ông là vừa câm vừa điếc, cô bé chỉ nghe được những âm thanh trên 100 đề xi ben (db). Bố mẹ của những đứa trẻ khác thấy bác sỹ gọi thì vội vàng bế con vào, còn ông không dám nhìn mắt Đình Đình, mà run rẩy ôm con về nhà.

Ông luôn nói rằng đời mình đã không ra gì nên chỉ mong ước con mình sau này sẽ thành tài, nhưng ông đã tuyệt vọng.

Đình Đình luôn tự ty như bao đứa trẻ câm điếc khác. Có khách đến nhà cô bé thường trốn vào dưới gầm bàn như một con thú nhỏ đáng thương. Nhiều lúc cô bé khóc rất nhiều mà người lớn cũng không biết được cô bé đang nghĩ gì.

Bộ phim "Máu nghi ngờ" đã thay đổi toàn bộ cách suy nghĩ của ông Chu Công. Bà mẹ trong phim có cô con gái mắc bệnh máu trắng, bà vẫn giành trọn tình yêu cho con dù cháu chỉ còn 1% sự sống. Ông nghĩ, con gái mình chỉ là một đứa trẻ câm điếc, tuy yếu đuối nhưng sức sống đang rất mạnh mẽ. Ông quyết tâm giúp con mở cánh cửa đến với thế giới có âm thanh.

Đầu tiên là phải chữa bệnh điếc tai cho con gái, ông vừa chữa bệnh cho con vừa đọc thêm những quyển sách dạy học. Đôi tai của Đình Đình đã bị hơn 50 ngàn cái kim châm cứu đâm mà vẫn chưa có chút khởi sắc. Thấy vậy, ông chuyển sang chữa bệnh câm cho con. Một lần, ông cõng Đình Đình lúc ấy 3 tuổi đi chơi, trên đường đi liên tục chỉ lên đèn đường và hét vào tai con "Đèn". Ông đã hét như vậy hơn 500 lần, hết hơn 40 phút cảm giác như sắp phát điên lên mà Đình Đình vẫn không hay biết gì... Chỉ để phát âm chuẩn từ "anh" Đình Đình đã phải vất vả học trong 3 năm liền.

Trừ thời gian đi làm, còn toàn bộ thời gian còn lại ông dành để dạy con gái. Thị giác của Đình Đình rất tốt nên ông đã dạy con gái học chữ.

Ông đã phát minh ra trò chơi chữ rất thú vị, đó là viết ở mọi nơi mọi chỗ, như trên tường, đất, bàn, người, tay... Nhìn thấy sao thì viết sao, nhìn thấy trẻ con khóc thì viết khóc, mỗi lần đi chơi đâu về người hai cha con đầy chữ là chữ. Ông không bao giờ hỏi con đã biết được bao nhiêu chữ, vì con gái ông đã phải vất vả, khổ sở để học chữ.

Chính vì bị câm điếc nên Đình Đình càng cần phải dựa vào chữ viết nhiều hơn. Cô chỉ có mỗi con đường này để bước vào thế giới của những đứa trẻ bình thường. Khi học tiểu học của những đứa trẻ bình thường, Đình Đình đã nhảy một năm hai lớp, và

cô đã dần dần đi trên con đường thành công, cuối cùng trở thành một nghiên cứu sinh âm điệu người Trung Quốc đầu tiên ở Mỹ.

Chu Công đã thành công trong việc dạy dỗ con gái. Sau này ông đã mở một *Trường học giành cho trẻ âm điệu*. Ông luôn muốn những kinh nghiệm giáo dục trẻ âm điệu của mình sẽ cống hiến cho xã hội, giúp ích cho nhiều đứa trẻ âm điệu khác. Trong quá trình dạy dỗ Đình Đình, ông đã biết điều chỉnh tâm lý với thái độ của một người làm cha. Một cuốn sách đã có ảnh hưởng lớn tới ông là "Giáo dục trẻ ngay từ khi mới sinh" của tác giả Linh Mộc Trán: ***"Để cho con trẻ được hạnh phúc, bạn cần phải cảm nhận được mình hạnh phúc, để con trẻ tự tin thì bạn cần phải tràn đầy tự tin."*** Tình yêu thương vô bờ bến của người cha đã làm ông thay đổi: Mặc kệ mọi người trên thế giới này coi thường con mình, nhưng làm bố thì cần phải ngắm con bằng nước mắt, ôm, khen ngợi con. Mỗi đứa trẻ đều chào đời bằng những tình cảm thiêng liêng, tốt đẹp ấy của bố mẹ. Với bạn, con là thứ đẹp đẽ nhất của cuộc đời.

Chúng ta hãy xem tình cảm của ông Chu Công trong việc giáo dục con gái như thế nào nhé: Phát âm cảm thấy giọng nói có vẻ lạ, cô lo lắng hỏi bố: "Con nói có hay không bố?" thì ông luôn trả lời "Giọng của con như những hạt ngọc trai va vào nhau lanh canh, nghe rất hay."

Ông để bức ảnh thần đồng nhỏ tuổi nước Mỹ ở trên bàn học của con. Thấy con học quên ăn, quên ngủ thì ông vui mừng kéo con ra trước bàn nói: "con gái, con nhìn xem, con đã đạt được điều kiện đầu tiên để giống một thiên tài, đó là học bài quên ăn, quên ngủ. Con ơi, con không là thiên tài thì ai sẽ là thiên tài?"

Khi 8 tuổi thì Đình Đình đã biết tính đến 1000 đơn vị. Lúc ấy, ông Chu Công thường nói nói: "Con chính là thiên tài, tài năng của con đã chứng minh được điều đó."

Một lần, Đình Đình bị điểm kém môn toán thì ông chỉ cười nói: "Cũng được, không phải là con muốn làm con chim hải yến hay sao, bây giờ con đang phải bay trong bão gió đấy."

Ông Chu Công đều lấy bút mực đỏ gạch chân những câu hay nhất trong từng đoạn văn để con gái đọc to cho cả nhà cùng nghe, vỗ tay tán thưởng. Mỗi lần như vậy, cô bé thường tỏ ra vui sướng đến nỗi ngay cả trong mơ cũng đọc lầm nhảm những câu đó.

Chỉ số thông minh của Đình Đình là 105, thấp hơn nhiều so với chỉ số thông minh 130 của thần đồng, nhưng ông Chu Công luôn nói với con: "Trí thông minh chỉ đo được trí nhớ chứ không thể đo được sự nhanh nhẹn, tính giác ngộ, bố thấy những mặt ấy con rất cừ."

Ông Chu Công cho rằng, mình là một người cha biết giác ngộ vì "không phải tôi dạy con gái mà là con gái đang dạy tôi. Ngày nay, bố mẹ chỉ có một cơ hội như vậy trong đời. Chúng ta không thể tự giáo dục mình, chúng ta được tiếp thu nền giáo dục "đau khổ", trước kia người lớn luôn yêu cầu chúng ta phải suy nghĩ đến mặt trái của mọi vấn đề, phóng đại sự khó khăn, cái này không đúng, cái kia sai...luôn suy nghĩ theo chiều hướng xấu, nên lâu dần chúng ta không biết cảm nhận những sự vật tốt đẹp là gì. Trái tim trẻ thơ luôn suy nghĩ về những điều tốt đẹp. Ở bên con gái, tôi cảm thấy mình cũng lớn dần lên như con. *Tuy tôi là người bất hạnh nhất trên thế giới vì có cô con gái là người tàn tật, nhưng tôi lại là người may mắn nhất thế giới vì tôi có cơ hội nhận thức bản thân mình do có con gái.* Tôi đã nhận lại được những gì tốt đẹp nhất trong cuộc sống, dù đã vấp một cái rất đau nhưng may mắn là đã nhận được cái quý báu nhất của cuộc đời."

Ông Chu Công nói: *"Không có ruộng đồng nào trồng không tốt mà chỉ có những người nông dân không biết trồng ruộng. Trẻ con Trung Quốc chủ yếu chỉ được tiếp nhận nền giáo dục vật chất, ít được nhận nền giáo dục tinh thần. Chúng ta luôn đem con mình ra so sánh với trẻ nhà khác mà luôn quên đi những ưu điểm của chính bản thân chúng."*

Nhìn nhận con gái như một thiên tài; chiêm ngưỡng, khen ngợi, khuyến khích con chân thành là đặc điểm giáo dục độc đáo của ông Chu Công. "Trong quá trình giáo dục Đình Đình, điều tôi cảm nhận được nhiều nhất là biết chiêm ngưỡng, khen ngợi con gái của mình."

Với sự rèn luyện và quan niệm tư tưởng như vậy nên Đình Đình đã từng bước đạt được những thành tích lớn lao:

Năm 6 tuổi, Đình Đình đã học được hơn 6000 chữ Hán. Khi bước vào học Trường tiểu học Phổ Năng thì một năm được nhảy hai lớp, năm 8 tuổi học thuộc lòng và tính nhanh được bảng nhân chia 1000 đơn vị, phá vỡ kỷ lục Guinness, được bình chọn là một trong 10 đội viên tiên tiến nhất toàn quốc, là tấm gương người tàn tật điển hình của cả nước, năm 16 tuổi trở thành sinh viên cầm đờn đầu tiên, nhỏ tuổi nhất của Trung Quốc; năm 20 tuổi được Trường đại học Caters của Mỹ nhận vào làm nghiên cứu sinh, cô nghiên cứu sinh cầm đờn Trung Quốc này đã từng có bài phát biểu trước 7000 ngàn người ở Đại lễ đường Nhân dân nước Cộng hoà Nhân dân Trung Hoa.

Mọi người gọi Đình Đình là "Thần đồng", là "Phi thường". Còn ông Chu Công tỉnh táo nhận ra rằng con gái mình là một đứa trẻ hết sức bình thường, cháu được như vậy là do có cách giáo dục đúng. Chỉ có cách giáo dục đúng thì tất cả những đứa trẻ khác

đều có thể giỏi bằng hoặc giỏi hơn cả Đình Đình. Ông cho rằng, không phải chỉ có những đứa trẻ phi thường mới phát triển khác với những đứa trẻ bình thường, thực ra những đứa trẻ bình thường bị nhiều áp lực nên không thể phát huy cao độ được sự phát triển của mình.

Ông đã giáo dục Đình Đình thành công nhưng cách giáo dục của ông liệu có áp dụng rộng rãi được hay không? Bằng cách giáo dục này liệu có đào tạo ra một Đình Đình thứ hai, thứ ba hay không? Ông coi con mình như một cái cây và ông đã nhìn thấy cả một vạt rừng bát ngát qua cái cây này. Ông thành lập Trường học trẻ em cầm diéc Đình Đình, chiêu sinh trong cả nước. Trường học áp dụng cách giáo dục rất phương Tây, kết hợp chơi mà học, học mà chơi. Biểu ngữ của trường là "Thầy có vui không, trò có vui không, chúc mọi người ngày ngày vui vẻ!" Họ dạy học không có bài trước bài sau, giáo án giáo trình cụ thể mà tất cả đều được căn cứ vào hứng thú của học sinh. Chơi số học, chơi ngữ văn... Sau vài năm phát triển, trường học này đã lập được nhiều thành tích, trở thành cây đại thụ trong làng giáo dục, đã đào tạo ra nhiều đứa trẻ thông minh như Đình Đình, được giới thông tin đại chúng gọi là "hiện tượng Chu Đình Đình". Ông Chu Công đã nói "Đình Đình là đứa trẻ tuyệt vời, nhưng những đứa trẻ khác cũng rất

tuyệt vời. Những gì Đình Đình có thể làm được thì những đứa trẻ khác cũng có thể làm được."

Sự xuất hiện của một Chu Đình Đình đã là một sự kiện lạ. Ai cũng muốn ngày sẽ có càng nhiều Đình Đình xuất hiện. Những đứa trẻ cầm diều có tiềm lực dồi dào đến thế thì tại sao những đứa trẻ lành lặn, bình thường lại phát triển chậm chạp như vậy?

Câu chuyện này đã làm rung động biết bao nhiêu trái tim của các bậc cha mẹ có con không may bị tật nguyền. Biết tin họ đã vội xin cho con mình theo học ở trường này. Như vậy, không chỉ đã xuất hiện hàng loạt những đứa trẻ tật nguyền thông minh mà còn đốt lên những ngọn lửa hy vọng cho nhiều đứa trẻ tật nguyền đang giãy giụa trong đau khổ. Tiếp xúc với ông Chu Công chúng ta không quá ngạc nhiên vì tình yêu vĩ đại của một người cha, mà là chính tình yêu ấy đã khiến bố con ông ngoan cường chống lại số phận, biến ông từ một người đàn ông rất đổi bình thường, đã từng ngưỡng mộ những người cha khác trở thành một chuyên gia giáo dục nổi tiếng, thay đổi rất nhiều số phận của các gia đình, làm cô bé Đình Đình từ một cô bé tự ty, hay xấu hổ, một đứa trẻ cầm diều không được mọi người thông cảm trở thành một cô sinh viên đại học giỏi giang, biết sống tự lập, và đem được niềm vui đến cho người khác. Họ vốn là hai cha con bị số phận trêu đùa nay đã được hưởng thụ niềm vui của cuộc sống.

Ông Chu Công đã tổng kết được "phải biết khen ngợi chân thành người khác. Hãy giơ cao ngón tay cái nói lời chân thật với người ta "anh rất giỏi". Thoạt đầu, tôi cũng không làm nổi điều đó, nhưng sau này nghĩ ra khi mình giơ ngón tay cái nói "anh rất giỏi" thì 4 ngón tay còn lại sẽ hướng về bản thân mình nói "anh rất giỏi, nhưng tôi còn giỏi hơn!"

Đây là câu nói vui nhưng chứa nhiều hàm ý sâu xa. Các bạn thấy đấy, một đứa trẻ cầm điếu có thể vượt qua chính mình, đi du học nước ngoài bằng học bổng, chiến thắng mọi khó khăn thì lẽ nào những đứa trẻ bình thường, lành lặn con của chúng ta không giành được thành công như vậy hay sao?

*** Mỗi đứa trẻ ra đời cần được khen ngợi**

Chúng ta hãy xem xét quan điểm: Mỗi trẻ được sinh ra cần được khen ngợi, nhưng bố mẹ thường làm khen ngợi theo kiểu giáo dục vật chất, ít theo kiểu giáo dục tinh thần.

Nhà giáo dục Uyliam Jame đã từng nói "Khát vọng sâu xa của mỗi con người là được khen ngợi, được tôn trọng và được quan tâm." Người lớn cũng vậy mà trẻ con cũng không phải là ngoại lệ. Có vị phụ huynh đã hỏi tôi: "Tôi phải bỏ ra rất nhiều tiền để lo cho con ăn học nhưng cháu vẫn học kém, không chấp nhận tình cảm của tôi giành cho cháu, không chịu nghe lời tôi." Tôi đã trả lời vị phụ huynh này là:

"Tôi chỉ nghe thấy chị nhắc đến vật chất, nào là cho con ăn, cho con mặc, tiêu rất nhiều tiền vì con, nhưng tôi chưa nghe thấy chị đáp ứng được gì về tinh thần cho cháu." Bố mẹ hay chú ý khen ngợi con cái theo kiểu giáo dục vật chất, ít chú ý đến giáo dục tinh thần. Bố mẹ nào cũng yêu thương con cái, nhưng đa số họ không biết cách yêu con, họ không biết rằng con rất muốn được khen ngợi, được thừa nhận.

Hai ví dụ đơn giản sau sẽ chứng minh rõ được quan điểm này. Nếu các bạn quan sát kỹ người bị bệnh tâm thần đứng ở bên đường, sẽ thấy người bệnh này thường nói thao thao bất tuyệt như những nhà diễn thuyết đại tài. Nhưng khi họ về nhà thì lại trở thành người hoàn toàn khác, sống nội tâm, tự ty và luôn trốn vào một góc tối trong nhà. Vì ở nhà họ không được mọi người khen ngợi, chú ý. Người bình thường chúng ta cũng vậy, muốn được mọi người khen ngợi, chú ý là bản tính của con người.

Một nhà giáo dục người Mỹ đã làm một thí nghiệm như sau: Ông nuôi hai con chó nhỏ rất giống nhau do cùng một mẹ sinh ra. Ông cho chúng ăn những thức ăn giống nhưng đối xử với chúng thì khác nhau. Một con chó sau khi ăn xong thì được ông vuốt ve, quan tâm và khen ngợi. Tuy con chó không hiểu tiếng người, nhưng nó biết nó được khen nên hàng ngày luôn sống trong hạnh phúc và ngọt

ngào. Còn với con chó kia, sau mỗi lần cho ăn xong ông lại đánh đập, chửi mắng nó. Lâu dần chú chó này biến thành một con chó hay sợ hãi, rất nhút nhát. Một hôm ông đưa hai con chó cùng đi săn. Lúc đi săn họ đã gặp một con sói, con chó hay bị đánh chửi nhìn thấy con sói là quay đầu chạy mất, con chó hay được yêu thương thì xông lên đánh nhau với con sói. Qua đây cho thấy, chó và người đều là những động vật có tình cảm. Động vật đã như vậy thì con người chúng ta cũng không phải là ngoại lệ, những đứa trẻ đã hình thành được nhân cách độc lập nên cũng như vậy.

Tôi đang đề cập đến giáo dục khen ngợi, nhưng không có nghĩa là bài xích giáo dục yêu cầu đối với con trẻ. Yêu cầu nghiêm khắc đối với con trẻ về nhân cách, hành động là hoàn toàn đúng. Nhưng nên sử dụng đúng biện pháp, nghiêm khắc chứ không nên hà khắc.

Một số vị phụ huynh thoát đầu còn bình tĩnh nói với con cái khi con trẻ phạm sai lầm. Nhưng càng nói thì càng tức, khuôn mặt bắt đầu bừng đỏ, méo mó như chiếc bánh bao đang bị chó gặm dở. Do không kiềm chế được tức giận nên cảm giác như tóc ở trên đầu cũng dựng đứng lên. Điều bộ giận dữ này làm cho bản thân mình sợ hãi chứ đừng nói gì đến con trẻ. Khi ấy bạn hỏi trẻ 1 cộng 1 bằng mấy thì trẻ cũng không trả lời nổi. Có nghĩa là lúc ấy bạn có cho

trẻ ăn kẹo thì trẻ cũng không cảm thấy ngọt. Không tin, những lúc ấy bạn thử soi gương xem, chắc chắn bạn cũng sẽ sợ thót tim.

Vì vậy, các vị phụ huynh hãy bớt giận, cố kiềm chế trong vài phút để điều chỉnh tình cảm của mình. Hãy hít thở thật sâu, đi ra ngoài, thư giãn tinh thần. Khi đã bình tĩnh lại thì hãy hiểu cho con trẻ. Con trẻ không phải không hiểu đạo lý, chúng cũng hiểu. Bạn hãy nghiêm túc với chúng chứ không nên tức giận, đó chính là ý nghĩa của sự uy nghiêm. Bạn chỉ nên khai thông luồng nước chảy chứ không nên chặn đứng. Vì vậy giáo dục phải đúng, có hiệu quả, chứ không nên luôn mồm ra lệnh con trẻ làm này làm nọ.

Các bạn có thể nghĩ rằng, chúng ta muốn để con trẻ học cùng, chứ không nên để con trẻ học như một con vẹt. Số lượng lớp học quá nhiều, tinh thần và sức lực của thầy cô thì có hạn, chỉ có thể "khen ngợi", quan tâm đến những "học sinh ưu tú", còn lại đa số những học sinh khác không được thầy cô quan tâm, mọi ưu điểm của chúng dần dần bị quên lãng, lâu dần chúng cũng quên luôn cả bản thân mình. Khi ấy, đòi hỏi bố mẹ và thầy cô phải phối hợp để bù đắp chỗ trống, khiếm khuyết ấy. Thu xếp số lượng học sinh trong lớp vừa đủ sẽ giải quyết được vấn đề này.

Phê bình và khen ngợi đều là sự quan tâm, chú ý tới con trẻ. Cho dù khen ngợi hay phê bình thì con trẻ cũng thấy tốt hơn so với sự im lặng, thờ ơ.

Tại Nhật Bản đã từng làm một thí nghiệm: Chia học sinh trong lớp thành 3 nhóm. Thành tích học tập của 3 nhóm này đều như nhau, học sinh giỏi và học sinh yếu đều có số lượng tương đương nhau. Ba nhóm được phát bài kiểm tra lần một, và điểm bài kiểm tra lần một của học sinh 3 nhóm đạt sần sần như nhau. Đến lần thứ hai cả 3 nhóm đều được phát bài như nhau. Tuy nhiên, trước khi làm bài cô giáo đã khen ngợi kết quả bài thi lần một của nhóm 1, phê bình kết quả bài thi của nhóm 2 và không nói một câu gì đến nhóm 3. Sau khi học sinh 3 nhóm làm bài thi lần hai thì kết quả hoàn toàn khác lần một, nhóm 1 làm bài đạt được điểm rất cao, nhóm 2 đạt kết quả bình thường nhưng thành tích của nhóm 3 thì sa sút rõ rệt.

Qua đó có thể thấy, con trẻ rất muốn được mọi người quan tâm, chú ý và khen ngợi.

*** Khen ngợi là một trạng thái tâm lý**

Khen ngợi là một trạng thái tâm lý, đó là trạng thái tâm lý cho phép được thất bại. Trạng thái tâm lý này khác với mọi trạng thái tâm lý khác vì có thái độ bao dung.

Bố mẹ hay mắc phải sai lầm trong việc dạy dỗ con cái, như muốn con mình làm nhanh hơn thì thường cố ý nói con làm quá chậm, muốn con học tốt hơn, thông minh hơn thì thường cố ý nói con mình

ngu dân, muốn con ngoan ngoãn hơn thì thường nói con mình hư hỏng, không bằng bạn bằng bè. Cách giáo dục này hoàn toàn trái ngược với biện pháp giáo dục khen ngợi, đó là giáo dục trách mắng. Biện pháp giáo dục này không phù hợp với con trẻ.

Nhiều vị phụ huynh đã hỏi, làm thế nào để khen con mình? Các bạn cũng đã biết khen ngợi chỉ là một trạng thái tâm lý, bản thân các vị phụ huynh cũng đã từng trải qua giai đoạn mang trạng thái tâm lý này.

Con trẻ loại bỏ được những trở ngại tự nhiên thì không có đứa trẻ nào không biết nói, không biết đi. Trẻ con làm được như vậy vì trong giai đoạn này thường xuyên được bố mẹ khen ngợi, cổ vũ.

Tôi có cô cháu gái mới đang tập nói. Mẹ cháu nghe thấy con gọi mẹ vui đến nỗi cả đêm không ngủ được, nửa đêm còn gọi điện thoại thông báo cho họ hàng. Tuy con trẻ không biết diễn đạt, chưa hiểu người lớn nói gì nhưng trong lòng chúng hiểu rõ người lớn đang khuyến khích và khen ngợi mình, thâm tâm con trẻ sẽ tự thôi thúc mình biết học nói, đó là sự vươn lên từ trong nội tâm.

Khi cháu gái tôi biết đi thường rất hay ngã nhưng cả nhà đều vui và vỗ tay. Có thể nói rằng khi con trẻ gọi mẹ tuy không chuẩn, đi nhưng vẫn vấp

ngã mà chúng vẫn làm vì chúng được người lớn đối xử bao dung, cho phép chúng thất bại.

Giáo dục khen ngợi chính là bao dung, cho phép con trẻ được thất bại.

Ông Bute, một người đã từng làm cố vấn cho nhiều đời Tổng thống nước Mỹ có một tuổi thơ rất khổ. Ngay từ nhỏ ông đã mất mẹ, nhà đông anh chị em nên toàn bộ gánh nặng gia đình đã đổ dồn lên đôi vai bố ông. Bố ông không có đủ thời gian, sức lực và tinh thần dạy dỗ ông nên ông trở thành một đứa trẻ bướng bỉnh, nghịch ngợm và hư hỏng.

Sau này bố ông quyết định tìm một người mẹ cho các con mình. Khi bố ông giới thiệu con cái với người vợ mới cưới thì có nói về ông như sau "Đây là đứa trẻ dốt nhất, hư nhất nhà anh!" Ông đã quen với những câu nói này nên không lấy gì làm ngạc nhiên, nhưng bà mẹ mới đã nói "Mẹ không thấy con hư hỏng hay dốt nát mà cảm thấy con rất thông minh, ngoan ngoãn!" Ông đã rất ngạc nhiên vì từ trước đến giờ chưa ai nhận xét ông như vậy. Sự thực cho thấy, bà mẹ vĩ đại này đã cố vũ ông dũng cảm vươn tới thành công.

Con trẻ luôn khao khát được khen ngợi, chúng sẽ trân trọng người khen ngợi và thừa nhận mình. Sự quan tâm của người lớn chính là động lực để con trẻ tồn tại. Tuy nhiên, đôi khi bố mẹ đã không khen ngợi

mà còn có những hàng động bù đắp điều đó. Bố mẹ chưa làm được việc gì thì thường gửi gắm việc đó vào con mình. Ví dụ: bố mẹ không thi được vào khoa Anh trường đại học nào đó thì mười mấy năm sau bố mẹ lại đòi hỏi con phải thi vào được khoa Anh trường đó. Như vậy thật không công bằng, bố mẹ không làm được nhưng lại mặc sức hò hét, yêu cầu con trẻ phải làm bằng được. Điểm xuất phát không đúng, biện pháp cũng không thoả đáng. Một số bố mẹ muốn khuyến khích con trẻ nên thường nói với con “Nếu lần này con được điểm cao thì bố (mẹ) sẽ cho con 5 nghìn”. Nhưng bố mẹ đâu biết rằng, con trẻ thích đạt điểm cao không phải vì tiền bạc, đồ chơi... mà vì muốn được thoả mãn nhu cầu tâm lý, muốn được bố mẹ quan tâm, khen ngợi. Nhưng bố mẹ thì luôn nghĩ mình thích tiền thì con cái chắc chắn sẽ thích tiền, cuối cùng họ đã tạo ra những vị tiểu hoàng đế, hoàng hậu thích tiền, hư hỏng.

Đến đây chắc mọi người đều nhận thức được tính quan trọng của sự khen ngợi với con trẻ. Muốn khen con cái tốt, trước hết chúng ta cần phải hiểu rõ về con cái của chúng ta. Xin hỏi các bậc phụ huynh, các anh các chị cho rằng con cái chúng ta sợ gì nhất? Có người trả lời, con tôi sợ nhất bị đánh. Nếu con bạn đã sợ bị đánh thì hãy thử đánh cho một trật thừa sống thiếu chết thì mới có hiệu quả. Không biết các anh các chị có nhận thấy thực ra mình không hiểu gì con

trẻ, con cái chúng ta không phải là sợ bị đánh nhất mà là sợ không được người lớn quan tâm, chú ý. Con trẻ cũng giống như người lớn, có những giác quan hoàn chỉnh, kiện toàn, nhu cầu tâm lý... Con trẻ cũng bình đẳng như những người lớn. Có thể điều này được thể hiện không đầy đủ, hoặc không thể hiện ra được khi trẻ còn nhỏ. Nhưng trong quá trình trưởng thành, con trẻ sẽ có những thể hiện rõ ràng về những điều này. Tuy nhiên, những điều này đã bị các bậc phụ huynh quên lãng.

*** Phát triển tiềm năng và thiên chất của con trẻ**

Theo kết quả điều tra cho thấy, hiện nay người lớn chúng ta mới khai thác được từ 2 đến 6 % toàn bộ tiềm năng vốn có của của con trẻ. Như vậy cũng có nghĩa con trẻ vẫn còn rất nhiều tiềm năng đang chờ đợi chúng ta khai thác. Bạn thấy đấy, con trẻ của chúng ta là những thiên tài thực sự, bố mẹ đâu cần phải đi xa, đảo lộn vị trí vốn có, chỉ cần dốc toàn bộ sức lực và tinh thần để khai thác kho báu của con trẻ là đủ.

Helen Ketty là một phụ nữ cầm đũa vĩ đại của nước Mỹ ở thế kỷ 19. Khi lên 6 tuổi bà không biết nói nửa câu, nhưng đến năm 18 tuổi thì đã đọc thông viết thạo 5 ngoại ngữ khiến mọi người trên toàn thế giới phải kinh ngạc. Đọc cuốn "Helen tự truyện" ông

Chu Công đã vô tình thấy ngày sinh của bà Helen và ngày sinh của con gái có sự trùng hợp ngẫu nhiên. Ngày sinh của bà Helen là 27 tháng 6 năm 1880, còn ngày sinh của con gái ông Đình Đình là 29 tháng 6 năm 1980. Khi ấy trong đầu ông chợt loé sáng, tinh thần hết sức phấn chấn, thầm nghĩ lẽ nào trên cuộc đời này lại có chuyện trùng hợp đến vậy. Ông không cầm nổi vui mừng, chạy như tên bắn về nhà và ôm chầm lấy con gái.

“Đình Đình ơi, tuyệt quá rồi, bố đã tìm thấy một thông tin tuyệt vời. Bố đang bồn chồn, lo lắng không hiểu tại sao con lại thông minh, lanh lẹ đến như vậy. Cuối cùng bố đã tìm được nguyên nhân. Tìm mãi hoá ra mới biết con là truyền nhân của bà Helen.”

Cô con gái không hiểu hỏi “Điều gì chứng minh được việc đó hả bố?”

“Con xem, ngày sinh của con cách ngày sinh của bà Helen vừa tròn đúng 100 năm.”

“Đúng không ạ?” Đình Đình tròn mắt nhìn.

“Giấy trắng mực đen, không sai một ngày.” Ông đẩy quyển sách cho con gái xem.

Đình Đình vội chạy đến và giở ra, vừa nhìn cô bé đã có chút thất vọng “Bà ấy sinh ngày 27 tháng 6, còn con sinh ngày 29 tháng 6, cách nhau hai ngày cơ mà?”

Chu Công trầm tĩnh giải thích cho con gái "Theo bố biết, không chệch lấy một ngày, mẹ bà Helen khi sinh bà rất dễ đẻ, còn mẹ con khi sinh con rất khó đẻ nên đã chậm mất 2 ngày."

Khi ấy, hai má Đình Đình đỏ ửng, đôi mắt tròn to, hình như là dòng máu của bà Helen đang chảy mạnh mẽ trong huyết quản của cô, linh hồn của bà Helen đang trôi dạt trong bộ óc của cô, cô cảm thấy như mình đã tìm được sức mạnh!

Cô bé Đình Đình cho biết, nhiều năm sau mỗi lần làm việc gì gặp khó khăn, cô liền tưởng tượng ra mình là bà Helen. Bà Helen đã đem lại một sức mạnh vô cùng to lớn cho cô.

Ông Chu Công đã tổn hao biết bao nhiêu tâm huyết để rèn luyện cảm giác thiên tài cho con gái.

Ông đã nắm lấy từng chi tiết nhỏ trong cuộc sống và học tập của con gái để duy trì cảm giác thiên tài, để con luôn cảm nhận được hành vi của mình là hành vi của một thiên tài. Phát triển tiềm năng của con trẻ không chỉ là tạo cho con trẻ tin tưởng vào một hình tượng, mà còn phải tìm đúng hứng thú của con trẻ để con trẻ tràn đầy tự tin trong cuộc sống. Đồng thời, phải biết cách biến hứng thú thành động lực vươn lên của con trẻ và qua đó khai thác thêm được tiềm năng vô hạn của con trẻ.

*** Phát triển tiềm năng của con trẻ nên làm theo những bước sau**

1. Niềm tin:

Có nhiều bậc cha mẹ cho rằng mình không phải là nhà giáo dục, không có thiên chất và khả năng giáo dục con cái. Thực ra đâu phải như vậy, vì là vấn đề gì thì thái độ vẫn luôn đứng ở vị trí hàng đầu, còn khả năng luôn xếp vị trí thứ hai. Những bậc làm cha làm mẹ có thể đọc viết, có thể vui cười thì tại sao không thể đọc tham khảo vài quyển sách giáo dục. Nếu bạn thực sự xây dựng được niềm tin muốn đào tạo con cái thành tài thì tôi tin rằng bạn sẽ không tiếc sức mình để bắt tay vào hành động.

2. Quan sát:

Trong cuộc sống hàng ngày bạn cần phải quan sát tỉ mỉ những khả năng tiềm tàng của con trẻ. Quan sát tỉ mỉ và phát hiện những vấn đề của con trẻ, tìm thấy ưu khuyết điểm của con trẻ để có những điều chỉnh và phát huy hợp lý kịp thời. Khi còn bé tôi rất thích ăn kem que đựng trong thùng màu xanh, thấy thùng màu xanh là thò tay lấy, mà không biết rằng thùng rác cũng được làm bằng màu xanh, nên nhiều khi tôi đã thò cả tay vào trong thùng rác. Điều đó ít nhất cũng cho thấy tôi rất ham ăn. Đó chỉ là câu chuyện vui nhưng trong cuộc sống hàng ngày nhiều chuyện lớn phải làm như chuyện nhỏ, chuyện khó làm như chuyện dễ, phát huy và phát triển khả năng

tiềm tàng của con trẻ tốt hay xấu đều được quyết định bởi mức độ quan sát tỷ mỉ hay không của bạn.

3. Cơ hội tốt:

Trong cuộc sống luôn có cơ hội để con trẻ thể hiện khả năng tiềm tàng, nhưng do bố mẹ không biết nắm lấy cơ hội rèn luyện khả năng tiềm tàng của con trẻ mà thôi. Nhiều bố mẹ không thích con cái mình làm cán bộ lớp, cho rằng làm cán bộ lớp không được tích sự gì mà dễ ảnh hưởng đến thành tích học tập của con, nhưng sự thực thì hoàn toàn ngược lại, con người ở từng vị trí khác nhau sẽ có những cơ hội rèn luyện tính trách nhiệm khác nhau. Những đứa trẻ làm cán bộ lớp sẽ giúp chúng có nhiều cơ hội rèn luyện và hoàn thiện nhân cách hơn. Bố mẹ nên chú ý đến hiệu quả học tập của con trẻ, cần chú ý đến chất lượng chứ không phải là số lượng. Hãy để con trẻ làm một con người hoàn toàn độc lập, đó mới là đứa trẻ có máu có thịt, chứ không phải là cỗ máy chỉ biết học tập.

4. Rèn luyện:

Nếu con trẻ thực sự không có môi trường rèn luyện tiềm năng thì bố mẹ cần chú ý tạo cho con môi trường rèn luyện tiềm năng. Như nên khuyến khích con cái tích cực tham gia vào các hoạt động của nhà trường, và các hoạt động có ích khác của xã hội, nếu có thể được thì bố mẹ nên đi cùng con cái trong một

số hoạt động nhân các ngày nghỉ, lễ, tết. Qua đó, con trẻ tự phát hiện ra những ưu điểm của mình, và rèn cho trẻ có tính tự tin. Đó mới thực sự là động lực cho hành động của con trẻ.

5. Khuyến khích:

Động lực cho hành động của con trẻ không phải là áp lực từ thế giới bên ngoài mà là biện pháp của sức mạnh nội tâm. Khuyến khích con trẻ là thúc đẩy nội tâm của con trẻ vươn lên phía trước, biến những áp lực bên ngoài thành những động lực bên trong. Khi con trẻ học không vào thì cho con thử làm bài từ những bài đơn giản nhất. Lúc con có chút tiến bộ thì nên kịp thời cổ vũ, khuyến khích con trẻ. Như vậy sẽ khơi dậy được niềm đam mê học tập của con trẻ, rèn luyện được động lực hành động và giúp con trẻ xây dựng được niềm tin vào cuộc sống.

Cô giáo tôi Tạ Lưu Giai, là giáo sư khoa quản lý kinh tế trường Đại học Bắc Kinh, là một người phụ nữ vĩ đại. Khi còn ở Bắc Kinh, tôi đã có lần ngồi nói chuyện với cô trong suốt 6 giờ đồng hồ. Cô đã nói hết tất cả, kể cả những lời bình thường không thích nói, cô có một quá khứ và kinh nghiệm rất đáng nể:

Cô sinh ra ở Sơn Đông. Đi học tiểu học cô được bố mẹ coi là một đứa con ngoan, thầy cô giáo coi là một học trò giỏi. Nhưng đến năm học cấp II thì thành tích học tập của cô xuống dốc nhanh chóng, thường xuyên

đi ăn uống chơi bời, dần dần với những đứa bạn hư hỏng. Mới đầu, cô không làm bài tập về nhà, sau đó trốn học. Ở trường mọi người luôn cho cô là một đứa trẻ hư, và cô đã từng bị buộc thôi học hơn một lần.

Một lần, cô giáo chủ nhiệm đã yêu cầu gặp bố mẹ cô để thông báo cô bị buộc thôi học. Bố cô đã xin thầy cô nhiều lần và nhà trường đã đồng ý giữ cô lại để thử thách vì tình cảm yêu thương con cái sâu sắc của người cha. Sau bữa đó, bố cô đã vừa khóc vừa nói với cô: "Con có thể để bố sống thêm được không, con có biết là hôm nay bố đã phải cầu xin các thầy cô của như thế nào không? Nếu con vẫn là con gái bố thì xa rời những đứa bạn xấu ấy, hãy sống như một con người thực sự!" Bình thường bố thường lạnh nhạt với cô, nhưng hôm nay lại nói ra những lời khuyên bảo chân thành. Hơn nữa, đây là lần đầu tiên Lưu Giai nhìn thấy bố khóc.

Ngày hôm sau, Lưu Giai đến trường học và nói với thầy cô rằng: "Thưa cô, em xin bảo đảm từ nay về sau em sẽ không như trước kia nữa. Em sẽ cố gắng học hành". Cô giáo không cảm thấy ngạc nhiên vì vốn đã quen với những lời bảo đảm của Lưu Giai. Cô đã nói với những người bạn xấu của mình rằng: "Nếu các bạn vẫn là bạn của tôi thì xin hãy tránh xa tôi, từ nay tôi phải học bài nghiêm chỉnh." Khi ấy đã là cuối kỳ hai của lớp 7, cô đã bị mất hẳn kiến thức của một năm trời, nên phải học lại toàn bộ những bài học đã

bị bỏ qua trước kia, nhưng cuối cùng cô là người đứng đầu kỳ thi năm ấy.

Nhưng trẻ con rồi cuộc vẫn là trẻ con, tuổi trẻ thì hay ngông cuồng, có chút thành tích, Lưu Giai liền dương dương tự đắc, thi được vào trường cấp III trọng điểm của tỉnh thì tất cũ của cô lại tái phát. Cô lại chơi bời với đám bạn bè xấu, lại trốn học, không làm bài tập và còn thường xuyên trốn nhà đi bụi. Đến năm lớp 11 phải chia học theo môn xã hội hay tự nhiên thì cô không biết mình nên học gì, vì ngay cả việc bình thường học những gì cô cũng không biết. Cô đến hỏi thầy giáo: "Thưa thầy! Em nên học theo ngành xã hội hay là ngành tự nhiên?" thì thầy giáo trả lời: "Tốt nhất là em nên đi về nhà! Tại sao em lại có thể là người đứng đầu trong kỳ thi chuyển cấp của toàn tỉnh? Đó là nỗi nhục của tỉnh chúng ta, chắc chắn em đã cóp trộm bài của ai đó để thi vào trường, trường này là trường điểm không nên có những học sinh như em". Những lời nói đã này đã đánh thức con người mơ mộng, đánh thẳng vào lòng tự trọng của Lưu Giai.

Về nhà, cô bắt đầu vùi đầu vào học bài, cô đã chọn môn xã hội và quyết tâm sẽ thi vào khoa văn. Bắt đầu từ ngày hôm ấy, tinh thần phấn đấu của Lưu Giai càng hăng hái hơn trước.

Cô đã đứng đầu toàn tỉnh Sơn Đông trong kỳ thi tốt nghiệp cấp III và là thủ khoa văn của trường đại học danh tiếng của cả nước, trường đại học Bắc Kinh.

Một con người, một cuộc đời ba chìm bảy nổi, nhiều khi làm một việc cũng trải qua nhiều sóng gió. Sau khi vào học tại trường đại học Bắc Kinh thì tật cũ lại tái phát, đúng là: "giang sơn có thể thay đổi được nhưng bản tính thì rất khó". Cô nhanh chóng tìm được cho mình một anh bạn trai cùng "chí hướng", hai người học cùng trường, anh ấy là sinh viên khoa vi tính. Hai người suốt ngày quấn quýt bên nhau, nào là đi ngắm trăng, ngắm hoa, đi dạo ven hồ, đi trượt pa tanh, đi xem phim, tắm nắng... Cô cũng thẳng thắn thừa nhận, bốn năm học đại học cô sống rất tạm bợ nên thành tích học tập của cô cũng rất tạm bợ.

Sắp đến lúc tốt nghiệp, bạn bè cô một số người đi du học nước ngoài, còn một số người cũng đã tìm được việc làm thêm, có một số học tiếp nghiên cứu sinh. Cô đã hỏi người yêu: "Anh có dự định gì cho tương lai chưa?" anh người yêu trả lời rất rõ ràng: "Anh sẽ học tiếp nghiên cứu sinh!" Lưu Giai liền nói: "Được thôi, vì tình yêu em cũng sẽ học tiếp nghiên cứu sinh." Lưu Giai đã đi tìm cô giáo chủ nhiệm để hỏi về vấn đề này. Khi cô hỏi: "Em muốn học tiếp nghiên cứu sinh, cô thấy em nên đi theo chuyên ngành nào?" Lúc ấy Lưu Giai nhớ rất rõ là một thầy

giáo bên cạnh cô giáo chủ nhiệm đã hừ lên một tiếng và nói không nể nang gì: "Không lẽ loại người này cũng muốn thi nghiên cứu sinh". Câu nói này đã gây một ấn tượng không thể xoá nhoà trong tiềm thức, đã làm tổn thương đến lòng tự trọng của cô.

Cô tức giận ra khỏi phòng giáo viên. Về đến ký túc xá, cô thu dọn toàn bộ hành lý nhưng không phải để về quê mà là tìm một gian phòng trọ độc lập khác. Cô đã giam mình ở trong gian phòng này và còn nói với người yêu rằng: "Sau này, anh hãy đến thăm em như là một vị quản giáo, hãy đưa đồ ăn nước uống đến hộ em. Nếu em không học cho ra người ở chính nơi này thì sẽ mãi mãi không đến gặp những người thầy đáng sợ đó!"

Nửa năm trôi qua, mọi người đều không hiểu Lưu Giai đang làm gì, đến khi bảng kết quả thi nghiên cứu sinh được công bố thì mọi người mới ngạc nhiên nhận ra rằng vị trí số một của số thạc sĩ nghiên cứu sinh khoa quản lý kinh tế trường đại học Bắc Kinh chính là Lưu Giai.

6. So sánh tích cực

Theo điều tra, có 55% các bậc phụ huynh của Trung Quốc thường so sánh khuyết điểm của con mình với ưu điểm của con cái nhà người khác. Họ coi đó là một biện pháp khích lệ, giáo dục con cái. Nhưng làm như vậy sẽ gây ảnh hưởng xấu tới con trẻ. Bạn

cũng biết, có một số người vợ rất thích so sánh chồng mình với chồng người khác, nào là chồng người ta giỏi giang như thế nào, tài hoa ra sao, nhiều tiền bạc... nhưng lại không nhận ra rằng chồng người ta cũng có một hậu phương vững chắc hiển thực, giỏi giang. Tuy không có ý nghĩ xấu, nhưng biện pháp và trạng thái tâm lý xử lý vấn đề không đúng, đã làm tỷ lệ ly hôn ngày càng tăng cao. Theo điều tra cho thấy, tỷ lệ ly hôn hiện nay ở Bắc Kinh, Trung Quốc là 33%. Thực ra, so sánh là do trạng thái tâm lý không cảm thấy thoả đáng.

*** Các bạn nên có những so sánh tích cực như sau**

1. So sánh đồng loại

Thành tích kiểm tra của trẻ kém thì người đau khổ nhất không phải là thầy cô giáo, cũng không phải là bố mẹ mà là chính bản thân con trẻ. Lúc ấy, điều đầu tiên chúng ta cần làm là an ủi con trẻ, hãy nói với chúng rằng: "Lần này kiểm tra kém một chút cũng không sao, thất bại phải có nguyên nhân của nó. Bố mẹ sẽ cùng con tìm hiểu xem nguyên nhân thất bại là gì, không nên quá buồn mà đánh mất tự tin, mình vấp ngã ở đâu thì cần đứng lên ở chính chỗ đó." Làm chuyện gì cũng vậy, bạn không nên luôn luôn chỉ để ý đến cái mất trong chốc lát, mà hãy nghĩ về những cái được lâu dài trong tương lai.

2. So sánh đan xen

Cũng như trên, kết quả thi của con cái kém thì chúng ta cũng không nên luôn mồm chỉ trích, phê bình chúng. Đừng nói đến mức con trẻ nước mắt nước mũi dạt dào, khóc mãi mà vẫn chưa biết mình đã làm sai điều gì, không biết nên sửa chữa sai lầm ra sao.

Nếu chúng ta nói với con trẻ rằng: "Lần này điểm kiểm tra tuy kém một chút cũng không sao, thất bại phải có nguyên nhân của nó. Tuy lần này điểm kiểm tra kết quả không được lý tưởng lắm, nhưng so với lần kiểm tra trước thì con cũng có tiến bộ nhiều, chỉ cần con tiếp tục phấn đấu thì chắc chắn sẽ giành được thành công. Trên thế giới này đâu chỉ có thất bại mãi mãi, mà chỉ có thất bại tạm thời thôi."

Có một số thầy cô giáo đã tổ chức các hoạt động như "tôi là nhất" để con trẻ có thể làm nổi bật tài năng, ưu thế của chính mình.

Nhiều đứa trẻ bị mọi người coi thường, quên lãng đã trở thành những đứa trẻ giỏi giang thực sự như biết trèo cây, biết dạy chó, biết trượt pa tanh... Con trẻ đã tự thể hiện bản lĩnh cao siêu của mình để chứng minh cho người lớn biết, qua đó con trẻ thấy tự tin hơn nên chúng có thể làm được những gì chúng muốn.

Một chuyên gia về giáo dục đã nói: "Những đứa trẻ khó giáo dục đều là những đứa trẻ đã mất đi tính tự trọng; những đứa trẻ dễ giáo dục đều là những đứa trẻ có tính tự trọng cao". Người giáo dục nên tìm cách bảo vệ thứ quý báu nhất của con trẻ là tính tự trọng. Đó là một biện pháp quan trọng để cắt đứt đường trượt lùi của con trẻ.

Vậy làm thế nào để rèn luyện cho trẻ có tính tự trọng?

*** Rèn luyện tính tự trọng của con trẻ**

Tôi nghĩ rằng, chúng ta không thể coi nhẹ việc tạo cho con trẻ có cơ hội tự thể hiện khả năng của mình, cảm nhận được niềm vui của người thành công.

Để hoàn thiện các hoạt động "Tôi là nhất" thì nên chú ý mở rộng các nội dung sau:

- Nguyên vọng tốt đẹp nhất
- Nhân vật kính trọng nhất
- Bản lĩnh giỏi giang nhất
- Môn học yêu thích nhất
- Hoạt động vươn lên nhất
- Nơi thích nhất
- Giây phút hạnh phúc nhất

Tất nhiên, có một số lĩnh vực con bạn sẽ yếu hơn so với nhiều đứa trẻ khác, thậm chí là không tìm ra được ưu điểm gì, nhưng dưới sự hướng dẫn của người lớn chắc chắn học sinh sẽ tìm ra được một sở trường cho mình. Qua rèn luyện kỹ năng và tìm kiếm khả năng tiềm tàng thì sẽ tăng thêm tự tin và thực lực cho con trẻ.

Một nhà giáo dục người Nhật Bản cho rằng: "Đại não của con người giống như chiếc khăn mặt, chỉ cần nhắc được một bên thì có thể nhắc được toàn bộ, tại sao con người có một ưu điểm thì lại không có ưu điểm ở những vấn đề khác? Nếu đại não giống như chiếc khăn mặt chỉ cần bắt đầu từ một bên thì toàn bộ những bộ phận cũng sẽ hoạt động nhộn nhịp hẳn lên." Vì vậy, hãy tập trung tinh thần và sức lực để tìm kiếm những vấn đề khiến con người tò mò, như vậy sẽ kích thích được đại não phát triển.

Nhà giáo dục này cũng đã có những kinh nghiệm tương tự như vậy. Khi còn học trung học, ông có một người bạn học rất kém, luôn bị mọi người coi thường. Nhưng từ khi có thêm môn thể dục thì thành tích của cậu ấy ở môn này đã làm mọi người phải kinh ngạc. Chính từ môn này mà cậu ấy đã tạo được tính tự tin cho mình. Từ đó về sau người bạn này rất chăm phát biểu trên lớp và thành tích học tập cũng vượt trội hơn trước rất nhiều.

Nếu con trẻ giỏi hay thiên về môn nào đó thì cuộc sống của chúng sẽ đầy đủ và vui vẻ hơn. Đồng thời, điều này cũng làm trẻ cảm thấy tự tin và tiến bộ hơn trong những môn học khác. Con người có tự tin thì tự nhiên sẽ tràn đầy hy vọng vào cuộc sống, sẽ hoàn thành tốt mọi việc khác.

Vì vậy, bố mẹ nên cố gắng để con có được một môn học sở trường nào đó trong các môn học. Để con trẻ cảm thấy tự tin vì có ưu điểm. Từ tự tin, con trẻ sẽ có được khả năng, và từ khả năng sẽ giành được thành công, và từ thành công sẽ có được nhiều tự tin hơn nữa.

Sau đây chúng tôi sẽ giới thiệu với các bạn cách trò chuyện, trao đổi giữa bố mẹ và con cái.

*** Nên trò chuyện, trao đổi với con cái như thế nào?**

Tôi có quan điểm: vấn đề giáo dục quan trọng đầu tiên nên giao cho người mẹ giải quyết, nhưng như vậy không có nghĩa là người bố không có trách nhiệm vì vấn đề giáo dục quan trọng đầu tiên thì để cho người mẹ giải quyết, nhưng vấn đề kinh phí giáo dục thì nên để cho người bố giải quyết. Có người nói rằng: "Một quốc gia giàu có, phồn vinh hay không là đều được quyết định bởi nhân dân". Tôi cho rằng, một quốc gia, một dân tộc có phồn vinh, giàu có hay không là được quyết định bởi nhân dân, nhưng đặc

biệt là một dân tộc có giàu có, mạnh mẽ hay không đều được quyết định bởi người mẹ."

Vấn đề này cho thấy mức độ coi trọng của một dân tộc đối với trách nhiệm cao cả làm mẹ của người phụ nữ. Người Do Thái tại sao lại rất thông minh? Có người cho rằng, vì họ mang trong mình một dòng giống tốt, họ sinh ra bản chất đã rất thông minh, nên hình như người Do Thái ai ai cũng là thiên tài. Ngay từ khi học tiểu học, những phụ nữ Do Thái đã được giáo dục về trách nhiệm làm mẹ, phụ nữ Do Thái không bị hạn chế gì trong hôn nhân, nhưng nếu họ muốn sinh con thì cần phải có trình độ văn hoá tốt nghiệp đại học.

Biện pháp giáo dục này cũng giống như biện pháp giáo dục ở Singapore. Tại Singapore nếu bố mẹ chỉ mới tốt nghiệp cấp III thì chỉ được sinh 01 con. Nhưng nếu trình độ văn hoá càng cao thì có thể sinh càng nhiều con. Sau khi có con, phụ nữ Do Thái phải tự động xin thôi việc. Khái niệm này hoàn toàn khác với khái niệm thất nghiệp của chúng ta, vì thất nghiệp là bị động, còn tự động xin nghỉ việc là chủ động. Phụ nữ Do Thái coi việc giáo dục con cái là một sự nghiệp, họ cảm thấy rằng không có việc gì vĩ đại, quan trọng bằng việc giáo dục con cái.

Kater, nhà giáo dục nổi tiếng nước Đức đã nêu ra 03 tiêu chuẩn chọn vợ sau:

1. *Cần phải mạnh khỏe*: Chỉ có người mẹ mạnh khỏe mới sinh ra đứa con mạnh khỏe. Cơ thể con trẻ lành lặn chính là một phần tạo thành sức khỏe, tinh thần lành mạnh của con trẻ. Những người phụ nữ nghiện ma túy luôn hối hận vì tác hại của ma túy đối với con họ.

2. *Cần có trái tim hiền hậu*: Chúng tôi không đề cập đến vấn đề giáo dục con trẻ ngay từ còn trong bụng mẹ, nhưng sự hiền hậu của người mẹ có tác dụng rất quan trọng đối với cả quá trình dạy bảo thai nhi. Khi đứa trẻ chưa ra đời thì mọi suy nghĩ của người mẹ sẽ hình thành thành các làn sóng điện từ dần dần ảnh hưởng đến thai nhi. Hơn nữa, sau khi đứa trẻ chào đời thì đạo đức, phẩm hạnh của người mẹ sẽ gián tiếp ảnh hưởng đến con trẻ, và bất cứ một cử chỉ hành động nào của người mẹ đều gián tiếp lan truyền sang con, trở thành tấm gương để con trẻ mô phỏng.

3. *Có vẻ đẹp đầm thắm*: Đẹp ở đây chưa hẳn đã là xinh đẹp bề ngoài, quốc sắc thiên hương mà là tính cách người mẹ phải nhẹ nhàng không dung tục, có nội tâm đẹp, khí chất nho nhã. Đó chính là nét đẹp truyền thống của công, dung, ngôn và hạnh.

Tiêu chuẩn chọn bạn đời của thanh niên hiện nay có gì khác với nhà giáo dục học người Đức? Tiêu chuẩn đầu tiên của thanh niên hiện nay là bạn đời tương lai phải có sắc đẹp chim sa cá lặn, nguyệt thẹn

hoa nhường. Không chỉ như vậy, mà họ còn đòi hỏi bạn đời của mình phải là người giỏi giang, có học vấn. Có người đã nói, chọn bạn đời giống như chọn cổ phiếu, có khá nhiều người đã bị quẩn quanh trong vòng quay của cổ phiếu. Tôi nghĩ rằng, tiêu chuẩn chọn bạn đời của họ hoàn toàn sai.

Với quan niệm của một nhà giáo dục, tôi thấy người mẹ chính là một nhà ngoại giao đầu tiên của con cái.

Một người mẹ của một cậu bé học lớp một lo lắng chạy đến chỗ tôi hỏi rằng không biết mình làm như vậy có đúng không. Nguyên nhân là cậu bé bị thầy giáo mắng cho một trận nên thân ở trên lớp, đến nỗi cậu bé khóc và chạy về nhà mách mẹ.

Người mẹ này nghe xong rất xót con, vì bình thường, cô ta đâu có nói nặng lời với con một câu, ấy vậy mà cậu bé lại bị thầy giáo mắng cho một trận tới bời. Trước mặt con, cô ta đã chửi mắng thầy giáo, càng chửi càng tức và cuối cùng đã đưa con đến tìm thầy tính sổ, cô ta đã chửi nhau với thầy trước mặt cậu con trai. Sau đó cô ta tức giận về nhà, nhưng về đến nhà bình tĩnh lại thấy việc mình làm thật quá đáng, lo lắng nếu sau này con mình bị thầy giáo trù úm thì sao! Vậy là xách hết túi to lại túi nhỏ đưa con đến nhà hết lời xin lỗi.

Người mẹ này càng nghĩ càng thấy không ổn, nên đã hỏi tôi làm như vậy có thoả đáng không. Tôi đã trả lời rằng "Giữa cái được và cái mất thì vấn đề này không phải là ngoại lệ, nhưng tôi vẫn chưa tìm ra điều chị làm đúng, mà chị đã làm sau hai vấn đề."

Trước tiên, tôi đã nói với cô ấy rằng, đây là giai đoạn con trẻ đang hình thành khả năng phán đoán, khả năng này sẽ theo trẻ đến suốt đời, quan trọng hơn rất nhiều so với những kiến thức trẻ học ở trường. Cô ấy đã chửi mắng thầy cô trước mặt con, thì con trẻ sẽ nghĩ đó là một thầy giáo tồi. Sau đó, chị ấy không nói rõ nguyên nhân mà lại dẫn con đến nhà thầy giáo xin lỗi thì trẻ sẽ nghĩ rằng thầy giáo lại là thầy giáo tốt.

Đến lúc này khả năng phán đoán của con trẻ đã rối loạn hoàn toàn, chúng không thể phân biệt đâu là phải trái, đâu là cong đâu là thẳng. Hành động như vậy sẽ rất có hại với con trẻ, không thể gọi là giúp đỡ con trẻ.

Thứ hai, cô ấy đã mắng chửi thầy giáo chỉ vì không muốn con mình phải chịu ấm ức. Con cô ấy sẽ lấy mẹ làm gương, vì mẹ chính là nhà ngoại giao đầu tiên của con trẻ, vì con trẻ hình bóng của người mẹ. Gặp những tình huống tương tự như vậy, con trẻ sẽ tự ty, ích kỷ, không đếm xỉa gì đến cảm giác tâm lý của người khác. Đó cũng là một trong những nguyên nhân tạo thành những đứa trẻ có tính tự tư tự lợi.

Do vậy, cô ấy làm như vậy nói là giúp con nhưng thực ra là đang hại con. Xuất phát điểm là tốt nhưng điểm cuối thì thật tồi tệ.

Tôi nghĩ rằng ví dụ nói trên cũng là bài học cảnh báo đối với nhiều bậc phụ huynh.

*** Chuyện... học ăn**

Cổ nhân có câu: "Học ăn, học nói, học gói, học mở". Lời dạy sao mà giản dị và gọn gàng, nên hình như bất cứ ai cũng thuộc. Nhưng rất tiếc là có chăm chú quan sát mới rõ rằng không ít người chẳng hề ứng dụng được chút nào.

Xin hãy đến các trường học, gần như trong bậc bàn nào của học sinh cũng có giấy gói xôi và đồ đựng thức uống vứt lổn ngổn. Xin hãy đến cơ quan vào đầu giờ làm việc buổi sáng, có không ít phòng nồng nặc mùi bánh mì kẹp thịt. Trong rạp hát rồi ngoài công viên, trên vỉa hè và dọc các đường phố... đâu đâu chúng ta cũng đều có thể thấy đủ thứ rác. Một người mẹ cùng cậu con trai chừng bảy tám tuổi sốt ruột ngồi chờ xe bus, lâu quá, họ bèn đứng dậy, chậm rãi đi đi lại lại quanh trạm chờ xe. Thế rồi cậu con trai kêu mỗi, chạy ù lại trạm và ngồi lên ghế. Và cậu ta bỗng nhăn mặt vì quần bị dính bã kẹo cao su. Người mẹ sau một phút ngần người ra, liền cúi kính mắng "Tổ sư mày, đã đứng dậy sao còn ngồi nữa, tao có ngờ đâu!" Hoá ra bã kẹo cao su ấy là do người mẹ vừa vứt

ra. Chỉ trong phút chốc ngắn ngủi mà bà ta phạm đến hai lỗi nhỏ. Một là vút bã kẹo cao su bữa bãi, hai là buông ra những lời nói cũng rất bữa bãi. Thử hỏi những người mẹ như vậy sẽ dạy con ăn nói ra sao? Ai quan niệm ăn chỉ là tiếp nhận lương thực thực phẩm thì họ chỉ là kẻ phàm phu tục tử, chúng ta chẳng cần bàn. Ngược lại, những ai quan niệm rằng ăn vừa là tiếp nhận lương thực thực phẩm, vừa là tiếp nhận những giá trị văn hoá kết tinh trong bữa ăn thì họ thật sự là những con người đáng kính. Chúng ta yêu quý họ. Trong văn hoá ẩm thực có một nội dung rất quan trọng gồm bốn điểm nhỏ, nhưng rất được quan tâm là:

- Ăn đúng giờ (kể cả giờ bắt đầu và giờ kết thúc).
- Ăn đúng chỗ (sẽ thật không phải nếu cho trẻ vừa ăn vừa chạy khắp nhà, thậm chí là khắp xóm).
- Ăn đúng lượng.
- Ăn đúng và đủ các chất cần thiết cho từng lứa tuổi và đặc trưng lao động của từng người.

Lấy quyền làm mẹ để la mắng con thì dễ nhưng tự mình làm gương tốt cho con noi theo thì khó vô cùng. Không ai có thể làm thầy khi chính bản thân họ không chịu học hành. Muốn dạy con nên người, các bà mẹ đều phải học nhiều lắm. Trên đời này, còn có nỗi đau khổ nào hơn khi mà thế hệ trước bị thế hệ sau coi thường? Cho nên, nào phải ngẫu nhiên mà

trong câu "học ăn, học nói, học gói, học mở" thì học ăn được đặt lên hàng đầu. Loài người hơn muôn loài ở chỗ đã sáng tạo ra, đồng thời không ngừng nâng cao những giá trị to lớn và tốt đẹp của văn hoá ẩm thực. Vậy thì tại sao con người lại phũ phàng vứt bỏ hai chữ văn hoá để chỉ còn hai chữ ẩm thực thô thiển.

*** Biện pháp giáo dục**

Có 6 biện pháp giáo dục con cái của bố mẹ:

1. Yêu thương, bảo vệ con cái

Đặc điểm giáo dục này của bố mẹ là quá bảo vệ con cái, không để con cái tự làm những việc chúng có thể làm. Bố mẹ luôn làm hộ con cái từ việc gấp chăn màn, giặt tất, gọt hoa quả, giúp kiểm tra bài tập, dọn dẹp sách vở... Họ đã tận tâm nuôi dạy, che chở con cái nhưng lại quên đi một hiểm họa không lường trước.

Do bảo vệ quá mức nên bố mẹ đã hạn chế khả năng suy nghĩ độc lập và khả năng tự học của con trẻ, từ đó chất lượng học tập bị giảm sút và ảnh hưởng đến thành tích kiểm tra, thi cử của con trẻ. Bố mẹ luôn đào sẵn cho con cái một "mỏ vàng" để đến khi cho con nhảy vào mới biết đó là một hầm lửa.

Bố mẹ bảo vệ con đúng mực là điều hoàn toàn nên làm, và hoàn toàn cần thiết. Ý thức độc lập của con trẻ còn ở độ tuổi sơ sinh rất yếu đuối, đòi hỏi phải

có sự quan tâm, chú ý của bố mẹ. Năm tháng trôi qua, con trẻ lớn dần lên và tính độc lập đã được phát triển tương đối, nhưng rốt cuộc con trẻ vẫn chỉ trong thời kỳ quá độ từ thiếu niên trở thành người lớn, vì chúng vẫn cần đến sự quan tâm, chăm sóc của bố mẹ hơn nữa. Đáng tiếc là hiện nay bố mẹ đã chăm sóc, bảo vệ con cái mình một cách thái quá.

Trẻ em hai nước Nhật Bản và Trung Quốc cùng tham gia một buổi cắm trại. Trẻ em Nhật Bản đã chuẩn bị xong sẵn sàng chỉ đợi hiệu lệnh là xuất phát, nhưng bố mẹ trẻ em Trung Quốc thì còn nhồi nhét vào túi con cái hết đồ ăn nọ đến đồ ăn kia. Bạn quá yêu thương con cái thì con cái sẽ không biết làm gì. Tốt nhất nên để con biết cuộc sống cần bản lĩnh gì, tự con học được những bản lĩnh đó thì mới tồn tại được trong thế giới phức tạp này.

Một học sinh đã nói sau khi thi xong: "Nếu cháu không biết làm bài thì thường nhờ mẹ làm giúp, đỡ phải làm. Nhưng lần thi bài khó quá mà không thể gọi mẹ làm giúp được, cháu đã cố làm, nhưng làm không được."

Giáo dục theo cách bảo vệ con cái một cách thái quá không có lợi cho việc phát triển trí thông minh, cá tính và tâm lý lành mạnh của con trẻ mà cũng không có ích cho việc nâng cao thành tích học tập của chúng. Nhưng lại có ích đối với sự phát triển trí

thông minh và nâng cao thành tích học tập của bố mẹ.

Việc gì bố mẹ cũng muốn làm giúp con cái sẽ rất dễ tạo ra tâm lý thích ỷ lại của con trẻ. Việc gì cũng dựa dẫm vào bố mẹ, điều này khiến khả năng thích ứng của con trẻ kém. Tách khỏi bố mẹ lại không thể thích ứng nổi với môi trường trường học và xã hội. Báo chí đã nêu nhiều trường hợp trẻ thành niên nhảy lầu tự sát chỉ vì không biết xử lý các vấn đề bình thường trong cuộc sống ra sao.

2. Bố mẹ ép buộc, chi phối con cái

Bố mẹ giáo dục con cái theo kiểu ép buộc, chi phối tức là đã xây hàng rào ngăn cản, hạn chế hành vi là lời nói của con cái. Bố mẹ luôn yêu cầu hành vi và lời nói của con cái phải phù hợp với ý nguyện của mình. Bố mẹ đã hạn chế tất cả, từ thành tích học tập đến quan hệ bạn bè, cuộc sống riêng tư... tất cả đều không để cho con cái có quan điểm của riêng mình.

Bố mẹ giáo dục con cái theo kiểu can thiệp quá mức như vậy sẽ ảnh hưởng gì tới con cái? Do bố mẹ hạn chế con cái một cách thái quá, cái này không được và cái kia không nên, đã làm cho con trẻ không biết phải làm sao cho đúng. Bố mẹ đã biến con trẻ trở thành người quá cẩn thận, nhút nhát, gió chiều nào che chiều ấy, thiếu khả năng quyết đoán và suy nghĩ độc lập. Như vậy đã hạn chế mất tư duy linh hoạt

của con trẻ, hạn chế phát triển khả năng phán đoán, đồng thời cũng hạn chế phát triển ý thức sáng tạo cái mới của con trẻ. Kết quả của hàng chuỗi vấn đề tuy không ảnh hưởng trực tiếp đến thành tích học tập của con trẻ, nhưng lại ảnh hưởng đến khả năng phát triển tổng hợp của con trẻ, đặc biệt là sẽ làm con trẻ lúng túng trước những trắc trở, khó khăn trong cuộc sống.

Những đứa trẻ lớn lên bởi cách giáo dục can thiệp quá mức của bố mẹ sẽ luôn có tính thích ứng tồi, làm việc không có chủ kiến của riêng mình, là người do dự, hoang mang, không dám đối mặt với khó khăn, thách thức. Như vậy, cách giáo dục này đã ảnh hưởng xấu tới việc phát triển cá tính và tâm lý lành mạnh của con trẻ. Bố mẹ làm như vậy là cho rằng khi nhỏ mình cũng được giáo dục như vậy mà vẫn thành người đấy sao.

Giáo dục con trẻ với tâm lý ấy sẽ làm tổn thương tâm lý của con trẻ. Bởi vì bản thân cách giáo dục này chính là cách giáo dục làm tổn thương tâm lý. Bạn cho rằng thời gian sẽ trôi qua, sự tổn thương bởi cách giáo dục đó đã không còn, nhưng không phải vậy, sự tổn thương này vẫn còn, nó là tổn thương nội tâm, kiềm chế tiềm ý thức của chúng ta. Trong một khoảng thời gian, điều kiện không gian nhất định, ý thức này sẽ tự nhiên khống chế mọi lời nói và hành vi của chúng ta. Các bạn có thể cảm thấy khó hiểu

với cách suy nghĩ này, nhưng nếu mình phải có trách nhiệm, nghĩa vụ với con cái thì nên suy nghĩ những gì chúng tôi đã nói.

Nhiều kết quả nghiên cứu đã chứng minh, những đứa trẻ được sinh ra và lớn lên trong gia đình giáo dục theo kiểu chi phối đều có cuộc sống tồi tệ. Chúng không thấy cuộc sống vui vẻ, luôn đơn độc, rời xa mọi người, không tin tưởng người khác. So với những đứa trẻ được sinh ra và lớn trong một gia đình giáo dục và kiểm chế không quá nghiêm khắc, thì chúng luôn là những đứa trẻ đánh giá mình thấp và sống thiếu tự tin nhất.

3. Bố mẹ giáo dục theo kiểu thô lỗ

Về vấn đề giáo dục con cái, bố mẹ hay thường có thái độ phê phán, chỉ trích con cái. Bố mẹ cần rèn luyện con có phong cách sống, học tập tốt đẹp là điều cần thiết. Bố mẹ luôn yêu cầu nghiêm khắc với cá tính lành mạnh, phẩm chất đạo đức tốt đẹp, thái độ tự giác học tập của con trẻ. Nhưng nghiêm khắc không có nghĩa là hà khắc, nghiêm khắc không có nghĩa là mắng chửi, không có nghĩa là kẻ lễ, chế giễu.

Tục ngữ có câu "Thương con cho roi cho vọt, ghét con cho ngọt cho bùi." Những bố mẹ giáo dục con cái theo kiểu tâm thần thường có thái độ giáo dục con cái

cứng nhắc, ngôn ngữ thô tục, thiếu tình cảm, thậm chí còn hay chửi mắng, chửi mắng con trẻ.

Một số bố mẹ tính tình thô bạo, không có tính kiên trì trong khi giáo dục con trẻ, luôn đối xử với con trẻ chỉ đơn giản bằng thái độ thô bạo, động tý thì chửi mắng. Họ luôn nói "không đánh thì không thành người"... Họ tự dối mình rằng, giáo dục đúng là yêu cho roi cho vọt, ghét cho ngọt cho bùi.

Những vị phụ huynh này càng có nhiều kiến thức thì càng hay biện hộ cho hành vi của mình. Chắc chắn có nhiều vị phụ huynh cũng không đồng ý với suy nghĩ của tôi, nhưng nếu họ suy ngẫm lại thì sẽ thấy cách giáo dục ấy của mình hoàn toàn sai lầm.

Biện pháp giáo dục của bố mẹ theo kiểu trừng phạt nghiêm khắc luôn làm cho con trẻ có những hành vi không tốt như nhút nhát, sợ hãi, tự ty và yếu đuối. Những việc ấy sẽ gây trở ngại cho tâm lý và làm tâm lý con trẻ mất cân bằng. Cũng có thể những điều này sẽ khiến con trẻ có những cá tính xấu như thô bạo, ngang ngược, hay chống đối, hay nói dối, như vậy sẽ ảnh hưởng nghiêm trọng đến sự phát triển tâm lý lành mạnh của con trẻ.

4. Giáo dục con trẻ theo kiểu thả nổi, bỏ mặc

Bố mẹ giáo dục con cái theo kiểu này, hiểu được tình cảm, tinh thần của con trẻ, nhưng lại không dẫn dắt, hạn chế hành vi của con trẻ. Yêu thương nhưng

mặc kệ con trẻ quá mức, con trẻ làm gì cũng cho rằng là đúng, không uốn nắn nghiêm túc. Con trẻ ném vỡ kính nhà người ta thì nói "Mặc kệ, vỡ là điềm lành"; con mình đánh con nhà người ta thì nói: "Bỏ qua đi, lần sau ra tay nhẹ hơn là được"; con trẻ lén lút học đòi hút thuốc thì nói: "Không sao, lần sau hút thuốc nhớ cho bố một điếu!"...Giáo dục như vậy sẽ tạo ra những đứa trẻ không biết nhẫn nhịn và kìm chế, hay được đằng chân lân đằng đầu, tham lam vô tận, không thích tự mình làm, chỉ thích ngồi mát ăn bát vàng, không có khả năng tự lo liệu.

5. Giáo dục theo kiểu không quan tâm

Bố mẹ luôn cho rằng, con cái có tình cảm đau thương, phần nộ, lo sợ, hưng phấn là bình thường, không cần phải hỏi han nhiều chuyện.

Bố mẹ có thể do mải lo công việc, hoặc muốn cho con sống tự do, nên đã để con trẻ độc lập, làm chủ mọi chuyện của chúng. Họ không bao giờ can thiệp vào chuyện của con cái. Nhưng chính vì do thời gian tiếp xúc, gần gũi giữa bố mẹ và con cái ít, nên bố mẹ không hiểu hết được cách suy nghĩ, tình cảm của con trẻ, nên không có dạy bảo hợp lý, có hiệu quả với tâm lý của con trẻ và những gì chúng cần phải đối mặt. Như vậy dễ làm cho con trẻ thấy mình không được bố mẹ coi trọng, cảm thấy bơ vơ, không ai giúp đỡ. Đừng nói gì con trẻ, trong tình cảnh đó thì người lớn cũng

cảm thấy như vậy. Với tâm lý ấy con trẻ thấy rằng mình sống trên cõi đời này thật vô ích.

6. Giáo dục theo kiểu tổng hợp

Nếu bạn không mắc phải hay đã khắc phục được những kiểu giáo dục nêu trên thì biện pháp giáo dục của bạn sẽ là biện pháp giáo dục theo kiểu tổng hợp.

Biện pháp giáo dục tổng hợp là giáo dục con cái theo nguyên tắc hiểu rõ đạo lý, giải thích cho con trẻ biết rõ lý do để con trẻ vui vẻ chấp nhận. Những bố mẹ áp dụng biện pháp giáo dục này không phải là những người chỉ biết nói suông, càng không phải là những người hay áp đặt công thức với con cái như là phải học giỏi, nghe lời thầy cô, mà là căn cứ vào những vấn đề tồn tại cụ thể trong cuộc sống và học tập của con trẻ để nói rõ lý do, dẫn dắt con trẻ tích cực phấn đấu.

Bố mẹ thường nói về đạo lý để chuyển hoá cách suy nghĩ của bố mẹ thành suy nghĩ của con trẻ. Họ không bao giờ phóng đại những khuyết điểm của con trẻ, mà chỉ phê bình con trẻ đúng sự thực. Không giống như một số bậc phụ huynh luôn mồm nói con mình sai hoàn toàn, mặc dù chúng cũng có điểm đúng, họ cho phép con trẻ có một quá trình nhận thức với những gì mình nói, tuyệt đối không nôn nóng, vội vàng ép buộc con trẻ phải chấp nhận. Họ

giáo dục con trẻ với tình yêu thương vô bờ bến và luôn tôn trọng nhân cách của con trẻ.

Không phải bố mẹ muốn làm thế nào thì làm thế đó, mà là căn cứ vào đặc điểm tâm sinh lý, tình hình thực tế cuộc sống, hành vi của con trẻ, để nêu ra những yêu cầu phù hợp, thuyết phục con trẻ bằng lý lẽ, quan tâm đến con trẻ, giúp đỡ và hướng dẫn con trẻ.

Biện pháp giáo dục này sẽ có ích gì đối với con trẻ? Đó là nâng cao toàn diện khả năng và trí thông minh của con trẻ; đồng thời, phát huy tố chất tổng hợp để con trẻ có đủ khả năng và lòng dũng cảm để đối mặt với mọi vấn đề. Đây cũng là nền tảng để xây dựng cuộc sống hạnh phúc cho con trẻ.

*** Thế giới của con trẻ**

+ Mỗi một đứa trẻ mới sinh ra có khoảng 14 -16 tỷ tế bào não; đến già, số lượng tế bào não vẫn không thay đổi. Nhưng tại sao lại có những đứa trẻ thông minh và những đứa trẻ dốt nát?

Đó là do sự khác nhau giữa thể tích tế bào não của từng đứa trẻ. Thể tích tế bào não có thể được thay đổi qua mức độ vận dụng não của con trẻ. Sử dụng đầu óc càng nhiều thì thể tích não càng lớn. Sử dụng cũng giống như một liều thuốc bôi trơn, dùng càng nhiều thì càng thông suốt, thông suốt thì sẽ linh hoạt và linh hoạt thì tất có sự thay đổi. Vì vậy,

bất cứ một kiến thức nào chỉ học mà không áp dụng thì tất cả kiến thức ấy cũng sẽ biến thành một vũng nước tù đọng, chứ không phải là nước nguồn.

Theo nghiên cứu cho thấy, trí thông minh và tính cách của mỗi con người đã được hình thành 50% từ 0 đến 2 tuổi; đến 3 tuổi thì đã hình thành được 60%; đến 6 tuổi hình thành được 80% và khi đến lúc 8 tuổi thì phát triển và hình thành 90%. Nếu vậy giáo dục con trẻ sau 8 tuổi là sự bù đắp ít ỏi? Theo thí nghiệm của một số nhà khoa học Mỹ cho thấy, đại não của Anhtan, nhà khoa học vĩ đại, chỉ mới được sử dụng 10%. Nếu bạn biết cách giáo dục phù hợp, dù con bạn được 8 tuổi thì chỉ cần khai thác 1, 2% cũng đã vượt xa cả trình độ của chúng ta. Do đó, các bậc phụ huynh cần phải tin tưởng rằng mỗi đứa trẻ đều có khả năng giỏi hơn cả nhà khoa học vĩ đại Anhtan.

Nhiều bố mẹ luôn miệt mài thân thân trách phận rằng con mình sinh ra không bằng con người khác, con cái nhà người ta thông minh là vì nhà người ta có gen di truyền tốt, còn bố con mình chỉ học hết lớp 5, ông nội thì mù chữ... Chúng tôi không loại bỏ nhân tố di truyền có ảnh hưởng đến tính cách và trí thông minh của con trẻ. Theo tôi được biết, nhân tố di truyền quyết định 45% tính cách và trí thông minh của một con người, còn nhân tố hoàn cảnh ảnh hưởng 35%, các nhân tố khác ảnh hưởng 20%. Chúng ta chỉ

có thể khai thác 4% tiềm năng bình quân của con trẻ, như vậy còn một kho tàng vô tận đang chờ đợi bố mẹ và thầy cô khai thác.

+ Gánh nặng tâm lý của con trẻ và bố mẹ. Nên giảm bớt gánh nặng tâm lý của con trẻ như thế nào:

Có phụ huynh sẽ hỏi, con chúng tôi cả ngày không phải lo lắng điều gì, giờ tay ra đã có áo mặc, há miệng ra đã có cơm ăn... Làm sao con trẻ lại có gánh nặng và áp lực? Sự thực hoàn toàn khác, con trẻ có khả năng chịu đựng tâm lý yếu đuối. Bố mẹ không coi là gánh nặng gì nhưng đối với con trẻ thì đó là một áp lực vô cùng to lớn. Qua tìm hiểu thế giới tâm lý của con trẻ, tôi đã hiểu được áp lực tâm lý của con trẻ như sau:

Con trẻ có 4 loại áp lực chính sau:

- (1) Không muốn làm bài tập.
- (2) Không muốn đi học thêm vào dịp nghỉ hè.
- (3) Không muốn bố mẹ cãi nhau.
- (4) Không muốn bị mẹ quản lý.

Với áp lực đầu tiên, điều này cũng liên quan đến cơ cấu và thể chế của nền giáo dục các nước. Muốn thay đổi rất khó khăn và cần thời gian để làm việc đó.

Với áp lực thứ hai, đó là mong mỏi của tất cả con trẻ. Hiện nay, bố mẹ ép con trẻ đi học thêm vào kỳ nghỉ hè là muốn thoả mãn yêu cầu của mình. Có người bố đã hỏi tôi: "Tôi cho con đi học thêm ngoại ngữ, mỹ thuật, múa, nhạc, nhưng cháu học không đâu vào đâu. Tôi đã tiêu hàng đồng tiền mà không được ích gì? Chị xem tôi nên làm thế nào?" Tôi đã trả lời rằng: "Cháu học kém tất cả là đúng. Cứ tiếp tục như vậy thì con anh sẽ không học giỏi bất cứ môn nào." Nghe tôi nói vậy, vị phụ huynh này đã phản đối rất mạnh nên tôi đã giải thích và khuyên anh ấy cho con lựa chọn môn học cháu thích nhất trong bốn môn đó. Nhưng ông bố này đã nói "Mẹ cháu làm như vậy và cháu nó chọn học vẽ. Nhưng tôi nghĩ, bây giờ các nước đang hội nhập nhiều nên học ngoại ngữ rất quan trọng, học múa là để cháu có thân hình đẹp, cũng rất quan trọng, âm nhạc là để rèn luyện tế bào nghệ thuật của con trẻ..." Tôi nghe đi nghe lại thì vị phụ huynh này vẫn nhắc đến 4 môn học trên.

Nếu dùng một vòng tròn thay thế cho con cái của chúng ta, nếu chúng ta luôn tạo ra bốn áp lực từ trên xuống dưới cho con trẻ, thì hướng vận hành của con trẻ chắc chắn là xuống dưới, tàu Titanic đã bị chìm sâu dưới đáy biển còn con cái chúng ta thì sao? Chúng ta không nên để con trẻ không thể chịu đựng nổi áp lực mà nên tạo cho con trẻ một số áp lực vừa

phải, để áp lực ấy tự nhiên chuyển biến thành niềm tin, động lực khiến con trẻ tiến lên phía trước.

Vì động lực là lực thôi thúc con trẻ tiến về phía trước, con trẻ sẽ tự nhiên đi về phía trước theo một hướng. Đến khi sang giai đoạn thứ hai thì chúng ta hãy tạo cho con trẻ áp lực thứ hai. Con trẻ trên nền tảng vốn có đã chịu đựng được áp lực thứ nhất thì áp lực thứ hai này sẽ biến thành niềm tin thứ hai, lần nữa lại chuyển hoá thành động lực thứ hai để con trẻ tiếp tục tiến về phía trước. Đến giai đoạn thứ ba thì hãy tạo cho con trẻ có động lực thứ ba để tiến lên phía trước và các giai đoạn sau này cũng vậy. Như vậy con cái của chúng ta sẽ đi theo con đường đúng, dũng cảm tiến lên phía trước.

Quá trình trưởng thành của con trẻ được miêu tả đại khái như sau:

Con trẻ bắt đầu trưởng thành không phải là vì lần đầu tiên chúng đi học. Trái tim của con trẻ ở chỗ này, ước muốn của con trẻ ở chỗ kia, ngày đầu tiên con trẻ đi học chưa hẳn đã là con trẻ bắt đầu trưởng thành. Nếu trước khi đi học con trẻ cảm thấy kiến thức rất quan trọng thì chúng đã bắt đầu trưởng thành. Đi học rồi mà con trẻ chưa cảm nhận được hứng thú học tập, tính quan trọng của học tập thì vẫn chưa trưởng thành.

Bắt đầu trưởng thành chính là ở cảm nhận được trí thông minh, phát triển, thất bại, kết thúc tạm thời và thành công, còn sau đó lại là giai đoạn cảm thấy trí thông minh lần thứ hai, thất bại, thành công; giai đoạn cảm thấy trí thông minh lần thứ ba, thất bại và thành công. Cứ lặp lại như vậy mãi đến thành công cuối cùng, chúng ta tin tưởng rằng sẽ không có thất bại mãi mãi, chỉ có những thất bại tạm thời mà thôi. Chúng ta cần phải nhìn nhận đúng đắn đối với thất bại của con trẻ, chỉ cần chúng ta cho con trẻ có sức mạnh thì con trẻ có thể đứng lên từ thất bại.

Tạo dựng niềm tin của cái tôi, vậy thì thất bại chính là một quá trình để tiến tới thành công.

Với áp lực thứ ba, con trẻ không muốn bố mẹ cãi nhau. Bố mẹ biết được suy nghĩ này của con trẻ chắc chắn sẽ rất đau lòng. Tỷ lệ ly hôn hiện nay ngày càng tăng, nhất là đối với các cặp vợ chồng trẻ, cứ có ba cặp kết hôn trong năm nay thì năm sau một trong ba cặp đó sẽ ly hôn. Kết cục của cuộc hôn nhân thất bại thì con trẻ gánh chịu, đau khổ nhất là con trẻ, con trẻ luôn là người bị hại, bất hạnh.

Tôi biết một cậu bé. Năm học lớp hai cậu bé học rất giỏi, nhưng khi bước vào học cấp II thì thành tích học tập của cậu bé lại xuống dốc nhanh chóng, đến năm lớp 7 cậu bé làm đơn xin nghỉ học. Thầy giáo và phụ huynh của cậu bé đều không hiểu tại sao, thầy

cô giáo cho rằng cậu bé không có chí phấn đấu, còn bố mẹ cho rằng cậu là người kém cỏi, vô dụng, đã làm mất mặt mình. Thực ra, bố mẹ và thầy cô của cậu bé ít trao đổi, trò chuyện với nhau nên không hiểu được tâm lý của con trẻ, họ chỉ thấy được vẻ ngoài của cháu.

Tôi đã nói chuyện rất nhiều với cậu bé nên đã hiểu được cháu nghĩ gì. Nguyên nhân là do bố mẹ của cậu bé rất hay cãi nhau, mỗi lần bố mẹ cãi nhau cậu bé lại đứng một bên khóc thút thít. Bố mẹ và con cái ít khi trò chuyện với nhau nên cậu bé không thể nói những suy nghĩ của mình. Đến giờ học trên lớp là cậu bé lại nghĩ không biết giờ này bố mẹ có ở nhà cãi nhau không? Cậu bé càng nghĩ càng thấy chán, không thể tập trung nghe giảng. Học trong trạng thái như vậy thì làm sao có thể học tốt được.

Với con trẻ, bố mẹ thường xuyên cãi nhau sẽ làm cho con trẻ liên tưởng tới việc bố mẹ sẽ ly hôn.

Chúng ta đều biết rằng, vợ chồng sống với nhau lâu dài, bát đũa nhiều khi còn xô, hướng hồ vợ chồng đầu ấp má kề bên nhau suốt ngày. Vợ chồng cãi nhau cũng là chuyện rất bình thường, đừng nói gì đến cuộc sống, nấu nướng cũng cần thêm mắm thêm muối, nếu thiếu những gia vị ấy thì món ăn sẽ nhạt nhẽo. Thường xuyên cãi nhau cũng giống như những liều gia vị để điều tiết cuộc sống làm cho vợ chồng biết trân trọng nhau hơn. Nhưng khi vợ chồng cãi nhau

nên tránh để con cái nhìn thấy, vì con cái chưa hiểu biết nhiều nên chúng sẽ nghĩ rằng các bạn đang muốn ly hôn.

Hiện nay, có nhiều ông bố bà mẹ có suy nghĩ: vì con cái, tôi không thêm tính toán với anh (cô), nể mặt con cái tôi không thêm chấp nhặt anh (cô)... Các cụ đã căn dặn chúng ta việc gì cũng cần phải lấy chữ nhẫn làm đầu, chuyện gì có thể chịu đựng được thì nên chịu đựng. Nhưng tất nhiên đó không phải là cách cơ bản để giải quyết vấn đề mà là trốn tránh vấn đề. Nếu mâu thuẫn gia đình luôn giải quyết như vậy thì cũng giống như một quả táo tròn, bóng đẹp, thoát nhìn thì bóng bẩy, ngon nhưng trong ruột đã thối rữa. Bạn làm như vậy sẽ khiến cho con trẻ đau khổ hơn. Cách giải quyết đúng mâu thuẫn gia đình là vợ chồng phải trò chuyện, trao đổi với nhau. Trao đổi có hiệu quả không chỉ đơn giản là "đối thoại", "tán gẫu" mà là sự va chạm và hoà hợp giữa trái tim và trái tim. Đó mới chính là cách điều chỉnh hiệu quả nhất, chỉ cần trạng thái tâm lý của hai vợ chồng hài hoà thì mọi vấn đề đều có thể giải quyết trọn vẹn.

Với áp lực thứ tư, con trẻ không muốn bị mẹ quản lý. Đó là tiếng nói cất lên từ đáy lòng con trẻ. Bố mẹ nên học cách hiểu ngôn ngữ con trẻ bằng cách đứng vào vị trí của con trẻ. Chỉ có như vậy thì chúng ta mới hiểu được tất cả hành động của con trẻ. Bố mẹ không những cho con ăn, cho con mặc, cho con hưởng

thụ về vật chất mà còn ép buộc con phải làm theo những tư tưởng của mình. Nhưng con cái chúng ta cũng có một quá trình trưởng thành của riêng chúng, vì vậy chúng cần có tính cách độc lập, kiện toàn.

Mỗi một vị phụ huynh đều mong muốn con cái mình thành rồng thành phượng, xuất sắc hơn người, muốn con đi theo con đường kẻ sẵn của mình, phải giỏi hơn cả bố mẹ, nếu không cũng phải bằng bố mẹ. Chúng ta thử suy nghĩ xem, xã hội công nghiệp thì nhìn về quá khứ, xã hội thông tin thì nhìn hiện tại, chúng ta sẽ biết những gì, những năm 50 thì làm gang thép, những năm 60 thì làm hoá học, những năm 70 thì làm điện tử, những năm 80 thì làm mạng, những năm 90 thì làm phần mềm...

Những điều chúng ta chưa biết luôn luôn ở phía trước, không ai có thể dự đoán chính xác được điều gì sẽ xảy ra. Để con trẻ tự tìm tòi, suy nghĩ mới là cách để học thêm kiến thức học tập. Điều này còn quan trọng hơn cả việc học tập kiến thức.

Phó hiệu trưởng trường đại học Bắc Kinh, ông Lương Chúc đã từng nói "Khi tôi chấm điểm thi cho sinh viên, nếu sinh viên trả lời câu hỏi theo 100% kiến thức sách vở thì cao nhất chỉ đạt 60 điểm. Nếu sinh viên trả lời kết hợp giữa kiến thức sách vở và những kiến thức xã hội, tuy không đúng hoàn toàn nhưng cách trả lời độc đáo, có suy nghĩ riêng thì chắc chắn sẽ được điểm cao." Như vậy có nghĩa là kiến

thức rơi rớt có thể bù đắp, nhưng khả năng tư duy mà bị rơi rớt thì rất khó có thể bù đắp. Do đó, muốn tạo cho con trẻ có khả năng sáng tạo và học tập mới mẻ, thì cần phải biết khả năng tự học và sáng tạo là vốn liếng quý báu của con trẻ trong cả cuộc đời, vì kiến thức của bố mẹ, nội dung học tập trong nhà trường, mãi mãi không thể theo kịp với phát triển của thời đại.

Vì vậy, các bạn nên để con trẻ được phát huy và tự do. Chúng không rời xa cuộc sống bình thường thì bố mẹ không nên can thiệp quá mức. Ngoài ra, tốt nhất bố mẹ nên chuyển giọng điệu ra lệnh thành cách nói đề nghị, khuyên bảo đối với con trẻ. Ví dụ

như: "Chiều nay con phải học thuộc lòng hết bài tập tiếng Anh, nếu không, tối không được đi chơi và không được ăn cơm!". Bạn hãy thử chuyển câu này thành "Con nên học thuộc bài tập tiếng Anh rồi mới đi chơi!". Hoặc là có thể nhắc nhở con: "Bạn Minh đang làm gì hả con?" (Bố mẹ và con đều hiểu rõ bạn Minh đang học bài).

Thoạt nghe hai cách nói trên không có gì khác nhau nhiều, nhưng lại có ảnh hưởng tâm lý hoàn toàn khác nhau với con trẻ. Câu nói trước sẽ làm tổn thương đến lòng tự trọng của con trẻ, việc học tập của con trẻ sẽ biến thành bị động, lâu dần sẽ làm cho trẻ chán ghét học tập. Còn câu nói sau thì tạo cho trẻ tính độc lập, và tôn trọng tính độc lập của con trẻ, vô

hình chung điều ấy đã biến thành một nguồn cổ vũ lớn lao đối với con trẻ. Bố mẹ không thể coi nhẹ sức mạnh này, bạn hãy làm theo kiểu việc lớn có thể biến thành nhỏ, việc khó biến thành việc dễ, dần dần sẽ làm được tất cả.

*** Đặc trưng tâm lý của con trẻ trong các giai đoạn**

Kết quả nghiên cứu khoa học cho thấy: Từ khi sinh ra đến năm 21 tuổi trẻ có 5 giai đoạn tâm lý đặc trưng. Hiểu được tâm lý đặc trưng của con trẻ thì sẽ có ích trong việc bố mẹ hiểu con cái. Sau đây là 5 đặc trưng tâm lý của con trẻ ở các giai đoạn khác nhau:

1. Giai đoạn thứ nhất: Từ 0 đến 1 tuổi

Tin tưởng - không tin tưởng; bụng đói - được cho ăn; bị lạnh - được ôm ấp; khóc lóc - được ôm ấp... Đó là những gì để con trẻ biết được tính quan trọng của chúng và biết được bố mẹ cần chúng biết bao nhiêu.

Nếu trong giai đoạn này, đòi hỏi của con trẻ được đáp ứng đầy đủ thì con trẻ sẽ cảm thấy rằng mình lớn lên ở một nơi an toàn. Sau này lớn lên con trẻ sẽ là một con người vui vẻ và biết tin tưởng người khác.

Nếu trong giai đoạn này con trẻ không được đáp ứng đòi hỏi thì lớn lên sẽ thấy rằng mình đã lớn lên ở một nơi không an toàn.

Vì bố mẹ không đáp ứng được yêu cầu của con trẻ, nên lớn lên con trẻ có thể sẽ có những đặc trưng cá tính sau:

(1) Có những thể hiện rất khác lạ hoặc là có những biểu hiện sợ hãi bị ruồng bỏ.

(2) Cố gắng tìm kiếm đối tượng dựa dẫm.

(3) Đòi hỏi phải có người chăm sóc, lo lắng.

(4) Luôn tin tưởng rằng không nên tin vào bất cứ ai ngoài bản thân mình.

(5) Cố gắng duy trì tình cảm với mọi người, hay cố chấp, như ăn uống quá độ, luôn mong muốn được mọi người khen ngợi một cách thái quá.

2. Giai đoạn thứ hai: Từ 2 đến 3 tuổi

Con trẻ bắt đầu học cách làm thế nào để điều khiển, khống chế các chức năng sinh lý của bản thân và biết chú ý đến khả năng của cơ thể (như biết kiểm soát đại, tiểu tiện). Nếu được bố mẹ giúp đỡ và tôn trọng thì con trẻ sẽ thấy mình tự chủ và có ảnh hưởng với thế giới này. Nếu trong giai đoạn trưởng thành con trẻ không được bố mẹ, người lớn cổ vũ, hoặc thường xuyên bị mọi người trách mắng, chế giễu ác ý thì sẽ cảm thấy mình là người vô dụng, ngay cả học cách điều khiển đại tiểu tiện cũng cảm thấy e ngại.

(1) Luôn tự ty và cảm thấy mình vô dụng, đáng ghét.

(2) Không nghĩ rằng mình còn có lý do để tồn tại trên cõi đời này.

(3) Tự cho mình là người cần sống dựa vào người khác.

(4) Cảm thấy quyền lợi sinh tồn của mình được quyết định bởi tính quan trọng của người khác.

(5) Thường có những lời xin lỗi không đúng chỗ, đúng lúc, không biết mình cần cái gì. Không thể từ chối được yêu cầu của người khác, sợ phải đối mặt với sự giận dữ của mọi người.

3. Giai đoạn thứ ba: Từ 4 đến 5 tuổi

(1) Thích mơ tưởng, sáng tạo và làm việc theo chủ ý của riêng mình.

(2) Phát triển tính chủ động.

Nếu trong giai đoạn này con trẻ nhận được sự ủng hộ của bố mẹ, thì chúng sẽ nói ra những cách suy nghĩ cũng như thể hiện tình cảm của chúng. Hơn nữa, chúng sẽ phát triển tính tò mò theo xu hướng lành mạnh. Nếu trong giai đoạn này, bố mẹ không ủng hộ con trẻ, mà trừng phạt chúng vì chúng dám làm những điều mới mẻ, thì chúng sẽ cảm thấy mình có lỗi và sẽ dừng ngay tính chủ động hoặc chuyển sang làm bí mật.

(1) Sợ phạm lỗi.

(2) Cảm thấy không có ai giúp đỡ và áy náy.

(3) Chỉ biết an ủi người khác.

(4) Trốn tránh nguy hiểm, rủi ro.

(5) Che giấu lỗi lầm.

(6) Không thể nhận biết hoặc diễn đạt cảm nhận trong lòng mình.

(7) Sợ phải nói đến những chuyện trong lòng mình.

(8) Thường có trách nhiệm thái quá với tình cảm.

(9) Thường xuyên lấy lòng người khác.

4. Giai đoạn thứ tư: Từ 6 đến 11 tuổi

Đến giai đoạn này con trẻ bắt đầu biết cạnh tranh, so sánh với người khác. Nếu thấy cô và bố mẹ tỏ rõ con trẻ cũng có những khả năng giống như những đứa trẻ khác, thì con trẻ sẽ cảm thấy được cổ vũ và sẽ thành một con người tràn đầy nhựa sống, học tập tiến bộ hơn. Nếu thấy cô và bố mẹ thường xuyên trách mắng nghiêm khắc hoặc không chú ý đến con trẻ thì chúng sẽ không còn tự tin hoặc không biết tự giác làm việc, chúng luôn có cảm giác mình không xứng đáng làm việc gì đó, hoặc là mình không bằng người khác.

(1) Trốn tránh, không tham gia bất cứ cuộc thi nào, hoặc rất thích cạnh tranh với người khác.

(2) Cảm thấy lo lắng và không bằng người khác.

(3) Luôn bối lộng tìm vết với mình và mọi người.

(4) Việc gì cũng đòi hỏi vẹn toàn.

(5) Luôn luôn trì hoãn hoặc kéo dài mọi sự việc.

(6) Không biết làm thế nào để đạt được mục đích.

5. Giai đoạn thứ năm: Từ 12 đến 21 tuổi

Trong giai đoạn này có những đặc trưng như sau:

(1) Chúng biết phải làm thế nào để thích ứng với thế giới này.

(2) Chấp nhận những sự thay đổi về tâm sinh lý.

(3) Giới hạn đúng khoảng cách giữa mình và người khác giới.

(4) Giới hạn đúng thân phận với người cùng trang lứa.

(5) Biết nên sống như thế nào trong cuộc đời.

Nếu trong giai đoạn này bạn cho phép chúng tìm tòi cảm giác và mơ tưởng, thay đổi cách suy nghĩ để tìm những cái mới, thì chúng sẽ trở thành một người biết chấp nhận bản thân.

Nếu bố mẹ và những người xung quanh không ủng hộ con trẻ và cũng không hướng dẫn con trẻ tìm hiểu, mà chỉ ép chúng đóng vai trò mới quá sớm thì chúng sẽ trở thành người hay chống đối hoặc rất nông nổi.

(1) Biểu hiện không đúng về những hành vi mới lớn.

(2) Cảm thấy mâu thuẫn về những vai trò của mình trong cuộc đời.

(3) Không thể tính toán được mục đích của cuộc sống.

(4) Khẳng định bản thân mình dựa vào quan hệ tình cảm hoặc là sự nghiệp thành công.

(5) Luôn muốn yêu đương.

(6) Đòi hỏi xác định vai trò trong cuộc sống của mình qua những thứ mình có, quen biết bao nhiêu người và những thành quả trong công việc.

*** Những biện pháp giao lưu có hiệu quả giữa bố mẹ và con cái**

Hễ nhắc đến vấn đề giao lưu cùng con cái thì bố mẹ nào cũng thấy đau đầu, họ luôn cho rằng con trẻ thì biết cái gì? Chúng ta sẽ phải giao lưu với con cái cái gì? Chúng sẽ giao lưu gì với mình? Không thể giao lưu đến mức tâm đầu ý hợp, cũng không thể

giao lưu những gì hai bên cần thì giao lưu còn có ý nghĩa gì?

Nhưng, giao lưu là một cầu nối tình cảm, là sợi dây vô hình thắt nối tình cảm chân thành, là ngọn lửa hoà tan băng giá, là nguồn nước dập tắt lửa, thiếu đi giao lưu thì sẽ không thể duy trì được quan hệ thân tình bình thường. Do đó, các bạn cần chú ý đến các biện pháp giao lưu với con cái.

1. Giao lưu theo cách tư duy

Giao lưu với con trẻ chính là quá trình khơi dậy suy nghĩ của con trẻ, phát huy tính chủ động của chúng.

Cũng như vậy, nếu trên bàn đặt một đĩa quýt, chúng ta hỏi con cái: "Con xem, đó có phải là đĩa quýt không?" Con cái sẽ trả lời: "có" hoặc "không" ngay lập tức, ngay cả chúng ta cũng trả lời như vậy. Nếu chúng ta đổi sang hỏi theo cách khác như "Trên bàn đặt cái gì?" thì con trẻ phải suy nghĩ và qua phân tích của đại não, quan sát của đôi mắt để có kết quả cuối cùng.

Khi con trẻ đi học cấp I, đó là sự mở đầu để rèn luyện tính độc lập và tính sáng tạo của con trẻ, đào tạo con trẻ từ 0 đến 8 tuổi rất quan trọng. Khi ấy huấn luyện đầy đủ sẽ làm cho con trẻ có thể vận dụng được ý thức và khả năng của đại não để dung lượng của tế bào não phát triển nhanh, thể tích của

tế bào não phát triển lớn hơn và dần dần nâng cao chỉ số thông minh tổng hợp của con trẻ.

2. Liên hệ tư duy bằng cách tận dụng câu hỏi lại

Một cậu bé đã hỏi tôi: "Chú à, tại sao cháu lại phải ăn cơm?" Câu hỏi đã làm tôi phải tròn mắt mà không biết phải trả lời ra sao, tôi đã học được bao nhiêu kiến thức trong ngần ấy năm mà lại không thể trả lời câu hỏi này của cháu. Sau đó, tôi nghĩ và hỏi lại cậu bé: "Nếu cháu không ăn cơm thì sẽ ra sao nhỉ?" Cháu bé đã rụt rè trả lời: "Nếu cháu không ăn cơm thì không có sức để chơi cùng bạn bè, cháu không ăn cơm thì sẽ bị đói và sẽ đau bụng..." Tôi liền nói với cháu: "Đúng rồi, đó là những nguyên nhân cháu cần phải ăn cơm."

Đôi khi, con cái của chúng ta không phải là không biết trả lời câu hỏi mà là không thể tìm được mối quan hệ lô gíc giữa bản thân vấn đề với nội dung câu trả lời. Khi ấy, chúng ta là bố là mẹ thì cần phải giúp con cái bằng cách liên hệ tư duy lô gíc này, giúp con cái đi tìm hiểu và dẫn dắt chúng tìm hiểu.

3. Giáo dục chuyển dần từ giảng bài hệ thống sang nghiên cứu tìm hiểu

Bạn tôi có đứa con năm nay vừa tròn 6 tuổi. Một lần cháu bé đến chơi cơ quan đã hỏi bố "Tại sao trăng trên trời lại có lúc tròn lúc khuyết hả bố, mà nhiều lúc lại khuyết một nửa?" Cậu bạn tôi đã tỏ vẻ uy

nghiêm của một ông bố, và cũng để thể hiện kiến thức uyên bác với những đồng nghiệp khác, nên đã thao thao bất tuyệt giảng giải, từ hành tinh trên mặt trăng đến trái đất, lại nói từ trái đất đến hệ thái dương, tiếp đến thì nói đến hệ Ngân hà và cả vũ trụ bao la rộng lớn. Đừng nói gì đến trẻ con, ngay cả chúng tôi nghe mà cũng không hiểu gì, vì tất cả đều rối như mớ canh hẹ. Lúc sau thấy cậu bé nghịch con rối ở trên tay, bởi vì cháu thật sự không thích nghe bố nói và nghe cũng không hiểu. Nhưng người bố vĩ đại của cậu bé vẫn đang nói về mọi thứ. Nếu các bậc phụ huynh đều giáo dục con cái như vậy, đều trả lời con cái bằng cách này, thì con cái của chúng ta sẽ ngày càng hỏi nhiều hơn, chúng càng nghe thì tư duy càng rối loạn hơn và sự việc càng tệ tệ hơn không như chúng ta mong muốn.

Nếu chúng ta muốn con cái nắm chắc được kiến thức hệ thống của bài học thì nên để con cái có ham muốn học môn học ấy, để con trẻ bắt đầu từ những vấn đề nhỏ nhất, giải quyết từ những vấn đề nhỏ, không chỉ giải quyết cốt lõi của vấn đề, mà con tạo cho con trẻ có động lực và niềm tin học tập kiến thức của môn học đó.

Muốn giáo dục hệ thống đối với con trẻ thì trước hết cần phải giáo dục hứng thú cho con trẻ, giáo dục hứng thú là nền tảng của giáo dục hệ thống, giáo dục hệ thống là mục tiêu của giáo dục hứng thú. Nếu bố

mẹ mỗi lần đánh bài thua tiền thì làm sao có nhiều dũng cảm đánh bài tiếp.

Trong giáo dục truyền thống, do các tài liệu giảng dạy quá chú trọng đến tính khoa học mà thiếu mất tính thú vị, chú trọng đến tính hệ thống nội tại của mối quan hệ lô gíc mà thiếu mất cách giáo dục thích ứng giữa tư duy nhạy bén, nên thường chú trọng giảng dạy lý thuyết. Coi nhẹ trạng thái tư duy tình cảm của thầy và trò trong quá trình học tập sẽ ảnh hưởng quan trọng tới khả năng tiềm tàng của con trẻ, nên từ đó cũng coi nhẹ mất sự phát huy tiềm năng của thầy và trò.

Do vậy, thay đổi biện pháp giáo dục truyền thống là điều tất nhiên, nên thay thế bằng cách giáo dục sáng tạo để con trẻ có tính sáng tạo. Khiến tính sáng tạo của con người trở thành một mục tiêu đầu tiên của giáo dục. Áp dụng cách giáo dục này sẽ làm cho học sinh có thể tự chủ trong học tập, tự động tìm tòi, và thúc đẩy ý thức chủ động, khả năng thực tiễn và các tố chất khác của con trẻ phát triển.

Qua đó có thể thấy, các bài học nghiên cứu theo kiểu tìm tòi có thể do thầy cô, bố mẹ giảng dạy, hoặc cũng có thể là do bố mẹ cùng con cái hoặc thầy cô và học trò cùng nhau tìm hiểu, nghiên cứu, trong quá trình dạy học giữa bố mẹ và con cái, hoặc là giữa thầy cô và học trò sẽ chất vấn nhau những câu hỏi phức tạp, hoặc là con trẻ sẽ trao đổi cùng bạn bè.

Cách dạy học này gọi là dạy học theo kiểu cảm thụ hỗ động.

Bất cứ quan điểm lý luận, kiến thức nào nếu không kết hợp kinh nghiệm của người học tập với sự hiểu biết theo kiểu cảm thụ thì không thể biến kiến thức thành một kinh nghiệm, và cũng không thể biến chúng thành năng lực. Vậy học nhiều hơn thì càng cổ hủ hơn? Các bậc cha mẹ chỉ nói mãi: "Không được yêu sớm, nhớ là không bao giờ được yêu sớm". Đi học mà yêu thì có hàng nghìn lý do không tốt, nói chung không tốt là không được. Các bậc phụ huynh hãy thử nghĩ lại về những năm tháng học trò của mình, khi một người khác giới đi ngang qua bạn, thì hình như bạn cũng có cái cảm giác hồi hộp đúng không nào; có phải các anh các chị cũng đã từng mơ rằng mình sẽ được tay trong tay đi đâu đó cùng một người bạn học cùng lớp... Nhưng rồi cuộc thì thầy giáo đã đánh thức bạn khỏi giấc mơ... Tất cả mọi lý luận và quan điểm chỉ khi kết hợp với cuộc sống thì mới có sức sống sáng tạo cái mới, mới biết thế nào là yêu sớm và không hiểu biết gì về tình yêu. Vậy thì tại sao chúng ta không dám để con cái chúng ta sống? Chúng ta không nên ngăn cản con trẻ, hãy để chúng đi. Hãy lắng nghe, chăm sóc, quan sát và luôn luôn chú ý đến mọi cử động của con trẻ, giúp chúng tổng kết khi chúng hoài nghi, lo lắng.

Bề ngoài của biện pháp giáo dục cảm thụ hồ động là thường xuyên tranh cãi nhau, không có trật tự, không lô gíc, phá hết bố cục của giáo án, nhưng lại là biện pháp tốt để trẻ phát triển tư duy, dẫn dắt tư duy theo cá tính và có biện pháp nghiên cứu. Hàm nghĩa thực sự của biện pháp giáo dục này không phải là trẻ sẽ học được bao nhiêu kiến thức mà là chú trọng tạo ra bầu không khí náo nhiệt, hài hoà, kích thích tiềm năng phát triển tư duy của học sinh, thúc đẩy phẩm chất sáng tạo cái mới của con trẻ phát triển. Vì vậy, chúng tôi đề nghị các vị phụ huynh cần phải thường xuyên nghiên cứu, tìm hiểu hình thức hồ động này đối với bất cứ chủ đề nào. Nhưng để bố mẹ và con cái có chủ đề nói chuyện yêu thích, các bạn có thể nêu ra chủ đề con cái có nên yêu sớm không?

Chú trọng xây dựng quan hệ cha mẹ và con cái để con cảm nhận được tích cực về mối quan hệ giao tiếp giữa con người với con người, hướng dẫn con tạo dựng được nhân cách độc lập. Giảm bớt quyền uy của bố mẹ và thầy cô, giải phóng cá tính của con trẻ để trẻ lớn lên trong bình đẳng, có không gian tưởng tượng, có niềm tin tìm hiểu, sáng tạo. Qua đó, có thể thấy cách giáo dục này về bản chất đã đại diện cho hướng phát triển hiện đại, thực hiện sự trở về của chức năng giáo dục chủ thể.

Theo tôi được biết, một số trường tiểu học nước ngoài đã yêu cầu học sinh viết luận văn từ năm lớp 3,

bài luận văn không cần tư duy sâu xa, mà chỉ cần viết về những gì trẻ thích, cách suy nghĩ của chúng... Chúng viết thành cái gì không quan trọng mà điều quan trọng là chúng đã động não suy nghĩ, khiến chúng thích học. Cách học này lấy hứng thú làm chính, học căn bản sau đó mới đến hệ thống. Còn ở nước ta thì sinh viên năm thứ 4 mới bắt đầu viết luận văn, những bài luận văn này chỉ chép đi chép lại không có điểm quan trọng.

Không nên sợ con nói lung tung mà chỉ sợ con không nói. Nhà khoa học vĩ đại Niu ton hồi còn ở nhà luôn làm bố mẹ đau đầu vì hay nói lung tung, gặp gì là nói đấy. Nhưng sau này lớn lên lại trở thành một nhà khoa học tài giỏi, danh tiếng cả thế giới. Qua đó có thể thấy trí tưởng tượng và phán đoán của con trẻ khi còn nhỏ sẽ ảnh hưởng trực tiếp đến trí sáng tạo của chúng sau này.

Không chỉ như vậy, mà chúng ta còn cảm nhận được biện pháp giáo dục của các nước như Nhật Bản, Pháp, Nguyên nhân căn bản khiến nền văn minh phương Tây và phương Đông khác nhau cũng chính là do phương pháp giáo dục khác nhau. Ở Nhật Bản, người lớn luôn trói buộc tư tưởng của con trẻ, luôn ép buộc con trẻ phải làm theo mô hình tư duy của người trưởng thành. Kìm nén ý thức tự tư duy của con trẻ. Còn ở nước Pháp người lớn luôn chủ trương khoe khoang cái tôi và luôn giành cho con trẻ không gian

phát triển, con trẻ có thể nói gì tùy thích mà không cần phải chú ý đến những lời nói đúng hay sai của người lớn.

4. Tiến hành giao lưu theo như hứng thú

Châu Khắc Văn, anh bạn tôi là hiệu trưởng của một trường học, hai vợ chồng anh đều làm nghề giáo, hàng ngày phải đi làm từ rất sớm. Hai vợ chồng có một cô con gái nhỏ, hoạt bát, ngây thơ nhưng sáng nào cũng ngủ dậy muộn. Gọi trẻ dậy đúng giờ vào buổi sáng đúng là một chuyện rất đau đầu của bố mẹ, và vợ chồng anh Châu cũng không phải là ngoại lệ, vì ngày nào cũng phải kéo chăn lôi con ra khỏi giường. Con trẻ sáng nào cũng nhất quyết không chịu dậy, mặt mày ủ dột vác cặp đi học. Với tâm tư tình cảm nặng nề như vậy thì còn tư tưởng đâu mà học với tập? Tôi cảm nhận được sâu sắc về tâm tư, tình cảm học tập và công việc. Vì vậy, đầu giường mọi người hay dán ảnh của các minh tinh màn bạc hoặc là những câu nói khích lệ, còn đầu giường ngủ của tôi chỉ dán chữ song hỷ để hàng ngày tôi thức dậy thì chữ đầu tiên tôi nhìn thấy được là chữ "hỷ". Như vậy hàng ngày tôi có thể học tập và làm việc với tâm tư tình cảm của một người mới cưới, chính vì thế thì làm sao cảm thấy mệt mỏi được.

Đúng vậy, hoàn cảnh có thể ảnh hưởng đến cõi lòng của con người. Cũng như vậy cõi lòng của mỗi

con người cũng có thể ảnh hưởng đến hoàn cảnh của thế giới bên ngoài, bao gồm cả những người khác quanh ta và ảnh hưởng cả đến hiệu quả công việc của bạn.

Anh Chu Khắc Văn nhận thấy tình trạng này của cô con gái, nên liền nghĩ ra một cách. Một buổi sáng, anh không đồng ý cho vợ sang gọi con gái dậy đi học mà tự mình mở cửa phòng con gái. Anh đi đến trước giường con gái và thì thầm bên tai con gái những việc, những chuyện con gái cảm thấy thích nhất trong ngày hôm qua, nói đến những bộ phim hoạt hình con gái thích xem, nói rồi thì con gái mở to đôi mắt, nói thêm một hồi thì cô con gái ngồi dậy và cuối cùng thì theo như quán tính mặc luôn quần áo. Anh đã không cưỡng ép con làm theo mệnh lệnh mà là giao lưu với con rất tâm đầu ý hợp, khơi dậy điểm nhạy cảm nhất trong tư duy của con trẻ và điều động tính tích cực của con trẻ. Làm như vậy con trẻ mới có tâm tư tình cảm tích cực đối mặt với cuộc sống hiện thực, đối diện với mọi thách thức khó khăn. Đây cũng là đạo lý thuận thì sống mà chống thì chết.

5. Có một số bố mẹ nói: biện pháp nêu trên không thực dụng, có thể áp dụng được với những đứa trẻ khác, nhưng với con chúng tôi thì không được, cháu nó có tính hướng nội, không thể giao lưu cùng ai

Tôi có thể nói một cách rõ ràng với những bố mẹ này rằng, con trẻ sinh ra có tính cách rất trung hòa,

không hiểu được thế nào là thiện thế nào là ác, thế nào là đẹp và thế nào là xấu, thế nào là trắng và thế nào là đen, chứ đừng nói gì đến nội tâm hay hướng ngoại. Chúng ta có thể đề cập đến một số nguyên nhân tác động của thế giới bên ngoài khiến cho con trẻ có tính cách nội tâm hay là hướng ngoại:

Con trẻ khi mới sinh ra cũng giống như là mọi loài động vật khác đều có sức sống bản năng lớn khôn của chính mình. Khi sức sống này thích ứng được với môi trường bên ngoài, thì sẽ mở rộng ra bên ngoài. Bản năng của con trẻ cũng vậy, con trẻ đói bụng thì chúng khóc, chúng nhìn thấy được vật gì mình thích thì sẽ giơ tay ra nắm lấy, có âm thanh thì con trẻ sẽ chăm chú lắng nghe... Đó đều là những bản năng vốn có của con trẻ. Khi bản năng này của con trẻ hoà nhập với môi trường thế giới bên ngoài, con trẻ muốn nói nhưng chưa thể diễn đạt được hoàn chỉnh. Khi ấy cần phải có sự giúp đỡ tích cực của bố mẹ. Một số bố mẹ không bao giờ nói đến những sở thích, hứng thú của con trẻ, họ không quan sát thế giới của con trẻ trên lập trường của con trẻ.

Khi con trẻ nói, bố mẹ thường không nhẫn nại mà lại nói: "Thôi đi, không cần phải nói nữa" hoặc là "con nên nói là...". Những cách nói như vậy đã thể hiện sức chịu đựng không còn nữa của bố mẹ. Lâu dần trong lòng con trẻ sẽ nghĩ dù sao mình không thể nói hay được như bố mẹ, không nói còn hơn. Như vậy

con trẻ sẽ im lặng và dần dần cảm thấy sợ hãi khi nghĩ đến giao lưu, trò chuyện với mọi người, mất đi niềm tin nói chuyện và dần dần hình thành một con người có tính cách hướng nội. Đó chính là bố mẹ đã lột bỏ bản năng sinh tồn của con trẻ khi tiếp xúc, va chạm với thế giới bên ngoài.

Nếu bố mẹ có thể nhẫn nại lắng nghe con cái nói hết câu rồi khuyến khích chúng, uốn nắn chúng thì tự nhiên sẽ có tác dụng thúc đẩy khả năng của con trẻ phát triển ra bên ngoài, từ đó hình thành một tính cách hoàn thiện, cho dù là tính cách nội tâm hay hướng ngoại thì đều là khả năng sinh tồn của con trẻ. Với cả thế giới bên ngoài thì duy trì mối quan hệ giao tiếp giữa con người với con người và tiếp thu kiến thức rất quan trọng. Do đó, đòi hỏi con người phải làm người của xã hội, người của thế giới bên ngoài, một người biết trao đổi, giao lưu và trò chuyện với mọi người xung quanh, một người có ý thức tập thể. Chính vì vậy thời đại luôn kêu gọi mọi người hãy sống cởi mở, chí ít thì cũng là những người có tính cách trung tính.

6. Một số biện pháp trao đổi, giao lưu với con trẻ

+ Bố mẹ nên ít

(1) Thuyết giáo dài dằng dặc.

(2) Trách móc (nào là do con không tốt, đáng nhẽ ra con không nên làm như vậy, vì con khiến bố mẹ phải...).

(3) Những câu nói không rõ ràng, mạch lạc (như tốt hơn chút, không nên như vậy, được hay không...).

(4) Những câu chất vấn mang tính khái quát nhưng phiến diện (tại sao con lại luôn luôn như vậy? Liệu con có một lần nghe lời bố mẹ hay không?...")

(5) Khi nghe con nói thì mắt ngó khắp nơi, im lặng chờ đợi, hai tay khoanh trước ngực.

(6) Ngắt lời con trẻ.

(7) Không tìm hiểu rõ xem mình có hiểu thực sự ý tứ của con trẻ hay không?

(8) Gào thét âm ỉ.

(9) Chế giễu, châm chọc con trẻ.

(10) Liên tục thay đổi chủ đề hoặc là cùng một lúc nói đến quá nhiều vấn đề.

(11) Đe dọa hoặc là bới lông tìm vết (như bây giờ mà không ăn thì tối cấm kêu đói bụng...)

(12) Ngôn ngữ thân thể không khớp với những gì mình nói (giọng điệu lời nói, cách diễn đạt, tư thế tay đều không khớp với lời nói)

(13) Chôn giấu tình cảm trong lòng hoặc là không dám thừa nhận những tình cảm trong lòng.

(14) Bộ mặt khó chịu, ầm ục hoặc là những cách thể hiện khiến người ta tức giận.

(15) Phán đoán một cách phiến diện với suy nghĩ của người khác, luôn cho mình là đúng.

(16) Đe dọa hoặc nói những lời khiến người ta tức giận (con thật vô dụng, con thật đáng ghét, con còn như vậy nữa bố mẹ sẽ...)

(17) Không trả lời, thờ ơ với con trẻ.

(18) Vừa nói vừa làm chuyện khác.

(19) Không bao giờ thừa nhận sai lầm.

(20) Liên tục dạy bảo, giáo huấn con trẻ mà không buồn để ý xem chúng có tiếp thu hay không.

+ Cũng như vậy, trong quá trình giao lưu, trao đổi với con trẻ, bố mẹ nên thực hiện:

(1) Nói những câu ngắn gọn, tốt nhất là trong vòng 15 chữ.

(2) Thường xuyên sử dụng đại từ nhân xưng ngôi thứ nhất, chịu trách nhiệm với hành vi của mình.

(3) Sử dụng những câu nói trực tiếp.

(4) Trực tiếp miêu tả những việc đã xảy ra.

(5) Khi lắng nghe con trẻ nói thì ánh mắt phải tập trung vào con trẻ, thân hơi nghiêng về phía trước và thỉnh thoảng gật đầu.

(6) Hãy để cho con trẻ có thể diễn đạt đầy đủ cách suy nghĩ của chúng.

(7) Nhắc lại những lời của đối phương đã nói hoặc là trả lời có phối hợp.

(8) Nói chuyện bằng những giọng điệu bình thường hàng ngày.

(9) Nói trực tiếp, thành thật và rõ ràng ý tứ của mình.

(10) Xử lý xong một vấn đề rồi mới chuyển sang vấn đề khác.

(11) Tập trung vào một chuyện nảy sinh lúc này và ở đó.

(12) Ngôn ngữ thân thể phải thống nhất với lời nói.

(13) Diễn đạt tình cảm trong lòng đúng mức, khiến con trẻ cảm nhận được tình cảm của bố mẹ.

(14) Khi đối diện với con trẻ cần phải gần gũi và nhẹ nhàng.

(15) Lắng nghe và tiếp thu thật lòng cách suy nghĩ của con trẻ.

(16) Trong khi nói chuyện cần tỏ rõ sự quan tâm đối với con trẻ, từ đó xóa tan những trở ngại tâm lý của con trẻ, sau đó hãy tìm hiểu thế giới nội tâm của con trẻ.

(17) Nói chuyện chân thành.

(18) Trong khi nói chuyện cần gác mọi việc lại.

(19) Dũng cảm thừa nhận sai lầm.

(20) Nói chuyện với con trẻ bằng trạng thái tâm lý bình đẳng.

Tôi cũng khuyên các bạn khi nói chuyện với con trẻ có thể áp dụng những kiểu nói chuyện đơn giản như sau:

- Tỏ ra thích thú với những câu nói của con trẻ

Đây chính là tiền đề để nói chuyện với con trẻ, chúng ta là người lớn đều có địa vị trong xã hội hoặc là đã phải bươn trải trong xã hội kiếm tiền nên đôi mắt của chúng ta bị che lấp bởi vật chất; có thể nói rằng "chúng ta đã bị chứng cận thị" giống như là con trẻ. Những đèn đáp vật chất của chúng ta phần lớn đều được sử dụng để nuôi con trẻ tồn tại chứ không phải vì cuộc sống của con trẻ. Chúng ta cho con cái ăn, mặc nhưng lại không đáp ứng được những nhu cầu về tinh thần cho con trẻ.

Mọi người đều biết rằng cạnh tranh lợi ích, chính là trạng thái sinh tồn thấp nhất, không nên thông qua dạy người thế nào mình làm thế ấy, thay đổi một cách vô tri vô giác chuyển tải đến con cái, như vậy sẽ không gây được ảnh hưởng gì đối với cuộc đời của con trẻ. Chúng ta đã bị con trẻ làm cho tê liệt đã lâu, hãy

thử chen mình vào thế giới của con trẻ và tỏ ra cảm thấy thích thú đối với mọi lời nói của con trẻ. Như vậy thì con trẻ cũng sẽ nhìn nhận và đối xử bạn giống như mọi đứa bạn khác của chúng.

- Lên tiếng bênh vức, ủng hộ

Trước hết trong khi giao lưu với con cái, bố mẹ không nên nhìn ngó lung tung, và trong quá trình nói chuyện với con trẻ, chúng ta cần nhìn thẳng vào chúng, không nên vừa nói vừa ngó mắt nhìn bộ phim trên ti vi. Nếu không con trẻ sẽ cho rằng bố mẹ không tôn trọng mình, không chú ý đến những lời nói của chúng và như vậy chúng sẽ không có đủ dũng cảm để nói hết câu. Hơn nữa, trong quá trình nói chuyện, bạn cũng nên luôn mồm phụ họa "à", "ừ", "đúng",... Những lời nói ấy chính là những lời nói ít ỏi nhất trong ngôn ngữ nhưng lại là nguồn cổ vũ lớn lao nhất, sẽ là động lực khiến con trẻ có đủ niềm tin để diễn đạt hoàn chỉnh những gì mình muốn nói.

- Khuyến khích

Phần trước chúng tôi cũng đã đề cập đến những nội dung khuyến khích con trẻ. Sự khuyến khích của cha mẹ chính là một bàn tay vô hình nâng đỡ con trẻ mạnh dạn tiến lên phía trước, bàn tay này tràn đầy tình cảm yêu thương. Thân thể và tâm hồn yếu đuối của con trẻ rất cần đến sự khuyến khích vô hình này. Chúng ta cần phải biết khuyến khích con trẻ một

cách chừng mực, tức là không nên nói thay con cái và cũng không nên khuyến khích con trẻ một cách lan man, cần phải biết chừng mực, việc gì cũng quá mức thì không tốt. Đồng thời, bạn cần phải khuyến khích con trẻ trong khi chúng diễn đạt, để con trẻ có đủ dũng cảm nói hết câu. Sau cùng, bố mẹ hãy thể hiện bằng những câu nói thật hay để con trẻ nhận thức được sâu sắc hơn.

- Uốn nắn

Chỉ khi con trẻ có tiến bộ thì chúng mới phát triển được. Khuyến khích luôn là cách thừa nhận những thành tích hiện tại của con trẻ. Nếu không chỉ cho con trẻ biết những khuyết điểm của chúng, sau khi đã khuyến khích, thì bố mẹ đã nhân nhượng, mà bỏ mặc mọi sai lầm của con trẻ. Vì vậy, bạn vừa cần phải khẳng định mặt tốt của con trẻ, nhưng cũng cần phải chỉ ra những mặt chưa tốt của con trẻ. Bạn hãy nói cho con trẻ biết "Con nói rất hay. Nếu câu này nói như thế này thì càng hay hơn..."

Khi còn nhỏ tôi cũng là một cậu thanh niên luôn say mê "các ngôi sao", cũng như giới trẻ hiện nay thích Madonna, Triệu Vy...mà quên cả việc học hành.

Tôi hay nghe những bản nhạc tình yêu suốt mướt mà có lần mẹ tôi bắt gặp đã mắng cho tôi một trận. Sau đó, bố mẹ bắt đầu kiểm soát mọi đĩa nhạc của tôi, cho rằng ngày ngày nghe những bản nhạc

yêu đương rất có hại cho học tập. Tôi nghĩ khác với bố mẹ nên tôi đã thử chiến tranh lạnh, chống đối lại bố mẹ nhưng rốt cuộc phải chấm dứt vì thất bại. Cuối cùng, tôi nghĩ cách giao lưu, trò chuyện để thay đổi cách suy nghĩ của bố mẹ.

Tôi thường xuyên nói với bố mẹ tôi rằng, ca sĩ đó là một nhân tài hiếm có, là một người tàn tật nhưng ý chí rất kiên cường, đã quan sát thế giới qua chiếc giường của mình, nên cũng có cách quan sát khác với mọi người. Tuy người ta không am tường âm nhạc nhưng lại thể hiện được cái tình cảm trong sáng nhất của con người... Một hôm, khi tôi đang làm bài tập ở nhà, thấy mẹ rất chăm chú nghe buổi phỏng vấn ca sĩ ấy trên đài truyền hình. Lúc ấy, tôi hiểu rằng bố mẹ đã có những suy nghĩ giống tôi, tôi thực sự cảm thấy giao lưu, trao đổi có hiệu quả là cách giáo dục tốt nhất để xử lý mọi mâu thuẫn.

- Nhìn nhận thành tích của con cái như thế nào

"Trái tim của các con cũng giống tên của các con, trắng trong như tuyết, nhiệt tình như lửa. Trong làn tuyết mùa đông, bạn đã phát hiện thấy hơi thở đầu tiên của một con chim bé nhỏ và đã bao bọc nó bằng chiếc chăn ấm áp của mình. Các con đã đóng cửa, quét lớp, lau bảng, dũng cảm đưa bạn đến bệnh viện... Các con à, các con có biết, đã biết bao nhiêu lần tên các con đã bị các thầy cô bộ môn đưa ra để trách móc và làm từ thay thế cho phong cách của lớp

ta hay không? Các con cần phải biết cách tự kiểm chế mình!"

Đó là những câu phê bình của một thầy giáo chủ nhiệm đối với những học sinh "nghịch ngợm". Lời phê bình theo kiểu miêu tả như thế này cũng là một sự giao lưu, trò chuyện không lời giữa thầy và trò.

Trường này đã tiến hành thi và kiểm tra với học sinh về 4 vấn đề như: tố chất đạo đức, tố chất văn hoá, tố chất sức khoẻ và tố chất lao động. Các bài thi được đánh giá bằng điểm số, còn các bài kiểm tra thì tiến hành đánh giá theo cấp. Như vậy là đã tiến hành thay đổi cách đánh giá theo điểm duy nhất trước kia.

Trong đó, đánh giá tố chất đạo đức của học sinh được tiến hành kiểm tra bằng hai vấn đề: đó là hành vi và nhận thức đạo đức, cụ thể hoá bằng "đánh giá thói quen ở trong trường" và "đánh giá thói quen hành vi bên ngoài trường".

Tiến hành biện pháp đánh giá bằng việc học sinh tự đánh giá, đánh giá theo nhóm, phụ huynh và thầy cô cùng đánh giá. Đặc biệt chú ý đến những gì đã trải qua và sự thay đổi trong quá trình đánh giá của học sinh. Môn toán và môn văn là tài liệu kiểm tra. Ngoài việc thông qua bài kiểm tra viết để đánh giá mức độ nắm kiến thức cơ bản của con trẻ, thì còn tiến hành kiểm tra biện pháp và khả năng tư duy của con

trẻ qua các bài luận, phân tích, đọc.... Các môn nhạc, mỹ thuật... thì ngoài kiểm tra tố chất cơ bản còn kiểm tra tố chất thẩm mỹ khác của con trẻ như: cảm nhận, chiêm ngưỡng, sáng tạo... Như vậy sẽ khiến học sinh thành một cá thể có tính cách, có tình cảm, sống thực sự. Tiến hành đánh giá đối với mức độ phát triển của các cá tính, làm cho động cơ, hứng thú của con trẻ được khẳng định và tôn trọng, thoả mãn được tình cảm, khả năng đặc biệt được tìm thấy, thúc đẩy cá tính của học sinh phát triển hài hoà, toàn diện.

Sau đó, trường đã yêu cầu kiểm tra thêm thái độ học tập với tất cả các môn học. Nhận thức, khả năng và thái độ đã khiến nhà trường không chỉ định mục đích của giáo dục gói gọn trong học tập khả năng và kiến thức mà còn tăng cường chú ý đến sự hình thành thái độ hành vi hợp lý của học sinh, điều động đầy đủ mọi nhân tố tích cực ảnh hưởng toàn diện đến người được giáo dục, khuyến khích và cổ vũ học sinh, thúc đẩy học sinh hình thành những nhân cách lành mạnh.

Qua đó cho thấy: chúng ta nên lấy kiến thức làm đầu, thay thế đánh giá điểm bằng cách tạo cho con trẻ có nhân cách độc lập.

Tôi vẫn còn nhớ, khi còn nhỏ, mỗi lần có kết quả kiểm tra là tôi lại lê những bước chân nặng nhọc về nhà. Bố mẹ đã biết hôm nay có điểm kiểm tra nên

đành phải đưa bài cho bố mẹ xem. Hậu quả như thế nào thì không nói các bạn cũng biết, mỗi lần nhận bài kiểm tra là một kỷ niệm đen tối của tôi. Thực ra, bảng thành tích này chính là bảng thành tích của thầy cô và bố mẹ mới đúng. Nếu bảng thành tích không cao thì điều đó cho thấy sự giáo dục của bố mẹ và thầy cô không đúng. Nhưng người lớn luôn coi đó là trách nhiệm của học sinh, của con cái. Vì vậy, muốn chửi, muốn đánh thì hãy đánh chửi bố mẹ, thầy cô trước sau đó mới hỏi tội đến con cái.

Đó cũng chính là lý do tôi phản đối kiểu giáo dục theo điểm. Năm học lớp 1, tôi cũng đã có những ngày tháng huy hoàng, môn nào cũng đạt 100 điểm, như khi ấy lớp có tận 12 học sinh đều đạt 100 điểm, nên cả 12 học sinh đều được xếp thứ nhất, chỉ có một số rất ít học sinh xếp thứ ba vì kém chúng tôi 1 điểm. Vì vậy, cứ gặp mọi người là tôi nói, tôi xếp thứ nhất trong lớp, nhưng không bao giờ nói lớp tôi còn 11 bạn xếp thứ nhất nữa. Cậu bạn xếp thứ 13 ấy học cũng không kém gì tôi, có thể nói là học còn khá hơn tôi, nhưng do tâm lý quá tự ty, không dám nói mình xếp thứ 13. Vậy chúng tôi hơn kém gì nhau, thì ngay cả chúng tôi cũng không thể nào biết được.

Do đó, tôi có thể khẳng định rằng một trong những nguyên nhân quan trọng khiến học sinh bị mất thăng bằng tâm lý chính là kiểu giáo dục tính điểm. Tâm lý mất cân bằng thì sẽ dẫn đến niềm tin

và động lực bị mất hài hoà và sẽ trực tiếp gây ra những hậu quả không đáng có, mà có thể tránh được.

*** Những từ ngữ nên dùng hàng ngày khi giao tiếp với con trẻ**

Mười từ ngữ sau đây là những từ mà cha mẹ nên dùng ít nhất ngày một lần để tập luyện cho trẻ em tính độc lập, lòng tự trọng và sự cẩn thận:

+ *Cám ơn.* Là từ thường được phát âm trong mọi tình huống hàng ngày để công nhận, ghi nhận những cố gắng của trẻ giúp đỡ người khác. Cha mẹ có thể nói: "Cám ơn con vì đã giúp mẹ tìm lại cái áo này" hoặc: "Cám ơn con đã dọn bàn ăn, mẹ sẽ làm món xào khi con dọn xong bàn".

+ *Xin vui lòng.* Là một từ kinh điển để bắt đầu câu nói, cũng như đừng bao giờ quên nói cảm ơn khi công việc hoàn thành. Từ ngữ này có một sức mạnh huyền bí mà bất cứ ai cần đến một sự giúp đỡ, giúp cho trẻ hiểu được cha mẹ, hay tất cả mọi người sẽ rất vui vẻ và hài lòng khi nhận được sự nói này.

+ *Hãy nói với mẹ nhiều hơn.* Trẻ em rất cần tình cảm và sự gần gũi của cha mẹ nên những từ như vậy làm chúng dễ dàng bộc lộ tình cảm hơn, chúng thấy rằng có thể nói với cha mẹ nhiều hơn những suy nghĩ của chúng. "Hãy nói với mẹ nhiều hơn về những suy nghĩ của con" là lời khuyến khích trẻ nói chuyện, mà không đưa ra những áp đặt hay những lời khuyên vội

vã. Đó là hai thái độ làm cho trẻ không muốn nói nhiều về những tâm tư nguyện vọng của chúng.

+ *Con có thể làm được.* Câu nói ở thể khẳng định này sẽ giúp trẻ tin tưởng vào khả năng có thể tự mình làm một số việc, mà không cần sự giúp đỡ của người lớn. Khi trẻ lớn hơn, cha mẹ sẽ nhiều lần phải sử dụng câu này để giúp con trẻ vượt qua những khó khăn.

+ *Mẹ có thể giúp gì cho con?* Câu hỏi này cho trẻ thấy cha mẹ mình sẵn sàng giúp hoàn thành công việc mà sẽ khó khăn khi trẻ làm một mình. Cha mẹ có thể nói: "Mẹ thấy con có thể đọc quyển truyện tiếng Anh này một mình. Nếu con cần sự giúp đỡ vì các từ mới, hãy cho mẹ biết". Cha mẹ có thể quyết định công việc nào trẻ tự làm hoặc cần sự giúp đỡ.

+ *Hãy để tất cả cùng tham gia.* Nên nói cho trẻ biết sự cộng tác sẽ làm cho công việc dễ dàng hơn, nhanh hơn, vui hơn và tốt đẹp hơn. Ví dụ, cha mẹ có thể nói: "Mọi người hãy cùng nhau dọn sạch cái sân này rồi cùng ngồi vào bàn ăn nhé", hay "Tất cả hãy cùng lau nhà rồi đi xem phim kéo muộn". Những lúc cùng nhau làm các việc vặt ở nhà trở thành thói quen sinh hoạt trong gia đình, làm phong phú thêm cuộc sống của trẻ và trở thành những kỷ ức đẹp không phai mờ khi trẻ trưởng thành.

+ *Hãy biết nói "không" với trẻ.* "Không được làm việc ấy, con có thể làm người khác bị thương", hay "Không, con không được cư xử như vậy", hoặc "Chúng ta không đủ tiền mua nó"... Thường thì các bậc cha mẹ không đủ nghị lực, kiên nhẫn nói từ "không". Cần phải nói "không" trong những tình huống mà cha mẹ đã giới hạn để trẻ phát triển tính cách tự kìm chế. Khi trẻ lớn lên, chúng sẽ biết những giới hạn, những tự do của chúng.

+ *Hãy khen ngợi trẻ.* Lòng tự trọng và sự tự tin của trẻ sẽ phát triển khi những thể hiện và những cố gắng của trẻ được ghi nhận. Khi nào có thể, cha mẹ hãy khen ngợi con trẻ. Phải chắc chắn những lời khen này là thành thật. Chỉ cần nhấn mạnh sự cố gắng và sự tiến bộ của trẻ là giúp trẻ nhận ra sức mạnh của chúng.

+ *Đã đến lúc.* Trẻ con cần câu nói này để biết giới hạn của chúng. Tùy vào lứa tuổi mà cha mẹ đặt ra những giới hạn cần thiết. Đã đến lúc đi ngủ, làm bài tập, tắt ti vi... là tiếng chuông hiệu quả nhắc trẻ duy trì thời khoá biểu hoạt động hàng ngày và sự 'đều đặn này rất có ích cho sự phát triển cả thể xác lẫn tinh thần của trẻ.

+ *Mẹ thương yêu con.* Mọi người đều muốn được yêu thương, cảm giác được chấp nhận và sở hữu. Không thể chắc chắn rằng trẻ hiểu được sự yêu thương của cha mẹ, nếu chúng ta không nói điều đó

cho trẻ biết. Điều quan trọng là không chỉ cho trẻ biết cha mẹ yêu thương con khi con còn nhỏ mà ngay cả khi trẻ đã lớn.

*** Biện pháp khuyến khích con trẻ**

1. Biện pháp khuyến khích

Có một người mẹ trẻ đã hỏi tôi: "Con tôi năm nay 12 tuổi, cháu rất nhớ đến bố cháu. Một hôm, chú cháu đã đèo cháu đi chơi. Sau khi về nhà, cháu luôn mồm nói rằng bố đã đèo cháu đi chơi như vậy, nói mãi thì con tôi bật khóc và tôi cũng khóc theo. Bây giờ, cháu học môn toán rất tốt, nhưng môn ngoại ngữ thì rất kém, khó nhớ từ. Mỗi lần học bài không vào thì cháu lại khóc, tôi thấy cháu rất đáng thương mà không giúp gì được, anh tính làm thế nào để cháu có thể học thuộc được bài ngoại ngữ?" Tôi liền hỏi lại người phụ nữ này: "Tôi hiểu hoàn cảnh của chị, bình thường chị dạy con học ngoại ngữ như thế nào?" thì người mẹ này đáp: "Chiều hôm qua tôi vừa bắt cháu học thuộc lòng một bài nhưng học cả buổi chiều mà không nhớ. Tôi rất bực nói cháu vài câu, càng nói thì cháu càng học không vào."

Với những vấn đề tương tự như vậy, khi bố mẹ khuyến khích con cái cần chú ý đến ba vấn đề sau:

- Dẫn dắt ham muốn, hứng thú học tập của con trẻ bằng biện pháp học tập đúng đắn.

- Giảm bớt sức nặng của nhiệm vụ và tập trung tinh thần và sức lực.

- Cùng tạo dựng một môi trường ngôn ngữ chung.

Muốn khuyến khích con trẻ học tập thì việc đầu tiên cần chú ý đến biện pháp, mặc dù làm bất cứ chuyện gì thì thái độ cũng luôn được xếp lên hàng đầu. Nhưng 99% con trẻ đều không có gì gọi là ngu dốt hay là thông minh ngay từ khi sinh ra, chỉ có là biện pháp học tập không đúng mới dẫn đến trạng thái học tập sai. Mọi người thử nghĩ xem, đọc những từ ngoại ngữ đâu có gì giống như ngôn ngữ mẹ đẻ của chúng ta, yêu cầu con trẻ cứ học thuộc từ hết lần đến lần khác một cách trừu tượng thì trẻ không ghét mới là lạ. Do vậy, bố mẹ nên chủ động tìm đúng phương pháp học tập để hướng dẫn con cái. Chúng ta cần phải để con trẻ điều động tư duy hình tượng của bản thân áp dụng vào việc học tập, biến học tập thành một việc dễ chịu, vui vẻ. Ngoài ra, tôi cũng khuyên các bà mẹ, nếu bài học quá dài thì có thể chia thành nhiều phần, tức là giảm bớt gánh nặng của nhiệm vụ học tập. Việc lớn nên làm như việc nhỏ, một bài tập học một lúc quá nhiều thì rất khó nhớ, nhưng nếu phân ra thành nhiều phần thì luôn dễ dàng hơn đối với con trẻ. Sau khi con trẻ đã học thuộc bài thì bạn nên để cho con trẻ ra ngoài vui chơi, thư giãn tinh thần, như vậy thì mới có ích để con trẻ tập trung tinh

thần học tập tốt hơn. Học văn cũng giống như học võ, lùi rồi sẽ tiến, nếu bố mẹ lùi rồi tiến, cố thủ rồi tấn công thì không chỉ đạt được mục đích như dự kiến, hơn nữa còn có thể thích ứng được với bản tính bẩm sinh của con trẻ. Giảm bớt và thư giãn chính là một trong những bước quan trọng để trong quá trình học tập, con trẻ tập trung được tinh thần và sức lực hơn nữa.

Nếu muốn con trẻ tập trung, sức lực và tinh thần thì trước hết cần rút ngắn thời gian trên cơ sở vận dụng đúng phương pháp. Tiếp theo là cần điều phối ý thức cạnh tranh của con trẻ. Với những đứa trẻ học lớp 1, lớp 2 thì trẻ con chỉ tập trung tinh thần được khoảng 15 phút. Bản thân người lớn chúng ta cũng vậy nếu tập trung tinh thần trong 5, 6 tiếng đồng hồ thì e rằng không ai làm được. Người lớn mà như vậy thì trẻ con sẽ không thể chịu đựng giỏi hơn chúng ta. Vì vậy, trong khi học bài thì nên để trẻ học từ 15 đến 20 phút rồi nghỉ giải lao. Bố mẹ cũng không quá vội vàng làm những việc khác, có thể học bài cùng con trẻ. Nếu lúc ấy bố mẹ mãi xem phim, đọc báo thì tinh thần học tập của con cái cũng không thể tập trung lâu dài được.

Hãy biến phương pháp này thành biện pháp khuyến khích con trẻ. Con trẻ hoàn thành nhiệm vụ được giao thì bố mẹ nên tích cực khuyến khích con trẻ, cho phép con trẻ đi chơi. Đó chính là một biện

pháp khuyến khích, thừa nhận với những kết quả con cái đã đạt được.

Với việc học ngoại ngữ thì chúng ta nên quan tâm, chú ý đến việc tạo cho con trẻ có môi trường ngôn ngữ tốt. Chỉ trừ do trở ngại bẩm sinh còn đa số cho ra nước ngoài du học vài năm thì làm gì không có đứa trẻ nào nói ngoại ngữ như gió. Nhưng sẽ có bố mẹ thắc mắc "Chúng tôi không biết ngoại ngữ làm sao có thể trò chuyện cùng con trẻ?" Rất đơn giản chúng ta có thể dán ở trong phòng những từ ngoại ngữ mới, viết lên giấy những câu thường dùng, mua cho con những băng đĩa phim, ca nhạc bằng tiếng nước ngoài cho trẻ học... Nói chung là có rất nhiều cách tùy bạn lựa chọn.

Có một bà mẹ đã gọi điện nói với tôi rằng: "Tôi đã làm theo như những gì anh khuyên để dạy con học ngoại ngữ, và có kết quả rất tốt. Trước kia tôi bắt cháu học ngoại ngữ, sau đó chuyển sang học ngữ văn và tiếp đến là học toán. Nhưng lần này thì con tôi rất ngạc nhiên và hỏi tôi: "Mẹ ơi, tại sao hôm nay mẹ lại cho phép con đi chơi mà không bắt con học bài tiếp, mẹ đã thay đổi rồi sao?" Tôi rất vui mừng vì con tôi đã học khá hơn."

2. Nguyên nhân khuyến khích

Bạn hãy miêu tả sự kiện bằng trực quan cụ thể, hãy cho con biết được thái độ khẳng định của bạn. Là

bố mẹ, bạn không nên có những cử chỉ, lời nói trêu tượng, mà nên nói trực tiếp cho con trẻ biết nguyên nhân khen ngợi.

3. Khuyến khích ngoài ý muốn

Đối với con trẻ, bố mẹ nên giúp chúng tìm ra những ưu điểm mà chúng không biết. Đó cũng có thể là khả năng tiềm tàng của con trẻ. Bạn hãy nhắc nhở để ưu điểm của chúng không bị chìm sâu trong dĩ vãng. Hãy cho con trẻ thêm niềm tin, như vậy rất có hiệu quả với con trẻ.

4. Khuyến khích quá trình hành động của con trẻ chứ không phải là kết quả hành động

Khi con trẻ dành được kết quả thì bố mẹ có thể khen ngợi con cái bằng những biện pháp trên. Như con đi thi vẽ được 90 điểm thì bố mẹ nên tránh nói những lời nói sáo rỗng như: "Con tuyệt lắm" mà nên nói ra những nguyên nhân khiến con trẻ được khen ngợi như: "Con thi vẽ được 90 điểm thật tuyệt vời. Bố mẹ nghĩ con được như vậy là do hàng ngày học tập chăm chỉ. Cứ như vậy, xem ti vi ít thì có thể tập trung tinh thần được tốt hơn, có phấn đấu tất có kết quả tốt".

Hoặc là "Con vẽ bức tranh này rất đẹp. Nghe nói con đã mất 3 tiếng đồng hồ để vẽ bức tranh đó, không ngờ con lại kiên nhẫn đến vậy. Thực ra, làm việc gì nếu có chuẩn bị kỹ lưỡng thì sẽ có kết quả tốt đẹp."

Nhấn mạnh quá trình làm việc của con trẻ quan trọng hơn việc khen ngợi thành tích của con trẻ. Trong cuộc đời con người, không ai có thể chắc rằng mình làm việc gì cũng thành công, nhưng nếu không chuyên tâm vào làm việc thì sẽ không có cơ hội để thành công. Trong quá trình trưởng thành, bố mẹ khen ngợi thành tích của con trẻ không phải là việc quan trọng, ngược lại phải rèn luyện con trẻ có khả năng làm việc cố gắng, khách quan, say mê thì mới có ngày thành công, sống cuộc sống vui vẻ.

5. Khuyến khích chuyển đổi vị trí một cách cẩn thận

Đến nhà bạn chơi thấy con gái bạn khoe đã vẽ được một con thỏ trắng rất đẹp. Bố cháu bé cảm xúc tranh nói "Con gái tôi giỏi quá, nhưng mà bố thấy giống con lợn. Tối bố sẽ đưa con đi ăn nhà hàng nhé."

Tôi thấy cô bé bĩu môi liền gọi đến. Nói thực là tôi không biết con bé vẽ thỏ hay vẽ lợn, mà chỉ nhìn thấy đôi tai rất to liền nói "Cháu vẽ đôi tai này rất đẹp, rất đúng chỗ, hãy cố gắng lên nhé!" Khen ngợi, khuyến khích con trẻ nếu như cứ khen ngợi tùy ý, thì thà không khen còn hơn, vì đó chỉ là phủ nhận những thành quả của con trẻ. Chúng ta cần phải khiến con trẻ cảm nhận thấy rằng chỗ nào chúng làm được. Khi tôi còn nhỏ cũng rất thích vẽ, bố tôi khen tôi là chỗ nào vẽ cũng đẹp, thực sự khi ấy tôi không

biết mình vẽ đẹp chỗ nào, nên tôi cũng quên luôn những bức tranh thời nhỏ.

*** Phương pháp phê bình**

Một phụ huynh đã gọi điện cho tôi nói rằng: "Tôi đã áp dụng cách giáo dục của anh với con tôi, nhưng vẫn không thay đổi được khuyết điểm của cháu, hình như cách của anh không phát huy được tác dụng."

Tôi liền hỏi lại người bố này: "Con anh có khuyết điểm gì? Anh muốn thay đổi gì cháu?"

Ông bố này đã trả lời: "Cháu nhà tôi không thích đánh răng. Tôi muốn sửa tật này của cháu, còn các tật khác thì sửa sau cũng được."

Tôi liền hỏi tiếp: "Con anh bao lâu rồi chưa đánh răng?"

Ông bố tức giận nói: "Gần hai, ba tháng gì đó. Tôi nói thế nào cháu nó cũng không nghe, vừa lười vừa mất vệ sinh."

Tôi cười nói: "Chẳng có biện pháp nào là vạn năng, tôi tin vào sự nhẫn nại, tin vào niềm tin. Con anh đã hai ba tháng chưa đánh răng thì hãy lấy thời gian gấp hai gấp ba để vượt qua khuyết điểm của cháu."

Bố mẹ nên quan niệm sau: Không nên uốn nắn khuyết điểm của con trẻ, mà nên vượt qua khuyết điểm của con trẻ. Con trẻ đã tạo cho mình tật xấu

104

qua hai ba tháng đó, vì vậy cần phải vượt qua chúng về thời gian căn cứ vào một biện pháp phù hợp. Trong quá trình giáo dục con trẻ, bố mẹ không nên quá mong muốn thành công một cách nhanh chóng, nếu không thì dễ dàng gặp thất bại.

Con cái của chúng ta có nhiều khuyết điểm, điều đó chứng minh chúng là người bình thường. Vì, con người không phải là thần thánh, không thể vượt qua được tất cả. Đừng nói gì đến con trẻ, ngay cả người lớn chúng ta cũng có rất nhiều khuyết điểm. Vì vậy, sự lớn khôn của một con người không chỉ là đã tiếp thu được bao nhiêu, mà quan trọng là đã vứt bỏ được bao nhiêu.

Do đó, khi con cái có nhiều vấn đề, bố mẹ nên chấp nhận một cách hợp lý, trong khi tiếp nhận những điều đó thì cũng cần phải chỉnh lý lại, nắm lấy những vấn đề đơn giản nhất làm đầu mối uốn nắn con trẻ. Nhưng với điều kiện bố mẹ cần phải có nhẫn nại và niềm tin, bố mẹ nên khuyến khích, khen ngợi thực sự, khi con trẻ vui mừng đạt được thành tích.

Hãy bắt tay vào uốn nắn những vấn đề dễ để con trẻ chúng ta có được niềm tin từ những thành công đã dành được.

Bố mẹ luôn sai lầm là: Cho rằng con cái mình phạm sai lầm nhỏ, là không có vấn đề gì, phạm sai

lầm lớn hơn mới tính sau. Các bạn nên nhớ rằng đến khi đã mắc sai lầm lớn thì tất cả không có gì có thể bù đắp nổi.

Khi con cái có những vấn đề nhỏ thì bố mẹ cũng cần phải uốn nắn theo từng trường hợp, hãy lập tức nhắc nhở chúng để cho chúng biết sai lầm của chúng ở đâu. Nhưng trong khi uốn nắn vượt qua cả sai lầm, thì cần phải lấy đức làm chính, lấy lý để trị người. Thực ra, trong lòng chúng cũng hiểu rõ, chẳng qua đó là do con trẻ ương bướng, cố ý không nghe lời bố mẹ mà thôi. Khi ấy bạn cần phải có thái độ và biện pháp thích hợp để điều chỉnh tâm lý của con trẻ.

Khi còn nhỏ, tôi thường nghe thấy bố mẹ nói nhiều nhất là: "Tại sao con lại hay quên như vậy!"

Khi con cái có vấn đề gì đó, muốn loại bỏ hẳn ngay từ lần đầu tiên thì thật khó khăn, vì con trẻ rất chóng quên và thường hay dễ dàng tái phạm. Do đó, bố mẹ cần có tính nhẫn nại để hướng dẫn con cái không nên phạm phải sai lầm cũ.

Bố mẹ cần làm những việc sau: Chúng ta cần phải thường xuyên xác nhận và uốn nắn những sai lầm của con trẻ.

Trong khi phê bình con trẻ cần chú ý đến những vấn đề sau:

(1) Trước hết bố mẹ cần giữ cho đầu óc tỉnh táo, bình tĩnh, nhẹ nhàng, dịu dàng:

Nếu bố mẹ không giữ được bình tĩnh thì dễ có những hành động mạnh mẽ. Khi tâm lý của con người bị mất cân bằng thì không thể làm tốt được bất cứ việc gì. Bạn thử nghĩ xem, làm việc trong trạng thái tinh thần không bình tĩnh thì dễ dàng mắc sai lầm lắm.

(2) Thứ hai, cần phải nhìn nhận khách quan với những khuyết điểm của con trẻ:

Bạn không nên có suy nghĩ: yêu người yêu cả đường đi lối về, mà cho rằng con trẻ làm đúng điều này thì cũng sẽ làm đúng điều kia, con trẻ làm sai điều này thì điều kia chưa chắc đã làm đúng. Bạn cần phải phân rạch ròi ranh giới giữa đúng và sai. Chúng ta cần phải khẳng định với những điểm đúng của con trẻ, và cần phải tích cực chỉ ra những điểm sai của con trẻ. Chúng ta không nên lấy ý chủ quan của mình để thay đổi hành vi khách quan của con trẻ.

(3) Phê bình con trẻ phải có chừng mực:

Bạn không nên phê bình con trẻ một cách thái quá. Nếu làm tổn thương lòng tự trọng của con trẻ, thì không những không đạt được như mục đích ta muốn, mà còn làm cho con cái chống đối chúng ta. Làm bất cứ việc gì, chúng ta cũng cần phải giữ được chừng mực. Bố mẹ không biết giữ chừng mực thì sẽ làm hỏng niềm tin của con cái.

(4) Phê bình con trẻ cần phải có môi trường nghiêm túc:

Nếu bố mẹ nào làm đạo diễn thì sẽ biết rằng: không có môi trường nghiêm túc thì sẽ không có diễn viên. Nếu bố mẹ phê bình con trẻ như lúc cười đùa với con trẻ thì hiệu quả sẽ luôn luôn ngược lại. Nghiêm túc là điều kiện tiếp nhận những gì mình nói, chỉ có như vậy thì con trẻ mới coi trọng lời nói của bố mẹ, và mới có được hiệu quả tích cực.

Phê bình và hướng dẫn con trẻ cần phải xoá bỏ tâm lý chống đối của con trẻ.

Có một phụ huynh đã hỏi tôi: "Tại sao hễ tôi nói là con tôi lại chán? Có phải là nó muốn chống đối tôi không?"

Tôi đã trả lời: "Nếu con trẻ đã đến mức chống đối bố mẹ: thì tức là bố mẹ cũng không còn gì để nói."

Tại sao con trẻ lại có tâm lý chống đối với bố mẹ. Về lý luận, đó là kết quả mâu thuẫn giữa đòi hỏi thực tế trong lòng con trẻ với đòi hỏi của bố mẹ đối với bên ngoài của con trẻ. Trong lòng bố mẹ luôn thù ghét ra những đứa con gương mẫu, đứa trẻ rất hoàn mỹ, lý tưởng của bố mẹ. Bố mẹ cảm thấy an ủi vì có được thiên thần bé nhỏ này.

Nhưng đứa trẻ trong cuộc sống hiện thực luôn ngược lại với những đứa trẻ trong lòng bố mẹ. Xung đột giữa hiện thực và lý tưởng luôn làm cho con trẻ

108

bất mãn và cảm thấy áp lực lớn, đồng thời cũng làm cho bố mẹ phải lo lắng.

Bố mẹ nên trao đổi, trò chuyện với con trẻ như sau: "Tình cảm của con bố mẹ hiểu... nhưng bố mẹ muốn nghe con giải thích... con nói rất đúng. Nhưng bố mẹ nghĩ con nên đứng ở góc độ của bố mẹ thử nghĩ xem, nếu như bố mẹ không đoán sai .. thì con nghĩ là... Bố mẹ tin rằng nhất định con sẽ làm được."

(5) Biện pháp giáo dục của bố mẹ là "giáo dục đúng sai" chứ không phải là giáo dục tình cảm:

Khi còn nhỏ, thầy giáo tôi chấm bài thường thích gọi học trò lên bảng và cho điểm trực tiếp. Một lần thầy giáo ra 10 câu hỏi và gọi tôi lên bảng để làm bài. Thầy giáo tôi có thói quen nếu là làm sai thì gạch và làm đúng thì đánh một móc ngoặc. Thầy giáo đã cho tôi một cái gạch to ở ngay câu đầu tiên, làm tôi thót cả tim, nhưng thầy giáo lại chợt phát hiện ra tôi làm đúng nên đã gạch ngoặc, tim tôi bớt hồi hộp. Đến câu thứ hai tim tôi lại đập thành thịch và lại thở phào nhẹ nhõm, tôi bị giật mình mấy lần nên tim bây giờ vẫn thấy nhói đau.

Bây giờ các thầy cô giáo không có thói quen gạch be bét vào vở của con trẻ. Thường thì học sinh làm sai câu gì, thì thầy cô sẽ giúp chúng hiểu rõ sai ở điểm nào đến khi học sinh sửa được bài tập mới thôi. Lúc ấy, thầy cô sẽ cho một dấu ngoặc. Chúng ta cần

phải biết rằng giáo dục nên là giáo dục tình cảm chứ không phải là giáo dục đúng sai.

Nếu người lớn thật sự nhận thức được mình đã trách móc quá đáng, có lẽ sẽ nói: "Bố mẹ đã mắng con quá lời, đừng giận bố mẹ nhé." Nhưng lúc ấy cần phải thêm "nhưng..." để nói rõ việc phê bình sai lầm của con cái là hoàn toàn đúng. Nếu không để cho con cái nhận thức được điểm này, thì dù có giáo dục một cách khắt khe thì cũng không đạt được hiệu quả.

Sau khi trách móc con trẻ, hãy làm tốt công tác giải quyết nốt những vấn đề còn lại, điều này liên quan trực tiếp đến hiệu quả của việc trách mắng. Bạn trách mắng con trẻ khi chúng phạm sai lầm đó là trách nhiệm đương nhiên của bố mẹ, nhưng việc ấy chưa hẳn đã là chuyện tốt. Việc giải quyết tốt hậu quả trách mắng rất quan trọng, có thể nói qua đó có thể biết được biện pháp trách mắng tốt hay tồi.

Chương 2

HÃY ĐỂ CON TRẺ THÀNH THIÊN TÀI THEO "BIỆN PHÁP GIÁO DỤC THEO NHU CẦU"

Các nhà khoa học cho biết, dù là người thông minh nhất thì cũng chỉ khai thác được 10% khả năng tiềm tàng của mình. Còn 90% khả năng tiềm tàng vẫn đang được ẩn giấu trong mỗi con người. Tinh thần và sức lực của con người rất hạn chế, con trẻ có thể chú tâm được hay không, hoặc có thể làm việc theo quy luật vốn có của sự vật hay không thì đều là những nhân tố cơ bản để con trẻ thành công hay không. Đồng thời, điều này cũng ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng cuộc sống và học tập của con trẻ. Hãy tạo dựng cho con trẻ có được những tố chất cơ bản này, đó cũng là một nguồn của cải quý báu trong cuộc đời con trẻ.

*** Hiểu nhu cầu của con trẻ, để giúp con trẻ tạo dựng được chỉ hướng sát với thực tế**

Bạn luôn muốn con mình thi vào một trường đại học danh tiếng? Thực tế, con bạn cũng có đủ khả năng tiềm tàng để thi vào những trường đại học danh tiếng đó.

Nhưng bạn chưa chắc đã hiểu được khả năng thực tế của con trẻ, cũng như bạn chưa hiểu hết được bản thân mình.

Khi soi gương bạn có biết người trong gương là ai không?

Đúng vậy, người trong gương chính là bạn, nhưng bạn thực sự đã hiểu được bản thân mình hay chưa?

Trong quá trình trưởng thành của con trẻ thì việc vứt bỏ tính tự ty, nhận thức đúng bản thân, chính là bước đầu tiên để chúng giành được thành công. Bố mẹ có thể nói chuyện với con cái như bạn bè để chúng biết nhìn nhận chính xác về bản thân.

Khả năng tiềm tàng của mỗi chúng ta cũng giống như tầng băng mà tàu Titanic đã đâm phải. Chúng ta nhìn thấy đó chỉ là một góc nhỏ của tầng băng, còn dưới chân tầng băng ấy còn có rất nhiều? Các nhà khoa học nổi tiếng cho biết: dù là người thông minh nhất thì cũng chỉ khai thác được 10% "tầng băng" ấy, còn 90% khả năng giống như là tầng

bằng chìm dưới đáy biển, chúng đang ngủ yên trong con người chúng ta.

Bạn sẽ thở dài lạnh nhạt "Đúng thế không? Tôi thực sự ghê gớm như vậy sao?"

Nếu như bố mẹ có thể khiến con trẻ nhận biết được vấn đề này, thì con trẻ sẽ bước được trên con đường thành công.

Là bố mẹ, hãy thử chơi trò sau cùng con trẻ:

Chúng ta hãy nhận biết 5 nhu cầu lớn của bản thân với con số là 100 điểm:

- Sức khoẻ: Nếu sức khoẻ của bạn so với sức khoẻ của quán quân Olympic thì số điểm của bạn sẽ cách đến hàng ngàn. Do đó, bạn nên kết hợp với thực tế của mình so sánh với những gì mình hy vọng. Sức khoẻ là nền tảng. Không có sức khoẻ làm nền tảng thì bất cứ việc nào cũng khó có thể hoàn thành tốt.

- Kinh tế: Cần phải kết hợp với khả năng tài chính thực tế của bạn và tham khảo giá trị mình mong muốn. Do đó, nếu như so sánh với người giàu nhất thế giới thì bạn sẽ cảm thấy mình chỉ là kẻ ăn mày, rất tự ty.

Cũng làm như vậy để tính điểm với những nhu cầu tinh thần, gia đình, quan hệ giao tiếp, sau đó căn cứ vào số điểm con trẻ đã tự cho để xác định mức độ thoả mãn về tâm lý đối với mọi nhu cầu của con trẻ.

Nếu như dưới 60 điểm thì nên tìm ra khiếm khuyết để bù đắp, hãy bù đắp cảm giác thiếu hụt để con trở trở thành một người trưởng thành toàn diện, độc lập.

Sau khi có kết quả bạn hãy nói với con mình rằng: "Thế nào con, cảm động không, có thấy như một ngọn lửa đang dần bốc cháy trong con người con không? Hãy giơ tay con ra và nắm vào, số phận được quyết định bởi bàn tay của con! Chúng ta hãy nhanh chóng xuất phát thôi!"

Ngoài ra bạn cũng có thể giúp chúng nhận thức được bản thân mình, qua khích lệ những câu chuyện và hứng thú của chúng.

Hãy để cho con trẻ suy nghĩ thật nhiều và yêu cầu chúng viết ra giấy những ưu khuyết điểm của mình. Hãy để bản thân mình thay mình phân tích lý trí một cách thiệt hơn: nào là học như vậy có thích hợp với tính cách của mình hay không? Mình có thích làm nghệ thuật không? Mình thích có một cuộc sống như thế nào? Cuộc sống ổn định, yên ổn, hay là phong phú, nhiều thách thức.

Đến ngày nào đó con trẻ sẽ hiểu được rằng mình chính là người làm chủ cho cuộc sống của mình, đi về bên trái hay đi về bên phải hoàn toàn được quyết định bởi bản thân, không hề liên quan gì đến ông trời.

Do đó bố mẹ nên để con cái hiểu rằng:

Tự hỏi mình: Mình thực sự phù hợp với cái gì, nhưng điều quan trọng bố mẹ cần phải biết được sở trường của con trẻ là gì.

Nói với bản thân mình:

- Mình cũng có những khả năng tiềm tàng giống như những người khác.

- Mình không phải là một giọt nước biển, mà là một vùng biển sẽ ảnh hưởng trực tiếp đến cả xã hội.

- Mình biết mình muốn gì, muốn làm gì, mình là người quan trọng nhất! Mình không bao giờ hối hận với những gì mình đã lựa chọn! Mình sẽ tiếp tục đi theo con đường mình đã chọn. Thực ra, trong giây phút bạn lựa chọn xong ấy thì cơ bản đã quyết định con đường bạn đi trong tương lai như thế nào.

Bạn hãy để con bạn chọn con đường chúng đi, có thể chúng sẽ chọn một trường đại học nào đó khác với sự lựa chọn của bạn. Nhưng bạn cần phải cho con trẻ biết rằng, con trẻ là một thiên tài của thế giới, thế giới này chỉ có chúng, tự tin vào những ưu điểm của bản thân thì điểm xuất phát cũng sẽ dễ dàng hơn. Nếu hoang mang trước con đường mình đang chọn, không có hướng đi của cuộc sống thì đi về đâu? Bạn lo lắng, từng giọt mồ hôi rơi xuống, mục tiêu và dũng cảm cũng dần dạt được.

Vì vậy, tới ngã tư của tương lai nên để cho con trẻ nhận biết được cần phải đi con đường nào cho phù

hợp. Thực ra, cuộc sống rất quan trọng nhưng cũng chỉ đơn giản có vài biện pháp như vậy thôi.

*** Hãy để cho con trẻ có cơ hội thực hiện cái tôi**

Cơ hội chỉ thuộc về những người đã chuẩn bị sẵn sàng và những người biết nắm lấy cơ hội, trong cuộc sống có bao nhiêu người đã bị tuột mất cơ hội. Đối với con cái, nắm chắc lấy cơ hội đầu tiên có thể sẽ là bước ngoặt trong cuộc đời chúng. Với vấn đề này, bố mẹ nên hướng dẫn con cái như sau:

Không nên chọn quá vội vàng, cần phải có đầy đủ kỹ năng cần thiết, học cách biết nắm lấy cơ hội của chính mình!

Cũng giống như nhà trường tổ chức cuộc thi Olympic toán học, một số cây toán của lớp có thể sẽ nổi bật trong cuộc thi và giành được giải lớn toàn quốc và nổi tiếng ở trường. Đó những những ví dụ tốt nhất về những đứa trẻ biết nắm lấy cơ hội ở quanh ta.

Trước hết, cần trả lời một câu hỏi: bạn có phải là cao thủ của trò chơi không?

"Tất nhiên!"

Cơ hội giống như những đồng tiền xu trong trò chơi. Vậy thì còn chờ gì nữa, hãy nhanh chóng nắm

lấy cơ hội, hãy nắm thật chắc, nó sẽ giúp cho bạn bớt được rất nhiều sức lực.

Nhiều khi cơ hội giống như một cô gái then thùng, gõ cửa nhẹ nhàng mà chậm rãi: "Có người ở nhà không?" Khi bạn đang do dự có nên mở cửa hay không hoặc vội vàng nói: "Đợi lát, tôi vẫn chưa tìm thấy tất!", "Tôi vẫn chưa tìm thấy công tắc đèn!"...

Chỉ trong chốc lát như vậy, nên cơ hội đã nhẹ nhàng đi qua bạn, và muốn tìm lại cũng không thể tìm thấy được.

Không phải bạn muốn thực hiện ước mơ được ngồi trong ghế của ngôi trường đại học nổi tiếng đó hay sao? Vậy thì không nên bỏ lỡ cơ hội tốt nhất để trở thành sinh viên trường đó.

Cơ hội là một món quà nhỏ mà thành công đem đến cho chúng ta, điều quan trọng là chúng ta phải nhanh tay, tinh mắt, có đôi mắt quan sát cơ hội và có đôi tay biết nắm lấy cơ hội.

*** Hãy giúp con trẻ lên kế hoạch cho tương lai và xây dựng mục tiêu học tập**

Tinh thần và sức lực của con người có hạn, bố mẹ nên hướng dẫn con cái lập ra những mục tiêu hành động sau:

Mục tiêu là một vận động viên leo núi được đứng trên ngọn núi Hymalaia cao nhất thế giới bên cạnh

ngọn cờ của Tổ quốc, mục đích là người giúp bố cai thuốc lá một cách nhanh chóng.

Ánh nắng được chiếu trên giấy qua chiếc kính lúp, nếu như kính lúp luôn di động thì không thể chiếu rọi được trang giấy này và xác định mục đích cũng như vậy.

Đi xe tắc xi nguy hiểm nhất là lúc nào?

Đó chính là khi không có khách.

Vì nếu có khách thì người lái xe sẽ có mục đích, sẽ tập trung vào việc lái xe, nghĩ ra mọi cách để nhanh chóng đưa khách đến chỗ cần đến; còn khi không có khách thì lái xe sẽ hoàn toàn mù quáng, đi đến ngã tư đường lại do dự không biết rẽ về đâu, ngó nghiêng nghiêng phân tán sự chú ý của lái xe.

Như vậy, bạn có cảm thấy đầu óc mình nặng trĩu hay không? Mục đích chính là động lực. Việc bạn suy nghĩ thi vào một trường đại học danh tiếng cũng là một động lực. Không phải ai ai cũng có thể bước chân vào học ở một trường đại học danh tiếng, chỉ có những người học giỏi mới có thể được ngồi học ở đó

Xin hỏi bạn có bao nhiêu khả năng tiềm tàng. Bạn có phải là người giỏi nhất ở lớp, trường, chỗ bạn sinh sống không? So với những người ao ước được học ở trường đại học danh tiếng, thì tỷ lệ chiến thắng của bạn được bao nhiêu?

Với áp lực này thì khả năng tiềm tàng của con người có thể phát huy được đến cực điểm.

*** Hãy làm cho con trẻ yêu thích học tập**

"Con muốn trở thành nhà hàng hải vĩ đại nhất!"
Con bạn lớn tiếng tuyên bố như vậy nhưng sau đó thì sao nhỉ?

Có lẽ đầu óc bạn lại rối tung cả lên mà không biết phải nghĩ ra sao cho đúng. Thực ra, mục đích to lớn của chúng ta cũng giống như là một ngọn núi hiểm trở. Bây giờ chúng ta cần làm là phải bắt đầu từ chân núi, hãy bắt đầu từ quanh mình, hãy biến mục đích thành những dấu chân, mạnh dạn tiến về phía trước.

Bạn cần phải cho con trẻ biết rằng: Muốn trở thành một nhà hàng hải thì trước hết cần phải bắt đầu từ việc học những kiến thức cơ bản nhất về hàng hải; muốn trở thành một nhà ngôn ngữ thì hãy bắt đầu từ những chữ cái; muốn biết bơi thì cần phải bắt đầu từ việc học cách sử dụng phao cứu sinh.

Cũng như việc muốn con cái thi được vào trường đại học danh tiếng, thì trước tiên, cần phải rèn cho con trẻ có tính ham học tập. Như vậy, bạn có thể hướng dẫn chúng: có thể con sẽ nói rằng con mới đang học cấp II, mục đích thi vào trường đại học đó còn xa lắm, trong chốc lát làm sao con có thể làm được điều đó! Chúng ta cần phải có một nền tảng

vững chắc đúng không nào? Con có thể tự yêu cầu: hôm nay mình phải học thuộc 10 từ mới, thì mình sẽ đến gần việc học thuộc cả quyển từ điển và càng tiến gần hơn đến cuộc thi tiếng Anh cuối cấp, mình sẽ tiến gần hơn với việc thi đứng thứ nhất của trường, và sẽ đến gần với mục đích là được bước chân vào trường đại học danh tiếng.

Đúng vậy, chúng ta cần phải bắt đầu từ bây giờ, hãy lấy một tờ giấy cùng một cái bút và viết ra những mục đích mình cần phải hoàn thành trong năm nay. Để đạt được mục đích xa vời này thì bạn cần phải nêu rõ mục đích ngày hôm nay cần phải làm gì, mục đích tuần sau nên làm ra sao, và mục đích trong tháng cần triển khai như thế nào, như vậy bạn sẽ càng tiến gần hơn tới ngọn núi thành công.

Bạn đã từng chú ý đến đèn giao thông xanh đỏ ở ngã tư hay không?

Bạn đã bao giờ nghĩ rằng trong ngã tư của cuộc đời con người, chúng ta cũng cố ý hoặc vô tình bật đèn xanh đỏ hay không.

Đèn đỏ bật lên thì tức là phải "Stop" dừng lại.

Nhưng khi chúng ta làm việc tràn đầy hứng thú thì đèn xanh sẽ bật lên không có gì cản trở trên con đường bạn đang đi.

Khi lấy lại tinh thần thì đèn vàng sẽ bật sáng.

Có thể bạn sẽ nghi ngờ, nhưng chúng tôi sẽ kể cho bạn một câu chuyện: Cater là một thần đồng nước Đức nổi tiếng trên toàn thế giới, có kiến thức địa lý rất uyên bác. Nhưng cậu bé thần đồng này khi còn rất nhỏ rất ghét môn địa lý mà chỉ thích du lịch. Do đó, bố cậu thường xuyên đưa cậu đi chơi đến những vùng lân cận, đưa cậu trèo lên những đỉnh núi cao nhất. Sau đó yêu cầu cậu ghi lại những con đường, những ngọn núi thành một bản sơ đồ lớn và tự mình đi lại xem có đúng không. Làm như vậy đã khơi dậy được tính thích mới mẻ của Cater. Cậu bé rất thích biện pháp này và cũng thích luôn cả môn địa lý. Các bạn biết đấy, hứng thú được tạo ra từ những gì đơn giản nhất.

Không có người thành công nào lại không thích công việc, sự nghiệp, ngành học của mình. Chúng ta cũng như vậy, nếu đã lựa chọn một trường đại học nào đó thì cần phải thích thú với trường đó, hoặc là một ngành nào đó của trường. Có được hứng thú này thì mới thôi thúc lòng dũng cảm của bạn tiến lên phía trước. Đó chính là một đạo lý cơ bản, không có cách nào khác vì bạn thích mà, đúng không nào?

Con trẻ cần phải lấp cho mình những tín hiệu đèn giao thông xanh đỏ, hãy sắp đặt sẵn quỹ đạo cho cuộc đời của mình.

*** Hãy để con trẻ tràn đầy ý chí chiến đấu tiến lên phía trước**

Muốn con trẻ tràn đầy ý chí chiến đấu lao đầu vào học tập thì bố mẹ nên ứng dụng những gì mà con trẻ cảm thấy thích thú để khuyến khích con trẻ tiếp tục tiến lên. Phải trải qua nhiều khó khăn, gian nan thì mới đứng trước được kho tàng vô giá. Khi ấy chúng ta cần gì nhỉ? Có thể là câu thần chú "vùng ới hãy mở ra" của Alibaba. Đó chính là chiếc chìa khóa vàng kích thích ý chí chiến đấu của con trẻ.

Chúng ta cần phải nhớ không được lùi bước trước khó khăn, gian khổ, không nhụt chí trước thất bại.

Trên thảo nguyên bao la ở Nam Phi, ánh mặt trời chiếu rọi khắp nơi, một con linh dương chột tỉnh giấc.

"Chạy nhanh lên!" con linh dương này chột nghĩ. "Nếu như mình chạy chậm thì sẽ bị sư tử ăn thịt!"

Trong lúc ấy, một con sư tử cũng tỉnh giấc.

"Chạy nhanh lên" con sư tử nghĩ ngay đến việc này. "Nếu chạy chậm thì sẽ bị chết đói." Và thế là nó vươn mình chạy thực mạng.

Ai nhanh thì người đó chiến thắng, ai nhanh thì người đó sẽ tồn tại được trên thế giới này. Một là vua của các loài, một là một chú linh dương bé nhỏ, hai loài vật hoàn toàn khác nhau, thực lực cũng khác

nhau. Nhưng để sinh tồn chúng đã phải đứng trước những vấn đề giống nhau. Con linh dương chạy nhanh thì con sư tử sẽ chết đói, con sư tử chạy nhanh thì con linh dương sẽ bị ăn thịt. Ánh mặt trời ló lên cũng đồng nghĩa với việc con sư tử và linh dương phải chạy, nhưng chỉ khác nhau ở mục đích là một con chạy để ăn sáng và một con thì chạy trốn. Nhưng dù thế nào thì đều phải chạy. Con người chúng ta cũng vậy, cho nên cần phải tràn đầy ý chí chiến đấu.

Sự tranh đoạt trong thế giới tự nhiên thật ác liệt và đẫm máu.

Cuộc sống của con người của chúng ta tuy không giống như cuộc sống của loài vật nhưng con trẻ cũng cần phải biết rằng, nếu muốn chiến thắng thì cần phải đi đầu. Cũng như việc thi vào một trường đại học danh tiếng, bạn không thể do dự, không quyết định. Trên đường chạy này, con trẻ đang tích cực chuẩn bị sẵn sàng chạy với hàng nghìn hàng vạn đứa trẻ khác. Con muốn đạt được mục đích đề ra thì cần phải trở thành một học sinh giỏi giang trong số đó. Trước hết con trẻ cần phải hạ quyết tâm, sai bước dài, điều ấy có thể đã quyết định chiến thắng cuối cùng của con trẻ.

Để đạt được mục tiêu đề ra, bạn còn chờ đợi điều gì? Bạn nên biết rằng dù là chuyện dễ dàng nhất trên thế giới mà bạn cứ do dự, kéo dài thời gian thì tất cả đều trở thành vô nghĩa. Bạn cần phải thoát khỏi

cái tôi cũ kỹ của mình, đứng lên tiến về phía trước để đạt được mục tiêu.

*** Hãy làm cho con trẻ dốc toàn sức lực vào làm việc**

Làm bất cứ việc gì con trẻ cũng cần phải dốc toàn bộ tinh thần và sức lực. Nếu chỉ dốc một nửa sức lực thì sẽ không giành được thành công như dự kiến. Như vậy thì nỗi khổ sẽ tăng lên gấp đôi so với những người không dốc toàn bộ sức lực vào làm việc. Con trẻ cũng như chúng ta. Bố mẹ có thể làm một thí nghiệm sau:

Nếu xếp một đồng giấy dưới ánh nắng mặt trời thì rất khó cháy. Nhưng nếu chúng ta đặt thêm một chiếc kính lồi thì sẽ nhanh chóng đốt được đồng giấy này.

Hai người Trung Quốc có sức ảnh hưởng lớn ở nước ngoài là Mao Trạch Đông và Lý Tiểu Long, ông vua của công phu. Nhưng mọi người cũng biết rằng, Lý Tiểu Long có tật cận thị bẩm sinh nên thường phải mang kính áp tròng, những người cận thị tập võ rất dễ mất mạng.

Tại sao Lý Tiểu Long lại trở thành một người nổi tiếng trong làng võ thuật, còn sáng tạo ra phái võ "Triệt quyền đạo"?

Lý Tiểu Long từng nói ông làm được như vậy là nhờ đã tập trung toàn bộ sức mạnh để luyện võ. Ngay từ nhỏ, Lý Tiểu Long đã bị cận thị, vì vậy ông ấy đã dồn toàn bộ tinh thần, sức lực vào nắm đấm, vì nắm đấm rất thích hợp với những cuộc chiến đấu gần. Đó chính là nguyên nhân để thành công.

Nói một cách đơn giản, thầy cô thường xuyên dạy con trẻ cần phải chăm chú nghe giảng bài. Khi làm bài thi thì chỉ trong một thời gian ngắn con trẻ đã làm xong đề thi mà bình thường khó có thể làm được. Người lớn chúng ta cũng cảm thấy rất ngạc nhiên vì điều đó. Thực ra, đó là khi thi con trẻ đã tập trung chú ý trong một thời gian ngắn.

Sức lực và tinh thần của con người có hạn, còn những kiến thức trong vũ trụ thì vô hạn. Con trẻ cũng cần phải xác định rõ mục tiêu, tuy như vậy sẽ sao nhãng nhiều việc khác, nhưng đó là nguyên nhân không thể thiếu được để tiến tới thành công.

Ánh sáng yếu ớt tập trung vào một chỗ thì sẽ tạo thành một nguồn ánh sáng mạnh mẽ. Căn cứ vào khả năng thực tế để nắm trúng mục tiêu, dồn toàn bộ tinh lực để tiến tới cái đích chúng ta đã định.

*** Hãy để con trẻ phát huy ưu thế và học cách làm việc theo quy luật**

Thuận thì sống mà chống thì chết. Cái "thế" ở đây chính là dựa vào ưu thế của bản thân để định vị

hợp lý, có nghĩa là nên làm việc thuận theo quy luật của vạn vật. Giáo dục con trẻ cũng như vậy.

Vì vậy, bố mẹ nên căn cứ vào thực tế để dạy bảo con cái:

Đã nhìn thấy sâu róm chưa? Vào mùa xuân, trên cây có nhiều loại sâu bọ nào nhất? Bạn biết không, một nhà khoa học người Pháp đã từng tiến hành thí nghiệm sâu róm nổi tiếng.

Sâu róm có thói quen "đi theo người khác". Chúng luôn thích đi theo những con sâu róm đi đầu trước một cách mù quáng. Nhà bác học này đã đặt sâu róm lên bên miệng chậu hoa thành từng đống; cách chậu hoa không xa còn rải rất nhiều những con sâu róm thích ăn lá thông. Sâu róm bắt đầu con nọ đi theo con kia quanh chậu hoa, từng vòng từng vòng một.

Một tiếng đồng hồ trôi qua, hai giờ trôi qua, một ngày cũng trôi qua, những con sâu róm vẫn kiên trì đi quanh chậu hoa. Chúng cứ đi như vậy bảy ngày bảy đêm, cuối cùng đã chết vì kiệt sức và đói.

Đến đây chắc bạn sẽ rất ngạc nhiên: "Đúng là mấy con sâu róm ngốc nghếch, chúng chỉ cần cố thêm một chút, tách ra khỏi bầy và làm việc có lợi cho mình thì đâu có chết đói như vậy!"

Đúng vậy! Nhưng trong cuộc sống hiện thực không phải vẫn có những người như vậy sao? Họ

không biết mình cần gì, và cũng không biết mình có thể làm những gì, vội vã suốt ngày nên rất cuộc cả đời cũng như vậy. Mỗi người chúng ta đều có những việc có giá trị nhất, việc có giá trị nhất của mỗi người đều có những điểm khác nhau.

Hãy thử hỏi mình, việc có giá trị nhất là gì? Mục đích của bạn ra sao? Bạn cần phải làm những gì để tiếp cận với mục đích của mình?

Sự việc luôn được làm theo một quy luật nhất định và được sắp xếp rất tổng hợp.

Bạn có biết: muốn sản xuất một chiếc máy vi tính cần phải làm những gì không?

Rất phức tạp! Có bao nhiêu là linh kiện, có bao nhiêu là mạch điện. Nhưng đối với những người sản xuất máy tính thì không hề phức tạp chút nào. Máy tính được làm ra bởi nhiều quy trình chế tạo, bao gồm sản xuất phần cứng, ổ cứng, bộ vi xử lý...

Thực ra, bất cứ việc gì đều được tiến hành rất có quy luật. Chúng ta hãy nhìn từ những vấn đề lớn và bắt tay từ những vấn đề nhỏ. Qua phân tích đơn giản hoá quá trình để biến một việc khó khăn, phức tạp thành một việc rất đơn giản, đó là kết quả biết nắm bắt quy luật.

Muốn thi được vào trường đại học danh tiếng thì cũng cần phải chia nhỏ thành từng bước.

"Một miếng không thể cắn hết được cả chiếc bánh to", có lẽ trong chốc lát chúng ta không thể đạt được mục đích chúng ta đang theo đuổi, nhưng không nên lo lắng, hãy hoàn thành từ từ. Bạn hãy cắt chiếc bánh thành những miếng nhỏ thì sẽ rất dễ ăn. Có thể hàng ngày chúng ta không làm việc gì to tát nhưng nếu tích lũy lại thì chỉ cần mỗi ngày hoàn thành một ít thì không có việc gì là không làm được. Thời gian sẽ chứng minh cho tất cả.

*** Hãy cho con trẻ hiểu quá trình học tập quan trọng hơn kết quả học tập rất nhiều**

Cũng như là thái độ xếp hàng đầu và khả năng xếp hàng thứ hai, quá trình học tập luôn luôn quan trọng hơn nhiều so với kết quả học tập. Quá trình học tập cũng bao gồm luôn cả các phương pháp, thái độ, nghị lực học tập... còn kết quả chỉ là tượng trưng cho việc nước chảy ắt thành sông. Bạn hãy tuyên truyền cho con cái biết lý lẽ này. Bạn cũng có thể nói với con rằng: khi con đọc lại những trang nhật ký cũ thì con có cảm thấy buồn cười hay không, dù đó là chuyện vui hay là chuyện buồn.

Đúng là chúng ta nên thường xuyên giở lại những bài văn, những trang nhật ký mình viết trước kia, hãy nghiền ngẫm những đắng cay ngọt bùi của cả quá trình trưởng thành.

Đi trên sa mạc rộng lớn không một bóng người, bạn khát khô cả cổ mà số nước dự trữ mang bên người đã hết. Khi ấy nhìn thấy nửa chai nước thì bạn sẽ nói gì nhỉ?

Có người sẽ đau khổ nói: "Thật đen đui chỉ có nửa chai nước!", nhưng có người sẽ vui sướng reo lên: "Ha, ha.. vẫn còn nửa chai nước!"

Chúng ta đều nhìn thấy nụ cười và nước mắt khi đã đạt được mục tiêu và ước nguyện. Quá trình để tiến tới chiếc ghế nhà trường đại học nổi tiếng không phải là một nguồn của cải quý báu hay sao?

Hình như có người đã nói, quá trình của cuộc sống giống như một chuyến du lịch dài ngày. Đừng nên vội vàng đi cho kịp chuyến mà quên ngắm những cảnh đẹp bên đường, đừng oán thán mưa gió đã làm ướt chiếc áo khoác ngoài, mà quên đi phải ngắm chiếc cầu vồng sau khi trời tạnh mưa. Con trẻ không nên quên những gì mình đã ghi chép lại, quá trình bản thân chúng đã là một nguồn của cải đáng quý.

Nói sao mà hay thế nhỉ! Làm thế nào để nhìn nhận được cuộc sống đã đem lại cho chúng ta những gì? Đó chính là thái độ của cuộc sống. Trong cuộc sống luôn tràn đầy những niềm vui sướng. Vì vậy, dù kết quả là thành công hay thất bại như thế nào thì cũng nên nâng cốc chúc mừng vì cố gắng của mình.

Bạn có biết, Keyus, người làm đẹp nổi tiếng, hay làm gì không, họ thường tranh thủ thời gian đầu năm để chúc mừng bản thân.

Bà đã liệt kê một danh sách ghi 10 việc lớn cần làm trong năm tới. Sau đó, đem danh sách năm cũ ra đối chiếu xem đã làm được bao nhiêu việc, đó cũng là cách kiểm tra và tổng kết thành tích.

Tự mình mời mình đi ăn một chiếc kem mà lâu rồi chưa dám ăn, mua cho mình một tập truyện tranh mình đã thích từ lâu, đi du lịch một chuyến cho thanh thản đầu óc.

*** Hãy để cho con trẻ của chúng ta sống kiên cường hơn**

Khi con trẻ chuẩn bị giải một bài toán khó mà ngay cả cây toán giỏi trong lớp cũng không làm được thì một giọng nói sẽ thì thầm bên tai: "Mặc kệ đi, sáng mai thầy giáo sẽ giảng giải cho thì cũng biết rồi đó sao!" Một lần thi chạy đường dài, con trẻ tin rằng mình chắc chắn mình sẽ chạy tốt hết quãng đường, nhưng lại có giọng nói thì thầm bên tai chế giễu "Chạy mà làm gì, tại sao phải khổ sở như vậy?" Cuối cùng thì chúng phải đứng nhìn thắng lợi rơi vào tay người bạn không bằng mình.

Con trẻ dấm ngực, rút tóc hối hận và lại nghe thấy tiếng châm chọc của kẻ thù ở nơi nào đó. Tìm khắp nơi thì chợt nhận ra ở sâu trong tâm hồn có con

người ẩn náu. Đó là một kẻ thù vừa xa lạ vừa thân thuộc, kẻ thù này chính là bản sao của bạn.

Trong các thể vận hội, các quốc gia đều mong vận động viên của mình giành được huy chương vàng, vì mọi người nghĩ: "Nuôi quân ngàn năm, dùng quân chỉ một ngày". Nhưng chính những hy vọng đã tạo ra áp lực lớn đối với những vận động viên, và họ sẽ có những phát huy thất thường, nhiều khi không giành được huy chương vàng. Với vận động viên thì thi đấu chính là cuộc sống của họ, mọi người đã gửi gắm quá nhiều hy vọng vào họ. Nếu thất bại, họ sẽ bị mọi người chỉ trích vô cùng nặng nề. Nhưng có một số người đã biết đứng lên khỏi thất bại, vì hiểu rõ mình cần phải đối mặt với nhiều thách thức to lớn hơn. Do vậy, cùng với cố gắng và kiên cường, họ đã giành được thành công xuất sắc.

Muốn chiến thắng người khác thì trước tiên cần phải chiến thắng bản thân. Trước khi hành động thì cần phải chiến thắng tâm lý của bản thân, trong khi hành động cần chiến thắng phương pháp của bản thân, kết thúc hành động thì cũng cần phải chiến thắng bản thân bằng cách phân tích, tổng kết.

Có một vị hoà thượng mỗi lần ngồi thiền đều có ảo giác là có một con nhện đang chọc ghẹo mình. Vị hoà thượng này đuổi con nhện thế nào nó cũng không chịu đi. Sư phụ của hoà thượng đã yêu cầu khi hoà thượng ngồi thiền phải cầm một chiếc bút và khi con

nhện đến thì đánh dấu lên người chúng để xem chúng đến từ nơi nào. Hoà thượng đã làm theo lời sư phụ và đánh một dấu tròn trên người con nhện. Con nhện đi rồi thì hoà thượng mới ngồi yên. Nhưng khi ngồi thiền xong thì hoà thượng nhìn thấy vòng tròn đánh dấu con nhện được vẽ ở trên rốn mình.

Câu chuyện này có ý nghĩa gì? Đó là lo lắng và phiền muộn đều xuất phát từ con người mình.

Năm 1948, trường đại học Yale đã tổ chức một buổi toạ đàm về "Bí quyết thành công" và khi ấy đã mời Thủ tướng đương nhiệm nước Anh, Chaler đến nói chuyện. Ba tháng trước khi diễn ra buổi toạ đàm, giới truyền thông đại chúng đã tích cực chuẩn bị, mọi người đều tích cực tuyên truyền và mong ngóng ngày này.

Và cuối cùng ngày tổ chức buổi toạ đàm đã đến, người đến dự rất đông. Tất cả mọi người đều đồng tai lên nghe nhà chính trị, nhà ngoại giao, nhà văn học (Thủ tướng Anh lúc bấy giờ đã từng đạt giải Nobel văn học) kể về bí quyết giành được thành công.

Thủ tướng Anh đã lấy tay ra hiệu cho mọi người ngừng vỗ tay và nói "*Tôi có ba bí quyết để giành được thành công:*

Một là, không bao giờ bỏ cuộc.

Hai là không bao giờ, không bao giờ bỏ cuộc.

và ba là không bao giờ, không bao giờ và không bao giờ bỏ cuộc.

Bài diễn thuyết của tôi đến đây là kết thúc."

Tất cả mọi người ngồi dưới đều ngạc nhiên và cuối cùng thì tiếng vỗ tay vang lên không dứt.

Có một truyện tranh vẽ một người đang đào giếng, người này đã đào rất nhiều nhưng vẫn không tìm thấy được nguồn nước. Người đàn ông này rất buồn chán, chúng ta biết rõ người này còn cách xa nguồn nước, nhưng người đàn ông này không hề bỏ cuộc! Thật đáng tiếc!

Không phải bên cạnh chúng ta có rất nhiều những con người như vậy hay sao? Đã bỏ ra rất nhiều nhưng vẫn không giành được điều gì. Thi vào trường đại học danh tiếng cũng vậy, có thể là càng về sau con đường chúng ta đi càng khó khăn hơn; có thể nơi gần với thành công nhất thì đó là nơi nhiều khó khăn nhất. Nhưng chúng ta không bao giờ được quên đi lời thề và ước mơ của chúng ta, cần phải dũng cảm tiến lên phía trước.

Đúng vậy, đối với mỗi con người thì không bao giờ có thất bại. Thất bại thực sự chỉ có một loại, đó chính là vứt bỏ.

*** Hãy xây dựng cho con tấm gương học tập**

Sức mạnh của tấm gương vô cùng to lớn, bố mẹ có thể nghĩ rằng, trong thời đại của mình, có một số nhân vật anh hùng đã làm cho mình hứng khởi và ham mê phấn đấu, khuyến khích tiến lên phía trước. Con cái của chúng ta cũng vậy, cũng cần đến những anh hùng của thời đại. Bố mẹ có thể dạy bảo con cái bằng những ví dụ gần gũi nhất:

Có một người:

22 tuổi thì kinh doanh thất bại;

23 tuổi thì thất bại trong cuộc bầu cử nghị sỹ bang;

24 tuổi lại thất bại lần nữa trong kinh doanh;

25 tuổi trúng cử nghị sỹ bang;

26 tuổi người yêu qua đời;

27 tuổi tinh thần suy sụp

29 tuổi thất bại trong cuộc bầu cử thống đốc bang;

31 tuổi thất bại trong cuộc bầu cử thống đốc bang lần hai;

34 tuổi thất bại trong cuộc bầu cử nghị sỹ quốc hội;

37 tuổi trúng cử nghị sỹ quốc hội;

39 tuổi thất bại trong cuộc bầu cử nghị sỹ quốc hội khoá tiếp theo;

46 tuổi thất bại trong cuộc bầu cử vào thượng nghị viện;

47 tuổi thất bại trong cuộc bầu cử phó Tổng thống;

49 tuổi thất bại trong cuộc bầu cử thượng nghị viện lần hai;

51 tuổi trúng cử Tổng thống nước Mỹ.

Đó là Abaraham Lihncon, người được công nhận là một Tổng thống vĩ đại nhất trong lịch sử nước Mỹ.

Đọc đến đây chắc bạn sẽ ngạc nhiên vô cùng. Hoá ra người thành công nhất, có chức vụ cao nhất cũng có sự khởi đầu như chúng ta, đều có một quá trình khó khăn, bắt đầu từ con số không, cũng có rất nhiều thất bại không lường trước, họ khác những người bình thường khác là ý chí kiên cường.

Mục đích thi vào trường đại học danh tiếng không thể so sánh được với quá trình phấn đấu hết mình của Tổng thống Lihcon, nhưng không phải không hề không có liên quan. Đôi khi, nữ thần thành công cũng sẽ suy nghĩ đến chúng ta nếu chúng ta có ý chí. Người kiên trì tới cùng, đó chính là người được cười cuối cùng.

Chương 3

BIỆN PHÁP GIÁO DỤC TINH THẦN

Xã hội ngày càng cạnh tranh nhiều, áp lực cuộc sống và những thách thức trong tương lai làm cho những đứa trẻ có tính cách yếu ớt phải trả cái giá rất lớn.

Tình yêu con cái là gì? Tình yêu thực sự chính là giúp cho con trẻ lớn lên lành mạnh. Tình yêu con là gì? Tình yêu thực sự chính là giúp cho con trẻ có những nhân cách lành mạnh. Đó chính là nền tảng cơ bản nhất của hạnh phúc chân chính của cuộc đời. Chỉ khi có lòng tin, tự trọng, tự ái đầy đủ thì cuộc đời mới có nền tảng ổn định. Tình yêu của bố mẹ đối với con cái được thể hiện bằng cách bày tỏ bằng tình cảm và tinh thần, nhưng càng phải thể hiện ở sự giáo dục và hướng dẫn lý trí và trí tuệ. Làm bố mẹ tức là cần phải học tập, liên tục nghiêm túc học tập.

*** Phân tích con trẻ và bố mẹ có vấn đề**

Tôi mời các bạn hãy làm một bài trắc nghiệm nho nhỏ. Mọi người hãy giơ hai tay ra, 10 ngón tay duỗi thẳng và đan xen hai bàn tay vào nhau rồi đột ngột nắm chặt lại, không động dậy. Bây giờ các bạn hãy nhìn lại ngón tay của mình, ngón tay trái áp lên ngón tay phải hay là ngược lại.

Những người có ngón tay phải áp lên trên là những người làm việc gì cũng cẩn trọng, bình tĩnh, lý trí và là người "thích suy nghĩ có trước có sau rồi mới bắt tay vào làm". Chúc mừng bạn, bạn có nhiều cơ hội thành công. Nhưng đáng tiếc rằng bạn hay dấn đo, suy nghĩ. Điều này có nghĩa là bạn luôn nghĩ rằng nên làm ít thôi để tránh đánh mất cơ hội tốt đẹp.

Những người có ngón tay trái áp lên ngón tay phải là những người có tình cảm dạt dào, làm việc dễ xúc động, không giữ được bình tĩnh, đó cũng là người sống thiên về tình thần, nói làm là làm, làm còn nhanh hơn là nghĩ, nhiều khi làm mà cũng không buồn nghĩ đến hậu quả sau này ra sao. Các bạn đừng lo, ưu điểm trong tính cách của bạn là: Bạn là người có cá tính, và rất có sức hấp dẫn với những người khác giới.

Dù sao thì đây cũng là một trò chơi nho nhỏ, nhưng thực chất trong mỗi người chúng ta đều có một phần của tinh thần.

Nói một cách hình tượng, trong đại não của chúng ta đều có hai ngọn đèn, một ngọn là tình cảm, là tinh thần; còn ngọn đèn kia là lý trí và trí tuệ. Mỗi con người chúng ta đều không phải là ngoại lệ, điều này được quyết định bởi đặc điểm phân công trong nửa não trái, phải trong đại não của chúng ta. Thú vị là hai ngọn đèn này thay nhau soi sáng, khi một ngọn đèn sáng thì ngọn đèn kia sẽ mờ tối, khi tinh thần đứng ở thế thượng phong thì chúng ta khó có thể làm việc một cách lý trí.

Bố mẹ thường mắc sai lầm trong vấn đề giáo dục con cái. Nếu bạn giáo dục con cái đang ở trong trạng thái tình cảm thì kết quả sẽ ra sao? Trong lúc tức giận bạn nên cầm chiếc gương xem khuôn mặt mình, khuôn mặt méo mó, giống như là đang bị vò nát. Bạn có thể chấp nhận khuôn mặt như vậy hay không, huống hồ là con trẻ.

Ngày nay, bố mẹ ngày càng yêu thương con cái nhiều hơn, rất coi trọng việc trưởng thành và quá trình khôn lớn của con trẻ. Nhưng, bạn có biết cách xử lý tình cảm của mình, tình cảm của con trẻ trong khi dạy bảo con trẻ hay không?

Trước khi bắt đầu, các bạn hãy nghe hai câu chuyện sau:

Tôi có một cậu em họ, đó là một cậu bé rất đáng yêu. Từ nhỏ đến lớn cậu luôn được bố mẹ yêu thương hết mực, luôn sắp xếp sẵn mọi thứ cho cậu. Họ thà ném đống cay, khổ sở chứ cũng không chịu để con chịu một chút ấm ức. Từ khi học tiểu học đến khi học trung học, hàng ngày bố mẹ vẫn gọi cậu dậy, tối thì giục cậu đi ngủ và ngay cả quần áo bẩn đều do bố mẹ giặt giữ hộ. Năm cậu 18 tuổi thì thi trúng vào một trường đại học, và cứ mỗi lần về nhà vào ngày nghỉ là cậu vác hết bọc to lẫn bọc nhỏ quần áo, tất bẩn, còn bố mẹ cậu bé thì không oán thán một lời, giặt giữ sạch sẽ cho cậu con quý tử và gấp lại gọn gàng để cậu mang đến trường.

Bốn năm học đại học trôi qua, cậu ấy đã tốt nghiệp đại học. Dựa vào quan hệ, bố mẹ cậu đã tìm cho cậu một công việc tốt ở Bưu điện, hơn nữa còn thuê xếp luôn công việc cho cô người yêu của cậu. Do cậu em họ tôi luôn sống dựa dẫm vào bố mẹ từ nhỏ đến lớn, ngay cả tương lai trước mắt họ cũng đã bố trí xong xuôi, cậu không phải chủ động làm bất cứ việc gì, kể cả việc gấp chăn màn, bữa ăn sáng... tất cả đều do bố mẹ lo lắng, làm giúp. Tuổi tác của bố mẹ ngày càng lớn, với nhiều việc cảm thấy rất khó khăn, mệt mỏi, họ có nguyện vọng con mình sớm lập gia

định để chuyển nhiệm vụ chăm sóc cậu con trai cho cô con dâu.

Còn có một câu chuyện nữa, giống như là lời dự đoán trước, kể về một người phụ nữ góa chồng từ khi còn rất trẻ, vô cùng yêu thương cậu con một của mình. Người phụ nữ này đã cam chịu rất nhiều đau đớn và khổ sở để nuôi con khôn lớn và còn cưới vợ cho con. Nhưng do con dâu bất hiếu và con trai nghe lời vợ, nên đã đuổi bà ra cái lán ở ngoài đầu thôn, rét một mình, ba bữa ăn không đủ no mà con trai con dâu cũng không thêm đoái hoài. Một hôm, con dâu mắc một căn bệnh kỳ lạ, nhưng không biết là học được bài thuốc ở đâu nói rằng chỉ cần ăn tim của người sống thì sẽ khỏi bệnh. Thế là cậu con trai tức tốc đến chỗ bà mẹ ở. Thấy con trai đến, bà rất mừng vì tưởng được con đến thăm, nhưng sau khi biết được ý nghĩa của chuyến thăm thì bà thở dài đau khổ và móc trái tim ra đưa cho con.

Cậu con trai ôm lấy trái tim của bà mẹ đang đập thốn thốc chạy về nhà. Nhưng trên đường về vô tình vấp ngã nên trái tim đã bị hất sang một bên và lúc ấy thì có tiếng bà mẹ văng vẳng bên tai: Con trai, con ngã có đau không?

Tình yêu của bố mẹ giành cho con cái sao mà vô tư và vĩ đại đến như vậy, quan tâm hết mình, cảm động vô cùng.

Nhưng tình yêu như vậy có nên hay không? Đó có phải là tình yêu với ý nghĩa đích thực hay không?

Con trẻ sẽ không học được cách làm người như thế nào hay là làm một con người hoàn thiện ra sao? Tình yêu đó có thành công hay không?

Nhiều khi tình yêu cũng rất mù quáng và bố mẹ chúng ta cũng không biết phải yêu con cái như thế nào. Đứa trẻ trong ví dụ đầu không có khả năng sống cuộc sống độc lập và trở thành gánh nặng đối với người khác. Xã hội ngày nay luôn luôn thay đổi, cuộc đời mỗi người đều phải đứng trước nhiều thử thách, khó khăn không thể lường trước. Với tương lai như vậy thì những đứa trẻ này có thể nắm chắc được số phận mình hay không? Chúng không cảm thấy sợ hãi sao? Những đứa trẻ được yêu như vậy liệu có hạnh phúc hay không?

Trong cuộc sống hiện thực chúng tôi cần nhấn mạnh một điều: Tình yêu của bố mẹ cần phải thể hiện ở tình cảm và tinh thần, nhưng cũng cần phải thể hiện ở cách giáo dục và hướng dẫn bằng ý chí và trí tuệ.

Làm bố mẹ thật khó, vì làm bố mẹ tức là phải học, học nữa và học mãi rất nghiêm túc.

Trước khi lái xe, bạn cần phải học cách lái, thi lấy bằng để đi ra ngoài đường. Trước khi tiến tới hôn nhân, bạn cũng cần phải có một khoảng thời gian để

vun đắp tình cảm. Còn trước khi làm bố làm mẹ thì bạn có phải là một người lái xe đạt tiêu chuẩn hay không? Điều này đã không được các bậc phụ huynh chú ý nhiều. Bố mẹ thường thiên vị, làm tổn thương con trẻ mà không biết cách giáo dục con trẻ một cách hợp lý. Bạn thử nghĩ xem nếu chưa học lái xe mà đã vội vàng lên xe đi, thì liệu có gây ra tai nạn hay không?

Bố mẹ nên kiểm soát tình cảm của mình như thế nào để yêu thương con cái thực sự?

Trong trường đại học Bắc Kinh có một hồ nước không tên rất đẹp. Nhưng không hiểu tại sao hàng năm lại luôn có người nhảy xuống hồ tự vẫn. Mùa thu năm ngoái tại toà nhà chính trường đại học Thanh Hoa lại có một sinh viên nam nhảy lầu tự tử. Nghe mọi người nói rằng, hôm đó sau giờ tự học thì thấy tinh thần của cậu ấy rất nặng nề và đã ôm cuốn sách toán đi ra chỗ khác. Sau này thì được biết tin cậu ấy đã nhảy lầu tự tử. Tại sao những người này lại phải chọn cho mình một kết thúc bi thảm đến như vậy.

Con người đứng trước sự lựa chọn đều là vì theo đuổi niềm vui hoặc là trốn tránh đau khổ. Xã hội ngày càng cạnh tranh khốc liệt hơn, trước áp lực của cuộc sống và những thách thức chưa biết, thì dù là người có trí thức cao siêu mà tính cách yếu đuối thì vẫn phải trả giá đắt.

Tình yêu là gì? Tình yêu đích thực là giúp con trẻ lớn khôn; Tình yêu là gì? Tình yêu đích thực là phải giúp đỡ con trẻ có một nhân cách lành mạnh. Đó chính là nền tảng cơ bản nhất của hạnh phúc thực sự trong cuộc sống. Chỉ khi tràn đầy niềm tin, tự trọng, tự ái thì cuộc sống của con người mới ổn định, để cuộc sống có những ngày rực rỡ.

Trong nhân cách của con người thì tự tin luôn chiếm một vị trí vô cùng quan trọng.

Có những đứa trẻ làm việc thì nhút nhát nhưng lại thích làm nũng, trong nhà thì tam đại đồng đường (cả ba thế hệ chung sống bên nhau), ông bà, bố mẹ đều rất yêu thương con cháu, việc gì cũng che chắn bảo vệ cho con trẻ, lúc nào cũng lo sợ con cháu mình bị bắt nạt, bị thiệt thòi, đứa trẻ mới có vài tuổi nhưng đã có quyền cao nhất giống như là một vị hoàng đế nhỏ tuổi.

Nhưng như vậy con trẻ không vui vẻ, gặp chuyện gì chúng cũng thích gây ồn ã, dù là chuyện nhỏ nhất nhất, động một tý thì ném đồ đạc, đánh người khác, rồi khỏi nhà mình thì trở thành một đứa trẻ nhát gan.

Đây là một đứa trẻ thiếu tính tự tin điển hình, không có khả năng giải quyết những vấn đề thực tế. Đó là do bố mẹ, ông bà luôn làm hộ, nên con trẻ không có khả năng rèn luyện và nâng cao bản thân,

chúng luôn được người nhà tăng bốc lên vị trí cao nhất một cách mù quáng. Người lớn luôn nói rằng con cháu mình là người tuyệt vời, giỏi giang. Như vậy, con trẻ đã được mọi người thừa nhận một phần nào đó, trong thâm tâm chúng đã tiếp nhận những điều vinh quanh, tôn trọng này một cách chủ quan. Chính vì vậy mà chúng đã không phát triển đầy đủ, được khả năng của mình để xứng đáng và phù hợp với những gì mà mọi người đã nói, để mình đứng vào vị trí cao hơn. Nhưng chúng đã mù quáng chấp nhận tất cả mà không làm gì để xứng với địa vị đó, nên trong lòng luôn cảm thấy lo lắng và nghi ngờ. Trong khi tiếp xúc với môi trường khách quan thì trong lòng luôn cảm thấy vô cùng đau khổ và luôn chìm trong mâu thuẫn của tính tự ty và chúng sẽ trút bỏ những điều lo lắng bằng tình cảm, tinh thần.

Không nên trách con trẻ, vì đó cũng là do cách giáo dục của bố mẹ, ông bà và những người xung quanh gây ra, mà gia đình nên thay đổi kiểu tình yêu không hợp lý này, để giúp con trẻ xây dựng được tính tự tin. Bạn có thể thực hiện bằng những cách sau:

Tạo thành nhân cách lành mạnh:

Sơ đồ của biện pháp này giống như là hình kiến trúc của Kim tự tháp, về cơ bản thì bao gồm cả những quan hệ để cấu tạo nên nhân cách lành mạnh:

1. Trước hết là phải thử sức

Hãy để cho con trẻ có nhiều cơ hội sáng tạo để chúng tự thử sức. Với những đứa trẻ không thích thử sức thì bố mẹ có thể kích thích và vun đắp hứng thú này để con trẻ dần dần say mê.

Với những đứa trẻ có tính cách yếu đuối thì bố mẹ lại luôn cho rằng: “đứa trẻ này không biết gì cả.”

Nhưng một hôm nhà có khách, vì ai cũng rất bận rộn nên đành phải viết những thứ mình cần ra giấy bảo trẻ đi mua mặc dù trong lòng rất lo. Nhưng cuối cùng thì đứa trẻ cũng mua về đầy đủ, và suôn sẻ như yêu cầu. Sau đợt ấy đứa trẻ luôn được bố mẹ khen ngợi. Cũng từ đó đứa trẻ không còn là đứa không biết làm gì cả, mà đứa trẻ này đã biết mua đồ, đã biết quét nhà, giúp bố mẹ làm những việc vặt vặt... hơn nữa việc gì làm cũng rất tốt.

Nếu như bố mẹ thường xuyên cấm đoán không cho con trẻ nhúng tay vào việc nhà, hoặc là nên đi học bài còn hơn là làm những việc ấy, thì con trẻ sẽ mãi mãi không phát huy được những khả năng tiềm tàng. Chúng luôn làm việc gì cũng hỏng, chỉ biết bừa bộn chứ không biết dọn dẹp.

Vì vậy, dù là ở nhà hay là ở trường thì đều phải cho con trẻ đảm nhận những vai trò có ý nghĩa để con trẻ cảm nhận được rằng: những gì mình đã làm cũng có vai trò quan trọng trong tập thể. Đồng thời, đó

cũng là cách rèn luyện con trẻ chiến thắng khuyết điểm của bản thân, tăng cường cơ hội phát huy tính tự tin của mình.

Tại Nhật Bản, ngay từ những lớp nhà trẻ thì con trẻ thay phiên nhau làm trợ lý cho thầy cô để rèn luyện khả năng và trách nhiệm của con trẻ. Con trẻ thích được làm như vậy, và luôn cảm thấy tự hào vì những gì mình đã làm được. Rất nhiều bậc phụ huynh, sau khi con trẻ biết đi thì đã cho con ra ngủ riêng một giường, và dạy con biết phải bố trí, dọn dẹp giường ra sao. Trong cuộc sống phải luôn cố tình thu xếp cho con trẻ làm những việc phù hợp với khả năng và độ tuổi, như quét dọn nhà, tưới hoa. Nói chung, cần phải cho con trẻ biết được những sự vật mới để chúng có thể phát huy được hết sức mạnh của mình, biết được tâm lý từ sinh lý và biết được thể năng từ chức năng.

Biện pháp giúp con trẻ có nhân cách lành mạnh là để con trẻ thử và tích lũy các kinh nghiệm:

2. Giúp con trẻ tạo dựng nhân cách lành mạnh tức là để chúng tích lũy, cảm nhận được kinh nghiệm qua sự từng trải

Kinh nghiệm đòi hỏi con người phải nếm trải qua, kinh nghiệm được tổng kết qua nền tảng của những cảm nhận, nếu không tự mình làm và học được thì rất khó hiểu được kinh nghiệm là gì. Vì vậy,

bố mẹ cần phải tạo cho con cơ hội, khuyến khích con cái động não suy nghĩ. Hãy cố gắng để con trẻ làm những việc chúng có thể làm, không nên thường xuyên làm thay con cái. Nếu không, bạn sẽ tạo cho con trẻ có tính dựa dẫm, không thể nhận thức được khả năng thực tế của mình cũng như giá trị của sự sáng tạo.

3. Dần dần nâng cao khả năng làm lụng thực tế của con trẻ

Khả năng con trẻ xử lý và nắm vấn đề dựa trên cơ sở tích lũy những kinh nghiệm vốn có, và cũng thông qua nhận thức những gì mình đã trải qua, dạy chúng các kỹ năng để dần dần nâng cao khả năng của con trẻ.

Tôi có hai người bạn là giáo viên. Hai vợ chồng họ đã dạy con cái quản lý tiền bạc ngay từ khi con mới 12 tuổi. Họ thường đưa cho con toàn bộ tiền tiêu vặt của gia đình trong một tháng để con tự lo liệu.

Lúc mới đầu thì rối tung cả lên, sau đó bố mẹ bớt kìm chế con hơn, để cho con mua dao, dép lê cho cả nhà. Sau này bắt đầu yêu cầu cậu con lên kế hoạch chi tiêu ăn uống cho cả nhà trong một tháng. Năm 16 tuổi cậu bé đã biết quan sát thị trường, so sánh giá cả và quyết định lúc nào gia đình dư dả sẽ bỏ một khoản để mua máy vi tính.

Nhưng để con cái làm được việc này thì bố mẹ cần phải có cách nhìn đúng đắn, phải biết bao dung.

Phải biết rằng con trẻ vẫn là con trẻ, còn rất nhiều thiếu sót và chưa chín chắn, hãy khẳng định những mặt tốt con đã làm được và khuyến khích con cố gắng hơn nữa, chứ không phải là lo lắng, trách móc và vội vàng buông xuôi tất cả.

Nhiều khi con trẻ làm điều gì không đúng, bố mẹ rất dễ tức giận. Những lúc như vậy mà dạy dỗ con cái thì chỉ làm cho con cảm thấy rằng bố mẹ đang trút giận lên đầu mình. Như vậy thì giáo dục con trẻ sẽ không có hiệu quả. Do đó, bố mẹ cần phải biết kìm chế tình cảm của mình, phải kiên định, bình tĩnh với thái độ và giọng nói nhẹ nhàng.

4. Chú ý giúp con trẻ xây dựng lòng tự tin

Tự tin tức là trạng thái tâm lý khẳng định khả năng của mình, điều này không chỉ quan trọng đối với con trẻ mà đối với người lớn chúng ta cũng vậy. Khi chúng ta ý thức được rằng mình có khả năng giải quyết những vấn đề trước mắt thì chúng ta sẽ tràn đầy tự tin đối mặt với thách thức.

Tự tin là nền tảng cơ bản nhất để hoàn thành sự việc. Đó là sự thăng hoa của khả năng và tái sáng tạo. Có được tự tin thì luôn sẽ làm được những việc vượt quá cả khả năng của mình.

5. Rèn luyện cho con trẻ biết tự ái, tự tôn

Bố mẹ hay có thói quen như sau không: Khi con trẻ khiến bạn không hài lòng hoặc là tức giận thì bạn sẽ mắng cho chúng một trận mà không buồn phân rõ phải trái, thậm chí còn ra tay đánh chúng ở bất cứ nơi nào, chỗ nào.

Bạn có biết rằng, con trẻ dù nhỏ nhưng cũng là một cá thể tương đối hoàn chỉnh và độc lập. Chúng cũng có những cảm nhận và được cần đến như những người lớn khác, chẳng qua là chúng yếu đuối nên luôn cảm nhận thấy mình đã bị quên lãng. Thực ra, con trẻ rất chú ý đến cách nhìn nhận của người khác đối với bản thân mình, rất chú ý đến tính sĩ diện của mình. Nếu như đối xử thô bạo với con trẻ, không đoái hoài gì tới những điều ấy, thì chúng sẽ nảy sinh tâm lý xa cách. Trong những lúc ấy, người lớn muốn giáo dục, hoặc là thuyết phục thì e rằng rất khó khăn.

Điều đáng sợ là tâm hồn nhỏ bé của con trẻ sẽ có vấn đề, bị tổn thương vì bị người lớn đối xử thô bạo, coi thường, nhiều khi chúng sẽ sinh ra thù hận bạn.

Muốn phê bình con trẻ thì nên chọn trường hợp riêng nhất, chứ không nên làm việc đó khi có mặt của người thứ ba. Mỗi đứa trẻ đều có một nhân cách độc lập, làm như vậy cũng là đã cho con lòng tự trọng, làm chúng nhận thức dần dần được tính quan

trọng của sự tự trọng và như vậy giáo dục sẽ có hiệu quả.

Nhiều khi bảo vệ sự tự trọng cho con trẻ lại là động lực thúc đẩy mạnh mẽ nhất. Nói một cách cụ thể là, bố mẹ nên giúp con cái lên kế hoạch thiết thực, có tính khả thi trong cuộc sống:

Tôn trọng ý kiến và quyết định của con trẻ.

Khuyến khích con trẻ làm những việc của người lớn.

Xác định hợp lý vị trí của con trẻ trong gia đình.

Giúp con trẻ lớn lên chứ không phải thay chúng lớn lên.

Khuyến khích con trẻ và nói với chúng rằng: thất bại là không thành công trong chốc lát, nếu không buông xuôi thì đâu đã được gọi là thất bại.

Đồng thời, chúng ta cần chú ý bao dung và tôn trọng sự khác nhau giữa hai thế hệ.

Hình thành tính tự tin của con trẻ trong quá trình rèn luyện từ khi còn nhỏ sẽ đóng vai trò rất quan trọng, và điều này cũng nằm trong phần giáo dục con trẻ từ 6 đến 12 tuổi như chúng ta thường xuyên đề cập.

Một cậu thanh niên phải vào viện điều trị chứng bệnh tinh thần phân liệt nặng năm 18 tuổi. Đại não

của cậu thanh niên không chi phối nổi chân tay của cậu. Qua điều trị, tìm ra được nguyên nhân phát bệnh hoàn toàn có liên quan đến đặc điểm tính cách ngay từ khi còn nhỏ của cậu. Ngay từ khi còn nhỏ cậu đã phải rời xa mẹ bị đưa về quê. Cậu được gặp mẹ lần thứ hai ở một thành phố hoàn toàn xa lạ. Khi được chuyển đến trường học mới, trong chốc lát môi trường sống của cậu lại bị thay đổi đột ngột, mất đi hết bạn bè cũ, thường bị bạn bè mới trêu chọc, ức hiếp, mẹ và những người lớn xung quanh đều không chú ý đến vấn đề này, nên trong lòng cậu phải chịu đựng rất nhiều áp lực.

Xuất phát từ bản năng tự bảo vệ nên cậu không nói chuyện với mọi người xung quanh, sợ bị cười chê, ức hiếp nên trốn tránh không tiếp xúc với người khác. Càng lớn lên thì cậu bé càng nhút nhát và tự ty. Bao nhiêu năm qua, tính cách này đã làm cho cậu hay lo lắng, không kiểm soát nổi bản thân với bất cứ việc to nhỏ nào. Cuối cùng, cậu mắc chứng tinh thần phân liệt phải vào viện điều trị.

Đó chính là do trí thông minh trong tâm hồn con trẻ, tính cách chưa hoàn thiện, nên đòi hỏi chúng ta phải hoàn thiện và rèn luyện giúp con trẻ.

Một cậu bé người Mỹ, được bố tặng cho một cây rìu nhỏ xinh xinh mà cậu hằng mơ ước bấy lâu nhân dịp sinh nhật. Cậu bé thích món quà lắm và để thử sức, cậu chặt lung tung mọi thứ, cuối cùng chặt cả

hai cây hoa đào mà bố cậu rất thích. Ngày hôm sau, người bố phát hiện ra chuyện này nên vô cùng tức giận. Ông đã gọi mọi người trong nhà đến để điều tra hung thủ là ai. Cậu bé run rẩy đứng lên chuẩn bị nhận lỗi thì ông bố lại ôm con vào trong lòng rất khác thường và nói: con chặt hai cây đào của bố rất đáng bị phạt, nhưng con là người dũng cảm dám nhận trách nhiệm, thừa nhận sai lầm tức là con là một cậu bé ngoan. Và như vậy cậu đã được người cha khen.

Người cha tức giận đã chọn lựa giữa đứa con và cây đào yêu quý với sự trưởng thành của con cái. Người cha vĩ đại như vậy chính là cha của Tổng thống nước Mỹ nổi tiếng Oasinton.

Câu chuyện như vậy cũng đã xảy ra với một vị Tổng thống nước Mỹ khác. Năm 12 tuổi cậu bé Regan đã làm vỡ kính nhà hàng xóm trong khi đá bóng. Hàng xóm đã bắt nhà cậu phải đền 12 USD. Với số tiền này, lúc ấy có thể mua được 125 quả trứng gà. Cậu bé gây ra sai lầm đã nhận lỗi với bố và bố đã đồng ý để cậu bù đắp sai lầm đó. Cậu ngại ngùng nói "Con không có tiền để đền người ta". Bố cậu đã lấy 12 USD ra và nói "Bố cho con vay 12 USD này, một năm sau con phải trả lại cho bố."

Từ đó cậu bé người Mỹ này bắt đầu cuộc sống làm công vất vả, khổ sở, qua nửa năm cố gắng cuối cùng cậu cũng đã kiếm đủ 12USD để trả cho bố. Mỗi khi nhớ về chuyện này, ông Regan thường nói: "Tôi

đã chịu trách nhiệm với sai lầm của mình bằng chính lao động của mình. Và trong quá trình lao động ấy, tôi đã hiểu thế nào là trách nhiệm." Với các bậc phụ huynh thì đều không thể nghĩ rằng một chuyện vô cùng nhỏ bé lại có ảnh hưởng đến tính chính xác của đánh giá cái tôi và khả năng phán đoán của con trẻ cũng như hình thành nhân cách. Nhưng những chuyện xem ra là nhỏ nhặt này lại có ảnh hưởng đến sự lớn khôn lành mạnh của con trẻ.

Do con trẻ còn ít tuổi đời, thiếu kiến thức và kinh nghiệm, nên thường xuyên mắc sai lầm. Như vô tình làm tổn thương người khác, gây những chuyện rắc rối... điều này không có gì là kỳ lạ, khi con cái mắc sai lầm bố mẹ thường mắng con cái bằng những câu đại loại như: "Con làm kiểu gì vậy, đi ra chỗ khác!"... Thế là con cái đi ra chỗ khác, còn bố mẹ thì ở lại đền bù, xin lỗi và gánh lấy trách nhiệm. Thử nghĩ xem, những đứa trẻ như vậy thì làm sao có tấm lòng trách nhiệm được, đây không phải là bố mẹ đã tước mất quyền lợi 'hực hiện trách nhiệm của con cái hay sao?

Nói đến đây chúng ta không thể không đề cập đến vấn đề sau, đó là thời cơ giáo dục.

*** Thời cơ giáo dục**

Một số bậc phụ huynh hỏi tôi tại sao con cái họ không bao giờ chịu nghe lời. Chúng ta không nên

giáo dục theo kiểu trừng phạt thể xác, cưỡng ép mà cần phải giáo dục nhận thức. Nhưng nhiều khi cách giáo dục này cũng không có hiệu quả đối với con trẻ. Nhiều khi bố mẹ lôi ra một tràng đạo lý, nói đến khô cả môi, rát cả cổ mà con trẻ vẫn không nghe lời, còn làm những việc khiến chúng ta phát điên lên.

Khi ấy tôi thường trả lời các bậc phụ huynh rằng: "Cách giáo dục thuyết giáo đối với con trẻ luôn là cách giáo dục không hiệu quả." Mẹ vội vàng nhồi nhét cho con một đống đạo lý, mà không biết rằng thực tế con trẻ muốn gì. Nguyên nhân không có hiệu quả chính là đã coi nhẹ cảm nhận của con trẻ, khi con trẻ muốn uống nước, nhưng bạn lại bắt chúng ăn mấy bát cơm thì liệu chúng có vui được không? Con trẻ không cảm nhận được giáo dục thì luôn ở thế bị động, vẻ bề ngoài, do vậy giáo dục phải biết nắm lấy cơ hội, khi trong lòng con trẻ cảm nhận được sự xúc động thì đó mới là cơ hội tốt nhất.

Trước đó chúng tôi đã đề cập đến tinh thần. Đối với mỗi người, tinh thần cũng có mặt tiêu cực của nó, nhưng cũng có mặt tích cực. Áp dụng vào con trẻ thì tinh thần lại trở thành một cơ hội giáo dục tốt nhất. Vì đó chính là phản ứng tâm lý của con trẻ trong mâu thuẫn lúc mà cảm nhận được một việc gì đó rõ ràng. Phản ứng này chính là kết quả của những gì đã trải qua. Sau đây chúng tôi sẽ nói đến giáo dục tinh thần là một biện pháp giáo dục thể nghiệm.

Các bậc phụ huynh thân mến, chúng ta sẽ đối xử với tinh thần của con cái, khi chúng đánh nhau với bạn bè, khi con cái gặp phải vấn đề gì đó khó xử lý, thành tích học tập kém, buồn bã, hoặc đánh mất món đồ chơi mình yêu quá, gặp chuyện buồn?

Con của anh bạn tôi là một cậu bé hơn 3 tuổi, béo và đáng yêu nhưng đứa bé này có một tật xấu là động một tí thì giận dỗi. Dù là chuyện nhỏ nhất thì cũng sẽ giận dỗi ngay lập tức, không thể kiềm chế được bản thân mình. Có một lần, tôi đến nhà anh bạn chơi đúng lúc cậu bé đang giận dỗi, bà nội cậu bé đứng ở một bên vừa dỗ dành, nịnh nọt vừa cho kẹo, lại còn hứa ngày mai đưa cậu đi chơi chỗ này chỗ nọ, nhưng cậu bé như không thèm để ý mà mặt vẫn cứ lầm lì. Đúng lúc ấy thì vợ anh bạn tôi về, vừa bước vào nhà nhìn thấy vậy liền mắng cho cậu con một trận mà không buồn hỏi rõ nguồn cơn, câu cuối cùng còn nói: "Nếu còn khóc nữa mẹ sẽ đánh cho một trận." Cậu bé âm ỉ, lặng lẽ chui vào trong xó nhà. Anh bạn tôi lại đến gần cậu con và bắt đầu dạy dỗ hàng loạt đạo lý, này là là đàn ông tại sao nói khóc là có thể khóc ngay được, không kiên cường, và rồi con nên làm thế nào, thế nào... Ông bố cứ nói mãi, nói mãi khiến con trẻ càng tức giận chạy ngoắt vào trong buồng riêng đóng cửa đánh sầm một cái.

Qua ví dụ trên cho thấy, ba người lớn ở trên đã không đạt được hiệu quả giáo dục của mình, vì rõ

ràng là con trẻ không chấp nhận cách giáo dục nào cả. Giáo dục của bất cứ ai không hề làm con trẻ thay đổi, tức là kiểu giáo dục đó đã thất bại. Ba người lớn này đã không tận dụng đúng được phương pháp, thái độ phù hợp và cơ hội có lợi để giáo dục, không những không đạt được hiệu quả như mong muốn mà còn làm tổn thương trái tim của con trẻ.

Thực tế thì khi tinh thần của con trẻ đang tức giận thì đó chính là cơ hội giáo dục tốt nhất, chúng ta cần phải phân tích trước xem tinh thần ấy nảy sinh như thế nào.

Mỗi đứa trẻ trong quá trình trưởng thành, đặc biệt trong mấy năm đầu của đời người, là thời kỳ quan trọng để dần hình thành nhận thức, tình cảm và những gì đúng sai... trong lòng chúng đã có khả năng cảm nhận, nhưng do khả năng xử lý, nhận thức có hạn nên khi gặp vấn đề, chúng không biết phải làm thế nào. Lúc ấy, trong lòng con trẻ tràn đầy sợ hãi, cần phải có người ủng hộ, giúp đỡ và cổ vũ, vì, kích thích của môi trường bên ngoài không hài hoà với nhu cầu bên trong con người, nội tâm xung đột tạo ra một loại cảm nhận và cảm nhận đã được thể hiện ra tinh thần. Về nguyên nhân xảy ra thì đó là do bên trong và bên ngoài của con trẻ không phối hợp hài hoà với nhau, cũng tức là con cái gặp vấn đề không thể giải quyết nổi, và con trẻ cũng cảm nhận

được sâu sắc rằng, cần phải có sự giúp đỡ từ bên ngoài. Vậy thì nên giải quyết vấn đề này ra sao?

Chúng tôi sẽ lấy một ví dụ để hoá giải quá trình giải quyết này. Có một cô bé gái rất sầu não, khóc suốt ngày vì con búp bê cô bé yêu quý bị hỏng không thể chữa được. Mẹ cô bé vô cùng ngạc nhiên thấy biểu hiện ấy của cô bé, đã kéo cô bé sang một bên và quỳ xuống nắm lấy tay con mà hỏi: "Có phải là con rất buồn, rất đau khổ, có thể nói cho mẹ biết chuyện gì làm con đau khổ như vậy hay không . Mẹ cô bé đã biết được nguyên nhân cô bé đau buồn qua nhiều lần khuyến khích. Sau này bà mẹ này còn nói: "Con rất thích con búp bê ấy. Con búp bê hỏng nên con rất buồn là chuyện hoàn toàn đúng đấy, vì mỗi người đều có những thứ mà mình yêu quý. Mẹ rất hiểu tâm sự của con, nhưng bất cứ một sự vật tốt đẹp nào cũng có ngày phải rời xa chúng ta. Vì vậy, khi chúng ta ở bên những sự vật ấy thì chúng ta phải biết trân trọng chúng, những giờ phút tốt đẹp nhất qua đi thì cũng không nên quá đau lòng. Chúng ta hãy cất giữ tình cảm ấy để trở thành một quá khứ tốt đẹp là được. Đây cũng là cách xử lý tốt nhất, hướng hồ trong tương lai còn có nhiều cái có thể là tốt đẹp hơn đang chờ đón con, chúng đều có ý nghĩa như vậy đối với con."

Qua cách xử lý này của người mẹ, chúng ta có thể phân tích ra được những bước giải quyết cụ thể như sau:

(1) *Khẳng định*: Khi tình cảm của con cái nảy sinh vấn đề gì đó, thì trước hết chúng ta cần khẳng định tình cảm và chấp nhận con trẻ.

(2) *Giải quyết hoặc đặt giả thiết*: Sau khi đã giành được lòng tin của con trẻ thì tìm hiểu những vấn đề con trẻ đang gặp phải.

(3) *Giúp đỡ*: Giúp đỡ con cái phân tích và giải quyết vấn đề trước mắt.

(4) *Nêu ra tương lai*: Thông qua vấn đề này để tổng kết một đạo lý và hãy liên hệ điều này với những viễn cảnh tươi đẹp trong tương lai.

Bà mẹ của cô bé đã áp dụng đúng thái độ nhìn nhận việc cô bé thích con búp bê là một chuyện to tát chứ không nhỏ mọn như mọi người thường nghĩ. Không những giúp con trẻ thoát khỏi tình cảm u buồn, mà còn giáo dục con trẻ tìm ra một biện pháp giải quyết, hiểu rõ được đạo lý. Như vậy, sau này lớn lên, nếu con trẻ gặp phải vấn đề tương tự thì cũng có khả năng nắm bắt và giải quyết vấn đề, chứ không phải là hoang mang, không biết xử lý vấn đề ra sao.

Với cách thế này có thể phân tích một ví dụ sau: Có một học sinh trung học vì bị bạn bè chê lùn, cảm

thấy mất hết sĩ diện nên về nhà buồn bực không nói. Bố mẹ sẽ làm gì với vấn đề này?

Trước hết cần phải tìm hiểu tại sao tình cảm tinh thần lại như vậy. Nhưng bố mẹ tránh không nên truy hỏi quá nhiều, vì như vậy sẽ làm cho con trẻ dễ suy sụp tinh thần. Trong tình trạng không bình đẳng thì con trẻ khó có thể gửi gắm cho bạn những cảm giác những gì mình đã gặp phải một cách chân thành nhất, vì chúng không tin bạn. Lúc ấy, cần phải nói chuyện với con trẻ như là bạn bè nói chuyện với nhau. Sau khi đã hiểu rõ sự việc một cách cụ thể, thì dù đó là lỗi của con thì cũng hãy xem xét đến việc sự tin tưởng của con cái đối với bạn, mà đừng lập tức lên tiếng trách mắng nghiêm khắc. Trước hết, cần giúp con trẻ phân tích nguyên nhân xảy ra vấn đề và làm thế nào để tránh và giải quyết cho ổn thoả. Khi đã giải quyết xong một loạt vấn đề, trạng thái tinh thần của con trẻ đã cảm thấy rất thoải mái, thì hãy nói với con trẻ: bất cứ ai cũng muốn được mọi người tôn trọng, bất cứ ai cũng có những bí mật riêng tư, khi lòi khuyết điểm của người khác ra để trêu đùa thì đó là một hành động không đạo đức. Nếu vấn đề không được giải quyết một cách riêng tư mà áp dụng biện pháp phá hỏng, thì sẽ càng làm vấn đề nghiêm trọng thêm. Đồng thời, cũng cần phải cho con cái biết rằng: tuy bị mọi người trêu chọc nhược điểm làm mình rất bực tức như vậy, nên sau này khi tiếp xúc với người

khác thì cần phải biết bảo vệ yêu cầu của đối phương. Những đứa trẻ này sẽ học được nhiều điều và sẽ có nhân duyên trong đám bạn bè chúng.

Ngược lại, trong lúc tức giận, bố mẹ đã coi thường và phản bội lại những gì mình đã hứa thì hiệu quả giáo dục sẽ đi ngược lại. Mọi người thường áp dụng ba biện pháp sai lầm sau: Trước hết đó là khi có tín hiệu cầu cứu của con trẻ thì ông bà, bố và mẹ đều có những biện pháp hoàn toàn khác nhau, đó là một phương pháp sai lầm điển hình. Chúng ta hãy phân tích xem ảnh hưởng phụ của những biện pháp này đối với con trẻ như thế nào.

(1) *Biện pháp trao đổi*: Khi con trẻ tức giận, bà thường ngăn chặn tình cảm bức tức giận dỗi của con trẻ bằng trò chơi và bánh kẹo. Thực tế thì đó là một biện pháp trao đổi, lấy một số thứ để đổi lại tình cảm của con trẻ, mà chưa tìm hiểu xem nguyên nhân, sẽ khiến con trẻ tức giận, và như vậy yêu cầu của con trẻ tự nhiên cũng không thể giải quyết được vấn đề trước mắt.

Vì con trẻ không có khả năng giải quyết, và lúc ấy bà đã dùng biện pháp ngăn chặn này sẽ di chuyển được sự chú ý của con trẻ, nhưng lại dễ dàng khiến con trẻ hoài nghi, không tin tưởng với chính tình cảm của mình và vấn đề còn lại vẫn là một cái nhọt nhức nhối. Lâu dần như vậy, không những khả năng tự giải quyết vấn đề của con trẻ không được nâng cao,

mà ngược lại tính cách sẽ thiếu tự tin, cố chấp, lo âu, buồn bã...

(2) *Biện pháp trừng phạt*: Các ông bố thời nay rất bận rộn vì đều là những nhân viên công chức, nhiều việc và mệt mỏi nên rất ít thời gian để chú ý đến công việc gia đình; do đó mà cũng không còn lòng dạ đâu để quan tâm đến con cái, tuy nhiên có thể tha thứ cho phản ứng đối với tình cảm của con trẻ. Nhưng điều này lại làm tổn thương ghê gớm đến con trẻ. Tinh thần của con trẻ không được giải quyết mà còn càng cảm thấy hoang mang, tức giận hơn. Lâu dần như vậy thì người bố sẽ tự đúc kết ra kết luận: "Bất cứ một biểu hiện tinh thần nào cũng đều rất nguy hiểm và mang tính uất ức, con trẻ sẽ trở thành kẻ nhất gan, và sự tự ty, vì chính cái cảm giác này, không dám diễn đạt nhưng cũng không thể kìm chế nổi, không thể thoát ra nổi, dẫn đến lo lắng, phiền muộn và mâu thuẫn nặng nề."

Sau này, trong giao tiếp với mọi người chúng sẽ thiếu tự tin, dững cảm, và không có khả năng đối diện với thách thức, gặp bất cứ vấn đề gì cũng dễ dàng bỏ cuộc.

(3) *Biện pháp thuyết giáo*: Qua so sánh cho thấy người mẹ luôn là người có tính nhẫn nại nhất, nhưng nếu người mẹ luôn không thể đi sâu vào thế giới cảm nhận trong nội tâm của con trẻ mà đã vội vàng truyền vào những cách suy nghĩ của mình, thao thao

bất tuyệt giảng giải thì càng làm cho con trẻ cảm thấy lo lắng, tinh thần càng suy sụp hơn. Lâu dần như vậy thì càng làm khoảng cách giữa bố mẹ và con cái xa nhau hơn. Hơn nữa, như vậy sẽ ảnh hưởng xấu đến con cái, khiến con cái trở thành đứa trẻ hay chống đối, không có tính nhẫn nại...

(4). *Biện pháp lạnh nhạt*: Bố mẹ thấy con cái giận dữ thì mặc kệ, không hỏi han, coi như nhìn mà không thấy. Họ không phê bình cũng không hướng dẫn con trẻ, khiến con trẻ không thể đoán nổi mình làm như vậy đúng hay là sai. Lâu dần sẽ khiến con trẻ quấy đạp trong vòng xoáy của tinh thần, không thể thoát ra nổi, khả năng kiềm chế tình cảm kém.

*** Giáo dục tinh thần tức là giáo dục theo kiểu thể nghiệm**

Muốn tinh thần đáng tin cậy, đúng đắn và thành thật, chúng ta nên nhìn nhận vấn đề tách riêng sự việc với tinh thần. Hãy cảm nhận và yêu thương ở góc độ của con trẻ, giúp giải quyết và sửa chữa vấn đề mới là biểu hiện yêu thương con trẻ đúng đắn nhất. Trong giáo dục theo kiểu thể nghiệm cũng có một biện pháp giáo dục, vừa có thể đạt được mục đích giáo dục con trẻ lớn khôn mà vừa cũng có thể đạt được mục đích tăng cường tình cảm cha con.

Trong giáo dục tinh thần phải làm được một việc rất quan trọng đó là trái tim đồng cảm, tức là một

khả năng cảm nhận được tinh thần của người khác, có thể đứng ở phía con trẻ để suy nghĩ cảm nhận được sự vui vẻ, đau khổ, và bầu không khí của con trẻ. Hãy tận hưởng tất cả khiến con trẻ cảm thấy rằng bạn là bạn của chúng chứ không đơn giản là một người phê bình, người coi thường, người phủ nhận. Như vậy bạn sẽ dễ dàng bước vào thế giới của con trẻ. Chúng sẽ chấp nhận bạn, bạn sẽ giải quyết vấn đề đứng cùng trên lập trường của con trẻ, chúng sẽ đồng ý với ý kiến của bạn. Muốn làm được như vậy thì bố mẹ cần điều chỉnh thái độ như sau:

(1) Tất cả mọi tinh thần, tình cảm đều có giá trị thực, qua đó để đạt được niềm vui, thành công lớn hơn trong cuộc sống.

(2) Bố mẹ dạy bảo con cái không nên áp dụng biện pháp phá hoại tình cảm và quá quy hoạch những hành vi để kìm chế những hành vi không đúng đắn.

(3) Bố mẹ không nên ôm suy nghĩ để lần nào cũng phải uốn nắn cho con cái có một trạng thái tâm lý tốt đẹp.

(4) Hãy lắng nghe chứ không phải là tỏ ra thất vọng.

(5) Bố mẹ không nên sợ hãi với những tình cảm con cái bày tỏ, vì con trẻ rất nhạy cảm, nhưng không giỏi thể hiện. Chỉ cần bạn tìm được biện pháp xử lý

thoả đáng thì sự thẳng thắn, chân thành của bạn và biện pháp xử lý của bạn sẽ trở thành một bài học sâu sắc đối với con trẻ.

(6) Nếu như bố mẹ làm tổn thương con trẻ, thì cần phải xin lỗi. Đây cũng là cơ hội gần gũi con trẻ và dạy bảo con trẻ.

Con người là loài động vật có tình cảm, có cố chấp, có thiên vị, và cũng có cảm tính. Vì vậy, bố mẹ cần phải tận dụng tốt mặt tình cảm của con trẻ để nhấn nại dạy bảo, cùng với con trẻ cảm nhận những tình cảm này, tin tưởng rằng con bạn nhất định sẽ là thiên tài. Giáo dục tình cảm là một môn nghiên cứu hệ thống. Ngày nay còn do nhiều nguyên nhân nhưng chúng ta chỉ có thể nói đơn giản như vậy.

Chương 4

GIẢI ĐÁP MỘT SỐ CÂU HỎI LIÊN QUAN ĐẾN VIỆC DẠY DỖ CON TRẺ

Lý luận rời xa thực tiễn luôn là những những lý luận vô vị, sáo rỗng. Với các bậc phụ huynh thì vấn đề đau đầu nhất luôn luôn là dạy dỗ con cái. Nào là, con cái chán ăn phải làm thế nào? Con cái không thích học phải làm sao? Con cái hiếu động thì phải xử lý ra sao? Con cái ít lời, sống trầm mặc thì làm thế nào? Con cái kiêu ngạo, vô lối phải làm sao? Con cái không có ý chí tiến lên thì phải làm gì? Con cái yêu sớm thì nên làm thế nào?...

Chúng tôi sẽ giải đáp từng phần một theo tổng hợp. Qua đó các bậc phụ huynh có thể áp dụng và sẽ có ích trong quá trình giáo dục con trẻ.

*** Làm thế nào để rèn cho con trẻ có tính kiên nhẫn**

Hỏi: Vì muốn con trở thành người tài giỏi nên tôi đã đưa con đi học đàn măng đô lin. Nhưng hơn một tháng đã trôi qua mà con tôi không biết chơi lấy một bản nhạc, tôi có nên để cháu thôi học đàn không?

Đáp: Trước hết cần phải khẳng định một điều: rèn luyện nghệ thuật là cách để nâng cao tố chất tổng hợp của con trẻ, đồng thời có tác dụng rất tốt trong việc phát triển những đức tính tốt đẹp, trí thông minh và tinh thần của con trẻ.

Có một cô bé Nhật Bản năm nay 6 tuổi, sau một lần lên sổi thì phần cơ thể bên phải hoạt động rất khó khăn, mắt trái bị lác. Khi cô giáo dạy nhạc, cô bé bắt đầu đánh một khúc nhạc nhưng đến cuối khúc nhạc bàn tay phải của cô bé không thể kiểm soát nổi nên đánh rơi cả đàn.

Cô giáo cô bé rất đau đầu vì việc này, và chỉ có một cách theo lời dặn của chuyên gia giáo dục là: "Cần phải kiên trì đến khi đứa trẻ thay đổi được mới thôi."

Cô giáo lại lấy lại tinh thần và kiên trì hàng ngày rèn luyện cô bé đánh khúc nhạc này, người mẹ

thì không tiếc công vất vả đứng bên nhật đàn cho con. Bàn tay phải của cô bé dần dần có chuyển biến, tình yêu thương của mẹ và cô giáo cũng như là sự cố gắng của cô bé đã giành được thành công. Nửa năm sau, cô bé đã biết chơi khúc nhạc ấy một cách thành thạo. Cùng với sự cố gắng của cô bé, mẹ cô bé và cô giáo, cô bé đã chuyển việc không thể thành có thể qua sự luyện tập không ngưng nghỉ.

Bạn cố gắng thì ông trời có phụ bạn bao giờ, hãy tích lũy từng ít từng ít một, cuối cùng thì sẽ trở thành một nguồn khả năng to lớn nhất.

*** Chúng ta phải làm gì khi con cái tức giận**

Hỏi: Hiện nay những đứa trẻ sinh ra đa phần là con một, nên từ nhỏ đã được mọi người trong gia đình đối xử như một vị hoàng đế nhỏ tuổi, ngay cả con cái của chúng tôi cũng không phải là ngoại lệ, mới tý tuổi đầu động tý là giận dỗi nếu như sự việc không vừa ý cháu, hơn nữa, chúng không biết nhận lỗi. Tôi phải làm sao đây?

Đáp: Những đứa trẻ con một thường có những tính cách như vậy. Mỗi gia đình chỉ có một đứa trẻ thì chúng đều được cả nhà yêu quý hết mực, thích nói là con tốt, con ngoan, giỏi giang. Nhưng lâu dần như vậy sẽ làm cho con trẻ có những nhận định không thiết thực, chủ quan và luôn cho mình là người có địa vị cao nhất, có lòng tự trọng nhiều nhất. Gia đình

luôn quên phải là phải rèn luyện và phát triển khả năng thực tế của con trẻ để đón nhận địa vị này, để con trẻ có những hành động xứng đáng với địa vị của chúng. Khi tình hình thực sự xảy ra, con trẻ cảm thấy vô dụng với sự việc trước mắt, nên sẽ có cảm giác mất mát, sự chênh lệch giữa sự thực và cảm nhận của chúng, trong lòng chúng sẽ vô cùng đau khổ, sợ hãi mà không biết phải điều chỉnh trạng thái tâm lý của mình ra sao, tức giận, giận dữ đó là biểu hiện tự nhiên của con trẻ.

Là bố mẹ, chúng ta cứ luôn mãi khen ngợi con cái chưa chắc đã là tốt, hãy giành cho con trẻ nhiều cơ hội để chúng rèn luyện tâm lý khả năng chấp nhận và khả năng xử lý các vụ việc thực tế. Hãy tìm một số sự việc để con trẻ có thể làm theo khả năng, hãy để chúng tự làm chứ không phải là bạn giúp chúng làm, đồng thời cũng cần có những biểu dương, khuyến khích kịp thời, thỏa đáng. Nếu chúng làm tốt thì hãy nói cho chúng biết là chúng làm rất tốt. Nếu chúng làm không tốt thì hãy nói rằng chúng làm không được tốt, và chúng chắc chắn sẽ làm được tốt hơn. Nói cho chúng biết rằng: bạn tin chúng có khả năng làm tốt, hãy khuyến khích và hướng dẫn con trẻ theo cách như vậy.

Bố mẹ cần chú ý: nếu con trẻ giận dữ thì bạn không nên lập tức ép chúng phải nhận lỗi. Con trẻ không thừa nhận sai lầm là vì chưa đủ tự tin. Chúng

cảm thấy rằng khả năng của mình chỉ có ít ỏi vậy thôi, nếu nhận lỗi thì chẳng hoá ra là thừa nhận khả năng của mình còn kém cỏi hơn thế nữa. Chắc chắn con trẻ sẽ không đồng ý. Nếu bạn nói với con trẻ bằng giọng đồng tình, nhẹ nhàng: "Sao vậy, con cảm thấy khó chịu à? Thấy con như vậy mẹ cũng rất buồn." Hãy chia sẻ tình cảm với con trẻ theo kiểu như vậy. Thoạt đầu, có thể con trẻ sẽ biểu hiện từ chối sự quan tâm của bạn. Khi ấy bạn có thể đi ra chỗ khác và lát sau hãy quay lại và nói với con trẻ theo kiểu đại loại như vậy. Chủ yếu là nói rõ bạn rất kiên định với lập trường của sự việc, nhưng về tình cảm thì vẫn có thể san sẻ cùng con trẻ, vì bạn hiểu và rất quan tâm đến cảm giác của con trẻ. Bạn cũng có thể nói với con trẻ rằng: thấy tình cảm của con như vậy bạn rất buồn vì bạn rất yêu thương con. Tất nhiên, thấy con cái như vậy trong lòng bạn rất buồn nhưng với vấn đề này thì không nên.

Với cách này, bố mẹ có thể dần dần thay đổi được tinh thần và tình cảm của con trẻ, để con trẻ dần dần biết xử lý các vấn đề tương tự, sao cho có hiệu quả.

*** Làm thế nào khi con trẻ học lệch môn**

Hỏi: Trước đây con tôi học môn toán rất tốt nhưng sau năm lớp 3 thì thành tích môn toán bắt đầu xuống dốc. Năm nay, cháu nhà tôi đang học lớp 5 và môn toán học rất kém. Tôi phải làm sao bây giờ?

Đáp: Trước hết có thể tiến hành theo mấy bước sau: hãy bắt đầu cho cháu làm từ những bài toán ngắn gọn, dễ làm; hãy khẳng định và khuyến khích con trẻ học bài. Điều quan trọng nhất là phải làm cho con trẻ cảm thấy thích và tự tin học toán. Hãy tận dụng các hình ảnh tương ứng với bài học để ghi nhớ những công thức, định lý trừu tượng; vận dụng biện pháp hình ảnh để kích thích khả năng tiềm tàng trong đầu óc của con trẻ. Đầu óc của con trẻ sẽ có những hình ảnh chúng đã học và thông qua những hình ảnh này để nhớ về những kiến thức đã học.

Sau đó, hãy giải đáp các bài toán tương tự như bài toán con trẻ đã học. Kiến thức trừu tượng không thể tách rời khỏi hình tượng, cũng không thể tách rời khỏi bài tập ứng dụng thực tế. Hãy sửa những chỗ con trẻ làm sai, để con trẻ tự so sánh, và nhớ là phải có những lời khen thoả đáng.

Tiếp theo là tăng thêm các bài tập khó để con trẻ tự làm. Khi con trẻ làm xong bài tập với tốc độ nhanh hơn trước, thì tức là cách dạy của bạn đã có hiệu quả.

Cuối cùng, hãy để cho con luyện tập với những nội dung đã học qua và nội dung mới mẻ. Như vậy, sẽ xây dựng được những kiến thức mới trên nền tảng của những kiến thức đã học được, sẽ duy trì được mối liên quan về bản chất bên trong giữa kiến thức cũ và mới.

Qua cách luyện tập nhiều lần sẽ làm cho con bạn cảm thấy rằng học toán không khó, hơn nữa, chúng còn cảm thấy thích học toán.

*** Phải làm thế nào khi con trẻ không chịu sửa tật cũ**

Hỏi: Mỗi lần muốn con làm việc gì, tôi phải nói đến mười mấy lần, đến khi tôi tức giận thì cháu nó mới miễn cưỡng đi làm. Mỗi lần cháu nó làm sai việc gì tôi đều bảo cháu rõ ràng tại sao lại sai, cháu đều hứa sẽ sửa, nhưng qua vài ba hôm thì lại vẫn như cũ. Tôi phải làm gì với con tôi bây giờ?

Đáp: Cách tốt nhất không phải là để con cái nghe lời bố mẹ mà là giúp con trẻ nhận thức và cảm thấy rằng mình nên làm gì và qua đó chúng sẽ cảm thấy vui mừng. Mỗi con người khi làm việc gì không phải, nếu không là vì muốn được vui vẻ, thì cũng là vì trốn tránh đau khổ nào đó. Nên bố mẹ có thể thử các cách giáo dục sau:

Tuy những biện pháp trước kia đều đã được chứng minh là không có hiệu quả, dù bạn đổi cách nào thì đều có cơ hội thành công nhiều hơn là lặp lại những biện pháp xưa cũ. Như vậy, có nghĩa là có thể thay đổi những câu nói, ngôn từ, thái độ và hành vi trước kia bạn đã từng áp dụng.

Nếu như con bạn không nghe theo ý kiến của bạn nhưng những hành vi của chúng là đúng, được

bố mẹ có thể chấp nhận như: đọc sách, chơi cờ, tập thể thao... thì bạn nên giúp con bố trí thời gian và không gian hợp lý để chúng làm những việc đúng đắn đó.

Khi bố mẹ ra lệnh cho con cái thì cũng cần phải chú ý:

(1) Mệnh lệnh phát ra phải thể hiện rõ ràng ý đồ của bạn, không nên mơ hồ như: Con phải nghe lời, con phải ngoan ngoãn...thì sẽ làm cho con trẻ không biết phải làm gì.

(2) Không nên một lần ra lệnh quá nhiều thứ như : Con đi gấp chăn màn, sau đó dọn phòng cho ngăn nắp, thu dọn đồ chơi và đi rửa tay...

(3) Không nên lặp lại mệnh lệnh, như vậy sẽ làm cho con trẻ nhanh chán ghét, mệnh lệnh sẽ không có sức mạnh.

*** Chúng ta phải làm gì khi con trẻ không nghe lời**

Hỏi: Con tôi năm nay đã học lớp 6, đôi khi cháu rất nghe lời tôi, nhưng nhiều khi cháu không nghe lời tôi, lại còn cãi lại tôi, tôi không thể bảo được con. Tôi phải làm sao bây giờ?

Đáp: Các nhà tâm lý học cho rằng: những đứa trẻ có thể tranh luận cùng bố mẹ thì sau này lớn lên chúng rất tự tin, có khả năng sáng tạo và tổ chức.

"Nghe lời", đó là hai câu bố mẹ hay nói nhiều nhất đối với con cái. Khi còn nhỏ, khả năng tự lo liệu cho bản thân hạn chế, nên con trẻ cần phải làm theo lời của bố mẹ hoặc người bảo hộ, làm như vậy để tránh nguy hiểm, không có gì nghi ngờ vì luôn đúng. Nhưng, con trẻ dần lớn lên, ý thức cái tôi được tăng cường, khi ấy những lời dặn dò, quan tâm, bảo vệ của bố mẹ rất cần thiết, nhưng không được dùng hai chữ "nghe lời" để dạy bảo con trẻ.

Một cô gái trẻ tuổi mới đi làm đã phải chịu một áp lực công việc rất lớn đã nói với tôi về quá trình giáo dục theo kiểu nghe lời như sau: "Khi còn nhỏ tôi được bà nội trông coi, trước khi đi làm, mẹ tôi cứ luôn mồm dặn dò ở nhà phải nghe lời bà nội. Đi làm về đến nhà mẹ tôi hay hỏi: "Hôm nay ở nhà có nghe lời bà không?". Ba tuổi tôi đi nhà trẻ. Sáng nào mẹ tôi cũng đưa tôi đến nhà trẻ và trước khi đi thường nói: "Cần phải nghe lời các cô". Mỗi chiều đến đón tôi mẹ cũng thường hỏi: "Hôm nay con có nghe lời cô không?". Lên cấp một, hàng ngày mẹ cũng vẫn dặn tôi phải vâng lời thầy cô, phải chăm chú nghe thầy cô giảng bài. Đến khi học cấp hai, cấp ba mẹ vẫn cứ dặn tôi phải nghe lời thầy cô. Sau này đi làm rồi, mẹ lại thường xuyên dặn dò tôi phải nghe lời lãnh đạo, hãy làm việc theo sắc mặt của lãnh đạo. Hình như trong trí nhớ của tôi thì "nghe lời" là hai từ mẹ nói với tôi nhiều nhất." Dạy con cái biết chuyện phải trái là

hoàn toàn đúng, nhưng dạy con luôn nghe theo lời của người khác thì vô tình đã giết chết tính sáng tạo của con trẻ.

Luôn dạy bảo con trẻ bằng hai từ "nghe lời" thì về mức độ nào đó đã hạn chế sự phát triển của sáng tạo, tư duy độc lập, sẽ khiến con trẻ trở thành người bảo thủ, cố chấp, không có tính cách của riêng mình.

*** Đối phó với những đứa trẻ có "khuyên hướng bạo lực" như thế nào?**

Hỏi: Tôi cảm thấy con tôi đối xử với động vật vô cùng tàn nhẫn, con chó trong nhà bị cháu nó đá dẫm mấy lần. Nếu cứ tiếp tục như vậy, tôi e rằng sau này cháu còn đánh cả người. Tôi phải làm gì với cháu?

Đáp: Bạn không nên lo lắng, con bạn còn nhỏ, đó chưa hẳn đã là vấn đề bản chất, đôi khi con trẻ bắt chước những hành vi của người lớn hoặc là bị ảnh hưởng bởi tật xấu của người lớn. Khi ấy, bố mẹ cần kiên trì dạy dỗ con cái. Nhưng chú ý là không nên nhiều lời và có thái độ thô bạo với con trẻ, hãy để cho con trẻ hiểu sự việc bằng biện pháp đơn giản nhất.

Khi chú bé Cater 3 tuổi thì nhà chú có nuôi một chú chó nhỏ. Khi bố chú bé đang mãi nói chuyện tào lao với khách hàng, thì con chó chạy đến. Cater liền kéo đuôi con chó đến chỗ mình. Lúc ấy bố chú bé tóm tóc chú bé và nhìn với bộ mặt rất đáng sợ. Cậu bé sợ hãi và vội buông đuôi con chó ra thì lúc ấy bố cậu

cũng buông tóc cậu ra. Sau đó bố cậu nhẹ nhàng nói: "Cater con có thích bị người khác tóm tóc không?" Cậu bé đỏ mặt nói: "Không thích ạ!". "Nếu là không thích thì tại sao con lại làm vậy với chó."

*** Phải làm gì khi con trẻ luôn tự cho là mình đúng?**

Hỏi: Con tôi luôn tự cho rằng cháu giỏi hơn mọi người, tự cho rằng mình đúng, tôi phải dạy bảo cháu ra sao đây?

Đáp: Có hai nguyên nhân khiến con trẻ tự cho là mình đúng:

Một là, bản thân con trẻ thực sự có ưu thế về phương diện nào đó, làm tốt hơn so với những đứa trẻ khác thì tự nhiên trong lòng con trẻ sẽ cảm thấy tự hào. Một khi lòng tự hào trong lòng ấy được bộc lộ ra ngoài, thì đó sẽ trở thành quan niệm "con trẻ tự cho là mình đúng" của bố mẹ. "Tự cho là mình đúng" là một phản ứng tâm lý hết sức bình thường, nếu bố mẹ để cho ưu thế của con cái được phát triển hơn nữa, thì câu nói "tự cho là mình đúng" sẽ không thể lột tả được hết cái giỏi giang của con trẻ.

Trước hết, tự cho là mình đúng phải xuất phát từ tâm hồn con trẻ, đó là cách khẳng định thành thật, là cách để cho con trẻ biết mình có ưu điểm gì.

Tiếp đó là, bố mẹ có thể áp dụng biện pháp hướng dẫn khác. Để ngăn chặn tính kiêu ngạo của con trẻ, trong khi khẳng định con trẻ thì cũng để cho con trẻ biết mình giỏi, nhưng lại có người tài giỏi hơn mình nhiều, vì trong ngọn núi này còn có ngọn núi khác. Con trẻ chưa nhìn thấy núi cao bao giờ thì sẽ không biết rằng mình chỉ là đồng bằng; bố mẹ dù có tả núi cao như thế nào thì cũng không bằng đưa chúng đi xem tận nơi. Không nhìn thấy đại dương bao la thì sẽ không biết mình chỉ là một khe suối nhỏ, mà bố mẹ có miêu tả đại dương vô tận ra sao thì cũng không bằng để tự con trẻ cảm nhận điều đó. Khi có điều kiện, bố mẹ nên đưa con cái đi đây đi đó để mở rộng tầm mắt, khi con trẻ cảm thấy rung động thì hãy chỉ ra những ưu điểm của người khác để con trẻ cảm nhận sự khác nhau thực sự và khuyến khích con trẻ phấn đấu, tiến lên.

Ngược lại, phủ nhận và chế ngự phản ứng tâm lý này của con cái sẽ gây hậu quả xấu. Những gì đã đạt được chỉ làm cho con trẻ mất tự tin và tổn thương đến lòng tự trọng, tồi tệ hơn là còn ảnh hưởng đến mối quan hệ hoà hợp giữa bố mẹ và con cái.

Do đó, con viết văn hay, chữ đẹp thì bố mẹ cần phải khen, phải khẳng định. Nhưng đồng thời cũng chỉ ra những bài văn, chữ viết còn đẹp hơn của con mình, và cần phải nhấn mạnh vào khoảng cách khác nhau. Các bạn nên nhớ, bố mẹ không nên tận dụng

khoảng cách, cách nói năng trống rỗng để hạ thấp con mình. Như vậy sẽ làm cho sự việc tồi tệ thêm. Khi con trẻ không được đáp ứng đòi hỏi tâm lý được khẳng định thì sẽ "tự cho là mình đúng" - giống như bố mẹ đã nói, để tự thoả mãn mình.

Thứ hai, con trẻ thực sự dễ kiêu ngạo hơn so với những đứa trẻ khác, vì mới có chút thành tích còn con đã dương dương tự đắc, quên đi tất cả.

Với những đứa trẻ này, trước hết chúng ta cần phải chú ý khẳng định con trẻ đúng mức, tránh quá khoa trương những thành tích của chúng, nếu không sẽ làm cho con trẻ có những đánh giá quá cao về mình so với khả năng thực tế, đồng thời hãy để con trẻ hiểu rằng: chúng chưa gặp được những người nổi tiếng thực sự thì không biết rằng mình chỉ là một kẻ ngu dốt, một hạt cát trong sa mạc mênh mông.

Có một vị phụ huynh đã tâm sự với tôi rằng, con chị học lớp năm, chơi đàn đạt loại C, nhưng cô bé rất kiêu ngạo, tự cho rằng mình giỏi giang hơn những đứa trẻ khác. Vì vậy, trình độ đánh đàn không được nâng cao, mà bố mẹ cũng không biết phải làm gì.

Tôi đã khuyên vị phụ huynh này đưa con đi theo học dự thính ở Học viện âm nhạc trung ương trong một tháng nhân dịp chầu nghỉ hè. Sau đó, tôi nhận được thư điện tử của chị cho biết, con chị đã được mở mang đầu óc, trong lòng cháu tự biết mình chưa là

gì, vì vậy về đến nhà đã luyện đàn rất chăm chỉ. Một lần nữa, tôi khuyên các bậc phụ huynh, trong khi khẳng định con trẻ thì hãy vận dụng những ví dụ sống động để con trẻ biết được sự tồn tại của khoảng cách. Chỉ có như vậy thì con bạn mới trở thành một người khiêm tốn, không bao giờ biết hài lòng với những gì mình đã đạt được.

*** Phải làm gì khi con trẻ làm bài tập lâu?**

Hỏi: Con tôi năm nay học lớp ba, bình thường cháu làm bài tập rất chậm chạp, luôn là người nộp bài tập cuối cùng, nhưng khi làm bài thi thì cháu làm rất nhanh. Xin hỏi, tôi nên làm gì để cháu làm bài tập nhanh hơn?

Đáp: Bình thường con trẻ làm bài tập thì lâu mà làm bài thi thì nhanh chứng tỏ cháu không chú ý làm bài. Đây không phải là vấn đề khả năng, nhưng nếu cứ để lâu dài như vậy thì sẽ biến con trẻ thành người có những tật xấu như làm việc gì cũng không chuyên chú, không cẩn thận. Nếu cứ để như vậy lâu dần sẽ làm cho bố mẹ, thầy cô cho rằng đứa trẻ này kém thông minh, học dốt.

Khi con trẻ đang làm bài tập, mà lúc thì chơi cục tẩy, lúc thì gẩy gẩy cái bút, thì dù ngồi rất ngay ngắn nhưng hồn đi đã chu du nơi khác.

Chúng ta tạm thời chưa nói đến vấn đề tồn tại của cách giáo dục, mà chỉ tìm hiểu về cách tập trung tinh thần, sự chú ý.

Một biện pháp là cần phải điều động tích cực ý thức cạnh tranh của con trẻ.

Cạnh tranh, ham tiến bộ, thích chiến thắng là bản tính của con trẻ. Khi kiểm tra hay thi thì con trẻ có môi trường cạnh tranh nên chúng sẽ rất chú ý làm bài tập, vì vậy mà tốc độ làm bài sẽ nhanh hơn. Khi làm bài tập không có môi trường cạnh tranh nên tốc độ làm chậm hơn. Chắc hẳn bố mẹ cũng có nhiều việc phải làm, nên liệu có thể giành thời gian cạnh tranh cùng con không? Có thể để cháu rủ thêm vài người bạn để học nhóm hay không? Nếu không làm được như vậy thì bố mẹ cũng không nên xem ti vi, nghe đài hoặc gọi điện trong lúc con trẻ làm bài.

Biện pháp khác là cuộc thi làm bài tập có thể chia thành nhiều giai đoạn. Giai đoạn thứ nhất có thể quy định một khoảng thời gian, trước hết là so sánh tốc độ; giai đoạn thứ hai không quy định về thời gian nhưng phải so sánh về chất lượng. Kiên trì lâu dài sẽ có hiệu quả tốt.

Trong khi cạnh tranh nên chú ý đến sự thay đổi của trạng thái tâm lý của con trẻ, tránh con trẻ có "trạng thái tâm lý bằng 0". Trạng thái này nghĩa là khi con trẻ đá bóng, đội A thắng đội B: 1- 0. Đứa trẻ

đội A cho rằng bên mình thắng một quả và đối phương thua một quả. Trong tâm lý con trẻ sẽ có ảo giác +1 và -1, cho rằng chỉ có đối phương thất bại thì mình mới chiến thắng. Chiến thắng này không phải do khả năng mình nâng cao giành được mà là do đối phương bị xuống dốc thì mình mới thắng. Bố mẹ nên nói với con cái rằng, bảo vệ đối phương chính là bảo vệ mình, bảo vệ đối phương chính là bảo vệ môi trường sinh thái, nếu như ở phố hàng ăn chỉ có một mình mở cửa hàng thì khách hàng sẽ không đến với phố hàng ăn này, như vậy tổn thất sẽ là mình. Do đó, không nên cho rằng chỉ có đối phương thất bại thì mình mới thành công, mà là vì mình thành công nên đối phương mới thất bại.

*** Rèn luyện tư duy hình tượng của con trẻ như thế nào?**

Hỏi: Con tôi đặc biệt nhạy cảm với ngôn ngữ, nhưng học toán rất dốt, không nhớ nổi số điện thoại. Tôi nên dạy cháu như thế nào?

Đáp: Tôi không rõ cháu của chị năm nay bao nhiêu tuổi. Nhưng trẻ con từ 6 tuổi trở ra thì tư duy hình tượng mới phát triển nhanh. Trước đó, các cháu đều khó hiểu với những gì mang tính tuyên truyền logic, đại não của con trẻ chưa phát triển đến mức độ đó, tức là chỉ nhớ một số sự vật trừu tượng, và cũng chỉ nhớ một cách máy móc đến một số sự vật khác.

Nếu như con trẻ chậm hiểu đối với những sự vật trừu tượng có tính logic như toán, thì bố mẹ cũng không nên quá lo lắng. Cũng như chị đã nói, con chị rất nhạy cảm với ngôn ngữ, điều đó cho thấy tư duy hình tượng của cháu phát triển khá tốt. Chúng ta hãy thử phát huy những ưu thế của con trẻ, tận dụng điểm mạnh để bù đắp cho những điểm yếu của con trẻ. Từ đó khiến từng mặt của con trẻ được phát triển toàn diện. Nhưng nói riêng về môn toán, hãy tận dụng tính nhạy cảm đối với ngôn ngữ của trẻ để nâng cao khả năng nhớ trừu tượng của con trẻ đối với toán học. Bạn có thể thử theo cách sau:

Khi con bạn học những con số như 3124 thì bạn có thể nói với cháu là "3 vị hoà thượng ngồi trên 1 chiếc ghế tay cầm 2 cái bát ăn 4 hạt gạo". Hãy khái niệm trừu tượng thành hình tượng hoá, ghi nhớ từng tình tiết hoá, động thái của quá trình. Như vậy rất dễ nhớ.

*** Rèn luyện tính tích cực và chủ động của con cái như thế nào?**

Hỏi: Con tôi học kém, học không tích cực, nói dối dè dặt cũng thế mà mắng mỏ cũng thế, hoàn toàn không có tác dụng với cháu. Tôi phải làm sao để cháu có thể chủ động và tích cực học tập?

Đáp: Muốn rèn cho con có tính chủ động, tích cực học bài thì trước hết phải rèn cho con có hứng thú đối

với học tập. Vì chúng ta chủ trương giáo dục mang tính hệ thống, thì nên lấy nền tảng là giáo dục hứng thú. Có rất nhiều cách để tạo sự hứng thú như sau:

Thứ nhất, tạo cho trẻ có môi trường hứng thú

Một chuyên gia giáo dục nổi tiếng người Nhật Bản, vì sao có thể cùng một lúc có thể để 800 đứa trẻ 3, 4 tuổi cùng chơi đàn. Chuyên gia này đã làm gì để đạt được điều này? Khi trẻ đến trường đăng ký học nghệ thuật, thì trước hết vị chuyên gia giáo dục này sẽ yêu cầu mẹ của đứa trẻ học sơ qua về nhạc lý. Học đàn giỏi không dễ dàng chút nào, nhưng những khúc nhạc đơn giản thì không khó đối với người lớn. Sau đó, sẽ để trẻ đi học dự thính để trẻ tự cảm nhận những đứa trẻ khác chơi đàn ra sao. Khi con trẻ thấy bao nhiêu là bạn cùng tuổi mình đang chơi đàn thì chắc chắn trẻ cũng sẽ muốn chơi. Chuyên gia này còn tặng trẻ băng nhạc để trẻ tự nghe, tự cảm nhận điều huyền diệu của âm nhạc. Sau đó, nếu trẻ không tự mình đòi đi học đàn thì cũng không từ chối nếu được bố mẹ cho đi học đàn.

Thứ hai, hãy cung cấp cho trẻ trí giác hứng thú hình tượng

Cater, nhà giáo dục người Đức đã thường đưa con trai mình đi chơi dây chơi đó để con có hứng thú với môn địa lý. Khi đi chơi, ông thường để con mình trèo lên chỗ cao nhất để ngắm nhìn xung quanh, sau

đó thì vẽ lại những con đường, những công trình đã đi qua. Như vậy thì càng làm cho con trẻ hiểu rõ về hình tượng của bản đồ trừu tượng.

Thứ ba, trong khi rèn luyện hứng thú học tập cho con trẻ, bố mẹ cũng cần phải tin tưởng vào con mình và phải có tính kiên trì.

Phải tin rằng con mình có những thiên chất như vậy. Sau đó thì quan sát tỉ mỉ qua cuộc sống hàng ngày, nhớ không được bỏ qua bất cứ chi tiết nào, mà hãy quan sát những tiềm chất trong nội tâm của con trẻ. Nếu không thấy con có hứng thú thì có thể để con tham gia các hoạt động của nhà trường, gia đình và xã hội, từ đó sẽ quan sát được sự hứng thú của con trẻ.

Cuối cùng thì trong khi rèn luyện hứng thú của con trẻ, bố mẹ cũng phải thường xuyên khuyến khích con trẻ, không nên trút tức giận lên đầu con trẻ. Nếu như con bạn có niềm tin thì nó đã bước được một chân trên con đường thành công, sau đó chỉ là biện pháp và thời gian.

*** Phải làm gì khi bố mẹ có những ý kiến khác nhau trong việc dạy bảo con cái?**

Hỏi: Hai vợ chồng tôi luôn có ý kiến khác nhau về vấn đề giáo dục con cái, cô ấy rất nuông chiều con, vì hai vợ chồng lại không thể trò chuyện ngọt nhạt

với nhau nên thật khó giải thích thế nào cho đúng. Tôi phải làm gì bây giờ?

Đáp: Trong khi giáo dục con cái, hai vợ chồng không thể thống nhất ý kiến với nhau cũng là một vấn đề khá nguy hiểm. Một mặt, con phải làm theo ý của mẹ, mặt khác thì lại phải làm theo ý của bố. Như vậy sẽ tạo áp lực và mâu thuẫn cho tâm lý của con trẻ, sẽ làm cho con trẻ chán ghét tất cả.

Vì vậy, khi một bên yêu cầu trẻ phải làm thế này mà bên kia lại yêu cầu trẻ làm thế khác, trong lúc khả năng phán đoán của con trẻ vẫn chưa được hình thành hoàn chỉnh, thì sẽ làm cho con trẻ bị lẫn. Hơn nữa, con trẻ sẽ hình thành nhân cách song trùng đối với thái độ sự thể hiện khác nhau của bố mẹ. Hoặc là con trẻ sẽ cảm thấy thích với cách giáo dục cứng chiều mình và không nghe theo lời dạy của bên kia. Như vậy càng làm bố mẹ xa cách nhau, trở thành nhân tố gây mất ổn định trong gia đình. Quan hệ giữa bố mẹ rạn nứt thì cũng sẽ ảnh hưởng xấu đến sự trưởng thành của con trẻ.

Bố mẹ đều vì con cái, động cơ của hai bên như nhau, chỉ khác là có nhận thức khác nhau và áp dụng cách khác nhau với cùng một vấn đề. Ở đây không tồn tại vấn đề bản chất. Vì vậy, trước mặt con cái, bố mẹ nên cố giữ thái độ thống nhất, cho dù quan điểm khác nhau thì nên tránh trao đổi, xung đột trước mặt con cái.

Vợ chồng trò chuyện cũng cần phải có nghệ thuật.

Trước hết, cần phải cải thiện và xây dựng mối quan hệ vợ chồng hoà hợp. Bình thường hai vợ chồng cần phải thường xuyên trao đổi, trò chuyện với nhau một cách chân thành. Trò chuyện như vậy không chỉ về ngôn ngữ mà còn có cả sự giao lưu, hoà hợp chân thành giữa hai trái tim. Đó là nền tảng cơ bản của sự trao đổi tốt đẹp để giải quyết những vấn đề sau này.

Thứ hai là cần phải biết nắm lấy cơ hội. Đứng trước những sự vật cụ thể hai bên cần phải trao đổi trong trạng thái tâm lý bình tĩnh, thì làm gì cũng có hiệu quả.

Ngoài ra, cần tránh nói những lời thách thức, oán thán, làm tổn thương đối phương. Hai bên nên cùng nhau suy nghĩ và bàn bạc với nhau để giải quyết vấn đề, cần phải cảm nhận, hiểu đối phương và suy nghĩ trên lập trường của đối phương với cùng một vấn đề khó khăn. Có thể trao đổi cho nhau biết những ví dụ giáo dục điển hình có hiệu quả, hoặc hai vợ chồng cùng tham gia các buổi tọa đàm, tìm đọc những cuốn sách liên quan. Hai bạn cũng có thể hỏi những chuyên gia giáo dục nổi tiếng để thay đổi quan niệm không đúng của mình, nhằm đạt được nhận thức chung về cùng một vấn đề giáo dục.

Tóm lại, bất cứ vấn đề nào cũng có ít nhất là ba cách giải quyết, nếu cách thứ nhất không có tác dụng thì hãy thay cách khác. Không nên chỉ làm theo ý mình mà phá hỏng mối quan hệ vợ chồng tốt đẹp bấy lâu. Hãy nhớ rằng, trao đổi cùng đối phương cũng giống như dạy bảo con cái, cần phải có cách làm phù hợp.

*** Làm thế nào để rèn cho con trẻ có tính dũng cảm**

Hỏi: Con tôi khi làm việc gì đó nếu thấy người khác làm tốt hơn mình thì cháu luôn sợ thất bại và không dám làm nữa. Những lúc ấy tôi cần phải làm gì?

Đáp: Trẻ nhỏ rất hay phát sinh tâm lý này, điều này sẽ không có lợi cho tâm lý của con trẻ phát triển lành mạnh. Muốn thay đổi trạng thái tâm lý tiêu cực này của con trẻ, bạn có thể áp dụng hai cách so sánh tâm lý sau.

(1) So sánh ngược:

Khi con trẻ làm việc gì đó nhưng thấy rằng mình còn làm kém hơn bạn khác thì bố mẹ cần tích cực dẫn dắt: "Tuy con không làm tốt bằng bạn A nhưng con lại mạnh dạn hơn các bạn ấy, điều đó cho thấy tâm lý của con đã thắng các bạn. Con làm tốt hơn trước nhiều, con cũng không nên so sánh với người khác làm gì, luôn luôn so sánh với những gì mình đã

làm trước kia mới đúng. Chỉ cần làm tốt hơn trước thì con là người chiến thắng."

Cách so sánh ngược này luôn lấy thời gian làm căn cứ, và đối tượng chính là mình. Tức là kiểm tra cuối học kỳ dành được thành tích lý tưởng, so sánh với thành tích trước kia sẽ tăng thêm niềm tin để con trẻ chăm chỉ phấn đấu học hành hơn.

(2) *So sánh ngang*: Khi con trẻ làm việc gì bị thất bại thì chúng sẽ có tâm lý tự ty. Lúc này bố mẹ cần khẳng định những ưu điểm của con cái, để con trẻ chấp nhận hiện thực này. Đồng thời cũng cần phải giúp con trẻ tìm ra những ưu điểm của mình để con trẻ lấy lại niềm tin. Hãy nói cho trẻ biết rằng, thấy người khác mạnh hơn mình là chuyện tốt, thấy ưu điểm của người khác cũng là tiền đề để thấy ưu điểm của mình, đó là nền tảng để tiếp thu kiến thức. Cách so sánh này sẽ khiến con bạn trong khi so sánh mình với người khác thì cũng khẳng định ưu điểm của đối phương và chính là khẳng định ưu điểm của chính mình.

*** Làm thế nào khi con trẻ thích một đứa trẻ khác giới?**

Hỏi: Con tôi mới 8 tuổi nhưng cháu đã nói với tôi là rất thích một bạn gái cùng lớp. Nghe con nói vậy mà tôi không nói được gì. Tôi sẽ phải trả lời cháu ra sao?

Đáp: Đứng trước vấn đề này bố mẹ nên nhớ một điều là không bao giờ được thể hiện lo lắng. Vì, con trẻ trong độ tuổi này chưa hiểu gì về tình yêu đôi lứa, tình yêu nam nữ. Nói một cách khác, cái cảm nhận của con trẻ lúc này đơn thuần chỉ là sự tán thưởng và thiện cảm. Khả năng suy nghĩ và hiểu vấn đề của con trẻ chưa nghiêm trọng và phức tạp như bố mẹ nghĩ. Do đó, bố mẹ không cần lo lắng, mà chỉ cần hướng dẫn và thăm dò con bằng câu hỏi: "Thế à? Con thích bạn ấy ở điểm gì? ", hoặc là: "Ừ, cô bé đó rất đáng yêu, con nên học tập cô bạn đó, nhớ trở thành bạn tốt của nhau!"... Bố mẹ cần làm là phải hướng dẫn đúng và cân bằng tâm lý chứ không phải là mắng mỏ, kể lể và châm chọc.

Mặt khác, con trẻ rất nhạy cảm với những phản ảnh của người lớn. Nếu con trẻ thấy bố mẹ có biểu hiện khác thường với mình thì chúng sẽ sống khép mình lại, và không bao giờ bộc lộ suy nghĩ của mình cho bố mẹ biết. Tình cảm của con trẻ đối với trẻ khác giới rất mơ hồ, bạn thử nghĩ xem, hồi nhỏ bạn cũng đã từng có những tình cảm như vậy đúng không nào? Trước hết, cần phải khẳng định là tình cảm này hợp lý, bình thường, tốt đẹp, khác hẳn với những tưởng tượng đen tối về tình yêu, giả tưởng của bố mẹ, tình yêu thực sự là bao gồm tình cảm, trao đổi hoà hợp, bao dung, cơ sở vật chất, độc lập bình đẳng... mà những cái đó thì con trẻ hoàn toàn không biết. Do đó,

bố mẹ không nên lo lắng, nếu không sẽ chỉ bảo con trẻ sai và làm sự việc tồi tệ hơn.

*** Phải làm thế nào khi con cái yêu sớm?**

Hỏi: Có thể là do con tôi yêu sớm nên cháu có những phản ứng đặc biệt với những pha nhạy cảm trong các bộ phim tình cảm được trình chiếu trên tivi. Thấy đàn ông và phụ nữ dắt tay nhau thì cháu liền nói người ta là lưu manh. Tôi sợ cháu vấp vào chuyện này quá sớm nên cần phải hướng dẫn cháu ra sao?

Đáp: Trong độ tuổi thiếu niên thì quan niệm đúng sai vẫn chưa hình thành hoàn thiện, giống như một tờ giấy trắng, vẫn chưa có khả năng phán đoán và tiêu chuẩn xem xét với nhiều vấn đề. Đa số các tiêu chuẩn đều được tiếp thu từ phía nhà trường và cha mẹ. Do vậy, khả năng phán đoán của con trẻ hoàn toàn căn cứ vào phản ảnh của những người xung quanh, nhất là từ bố mẹ.

Các vị phụ huynh nghĩ xem, có lúc bố mẹ và con trẻ nhìn thấy những cảnh tay trong tay, yêu đương của hai người khác giới ở trên tivi... thì bố mẹ vội vàng chuyển sang kênh khác hoặc là có những biểu hiện lo lắng. Con trẻ luôn nhạy cảm hơn người lớn, mọi lời nói và cử chỉ của chúng ta đều được con trẻ quan sát rất kỹ càng. Khả năng quan sát và khả năng tiếp thu, tính nhạy cảm của con trẻ mạnh hơn

người lớn chúng ta rất nhiều. Con trẻ tuy không thể hiện ra là vì khả năng thể hiện của chúng có hạn, nhưng trong lòng chúng luôn lưu giữ tất cả những gì chúng thấy được, từ đó hình thành quan niệm đúng và sai. Do vậy, một khi con trẻ có những phản ứng lạ thường thì bố mẹ nên xem xét lại bản thân mình có nhìn nhận vấn đề như vậy không? Vấn đề luôn tồn tại và xuất phát chính từ chúng ta. Con trẻ cũng như chiếc gương của chúng ta, phản ánh chân thực quan niệm, cách làm và nhận thức của chúng ta. Con trẻ không hiểu, nhưng sẽ có những nhận thức tương ứng theo như phản ánh của bố mẹ.

Chúng ta cần nhìn nhận những vấn đề này như thế nào?

Trước hết, chúng ta cần nhận thức rằng, tình yêu và tình dục đều là những gì tốt đẹp và thần thánh, không có gì xấu xa, nên không cần phải né tránh, lo lắng hay xấu hổ. Những gì bố mẹ cần làm là phải có những hành vi và tình cảm chân thành và lành mạnh. Tất cả phải được nhìn nhận và đối xử như những vấn đề khác trong cuộc sống. Bố mẹ không nên lo lắng về những việc như vậy, và cũng không cần có những nhạy cảm, chú ý đặc biệt khác, như vậy thì sự nhạy cảm của con trẻ sẽ dần phai đi.

*** Bố mẹ nên trò chuyện, trao đổi với con trẻ như thế nào?**

Hỏi: Chị có cảm thấy rằng cách giáo dục con trẻ theo kiểu quản lý chặt chẽ và giáo dục theo kiểu mở cửa hiện nay có gì mâu thuẫn? Cách giáo dục hiện nay có khả thi không?

Đáp: Cách giáo dục quản lý theo kiểu chặt chẽ không phải là đóng chặt trái tim học sinh, cách giáo dục theo kiểu mở cửa cũng không phải là đẩy học sinh ra khỏi cổng trường để bước vào xã hội. Về cơ bản thì hai cách giáo dục này là như nhau, không thể áp dụng ảo giác không gian để ảnh hưởng đến cả hai khái niệm trên, quản lý chặt chẽ là quan niệm không gian, giáo dục mở cửa là khái niệm tâm lý, hai vấn đề này không có gì mâu thuẫn với nhau. Hơn nữa, bất cứ cách giáo dục nào cũng có những cái lợi và cái mất, vì vậy khi nói đến hai vấn đề này thì cần nói đến ưu điểm của từng vấn đề.

Ưu điểm của cách giáo dục chặt chẽ

Thứ nhất, do đặc điểm sinh tồn của thời đại, bố mẹ hiện nay không thể thường xuyên chú ý đến chuyện giáo dục con cái, mà chỉ có thể chú ý đến tiền bạc để giáo dục con cái. Do đó, họ có ít thời gian để giáo dục con cái một cách đúng đắn và cũng không có thời gian để học tập những cách giáo dục đúng đắn. Sau khi đã áp dụng biện pháp giáo dục chặt chẽ này thì chuyện giáo dục hoàn toàn do thầy cô giáo ở trường quản lý. Như vậy có ích cho phương hướng

học tập, chất lượng học tập và tâm lý phát triển lành mạnh của con trẻ.

Thứ hai, theo chúng tôi được biết ở rất nhiều các nước phát triển phương Tây thì cách giáo dục này tương đối phổ cập, và phần nào đã đạt được những hiệu quả tốt. Do vậy, chúng ta nên tin tưởng vào cách giáo dục này, rất có ích cho con trẻ.

Thứ ba, cho dù là biện pháp giáo dục nào thì giáo dục để có nhân tài mới là cách giáo dục tốt nhất. Giáo dục theo kiểu chặt chẽ sẽ giúp cho học trò và thầy cô có nhiều thời gian bên nhau, thầy cô sẽ hiểu nhiều hơn về học sinh và như vậy sẽ có ích nhiều hơn trong công tác giảng dạy.

Nhưng cách giáo dục này vẫn còn một số khiếm khuyết sau:

Tại các nước phương Tây, khi áp dụng biện pháp giáo dục này thì đòi hỏi thầy giáo phải có trình độ cao, đòi hỏi nghiêm túc không chỉ có học lực mà còn phải có tính cách, nhân phẩm tốt, nhiều kinh nghiệm. Thầy giáo sẽ tạo cho con trẻ có môi trường sống đầu tiên. Nếu trình độ của thầy cô không đạt như yêu cầu thì cách giáo dục này sẽ thất bại.

Cách giáo dục này thường làm cho bố mẹ và con cái xa cách nhau, làm tình cảm xa nhau hơn. Nhưng chỉ cần cuối tuần bố mẹ giành thời gian ở bên con trẻ, cùng làm việc nhà để con trẻ cảm nhận được tình

cảm, không khí gia đình ấm cúng, thì tình hình sẽ được thay đổi theo chiều hướng tốt.

*** Con cái nên học ngoại ngữ như thế nào?**

Hỏi: Tôi thấy hiện nay nước ta đã hội nhập quốc tế vì vậy con trẻ phải học ngoại ngữ. Vì tương lai con em chúng ta, tôi đã đưa con đi học thêm ngoại ngữ nhưng con tôi học vẫn kém môn này. Cháu không nhớ nổi từ mới, học không vào. Tôi phải làm gì? Làm thế nào để cháu học ngoại ngữ tốt hơn.

Đáp: Bố mẹ có thể áp dụng biện pháp học các từ ngoại ngữ, cần phải điều động ba giác quan của con trẻ và thông qua tư duy hình tượng giúp con trẻ vận dụng ba giác quan đó, đó là thị giác, thính giác và cảm giác.

Như "apple" là quả táo, muốn dạy con trẻ học từ này thì cần phải tưởng tượng ra vị, màu sắc của quả táo như màu xanh, vị chua chua để dạy con học từ này. Một mặt cảm nhận được quả táo như thế nào và mặt khác sẽ học được từ quả táo. Cuối cùng thì yêu cầu con trẻ đọc thật to từ này cho quen tai và ăn sâu vào trong trí nhớ. Cách học bài như vậy con trẻ sẽ học nhanh vào, và nhớ từ lâu.

*** Làm thế nào để sửa tật "kén ăn" của con trẻ?**

Hỏi: Con tôi ăn uống rất kén, người gây yếu nhưng chỉ thích ăn rau. Tôi nói thế nào cháu cũng không nghe. Hãy cho tôi biết tôi cần làm gì?

Đáp: Kén ăn là một vấn đề rất điển hình. Vấn đề này có thể chia làm hai tình huống như sau:

Thứ nhất, khi con trẻ ăn vặt quá nhiều thì sẽ ảnh hưởng đến việc ăn các bữa chính. Đừng nói gì đến con trẻ, ngay cả người lớn chúng ta nếu ăn vặt quá nhiều thì cũng không thể ăn được khi vào bữa. Do đó bạn nên bớt cho trẻ ăn vặt, nhưng phải làm từ từ để trẻ thích ứng kịp. Đồng thời cũng phải sử dụng biện pháp chữa trị tự nhiên, đó là làm cho con trẻ ăn theo cảm giác của dạ dày. Nếu con trẻ để đói một ngày thì sau đó chúng có thể ăn 10, 20 bữa. Nếu con trẻ không đói thì chúng sẽ không ăn một bữa nào. Qua một thời gian điều chỉnh, con trẻ sẽ dần trở về với trạng thái ăn uống bình thường.

Thứ hai, với rau xanh thì con trẻ có thể thích ăn hoặc không thích ăn cải thảo. Khi ấy muốn làm con trẻ không ghét ăn cải thảo thì cần phải điều động tư duy hình tượng của con trẻ. Hãy kể cho con nghe một câu chuyện đại loại như: trong bụng con có rất nhiều vi khuẩn, đó là những con vi khuẩn xấu xa, con muốn tiêu diệt chúng thì cần rất nhiều năng lượng. Trong những cọng rau này chứa rất nhiều năng lượng con cần. Chỉ cần con ăn rau thì con sẽ có sức để xua đuổi những con vi khuẩn độc hại ấy." Người là

loài động vật có tình cảm, cần phải điều động đầy đủ ý thức tình cảm con người và ý thức tư duy hình tượng của con trẻ, dần dần hướng dẫn con trẻ chủ động ăn mà không cần phải cưỡng ép.

*** Làm thế nào để sửa tật qua loa, đại khái của con trẻ**

Hỏi: Khi con tôi làm bài tập về nhà hay bài thi thì đều rất nhanh nhẩu đoảng. Tôi phải làm thế nào để sửa tật xấu này của cháu?

Đáp: Đối vấn đề con trẻ qua loa đại khái, trước hết bố mẹ nhận thức vấn đề không hoàn chỉnh. Điều đầu tiên bố mẹ cần truyền tải cho con ý thức "thành công hoàn chỉnh".

Ý thức thành công hoàn chỉnh tức là sự tổng hợp hài hoà của từng bước thành công, thành công hoàn chỉnh không thể tách rời khỏi mỗi một quá trình thành công.

Như khi trẻ làm bài tập toán, nếu là bài khó thì trẻ sẽ phải động não suy nghĩ lâu để tìm ra cách giải đúng, nhưng lại quên mất quá trình tính toán, cho nên kết quả bài tập vẫn bị sai. Điều này cho thấy con trẻ thiếu ý thức thành công hoàn chỉnh. Do đó, chú trọng tính hợp lý, tính chính xác của từng bước là một trong những cách để giải quyết vấn đề.

Muốn giải quyết tính qua loa đại khái của con trẻ thì cần phải điều động ý thức cạnh tranh của con trẻ. Con trẻ thường thích cạnh tranh, ưa hiếu thắng, bố mẹ có thể căn cứ vào đặc điểm tính cách này của con trẻ để cùng tích cực thi thố với con trẻ, kể cả trong cuộc sống và trong học tập. Trước hết là phải xem ai làm nhanh hơn, sau đó mới tính đến chuyện ai làm tốt hơn. Như vậy cũng là để rèn luyện tính kiên trì và nghị lực của con trẻ, nhằm tăng cường ý thức thành công hoàn chỉnh. Các bạn nên nhấn mạnh ba điểm:

Một là, trong quá trình học bài, bố mẹ có thể học cùng con cái, không được yêu cầu con cái học bài còn mình ngồi xem ti vi, nghe nhạc, hoặc làm những việc mà con trẻ thích.

Thứ hai, cần nhấn mạnh cách dạy học không tập trung một chỗ, học theo hứng thú của con trẻ, tinh thần con trẻ ở đâu thì đó là lớp học. Do vậy cần chú ý uốn nắn tật qua loa, đại khái của con trẻ trong cuộc sống hiện thực.

Cuối cùng, do con trẻ qua loa, đại khái nên chưa làm xong việc, bố mẹ nên lập tức nói với con trẻ những thiệt hại không đáng có do tính đại khái, để con trẻ cảm nhận thực sự được điều tai hại do tật xấu của mình gây ra.

*** Làm thế nào để rèn luyện hứng thú học tập của con trẻ**

Hỏi: Tôi để cho con tôi lựa chọn và học tập những gì cháu muốn học theo sở thích, nhưng cháu học vẫn kém. Như vậy tôi có nên để cháu tiếp tục học theo sự lựa chọn của cháu không?

Đáp: Trước hết, bố mẹ cần biết rằng: mỗi người làm việc mình thích làm, nhưng chưa chắc là việc nào làm cũng tốt. Cho dù có làm được nhưng chưa chắc đã giành được thành công. Con trẻ cũng vậy, bố mẹ nên nhìn nhận con trẻ bằng tấm lòng khoan dung, độ lượng, cần biết hy vọng và thất vọng chỉ cách nhau rất ngắn, khoan dung chính là sự khuyến khích vô hình. Con cái bạn sẽ gặp phải rất nhiều khó khăn, gian khổ trên con đường vươn tới lý tưởng và mục đích, lúc ấy con trẻ sẽ rất cần đến khuyến khích và giúp đỡ. Mục tiêu và vị trí đã được xác định, tiếp theo là vấn đề biện pháp và niềm tin. Do vậy, bố mẹ phải xử lý đúng vấn đề, hãy giúp con cái thoát khỏi khó khăn của vấn đề chứ không phải là hắt gáo nước lạnh.

Muốn con cái học tốt những gì chúng thích, thì trước hết chúng ta phải giúp chúng bước vào cánh cửa kiến thức rộng lớn, đó cũng là những gì tôi đã đề cập đến phần trước. Giáo dục hệ thống cần phải lấy nền tảng là giáo dục hứng thú, giáo dục hứng thú là cách giáo dục nhập môn. Tôi không biết con chị học

môn nào, nhưng xin hãy chú ý cần phải điều động tư duy hình tượng của con trẻ. Ví dụ như chị muốn con học tốt môn địa lý, thì hãy đưa con đi dã ngoại, sau đó yêu cầu con vẽ lại đường đi cũng như những phong cảnh chủ yếu, như vậy sẽ làm cho con trẻ có nhận thức hình tượng đối với môn địa lý. Hãy nhớ rằng: không nên vội vàng muốn giành thành công. Hãy để con trẻ bước những bước vững chắc trên con đường học vấn. Chúng ta có thể học được mọi thứ trong cuộc sống hiện thực. Các điều cần học trong cuộc sống đang mở rộng trước mắt con bạn, điều quan trọng là bạn có đôi mắt nắm bắt cơ hội để con mình học tập hay không. Chỉ cần con trẻ nắm vững được một số kiến thức thì bố mẹ nên tạo điều kiện để con ứng dụng vào trong cuộc sống hiện thực vì kiến thức chỉ khi kết hợp với kinh nghiệm sống và quá trình kiểm nghiệm thì mới thăng hoa thành trí tuệ, nếu không, con bạn chỉ là một cỗ máy học tập mà thôi.

*** Khi lên lớp con trẻ không tập trung nghe giảng thì phải làm thế nào?**

Hỏi: Khi vào tiết học, con tôi hay đùa nghịch, chỉ nghe giảng bài có 10 phút là nhiều. Tôi đã nói cháu bao nhiêu lần nhưng đều vô ích. Tôi hỏi cháu tại sao hay nói chuyện trong lớp, thì cháu trả lời là không thể kìm chế nổi bản thân. Tôi phải làm gì bây giờ?

Đáp: Đây là hiện tượng rất bình thường. Vì đại não của mỗi con người đều có một thời kỳ hoạt động trong trạng thái hưng phấn rất ngắn ngủi. Thời kỳ hưng phấn của đại não con trẻ chỉ tồn tại trong mười mấy phút. Do vậy, khi lên lớp con trẻ rất thích nghịch ngợm, hay nói chuyện riêng trong lớp là hiện tượng bình thường. Tại lớp học thì thầy cô và học sinh là những phần cấu tạo nên môi trường giáo dục của lớp học, môi trường này trực tiếp ảnh hưởng đến mức độ hưng phấn của đại não con trẻ. Cách giáo dục con trẻ cũng có hai sự khác nhau là tĩnh và động, nên xử lý tốt mối quan hệ hỗ trợ giữa hai điểm này.

Một lần tôi đi giảng bài ở một trường tiểu học, khi không khí trong lớp học vui vẻ thì bọn trẻ đều cười nghiêng ngả, thậm chí có đứa còn bò ra cười. Khi ấy thầy giáo chủ nhiệm thấy vậy định nhắc nhở chúng thì tôi vội ngăn hành động thiện ý ấy của thầy giáo. Theo tôi, tuy trong lớp con trẻ có những hành vi hơi thái quá, nhưng tinh thần của chúng rất tập trung, tập trung vào mạch suy nghĩ của tôi. Vì vậy có thể nói là chúng ta nên lấy động để chế tĩnh.

Nhưng nếu con trẻ quá nghịch bướng thì đó là một căn bệnh tâm lý. Trên thế giới có khoảng 2-5% đứa trẻ mắc bệnh này, chúng nghịch quá là do không được bố mẹ chú ý đến tinh thần và không được hướng dẫn cụ thể. Những đứa trẻ này rất hay xúc động, không tập trung được chú ý nên luôn gây ảnh hưởng

đến những người xung quanh. Vì bố mẹ mãi mê theo đuổi sự nghiệp, chỉ chú ý đến nhu cầu vật chất của con trẻ mà quên đi nhu cầu tinh thần của chúng, thậm chí còn thường xuyên chửi mắng, đánh đập con trẻ. Những hành vi này của người lớn sẽ làm cho con trẻ nghịch bướng. Nhưng tính cách này sẽ mất đi khi chúng trưởng thành.

*** Làm thế nào để trao đổi, trò chuyện cùng con cái**

Hỏi: Tại sao con tôi càng lớn thì càng không muốn trò chuyện cùng bố mẹ? Có phải là giữa bố mẹ và con cái đã xuất hiện sự ngăn cách giữa hai thế hệ?

Đáp: Mỗi một tinh cầu đều có những quỹ đạo riêng của mình, mỗi một con người đều có một cách sống riêng của mình, điều này được quyết định bởi môi trường sống. Quá trình lớn khôn của mỗi đứa trẻ không thể giống hoàn toàn như quá trình lớn khôn của bố mẹ chúng. Do vậy, hai thế hệ có những nhận thức khác nhau là điều bình thường.

Khi con trẻ dần lớn khôn, chúng sẽ có những khả năng nhận thức độc đáo với xã hội, cuộc sống và bản thân. Do đó, ngoài sự thay đổi về sinh lý thì tâm lý cũng có sự thay đổi dần dần, chúng dần hiểu được thế nào là tình cảm ruột thịt, tình cảm bạn bè và tình yêu. Như vậy thì thế giới tình cảm ngày càng phức tạp hơn.

Ngoài ra, nhân cách của con trẻ cũng có những thay đổi rõ nét, khi còn nhỏ chúng hay có tính dựa dẫm, nhưng khi lớn khôn thì nhân cách của chúng đã hình thành độc lập rất rõ. Song song với điều này là ý thức suy nghĩ, độc lập sống, tư duy độc lập cũng thể hiện được rõ nét. Khi ấy, con trẻ cảm nhận được cái tôi mạnh mẽ, bắt đầu tiếp nhận lời nói của bố mẹ theo cách đánh giá, con trẻ sẽ dấy lên sự nghi ngờ đối với những quan điểm của bố mẹ không phù hợp với môi trường sống của con trẻ.

Người chỉ nhìn thấy bản thân mình sẽ luôn luôn phủ nhận cả thế giới này, chỉ có người nhìn thấy cả thế giới này mới có thể khẳng định được cả thế giới, rất nhiều người cả cuộc đời không biết đứng trên lập trường của người khác để xem xét vấn đề. Mong rằng lúc chúng ta dạy bảo con cái, chúng ta sẽ không phải là những ông bố bà mẹ như vậy.

*** Làm thế nào để con trẻ làm việc chúng nên làm, rồi sau đó mới làm việc chúng thích làm**

Hỏi: Làm thế nào để con trẻ làm việc chúng nên làm, rồi sau đó mới làm việc chúng thích làm?

Đáp: Trước hết, bố mẹ nên cho phép con cái làm những việc chúng muốn làm, cho dù việc đó có phải là học tập hay là chơi đùa thì đó cũng là bản tính của con trẻ. Chỉ khi bạn tôn trọng những đòi hỏi của con trẻ thì chúng mới tôn trọng ý kiến của bạn, vì con trẻ

cũng giống như người lớn, đều có nhân cách độc lập hoàn chỉnh. Do đó, những kết quả được tạo ra bởi sự tôn trọng là như nhau. Trên cơ sở đó, nên chú ý giáo dục con trẻ theo kiểu thể nghiệm, sức mạnh của ngàn câu nói cũng không bằng một hành động hay một lần trải qua. Nếu là con trẻ làm việc chúng nên làm, thì chúng sẽ học được rất nhiều trong cuộc sống hiện thực, đó là sự kết hợp giữa bài giảng và cuộc sống, để con cái cảm nhận thực sự được cái gì chúng nên làm, chứ không đơn giản chỉ là nói suông. Muốn con trẻ học toán thì nên để con trẻ học trong cuộc sống thường ngày, muốn con trẻ học chính trị thì nên để con trẻ học trong lịch sử, muốn con trẻ học thơ ca thì nên để con trẻ học trong bối cảnh lãng mạn, tình cảm... như vậy sẽ khiến cho óc trái và phải của trẻ hoạt động hài hoà.

Có bà mẹ dạy con trai 12 tuổi học như sau: bắt con học xong ngoại ngữ thì chuyển sang môn văn, học hết môn văn thì chuyển sang môn toán. Tuy điểm xuất phát là suy nghĩ cho con trẻ, nhưng bà mẹ này đã hoàn toàn chệch hướng.

Tôi đã khuyên bà mẹ này là hãy chia nhiệm vụ học tập cho con trẻ nhẹ nhàng hơn, đó là quá trình phân lượng. Khi con trẻ đã hoàn thành nhiệm vụ giai đoạn một, thì hãy tôn trọng bản tính của con trẻ, cho phép chúng vui đùa một lát, đó cũng là cơ hội để cho con trẻ thư giãn thần kinh.

Sau đó thì giảm bớt nhiệm vụ trong giai đoạn thứ hai, hoàn thành xong nhiệm vụ trong giai đoạn hai cũng để cho con trẻ vui đùa một lát, cứ như vậy đến khi con trẻ hoàn thành hết nhiệm vụ của chúng mới thôi. Nhưng thời gian hoàn thành mỗi nhiệm vụ phải có giới hạn rõ ràng, đó là một quá trình tập trung tinh thần, sức lực và thời gian.

Kết quả thì sao? Đứa trẻ không những học thuộc lòng rất tốt mà còn hiểu được nỗi khổ sở của mẹ. Qua việc giảm bớt số lượng và sự tập trung cũng là giảm bớt được áp lực học tập đối với con cái. Đây cũng là sự tôn trọng của bố mẹ đối với nhu cầu tinh thần của con trẻ, đồng thời cũng dạy con trẻ học cách chuyên chú làm việc để đạt được hiệu quả như mong muốn.

*** Cổ vũ và đánh giá con trẻ như thế nào?**

Hỏi: Tôi đã khẳng định và cổ vũ con tôi rất nhiều, đôi khi cũng có vài sự phũ phạn. Mỗi lúc bị phê bình thì cháu lại sầm sì mặt, nhiều khi còn khóc thút thít. Vậy thì tôi phải làm sao bây giờ?

Đáp: Tâm lý của con trẻ vô cùng yếu đuối, người lớn không thể đánh giá con trẻ bằng khả năng chấp nhận tâm lý của mình, nhưng chúng ta cũng có thể rèn cho con trẻ có khả năng chấp nhận tất cả để tâm hồn chúng dần trưởng thành. Nhưng, điều cơ bản bạn phải làm đó là cổ vũ quá trình con trẻ làm việc, chứ không phải chỉ đơn giản xem xét kết quả làm

việc của con trẻ. Quá trình ấy bao gồm từng bộ phận, chỉ cần con trẻ làm tốt từng khâu, thì kết quả cũng sẽ như bạn mong muốn.

Như vậy, khi con trẻ làm bài thi thử, chúng ta không nên đợi kết quả bài thi mới đánh giá con trẻ mà phải cổ vũ con trẻ ngay trong quá trình con trẻ ôn luyện. Đồng thời, bạn cũng cần phải tích cực cổ vũ từng giai đoạn làm bài của con trẻ để chúng cảm nhận được niềm vui làm bài. Vì quá trình luôn có tính tất nhiên, nên kết quả sẽ luôn có tính ngẫu nhiên.

Không nói gì đến con trẻ mà ngay bản thân người lớn chúng ta làm việc gì đó cũng sẽ có những so sánh sự trả giá của mình và mình được đền đáp cái gì, nếu không được như ý muốn, chúng ta cũng rơi nước mắt, hướng hồ là con trẻ. Khi phủ nhận đúng con trẻ mà con trẻ không thể chấp nhận thì lúc ấy bố mẹ cũng cần chỉ ra những ưu điểm khác của con trẻ, và nói với chúng rằng: "Có có những điểm mạnh khác, bố mẹ tin con trẻ khắc phục được khó khăn trong vấn đề này, và chiến thắng bản thân mình." Vì ưu điểm và nhược điểm là quá trình chuyển đổi tương hỗ, nếu có ưu thế thì sẽ chiến thắng được nhược điểm.

Nhưng nếu bố mẹ cổ vũ con cái vì mục đích hoặc tư lợi thì càng tăng thêm áp lực cho con cái. "Bài khó thế này con cũng làm được, con thật là giỏi, kỳ thi

cuối năm này chắc chắn con sẽ đứng thứ nhất, nếu không đứng đầu thì xấu hổ lắm, bố mẹ đang đợi thành tích của con."

Yêu cầu quá hà khắc của bố mẹ càng làm gánh nặng tâm lý của con trẻ thêm nặng nề, thậm chí là không thể chấp nhận nổi, nên chúng sẽ mắc bệnh do dự.

*** Những đứa trẻ dốt cũng có thể giỏi giang không?**

Hỏi: Con tôi từ nhỏ đã rất dốt, đi học thì thành tích học tập luôn kém cỏi, trình độ văn hoá của bố cháu thì cũng không cao, vậy liệu sau này con tôi có học giỏi được không?

Đáp: Một chuyên gia giáo dục đã nói: "Dù là đứa trẻ bình thường nhất, nhưng chỉ cần có cách giáo dục đúng thì cũng sẽ trở thành đứa trẻ không bình thường". Con người khi sinh ra đều như nhau, chỉ có khác nhau là môi trường, đặc biệt là môi trường khác nhau khi còn nhỏ, có người sẽ trở thành thiên tài hoặc anh tài, nhưng có người lại trở thành những kẻ phạm phu tục tử hoặc dốt nát. Vậy nếu như mọi đứa trẻ đều được giáo dục như nhau thì số phận của chúng sẽ được quyết định bởi tư chất bẩm sinh ra sao. Ngày nay, đa số bọn trẻ đều được giáo dục bởi nhiều biện pháp khác nhau cho nên tư chất bẩm sinh cũng chưa phát huy được. Như tư chất bẩm sinh là

80 thì chỉ có thể phát huy được 40, tư chất bẩm sinh là 60 thì chỉ có thể phát huy được 30.

Nhiều ông bố bà mẹ có trình độ học vấn cao nhưng luôn phạm những lỗi cơ bản nhất trong việc giáo dục con cái. Như các bạn đã biết thần đồng Chu Đình Đình có một người bố mới tốt nghiệp văn hoá cấp hai. Con trẻ có thể giáo dục tốt được hay không, không phụ thuộc vào trình độ học vấn của bố mẹ thấp hay cao, mà là bố mẹ có ý thức được những khiếm khuyết của mình trong biện pháp giáo dục hay không, có muốn sửa chữa những sai lầm do mình gây ra hay không. Do đó, mà kinh nghiệm giáo dục của bố mẹ còn quan trọng hơn học lực và tri thức rất nhiều.

*** Phải trả lời những câu hỏi khó của trẻ ra sao?**

Hỏi: Nhiều lúc con hỏi mà tôi không biết trả lời ra sao, tôi có nên nói thẳng cho cháu biết là tôi không trả lời được hay không? Trong những trường hợp đó tôi nên làm gì?

Đáp: Theo các nhà chuyên gia thì khi con trẻ hỏi bố mẹ nên khuyến khích và kiên trì trả lời con, cho dù là mình không trả lời được thì cũng không được nói dối con. Trong khi giáo dục con trẻ, bố sẽ cảm thấy không có gì đáng sợ bằng giáo dục con trẻ sai lầm. Khi trả lời con trẻ nên trả lời đơn giản, dễ hiểu,

cần suy nghĩ với nền tảng kiến thức hiện nay để con trẻ có tiếp nhận được câu trả lời của mình.

Đáng trân trọng nhất là khi hỏi đến những vấn đề mình không biết, bố mẹ đã thẳng thắn trả lời "Điều này bố mẹ cũng không biết". Lúc ấy, bố mẹ và con cái cùng giở sách, đi tìm tài liệu để tìm ra câu trả lời đúng. Qua đó cũng là đã truyền thụ cho con tinh thần đi tìm chân lý.

*** Làm thế nào để rèn cho con trẻ có hứng thú học môn văn**

Hỏi: Con tôi rất ghét học văn, không muốn tập viết, đặc biệt là cháu rất lười. Tôi phải dạy bảo cháu ra sao?

Đáp: Môn văn là một môn khoa học cơ bản có tính ứng dụng rất cao, nếu bạn bắt con học môn văn là một môn khoa học lý luận đơn thuần thì sẽ khiến con trẻ khổ sở. Thực tế thì môn văn có tư duy hình tượng rất phong phú, mà con trẻ lại rất thích học những tri thức hình thường. Khi dạy con nhận mặt chữ, bạn nên mua về những cuốn tranh, những cuốn truyện thiếu nhi và kể những câu chuyện hay cho con trẻ. Nhưng nhớ là chỉ kể một nửa, sau đó khuyến khích con trẻ ham học hỏi như: "Nếu con biết chữ thì con sẽ đọc được những cuốn sách này"...Lúc đó bạn phải dứt khoát không đọc truyện cho con nghe mà còn cố ý nói: "Truyện này rất hay, nhưng bố không có

thời gian đọc cho con nghe." Như vậy đã khơi dậy được ý muốn học chữ của con trẻ, và lúc ấy bố mẹ sẽ dạy chữ cho con cái bằng hình tượng.

Con trẻ nghe kể chuyện hàng trăm lần cũng không thấy chán, người lớn đọc truyện chỉ một lần rồi thôi, nhưng con trẻ thì vẫn muốn nghe đi nghe lại một chuyện. Khi giáo dục con trẻ, bố mẹ không nên suy đoán tâm lý của con trẻ bằng suy nghĩ của người lớn.

*** Khi con trẻ cố tình quấy nhiễu bố mẹ phải làm thế nào?**

Hỏi: Việc tôi bảo cháu làm thì cháu không làm, nhưng cháu luôn quấy nhiễu khi tôi làm việc. Vậy tôi phải làm gì với cháu?

Đáp: Một bà mẹ cẩn thận có thói quen vừa nấu cơm vừa kiên trì trả lời các câu hỏi của con, lại còn đôn đốc con tập làm các món ăn qua các dụng cụ đồ chơi nấu bếp. Bà mẹ này con dạy con vui vẻ học thêm nhiều kiến thức trong cuộc sống qua các trò chơi. Như để con làm bà chủ, mình làm đầu bếp, nếu con trẻ ra lệnh không đúng thì sẽ mất chức chủ và chuyển sang làm đầu bếp. Khi ấy bà mẹ làm chủ sẽ ra lệnh thật đúng để con làm theo. Nếu con lấy nhăm gia vị thì con sẽ mất luôn chức đầu bếp và bị đuổi việc.

Bà mẹ này đã biết tận dụng hứng thú của con trẻ, biết nắm chắc từng chi tiết nhỏ, không để vượt mất thời cơ để con trẻ học tập, từ đó khiến con trẻ lớn dần lên. Con cái cần phải làm những việc chúng nên làm, nhưng những việc chúng nên làm là trưởng thành, điều quan trọng là bố mẹ có cho con cái cơ hội để con cái trưởng thành hay không.

*** Phải làm thế nào khi con trẻ kiêu ngạo, tự mãn?**

Hỏi: Con tôi luôn thích so bì với những đứa trẻ kém mình và cảm thấy rất tự hào vì điều đó. Tôi nên uốn nắn tật này của cháu như thế nào?

Đáp: Con trẻ rất chú ý đến phản ứng, quan tâm của bố mẹ đối với mình ra sao, chúng luôn mong được bố mẹ chấp nhận, khẳng định hàng đầu, hy vọng tìm thấy ưu thế của mình qua sự so sánh với những đứa trẻ yếu thế hơn, làm như vậy cũng là để lôi cuốn sự chú ý của bố mẹ. Tự hào, chúng khao khát được bố mẹ thừa nhận, quan tâm, đó là một tâm lý hết sức bình thường của con trẻ. Đó không phải là tính cách xấu xa, nghiêm trọng gì của con trẻ. Với tình hình này thì bố mẹ không nên vội vàng khẳng định tất cả, mà hãy suy nghĩ xem mình đã chú ý và dẫn dắt đúng hay đáp ứng được nhu cầu tâm lý của con trẻ trong cuộc sống hay chưa, mà khiến con trẻ phải áp dụng

biện pháp không thích hợp để lôi cuốn sự chú ý của mình.

Một ông bố thấy con mình học giỏi cũng chỉ nói "được". Khi con trẻ quan tâm người khác làm việc tốt thì bố cũng chỉ khen nhiều hơn một chút là "được, làm rất tốt, bố rất vui." Nhưng không bao giờ khen ngợi con quá lời, chỉ khi con đạt được kết quả cao hơn thì bố mới ôm hôn nhưng hành động này rất hiếm. Do vậy, trong lòng con trẻ được bố ôm hôn là rất đáng quý. Qua các cách diễn đạt khác nhau, người bố đã cho con cái cảm nhận một điều: hành vi nào là đúng nhất và cơ bản nhất.

Bố mẹ cũng cần phải luôn luôn khuyên bảo con: dù có thông minh thế nào, hiểu mọi việc đến đâu, nhiều kiến thức đến đâu thì với phẩm chất của con người cũng chỉ là một hạt cát trong sa mạc mênh mông. Con người quan trọng là tính trưởng thành, vì vậy con người dễ kiêu ngạo thật đáng thương, không đáng được tôn trọng.

*** Con trẻ thích trò chơi điện tử thì phải làm thế nào?**

Hỏi: Con tôi rất thích trò chơi điện tử. Tôi có nói như thế nào thì cháu cũng chỉ nghe có hai ba ngày, sau đó đâu lại vào đấy. Tôi nên uốn nắn cháu như thế nào?

Đáp: Nhiều bố mẹ buồn bã vì những hành vi xấu của con cái. Nhưng trên thực tế, con trẻ đang ở trong giai đoạn tinh thần và sức lực mạnh mẽ, chúng sẽ tập trung toàn bộ bản năng vào những việc, những sự vật hấp dẫn. Vì vậy mà những hành vi xấu đó của con trẻ là do chúng không biết tận dụng sức tập trung như thế nào, gây nên sự lãng phí về tinh thần và sức lực. Nếu biết hướng dẫn con cái đúng đắn thì sẽ tránh được những hành vi xấu này.

Như cho con trẻ hoà nhập vào thế giới tự nhiên, để thế giới tự nhiên phong phú, thần bí và đầy sức hấp dẫn lôi cuốn chúng, chiếm trí tò mò và hứng thú của chúng. Như vậy con trẻ sẽ phải tập trung toàn bộ tinh thần và sức lực thì làm sao có thể có thời gian chơi điện tử. Hơn nữa, tiếp xúc với thế giới tự nhiên sẽ khiến con trẻ thêm yêu các môn khoa học như sinh vật, địa lý, vật lý và hoá học... Để con trẻ tiếp xúc nhiều với thế giới tự nhiên không những làm cho chúng mạnh khoẻ mà tinh thần cũng lành mạnh. Những đứa trẻ không sống gần với thế giới tự nhiên, suốt ngày phải bó mình trong không gian chật hẹp nên luôn có tính cách cô đơn, buồn bã, hay lấy vi tính làm bạn. Từ trước đến nay đều cho thấy, người thường tiếp xúc với thế giới tự nhiên thì đều là những người có trái tim lương thiện, khoan dung, thoáng đạt.

*** Làm thế nào để con trẻ vượt trội với những đứa trẻ khác trong một số lĩnh vực nào đó?**

Hỏi: Con gái tôi năm nay được 6 tuổi, cháu phát triển rất toàn diện, có sức khỏe, xinh xắn, tuy nhiên, cháu không có mặt nào phát triển đặc biệt hơn những đứa trẻ khác. Có thể cho tôi một lời khuyên trong vấn đề này không?

Đáp: Bố mẹ có thể viết một bảng phẩm chất, hành vi tốt đẹp vào hàng tuần, nội dung gồm: nghe lời, các lễ nghi, thân mật, rộng rãi, dũng cảm, kiên trì, cần cù, ham học...Nếu như ngày hôm nào con có những hành vi tốt giống như một hành vi trong bảng thì hãy dán một ngôi sao đỏ hay bông hoa đỏ, còn nếu không làm được thì không dán. Thứ bảy hàng tuần kiểm tra toàn bộ, nếu như bông hoa đỏ nhiều hơn số lượng nhất định thì tuần sau sẽ được tặng sách, cặp tóc...Nếu như không đạt được đủ số lượng thì sẽ không được tặng những món quà đó.

Bảng thống kê vào thứ bảy hàng tuần bạn cần phải giữ gìn cẩn thận để con biết rõ được quá trình phát triển của mình, làm như vậy cũng rèn cho con có ý chí tiến thủ và hình thành được ý thức cạnh tranh lành mạnh.

*** Phải làm thế nào khi con trẻ nghịch ngợm?**

Hỏi: Con tôi rất hiếu động, rất nghịch ngợm, tôi phải làm gì để cháu bớt nghịch hơn?

Đáp: Con trẻ hiếu động thật phức tạp. Nếu như không có hướng dẫn đúng đắn thì các động tác của con trẻ sẽ rối loạn, không có trật tự; mà những động tác không có trật tự này luôn là một trong những đặc trưng của nhi đồng. Hiện tượng hiếu động này của con trẻ nhiều khi sẽ chuyển thành "ương būng" "không nghe lời"...

Người lớn đối phó với những vi này của con trẻ là thường xuyên lặp đi lặp lại những lời nói không có tác dụng như: "Không được sờ mó lung tung", "phải nghe lời", "ngồi yên một chút"... Nhưng con trẻ có những động tác này là để lôi cuốn sự chú ý của bố mẹ, hoặc là cố gắng muốn biến động tác của mình có trật tự, lành mạnh hơn. Do đó, bố mẹ cần phải dừng ngay những cử chỉ cũng như những lời nói vô ích yêu cầu con trẻ trở về trạng thái ngoan ngoãn, điều bố mẹ cần làm là phải quan tâm, chú ý đến con trẻ nhiều hơn.

Bố mẹ cần quan tâm đến các động tác của con trẻ hơn để chúng dần đi vào quy tắc, có trật tự, và giúp con trẻ sớm học được những động tác chúng muốn làm thực sự. Một khi con trẻ có quy tắc vận động thì những động tác chúng làm sẽ có mục đích rõ ràng, con trẻ sẽ ngoan ngoãn yên lặng khi tâm lý đã

được thoả mãn, trở thành người làm việc nhiệt tình, tích cực.

*** Cần cẩn thận khi cho con cái "nhảy cóc lớp"**

Hỏi: Từ nhỏ con tôi đã rất thông minh, khi đi học cháu học rất giỏi nên tôi đã để cho cháu nhảy cóc hai lớp, nhưng sau đó thì cháu học rất kém. Chúng tôi có nên để cháu đúp học lại không?

Đáp: Muốn rèn luyện một khả năng nào đó thì trước hết phải xác định được việc củng cố khả năng ấy. Chỉ khi củng cố được khả năng thì mới đến giai đoạn phát triển khả năng. Rèn luyện khả năng không được quyết định bởi tốc độ phát triển nhanh hay chậm, mà là những kinh nghiệm, những ý kiến sáng tạo, những điều hiểu biết, để trên cơ sở đó xây dựng được những tri thức mới.

"Trong quá trình rèn luyện khả năng, nên để con người cảm thấy dễ dàng." Đó mới là bí quyết để rèn luyện khả năng. Mọi người hay cho rằng: "Liên quan đến việc phát triển khả năng đó là cuộc thách thức của khả năng cao hơn cả thực lực của mình." Đây có thể là cách kích thích để nâng cao khả năng, nhưng cứ mạo hiểm tiến lên phía trước thì rất khó có thể áp dụng. Mà là cần phải học A trước rồi sau đó mới học đến B, học đến B rồi thì mới học tới C và sau khi học ABC thì mới học đến D, cứ như vậy thì mỗi một giai đoạn đều chứa mọi khả năng mình đã nắm vững sau

đó mới không ngừng phát triển tiếp thêm khả năng vốn có của mình.

*** Có nên rèn luyện khả năng mỹ thuật của con trẻ?**

Hỏi: Mọi người đều cho rằng học nghệ thuật có thể thúc đẩy tư duy con trẻ phát triển. Chính vì vậy tôi đã đăng ký cho con tôi theo học lớp mỹ thuật, nhưng học được hơn hai tháng thì cháu vẽ cái gì cũng không giống cái gì. Tôi có nên cho cháu đi học tiếp không?

Đáp: Học nghệ thuật có thể thúc đẩy đại não của con trẻ phát triển, nhất là não phải, rất có lợi cho việc phát triển tư duy hình tượng của con trẻ, nâng cao khả năng thẩm mỹ của chúng cũng như khả năng phối hợp giữa não và tay, rèn luyện được những đức tính tốt đẹp. Con trẻ vẽ xấu hay đẹp, bạn không thể nhận xét bằng câu giống hay không giống. Đối với việc nâng cao tố chất tổng hợp của con trẻ, bạn không thể đánh giá bằng giống hay không giống.

Đối với mọi người thì rèn luyện cũng có ích cho sự trưởng thành của con trẻ, nhưng không phải mỗi đứa trẻ theo học nào cũng nhất định phải rèn thành một nhà nghệ thuật. Hướng hồ trong thực tế giống hay không giống không thể nói rõ được tố chất nghệ thuật cao hay thấp, bạn thử nghĩ xem: trong những bức tranh theo trường phái hiện đại thì liệu "giống"

như trong cuộc sống hiện đại được bao nhiêu? Hơn nữa, đôi mắt và bàn tay nhìn nhận vấn đề của con trẻ khác với người lớn chúng ta.

*** Làm thế nào để xử lý tâm lý chống đối của con trẻ?**

Hỏi: Ngày càng khó có thể trò chuyện với con tôi. Tôi nói gì thì cũng là vì tốt cho cháu, nhưng cháu không nghe. Có phải là cháu đang ở trong giai đoạn chống đối tôi không?

Đáp: Con trẻ thay đổi và phát triển trong quá trình lớn khôn, những giai đoạn lớn khôn khác nhau thì sẽ xuất hiện những đặc trưng tâm sinh lý khác nhau. Nếu như trong giai đoạn này không được phát triển hợp lý thì sẽ tích lũy lại và đến giai đoạn sau sẽ có vấn đề. Con trẻ có sức sống vô cùng mãnh liệt, con trẻ lớn dần lên thì dần dần cũng hình thành được nhân cách độc lập, nếu như không dạy bảo đúng đắn, các vấn đề ngày càng nhiều, thì sẽ hình thành triệu chứng, theo cách gọi của người lớn chính là thời kỳ chống đối.

Có người nói rằng, rất khó xử lý những đứa trẻ đang ở trong thời kỳ chống đối. Chúng ta không tán đồng với quan điểm này, con người không có giai đoạn chống đối, đó không phải là giai đoạn trưởng thành tất nhiên của con trẻ, mà là do cách giáo dục không đúng gây ra mà thôi.

Do bố mẹ và con cái khó trao đổi, trò chuyện với nhau nên cần chú ý đến các biện pháp trao đổi:

Nền tảng của sự trao đổi trước hết là phải để con trẻ cảm nhận được sự quan tâm, tình yêu chân thành của bố mẹ với con cái. Sau đó, hãy xây dựng tình cảm cha con, mẹ con trên cơ sở bình đẳng, thân thiện và yên ả. Trong cuộc sống có nhiều bố mẹ không muốn biểu lộ tình cảm của mình, thích yêu con theo cách riêng của mình. Điều này khiến con trẻ không biết được tình yêu của bố mẹ giành cho mình như thế nào, nên chúng cảm thấy xa cách và không tin tưởng, và cũng chính từ đó đã làm cho bố mẹ và con cái ít trò chuyện, trao đổi với nhau. Do vậy, lúc bình thường bố mẹ cũng nên nói chuyện với con trẻ thật nhiều về những chủ đề chúng thích, hoặc là tổ chức một số hoạt động của cả bố mẹ và con cái vào một thời gian cố định, biện pháp này cũng làm cho bạn hoà nhập vào thế giới của con trẻ.

Bước thứ hai bạn cần làm là tiến hành trò chuyện, trao đổi với con cái thật bình đẳng, chứ không theo kiểu bề trên nói chuyện với bề dưới. Ở nước ngoài, nhiều khi bố mẹ nói chuyện với con cái thường quỳ và nhìn thẳng vào đôi mắt của con trẻ, nắm lấy tay chúng và nói chuyện với chúng bằng giọng nói hoà nhã, thương lượng, kể cả lúc mắng mỏ cũng như vậy. Như vậy con trẻ cũng cảm nhận được những gì bạn hiểu về chúng và tình cảm sẽ không bị

suy sụp và sẽ cùng bố mẹ suy nghĩ đến mọi vấn đề đúng sai.

Cuối cùng, khi đứng trước vấn đề nào đó thì cần phải giữ bình tĩnh, tránh nóng vội để giáo dục con trẻ. Nếu nói chuyện với con cái, bạn không giữ được bình tĩnh thì vấn đề sẽ rất nguy hiểm. Chúng ta đều biết rằng nếu thường xuyên dùng một loại thuốc thì vi khuẩn gây bệnh sẽ sản sinh ra chất kháng thuốc, lâu dần sẽ nhờn thuốc và không có hiệu quả chữa bệnh. Cũng như vậy, nếu bố mẹ luôn mồm tránh mắng con trẻ thì tâm lý chống đối bố mẹ của con cái càng mạnh, và trao đổi giữa hai bên càng khó khăn, giữa hai bên sẽ xuất hiện một khoảng cách lớn.

*** Con trẻ không vui vì mất đồ chơi thì phải làm thế nào?**

Hỏi: Con gấu bông của con tôi bị mất nên cháu rất buồn, hai ba ngày liền mà lúc nào cũng ủ rũ, trông rất tội nghiệp. Tôi khuyên bảo cháu thế nào cháu cũng không chịu nghe lời. Tôi mua cho cháu con gấu bông đẹp hơn nhưng cháu vẫn khóc. Vợ chồng tôi phải làm sao bây giờ?

Đáp: Cách nhìn của con trẻ khác với của người lớn, nhất là những đứa trẻ nhỏ, chúng không biết gì nhiều về giá trị của đồng tiền và giá trị của thời gian, vì thế mà tình yêu của chúng đối với thứ chúng thích không bị ảnh hưởng bởi nhiều hay ít tiền. Một món

đồ chơi mua có vài nghìn, nhưng nếu trẻ thích thì chẳng may bị hỏng thì chúng sẽ rất buồn, nhưng nỗi buồn này không giống như nỗi buồn mất hàng triệu đồng của người lớn, nhưng người lớn lại không hiểu được tâm lý này của con trẻ. Họ thường nói với những đứa trẻ đang khóc rằng: "Đừng khóc chỉ vì chuyện cỏn con đó, ngày mai bố mẹ sẽ cho con thứ đẹp hơn nhiều. Chuyện nhỏ như vậy mà cũng khóc ầm ĩ thì làm được chuyện lớn gì." Những lời nói này của người lớn chỉ làm con trẻ càng buồn bã hơn, vì bố mẹ đã không hiểu được nỗi buồn của chúng.

Bạn có thể giáo dục con như sau: Trước hết cần dẫn dắt để con trẻ nói ra những cảm nhận ở trong lòng chúng, sau đó thì giải thích với con trẻ để chúng hiểu rằng:

(1) Bất cứ một đồ vật nào tốt đẹp trên thế giới thì cũng đều có ngày rời xa chúng ta, vì vậy, khi có chúng trong tay thì cần phải biết quý trọng chúng, biết hưởng thụ những giây phút tuyệt vời khi có chúng.

(2) Chúng ta buồn vì mất đi cái gì tốt đẹp nhất, đó là điều không tránh khỏi, nhưng hãy chôn giấu những hồi ức ấy đi mà cần phải tổng kết và thấu hiểu những ý nghĩa đó.

(3) Tương lai chúng ta sẽ có nhiều thứ tốt đẹp hơn. Vì vậy, hãy trân trọng quá khứ và vui vẻ sống vì ngày mai.

*** Tại sao trẻ em hay đập phá đồ chơi?**

Hỏi: Con tôi thường đòi tôi mua đồ chơi cho cháu, nhưng mua về chỉ được mấy hôm là cháu lại đập hỏng. Tôi phải làm gì với tật xấu này của cháu?

Đáp: Trong quá trình trao đổi và làm việc với các bậc cha mẹ, chúng tôi nhận thấy không ít phụ huynh than phiền và bực lõ lo lắng khi con cái họ (phần nhiều là bé trai) từ 2 đến 4 tuổi thường đập phá đồ chơi, đồ dùng sinh hoạt gia đình. Họ đã dùng nhiều biện pháp như khuyên nhủ, cấm đoán, roi vọt... nhưng con họ vẫn chứng nào tật nấy. Sau đây là một số nguyên nhân tâm lý dẫn đến việc trẻ em đập phá đồ chơi. Qua đó, chúng ta có thể tìm được hướng xử lý thích hợp trong việc nuôi dạy trẻ.

Trước tiên, hành động đập phá xuất phát từ nhu cầu nhận thức của trẻ. Một số trẻ em trong khi chơi có xu hướng tìm hiểu những điều chưa biết về món đồ chơi đó: tại sao chiếc xe chạy được, âm thanh, tiếng nhạc phát ra từ đâu, tại sao đèn nhấp nháy... Trẻ đập phá đồ chơi như một hình thức tự học, tự tìm tòi, khám phá, trang bị kiến thức cho bản thân. Do đó, chúng ta nên hướng dẫn cho trẻ cách sử dụng

cũng như giải thích đơn giản về cấu tạo của món đồ chơi.

Nguyên nhân thứ hai có nguồn gốc từ đặc điểm tâm lý của con trẻ. Trẻ em ra đời dù cùng lứa tuổi, cùng giới tính nhưng không trẻ nào giống trẻ nào. Mỗi trẻ khác nhau sẽ có tiền đề sinh học khác nhau. Những đứa trẻ có hệ thần kinh hướng ngoại, linh hoạt, thường hiếu động và hành động nhanh nhậy hơn (do cấu tạo sinh học của tế bào thần kinh-tính chất tự vận động về vật lý và hoá học của tế bào nên sự trao đổi thông tin giữa các tế bào diễn ra nhanh hơn). Chính hệ thần kinh này tác động đến hành vi của trẻ, nên trẻ không tự kiểm soát được hành động của mình. Các hành động đập phá nhằm thoả mãn xung năng vô thức (thoả mãn khi được đập phá), nó không xuất phát từ động cơ có ý thức của đứa trẻ. Mặt khác, trẻ ở lứa tuổi này, ý thức của các em chỉ dừng lại ở việc nhận thức, chứ chưa đạt đến chức năng xử lý thông tin như nhận xét, đánh giá và kiểm tra hành vi của mình là đúng hay sai, tốt hay xấu một cách rõ rệt. Vì vậy, trẻ chỉ dừng lại khi đã thoả mãn với hành động đó, hoặc khi có sự can thiệp của người lớn.

Nguyên nhân thứ ba có nguồn gốc từ sự hẫng hụt. Đứa trẻ hẫng hụt khi các nhu cầu của trẻ (đặc biệt là nhu cầu tình cảm) không được đáp ứng đầy đủ, nghĩa là trong quá khứ hoặc hiện tại, những

mong đợi của đứa trẻ không được người lớn đáp ứng. Ví dụ: đứa trẻ muốn được bú mẹ, nhưng nó phải cai sữa, đứa trẻ muốn tiếp tục được cha mẹ chăm sóc nhưng phải đi nhà trẻ... Khi đó, các biểu tượng hình ảnh về các đối tượng thoả mãn này (đối tượng của nhu cầu) không mất đi mà chúng dồn nén vào thế giới vô thức âm ỉ bên trong như một ngọn lửa, khi có điều kiện, ngọn lửa sẽ bùng cháy để giải toả năng lượng. Với nguyên nhân này, hành động đập phá đồ chơi của trẻ là một dạng chuyển dịch để giải toả những xúc cảm tinh thần bị dồn nén trong trẻ. Nó giúp trẻ giảm đi những ám ức trong lòng, tạo ra sự cân bằng tương đối trong đời sống tâm lý của trẻ. Sự hẫng hụt của trẻ còn thể hiện khi mẹ của nó sinh em bé. Một điều hiển nhiên khi đứa trẻ ra đời, thì những sự quan tâm, chăm sóc mọi người trong gia đình đều đổ dồn vào em nó. Thế giới tình cảm của trẻ bị chiếm mất, đặc biệt là bà mẹ, người mà trước kia luôn gần bó và là một phần cơ thể của trẻ, nay đã hướng về một đứa trẻ khác, chăm chút cho một đứa trẻ khác. Vì vậy, hành động đập phá như một lời kêu gọi sự quan tâm, chú ý của người lớn. Trẻ nhận thấy một logic đơn giản: khi chúng ngoan ngoãn, người lớn thường không để ý đến chúng, bỏ mặc chúng, còn khi chúng đập phá, người lớn la mắng chúng, mà theo suy nghĩ của trẻ em, la mắng cũng là một hình thức quan tâm. Một đứa trẻ bình thường là đứa trẻ biết

hành động để giành giật tình yêu thương về phía mình.

Điều quan trọng là bạn phải dành cho cháu một quỹ thời gian nào đó trong ngày. Sự bỏ rơi là một điều đáng sợ với tất cả mọi người, đặc biệt là trẻ em. Vì vậy, bạn đừng quên quan tâm đến đời sống tinh thần của con mình.

*** Vợ chồng không dám cãi nhau trước mặt con vì cách dạy bảo con khác nhau**

Hỏi: Vợ chồng tôi hay nảy sinh mâu thuẫn trong việc giáo dục con. Nhưng vì có con nên tôi thường nén giận không cãi nhau với anh ấy. Tôi làm như vậy có đúng không?

Đáp: Trên thế giới này không có hai người nào giống nhau hoàn toàn, do vậy, rất ít có hai người nào có cùng cách suy nghĩ giống nhau về cùng một vấn đề. Nếu bạn luôn một mực muốn đối phương chấp nhận cách suy nghĩ của mình thì mâu thuẫn sẽ xuất hiện, lâu dần sự khác nhau càng nhiều, cách nhìn nhận ngày càng cách xa nhau nên mâu thuẫn vợ chồng ngày càng leo thang. Nhưng bản thân sự xung đột chưa chắc đã là xấu, rất nhiều sự việc phát triển trên thế giới cũng đều bắt đầu từ sự xung đột, người với người hiểu nhau nhiều hơn đều là do hai bên xung đột vì cách suy nghĩ khác nhau. Vì vậy, thường xuyên tránh xung đột thì chỉ cảm thấy hiệu quả phụ,

đó không phải là thái độ cần có của một con người có nhân cách hoàn chỉnh. Ngược lại, dũng cảm đối mặt với xung đột, dần nắm được các kỹ xảo xử lý xung đột, biến chuyển nguy thành an, cùng nhau tìm ra biện pháp tốt nhất để giải quyết vấn đề.

Bố mẹ cần phải tăng cường dạy dỗ con cái, nhất là khi chúng còn nhỏ với thái độ như vậy. Thời cơ tốt nhất để dạy bảo con cái lại chính là trong lúc hai vợ chồng nảy sinh xung đột, cố tránh tấn công cá nhân mà cần phải thể hiện sự chân thành giải quyết mâu thuẫn. Hoặc là hai bên đi đến thống nhất sau trận xung đột thì cần phải thể hiện trước mặt con trẻ là bố mẹ đã chấm dứt xung đột. Như hai người hãy nắm lấy tay nhau, nói chuyện cười đùa vui vẻ... để con trẻ biết rằng bố mẹ đã có quan điểm giống nhau.

*** Người lớn làm sai có nên xin lỗi con trẻ không?**

Hỏi: Con tôi hỏi tôi một từ tiếng Anh, tôi trả lời sai, ngày hôm sau tôi nói lại với cháu về từ đúng, nhưng cháu cứ bắt tôi xin lỗi. Tôi thấy điều đó không cần thiết nhưng không hiểu tôi làm như vậy có đúng không?

Đáp: Nếu bạn chỉ dừng ở mức độ sửa chữa thì không bao giờ đủ. Khi bố mẹ cảm thấy mình nói nhỡ lời thì hãy thẳng thắn nói: "Xin lỗi, vừa rồi bố mẹ đã nói sai." Bố mẹ làm như vậy không có nghĩa là hạ

thấp bản thân mình, đánh mất sự uy nghiêm của mình trước mặt con cái. Ngược lại, hành động này của bạn sẽ nói cho con trẻ biết rằng nên làm thế nào sau khi mình làm sai việc gì. Hành động này còn có ý nghĩa giáo dục hơn hàng ngàn hàng vạn những lý luận sáo rỗng. Khi bố mẹ biết vô tình mình đã làm tổn thương con trẻ thì nên thành thật xin lỗi con trẻ. Thái độ này của bố mẹ cũng là cách để con trẻ hiểu nên dũng cảm gánh mọi trách nhiệm về mình, mình làm mình chịu, không đổ vấy cho ai.

Nhưng bố mẹ cũng cần để ý, khi nói lời xin lỗi phải sử dụng những câu nói thích hợp, phải thành thật. Nếu bạn nói những câu nói xin lỗi không thành thật thì con trẻ sẽ cho mình là người giả tạo, không tôn trọng mình.

*** Chơi cùng con cái như thế nào?**

Hỏi: Tôi giáo dục con trẻ theo kiểu quản lý gắt gao, chỉ cho phép cháu về nhà vào cuối tuần. Cuối tuần về đến nhà, chúng tôi muốn ở và chơi với con nhiều hơn, nhưng không biết phải làm gì, hãy cho chúng tôi một lời khuyên?

Đáp: Trước tiên, bạn hãy liệt kê ra những việc bố mẹ và con cái cùng thích làm, liệt kê được càng nhiều càng tốt. Ví dụ: cùng nhau làm bánh gối, đi bộ trong công viên, đi sở thú...đèo con đi picnic, chơi trò chơi điện tử... Nhưng phải nhớ là việc đó đòi hỏi mọi

thành viên trong gia đình cùng tham gia để con trẻ cảm nhận được tình cảm ruột thịt, sự yên ấm của gia đình. Vì hàng tuần trẻ có 5 ngày ở bên cạnh bạn bè và thầy cô, nên muốn tránh quan hệ giữa cha mẹ và con cái bị lạnh nhạt thì đến cuối tuần bố mẹ nên giành chút thời gian ở cạnh con cái. Bạn phải nhớ rằng: mỗi một hoạt động đều cần khơi dậy được tính tích cực và chủ động của trẻ em.

Mỗi lần hãy cố gắng để con chọn một hoạt động, đồng thời cũng để con tự quyết định cách tiến hành hoạt động đó ra sao, người lớn chỉ có tác dụng phối hợp và đóng góp ý kiến. Đây cũng là cách để điều động tính chủ động cũng như rèn luyện khả năng tổ chức của con trẻ. Đối với trẻ em, một phương án tốt là người lớn ngoài việc phải đốc toàn lực phối hợp thì cũng cần phải có những lời khuyên bảo và cổ vũ. Ví dụ: "Biện pháp này xem ra đều làm mọi người hài lòng", "Bố thấy con rất cẩn thận", "Con làm việc rất thạo"... Nếu con có những phương án tốt thì bố mẹ nên có những hành động thân thiết như nắm tay, vỗ vai và ôm hôn con.

Sau khi đã kết thúc hoạt động, các thành viên trong gia đình cần phải thảo luận về hoạt động đó. Tốt nhất là bố mẹ nên thảo luận với con cái về cảm nhận và quan sát của từng người. Bạn nên hết sức chú ý đến những gì con nói, điều này sẽ làm bạn hiểu

hơn về thể giới nội tâm của con trẻ và tranh thủ uốn nắn những khiếm khuyết của con cái.

*** Tại sao trẻ học gì cũng chậm chạp?**

Hỏi: Nhiều khi con tôi học bài vào rất chậm nên tôi cũng hơi nghi ngờ liệu đó có phải là bản tính của cháu hay không?

Đáp: Đừng bao giờ nói trẻ em sinh ra đã là người dốt nát, học vào chậm chưa chắc đã là ngu dốt, có thể do phương pháp học hoặc là định vị suy nghĩ không đúng. Nhưng chúng ta cần phải nhận thức được tác dụng của môi trường, nếu không có sự ảnh hưởng của môi trường và sự phát triển sau này, dù là thiên tài thì cũng bị mai một. Mặt khác, làm việc gì thì cũng phải chú ý đến phương pháp, dù là một người hết sức bình thường nhưng được giáo dục đúng và có môi trường tốt thì cũng sẽ làm nên được sự nghiệp to lớn. Di truyền cũng có ảnh hưởng lớn đến trí thông minh của con người, nhưng không phải là thứ quyết định tất cả, môi trường và cách giáo dục trong tương lai sẽ có ảnh hưởng lớn hơn tới con người. Con người dù sinh ra không được thông minh, nhưng nếu có phương pháp giáo dục đúng, cộng với sự nỗ lực không ngừng của bản thân thì cũng sẽ giành được nhiều thành công. "Cần cù bù thông minh", lịch sử đã chứng minh có biết bao nhà khoa học, nghệ thuật, quân sự khi còn nhỏ chỉ là những đứa trẻ có vẻ dốt nát, ngu dần,

nhưng do bản thân họ cam chịu gian khổ và không ngừng phấn đấu, chăm chỉ học hành nên cuối cùng đã trở thành những nhà khoa học, nghệ thuật, quân sự nổi tiếng được lưu danh thiên hạ qua nhiều thế hệ, đã cống hiến được rất nhiều cho nhân loại.

Rất nhiều người (kể cả những người theo chủ nghĩa cải lương) cho rằng, khả năng của con người song song với tư chất bẩm sinh của con người. Nhưng nói kết quả của tư chất bẩm sinh thì không đúng, mà nên nói kết quả của phát triển tương lai. Có người đã hỏi rằng: "Lẽ nào tài năng không liên quan gì đến tư chất bẩm sinh?" Tất nhiên là không phải, chúng ta phải thừa nhận rằng tài năng có liên quan đến tư chất bẩm sinh. Nhưng chúng ta cũng cần nhấn mạnh rằng, nếu như con trẻ chỉ dựa vào tư chất bẩm sinh thì sẽ không làm nổi được việc gì. Trẻ em khi được sinh ra có tư chất bẩm sinh rất tuyệt vời, nhưng nếu không có đất để phát huy thì những tư chất bẩm sinh đó cũng trở thành vô dụng. Ngày nay có rất nhiều những đứa trẻ có tư chất bẩm sinh tốt xuất hiện, nhưng đáng tiếc là chúng không được chú ý để phát triển nên chỉ là những đứa trẻ bình thường như bao nhiêu đứa trẻ khác. Dù trong lý luận có nói đến việc di truyền trí thông minh, nhưng thực tiễn cho thấy những thiên tài do di truyền rất ít, nguyên nhân cũng chính là do di truyền.

Một thiên tài hoàn chỉnh nên thừa nhận là do có sự khác nhau về tư chất bẩm sinh và đồng thời phải biết nhận thức về tác dụng của môi trường xung quanh. Tư chất bẩm sinh là một tiềm năng tiềm tàng được di truyền trong nội bộ gia tộc, nhưng nếu không có môi trường phát triển trong tương lai thì thiên tài cũng bị mai một, mặt khác dù chỉ là một đứa trẻ có tư chất bẩm sinh bình thường, nhưng được đào tạo trong môi trường tốt thì sẽ trở thành một thiên tài thực sự. Đó là sự thật không gì có thể thay đổi được.

*** Có nên để trẻ lớn lên tự nhiên**

Hỏi: Có thể để tôi ổn định xong sự nghiệp rồi mới chú ý đến việc giáo dục con trẻ hay không, hay là tôi cũng để cho con lớn lên tự nhiên như cách làm của bao nhiêu bố mẹ khác?

Đáp: Cây lớn nhưng chưa chắc đã thẳng tự nhiên. Con cái lớn lên không được để mặc cho lớn lên tự nhiên. Các nhà giáo dục học cho biết: giáo dục trong thời kỳ đầu đóng vai trò chính trong quá trình dạy con thành tài, phẩm chất của con người được quyết định bởi sự giáo dục trong giai đoạn con trẻ trên dưới 3 tuổi.

Các nhà giáo dục Nhật Bản sau nhiều lần thí nghiệm đã đưa ra kết luận: “Di truyền có nguyên tắc của di truyền, khả năng có nguyên tắc của khả năng, nguyên tắc của di truyền không có liên quan gì với

nguyên tắc của khả năng, khả năng có được là do quá trình liên tục thích ứng với môi trường sinh tồn.” Các nhà khoa học Nhật Bản còn cho rằng, do di truyền nên con trẻ có sự khác nhau về sinh lý. Nhưng dù thế nào thì phần lớn khả năng đều có được do điều kiện của môi trường trong tương lai. Khả năng chính là tên gọi khác của cơ năng cuộc sống, tức là sự sống của con người trong khi thích ứng với điều kiện của môi trường đã phát huy ra một sức mạnh to lớn, sức mạnh này sẽ sản sinh ra khả năng thông qua quá trình học tập.

Ai không có sức sống mãnh liệt thì sẽ không thể tồn tại được trong xã hội này. Từ vấn đề này cho thấy, có hai nguyên nhân khiến khả năng không được rèn luyện là: sống trong điều kiện môi trường sự sống bị đè nén, không có môi trường để rèn luyện, nâng cao nhằm tăng cường được sức sống.

Trong vấn đề giáo dục con trẻ, bố mẹ luôn mắc phải sai lầm là hướng dẫn giáo dục. Nếu vào lúc này con trẻ cũng đang ở trong trạng thái tinh thần không ổn định thì kết quả sẽ ra sao? Bạn sẽ nghĩ ra ngay được hậu quả của biện pháp giáo dục này. Bạn hãy soi gương khi mình đang tức giận, hãy xem xem cách biểu hiện trên khuôn mặt thế nào, khuôn mặt cau có, nhăn nhúm đến đáng sợ! Nhìn thấy khuôn mặt như vậy bạn có chấp nhận được không chứ nói gì đến con trẻ.

Ngày nay, bố mẹ ngày càng yêu thương con trẻ nhiều hơn trước, rất quan tâm đến việc giáo dục và trưởng thành của con trẻ, nhưng đã biết cách xử lý tình cảm của mình và con trẻ như thế nào trong lúc giáo dục con trẻ?

“Nguyên tắc giảm tiềm năng của con trẻ” cũng đã nói rõ được tính quan trọng trong giáo dục thời kỳ đầu của con trẻ. Nguyên tắc này cho rằng, những đứa trẻ khi sinh ra có khả năng tiềm tàng là 100 độ, nếu ngay từ khi sinh ra, con trẻ được giáo dục khoa học thì chúng sẽ thành những người lớn có 100 độ khả năng. Nếu như giáo dục bắt đầu từ lúc 5 tuổi thì dù giáo dục cũng rất xuất sắc thì cũng chỉ thành người lớn với khả năng là 80 độ. Nếu như giáo dục bắt đầu từ lúc 10 tuổi, thì dù có giáo dục tốt hơn nữa thì cũng sẽ trở thành những người trưởng thành với khả năng là 60 độ. Như vậy có nghĩa là, giáo dục càng muộn thì mức độ thực hiện khả năng của con trẻ càng ít.

*** Không thể nói lý lẽ với con trẻ thì phải làm thế nào?**

Hỏi: Con tôi thường được 9 điểm, nếu phê bình cháu không được 10 điểm thì cháu cãi bướng có một lần được hơn 10 điểm, tôi không nói lại được cháu. Vậy tôi phải làm gì?

Đáp: Hiện nay các cháu học tiểu học đua nhau học rất ghê, mọi vị phụ huynh đều quan tâm đến thành tích học tập của con mình, nhưng bố một cậu bé thì không có đòi hỏi cao về chuyện đó, ông chỉ cần mỗi môn con thi đạt 6 điểm là được. "6 điểm làm sao được?" cậu con ngạc nhiên hỏi. Số điểm như một tảng đá đè nặng lên vai làm cậu thở không ra hơi.

"Tại sao không được 6 điểm?" Bố cậu bé liền hỏi lại, "6 điểm là đạt rồi, con xem các sản phẩm của nhà máy đạt tiêu chuẩn thì mới đưa ra thị trường tiêu thụ được. Tuy con đã đạt rồi nhưng con cũng không cần thiết phải dốc hết sức mình để tranh đoạt danh lợi. Nếu đứng thứ nhì thì lại mong đứng thứ nhất, đạt được 9 điểm thì lại muốn đạt được điểm 10. Một lần điểm 10 chưa đủ lại muốn nhiều lần đạt điểm 10. Con ơi, muốn có kiến thức đó là niềm vui lớn nhất của toàn nhân loại nhưng nếu như suốt ngày con chỉ nghĩ đến điểm thi như thế nào, thì muốn có kiến thức đã trở thành nỗi khổ tận cùng rồi hay sao?"

Nhìn lại thấy cách giáo dục của chúng ta lại biến thành một cách giáo dục không có sự sống, thiếu tình người. Muốn có kiến thức là niềm vui lớn nhất của cả đời người, nhưng con trẻ luôn cảm thấy đó là một nỗi khổ tận cùng.

Con trẻ dù có thông minh, có tri thức, có kỹ thuật nhưng thiếu trách nhiệm và khả năng tổng hợp thì sẽ không đầy đủ, kiện toàn. Từ nhỏ đến lớn,

con trẻ cần phải có những điểm khác thường ở mọi mặt, nhưng đôi khi tính trách nhiệm luôn quan trọng hơn các kỹ năng của tính tri thức. Đối với việc nhận thức mục đích giáo dục thì trong thực tế đó là cách hiểu mới về khái niệm nhân tài, đó là một cách tái nhận thức về thành công của con người. Điều này làm chúng ta nhận thức được rằng, thiên tài thực sự không đơn thuần chỉ là tài năng nổi bật của một vấn đề, mà là nâng cao toàn bộ tố chất.

Những người nổi tiếng đã có những định nghĩa khác nhau về thiên tài qua những kinh nghiệm của mình như “thiên tài là chăm chỉ”, “thiên tài là nghị lực”, “thiên tài là quên mình”...

Thử nghĩ xem, người say mê, chăm chỉ, có nghị lực, quên mình vì điều gì đó thì đó không phải là biểu hiện của thiên tài hay sao? Vì vậy, mục đích giáo dục nên là rèn luyện những tố chất để thành thiên tài, chứ không phải là những con số máy móc.

*** Làm thế nào với những đứa trẻ không bằng lòng?**

Hỏi: Con nhà tôi khi còn nhỏ rất hay nghe lời tôi, nhưng nay cháu đã lớn, mỗi lần tôi nhắc cháu học bài thì cháu lại tỏ vẻ không bằng lòng và không có chí tiến thủ. Tôi nên dạy cháu như thế nào?

Đáp: Không phải cháu không có chí tiến thủ, vấn đề chính là bố mẹ kỳ vọng quá nhiều, không sát thực tế đối với con trẻ.

Bố mẹ kỳ vọng đúng mức với con trẻ sẽ trở thành động lực để con trẻ tiến bộ, thành tài. Nhưng nếu không căn cứ vào độ tuổi, mức thông minh của con trẻ mà có những kỳ vọng quá lớn, dù con trẻ đã cố gắng rất nhiều nhưng vẫn không đạt được như mong muốn thì sẽ làm cho bố mẹ buồn. Lâu dần, màn đen sẽ bao trùm lên tâm hồn của con trẻ, ảnh hưởng sự trưởng thành của cả đời của con trẻ.

Có hai nguyên nhân gây ra hiện tượng này:

Đó là một số vị phụ huynh đã gửi gắm vào con cái mình những mong muốn, nguyện vọng mà mình chưa thực hiện được. Mỗi con người đều có những giấc mộng không trọn vẹn trong cuộc đời. Với nhiều bố mẹ thì con cái chính là hiện thân của mình, nên cần phải có trách nhiệm hoàn tất mơ ước của mình là điều đương nhiên. Như một số bố mẹ rất thích âm nhạc, thậm chí cũng có tài năng âm nhạc bẩm sinh, nhưng do nhiều nguyên nhân nên không thực hiện được ý tưởng của mình, thế là họ yêu cầu con phải học đàn, gửi gắm nguyện vọng của chính họ.

Nguyên nhân thứ hai là bố mẹ mê hư vinh, thích so bì, sĩ diện. Nhiều bố mẹ khi lên kế hoạch, mục tiêu cho con mình thì thường so sánh với những đứa trẻ

khác. Không có bố mẹ nào không yêu quý con mình. Bố mẹ trách mắng con cái, so sánh con cái mình với con nhà người khác, chẳng qua cũng là do ôm những kỳ vọng quá lớn không sát thực tế đối với con mình. Nhiều bố mẹ nói rằng làm như vậy là để con thành tài, nhưng tiềm thức của họ thì lại luôn là để thoả mãn thói hư vinh, ưa sĩ diện của mình.

Do vậy, kỳ vọng vào con cái cũng phải có mức độ. Các kết quả nghiên cứu tâm lý cho thấy, kỳ vọng quá thấp thì con trẻ sẽ mất tự tin vì cho rằng bố mẹ không kỳ vọng gì vào mình; nhưng kỳ vọng quá cao thì sẽ gây cho tâm lý của con trẻ có quá nhiều áp lực. Kỳ vọng đúng mức tức là bố mẹ và con cái cùng ngồi bàn bạc với nhau để đặt ra những mục tiêu cho con trẻ căn cứ vào khả năng và thành tích vốn có của chúng.

*** Con trẻ không có chí tiến thủ thì phải làm thế nào?**

Hỏi: Kết quả học tập của con tôi ngày càng kém, bây giờ ngay cả chí tiến thủ cháu cũng không có nữa. Nếu tôi nói thì cháu lại so sánh với những đứa bạn còn học kém hơn cháu. Tôi phải làm gì với cháu bây giờ?

Đáp: Không có chí tiến thủ? Tôi nghĩ rằng kết luận này thường là chỉ những đứa trẻ có thành tích học tập kém mà không chăm chỉ học tập. Nhưng các

bạn có kết luận như vậy về con mình thì tôi e rằng hơi sớm. Nếu như tôi nói với anh chị rằng: “Anh chị là người không có chí tiến thủ” thì phản ứng đầu tiên của anh chị sẽ là gì? Ác cảm, sau đó là phản bác. Thời gian lâu dần, người nói câu này cũng nhiều hơn làm anh chị sẽ nghi ngờ rằng: hay đó là sự thật? Ừ mà mình thực sự thật kém cỏi. Nếu như vậy thì chúng ta sẽ dồn tất cả những căn cứ chứng minh mình tồi lại thì tinh thần sẽ suy sụp, bỏ mặc tất cả và đánh mất tự tin.

Thực ra, con trẻ cũng có những đòi hỏi sâu xa, đó là muốn được thừa nhận, muốn được coi trọng, muốn được cổ vũ, muốn được quan tâm. Mỗi đứa trẻ đều khao khát có được thành tích và muốn được tin tưởng. Khi những đòi hỏi này của con trẻ được thỏa mãn thì chúng sẽ biết trân trọng và biến trân trọng thành nguồn động lực thôi thúc mình phát triển. Nhiều khi có trẻ có những hành động kỳ lạ, xấu để lôi cuốn sự chú ý của người lớn, đó chính là biểu hiện của nhu cầu này. Do vậy, nếu nói con trẻ không có chí tiến thủ tức là đã có những nhận định sai lầm vì không hiểu con trẻ.

Như vậy sẽ có hai tình huống nảy sinh:

Thứ nhất là, có thể con trẻ có chí tiến thủ nhưng do cách giáo dục không đúng. Vấn đề này bản thân con trẻ không thể giải quyết được, nên thành tích của chúng thực sự rất kém, nhưng lại không muốn bị

người khác phủ nhận. Thế là chúng tìm có bảo vệ mình. Trong trường hợp này bố mẹ cần chú ý cách nói năng khi nói chuyện với con trẻ, mình không trực tiếp mắng mỏ con cái mà hãy chuyển sang tìm cách giải quyết vấn đề. Con trẻ là những người phải chịu nhiều áp lực nhất, vì vậy bạn hãy đứng vào vị trí của con trẻ để suy nghĩ, loại bỏ tình cảm thù hận của con trẻ để chúng tin tưởng mình, cùng nhau tìm ra vấn đề để giải quyết.

Thứ hai là, con trẻ chôn giấu chí tiến thủ vào tận đáy lòng và sai lầm cho rằng mình không còn chí tiến thủ nữa.

Giáo dục ngày nay thường tập trung vào việc làm sao có thể nâng cao thành tích học tập của con trẻ, và nhầm hiểu rằng thành tích cũng có nghĩa là thành tựu. Tất nhiên, khao khát có được thành tựu là mong muốn chung của mọi người, con trẻ cũng không phải là ngoại lệ. Nhưng khi con trẻ đã phải bỏ nhiều sức lực nhưng vẫn không đạt được thành tích tốt, thì chúng sẽ bỏ mặc mọi khao khát và cố gắng của bản thân.

Tại sao tăng thêm áp lực thành tích lại làm cho thành tích kém đi? Nguyên nhân chính là áp lực càng lớn thì càng làm con trẻ cảm thấy thành công càng xa vời, lâu dần sẽ mất đi sự tin tưởng chiến thắng trong học tập, và cũng mất luôn cả niềm tin.

Các nhà tâm lý học nhi đồng cho biết, bố mẹ và thầy cô có tác dụng ảnh hưởng lớn đối với sự phát triển nhân cách và thành tích học tập của con trẻ. Nếu bố mẹ thường xuyên cổ vũ con cái, khiến con cái chủ động thể hiện vượt trội khả năng của chúng, thì sẽ giúp chúng phát huy được tiềm lực học tập, có tự tin trong học tập.

Đa số cho thấy, cảm giác tin tưởng và tự ty của con trẻ là do chịu ảnh hưởng trực tiếp từ thái độ phản ánh của cha mẹ thầy cô đối với thành tích học tập của chúng. Nếu được khen ngợi càng nhiều thì con trẻ càng tự tin, học tập càng cố gắng; ngược lại, nếu khen ngợi càng ít thì ham muốn của con trẻ cũng bị nguội lạnh và cố gắng cũng ít hơn. Con trẻ làm một việc gì đó không phải vì muốn vui thì cũng vì muốn tránh đau khổ, đến khi đau khổ hết mức thì chúng sẽ thấy chán học.

Qua một quãng thời gian ngắn ta thấy trách móc cũng có hiệu quả như khen ngợi, nhưng nếu là thời gian dài thì sức mạnh của khen ngợi chính là sức mạnh quyết định tất cả. Vì vậy cần phải khẳng định con trẻ, còn trách mắng chỉ là biện pháp trong chốc lát, chứ không được coi là vũ khí nâng cao hiệu quả học tập.

Tóm lại, trong quá trình trưởng thành của con trẻ, chúng ta nên ít kết luận mà nên có nhiều biện pháp giúp đỡ con trẻ.

*** Làm gì với những đứa trẻ hay cãi?**

Hỏi: Con tôi năm nay học lớp 6, nhiều khi tôi nói cháu cũng nghe lời, nhưng đôi lúc cháu không nghe lời mà lại còn cãi lại tôi. Nhiều khi tôi nói lý lẽ cũng không xong với cháu. Tôi nên làm gì với cháu?

Đáp: Các nhà tâm lý học cho rằng, những đứa trẻ có thể tranh luận cùng bố mẹ là những đứa sau này có tự tin và sống hoà đồng, có tính sáng tạo.

“Nghe lời”: đó là hai từ bố mẹ hay nói đối với con cái nhiều nhất. Khi con còn nhỏ, khả năng tự xử lý vấn đề kém nên con cái phải làm theo ý kiến của bố mẹ để tránh nguy hiểm. Điều này hoàn toàn đúng. Nhưng con cái dần lớn khôn, ý thức cái tôi ngày càng mạnh, khi ấy những lời dạy dỗ, quan tâm, yêu thương của bố mẹ cũng rất cần thiết. Nhưng bố mẹ không nên giáo dục con cái bằng hai từ trừu tượng “nghe lời”, tuyên truyền khái niệm trong tâm hồn con trẻ: người lớn, bố mẹ và thầy cô nói luôn luôn đúng, như vậy sẽ hạn chế mất sự phát triển tư duy độc lập của con trẻ ở mức độ nào đó, hạn chế sự phát triển hành vi độc lập của con trẻ, hơn nữa còn hạn chế sự phát triển tinh thần của con trẻ, như vậy con trẻ sẽ hình thành tính cách không rõ ràng, lệ thuộc.

Cách làm tốt nhất là không phải yêu cầu con cái nghe lời bố mẹ mà là giúp con trẻ nhận thức và cảm nhận được mình nên làm gì.

*** Con cái không nghe lời, bố mẹ không có thời gian chăm có thì phải làm thế nào?**

Hỏi: Tôi là giám đốc nên hàng ngày công việc rất bận rộn, không có thời gian và sức lực chăm sóc con cái. Con tôi mới học lớp 4 nhưng đã không chịu nghe lời vợ chồng tôi. Tôi rất chán, cả ngày đã phải chịu biết bao mệt mỏi, về nhà cháu lại hư như vậy. Xin hỏi liệu có cách nào giảm bớt áp lực căng thẳng cho tôi không?

Đáp: Tinh thần, sức lực và thời gian của con người là có hạn, cho nên giữa gia đình và sự nghiệp luôn có mâu thuẫn là điều đương nhiên. Đối với những đứa trẻ không nghe lời là vì anh không có thời gian tiếp xúc với con nhiều, nên về tâm lý chúng cảm thấy có khoảng cách với anh. Điều bây giờ anh nên làm không phải là để con trẻ phục tùng mệnh lệnh của mình một cách cứng nhắc, mà là hãy thử bước vào thế giới của con trẻ.

Trước hết cần cải thiện quan hệ cha con, hãy giành thời gian ở bên con nhiều hơn, làm những việc con trẻ thích làm để rút ngắn khoảng cách giữa hai cha con.

Ngoài ra, cũng có thể giảm bớt áp lực tâm lý bằng cách:

(1) Sắp xếp thời gian gần gũi với thiên nhiên. Vứt bỏ hết mọi chuyện phiền hà, rắc rối.

(2) Học những kiến thức mới để nâng cao trình độ.

(3) Thay đổi cách sống cũ, tập bạn bè chơi đùa vui vẻ.

(4) Nghe ca nhạc. Tập thể dục.

*** Khi nào thì bố mẹ không nên nói gì với con cái?**

Hỏi: Nhiều khi tôi thấy mình nói con cũng quá, nhưng không nói thì không chịu được. Xin cho tôi biết là bố mẹ khi nào thì không nên nói với con?

Đáp: Đa số bậc cha mẹ hiện nay luôn đặt kỳ vọng vào đứa con của mình, ngay từ khi chúng còn nhỏ. Bởi thế những khi trẻ mắc phải lỗi lầm, cha mẹ trong cơn nóng giận thường thốt ra các câu nói gây tổn thương đến tâm hồn con trẻ, làm ảnh hưởng không ít đến sự suy nghĩ và cá tính của trẻ sau này. Những câu nói được cha mẹ hay sử dụng thường là:

1. Con cái gì sao mà ngu ngốc quá !

Bé Anh con chị Hương năm nay học lớp 3, học lực khá nhưng có tính không tập trung trong học tập. Những bài học, bài làm về nhà bé Anh đều được mẹ hướng dẫn kỹ lưỡng. Thay vì chăm chú học, bé Anh hay ngó mông lung ra cửa sổ hoặc làm việc riêng nên không tiếp thu và làm bài được. Các bài học thuộc lòng, bé Anh đọc đi đọc lại mãi vẫn sai, thế là chị

Hương liền quát mắng “Đồ ngu! Có mấy dòng đọc mãi không thuộc” hay “Sao mà chậm chạp như rùa, con người ta khôn ngoan lanh lẹ, con mình lại ngu, si đần độn, khổ thân tôi quá!”

Càng mắng chửi, bé Anh càng sợ sệt, tâm trạng của bé luôn hoảng loạn, lúc nào cũng nghĩ rằng mình ngu, không khôn ngoan như các bạn.

2. Không còn nhỏ đâu nhé !

Trẻ con thường thích đồ chơi, kể cả những đứa trẻ học lớp 6, lớp 7. Nếu có món đồ chơi, cuốn truyện tranh hay, trẻ về xin tiền bố mẹ để mua, lập tức bị chặn ngay: “Có thôi đi không, đâu còn nhỏ nữa. Đồ chơi, truyện tranh đó chỉ có trẻ con lớp 1, lớp 2 mới đòi mua, mà muốn bị bạn bè trêu à, lớn rồi mà còn đòi chơi đồ chơi trẻ con?”

3. Hãy xem gương anh (hoặc bạn bè) của mày !

Những đứa trẻ mắc phải sai lầm nào đó thì bao giờ cũng bị cha mẹ so sánh với anh em hoặc bạn bè của nó ngay lập tức. Gia đình anh chị Hà có hai con trai, anh chăm chỉ, ngoan ngoãn bao nhiêu thì em lười biếng, khó dạy bấy nhiêu. Đi họp phụ huynh cho thằng anh thì anh chị Hà hãnh diện vì lời khen ngợi của giáo viên giành cho con mình trước mặt các phụ huynh khác. Ngược lại, giáo viên chủ nhiệm lớp thằng em cứ mãi than phiền về những tính xấu làm cha mẹ xấu hổ lây.

Thế là về nhà, anh chị gọi hai anh em đến. Khen ngợi thẳng anh xong, anh chị quay sang trách mắng thẳng em không tiếc lời. Nào là “Tự hào về anh mày bao nhiêu lại nhục nhã với mày bấy nhiêu!”, “Sao mày không noi gương tốt của anh mày? Từ nay về sau còn như thế nữa thì liệu hồn...” Tệ hại hơn, có bà mẹ chì chiết “Mày không lo sửa đổi, thì bao nhiêu tài sản của gia đình tao chỉ cho đứa nào học giỏi, ngoan ngoãn, còn cái thứ quậy phá đừng hòng...” Những câu nói trên vô tình làm cho trẻ nghĩ rằng mình bị phân biệt và đối xử không công bằng với anh nó. Từ đó, trẻ đâm ra căm ghét người anh ruột. Nếu như cha mẹ không phân tích, giải thích cho trẻ bằng phương hướng khác, lời lẽ nhẹ nhàng, tế nhị hơn, thì sự căm ghét, ganh tỵ trong trẻ theo năm tháng sẽ ngày một nhiều và mức độ cũng nguy hiểm hơn, cuối cùng dẫn đến hậu quả khó mà lường được.

4. Mày có để cho tao yên không ?

Khi bạn đang lo lắng, suy nghĩ về một chuyện quan trọng nào đó thì con cái đến bên cạnh đòi hỏi bạn phải mua cho chúng món đồ này ngay lập tức. Thế là bạn quát lên “Đồ quý sú! Mày có để cho tao yên thân không? Có con làm gì để bây giờ khổ thân tôi, chẳng phút nào được yên tĩnh...”

Nếu bạn thấy được nỗi sợ hãi hiện trên gương mặt con bạn khi bị cha mẹ mắng thì bạn sẽ thay đổi ngay thái độ giận dữ bằng lời nói ngọt ngào hơn hoặc

âu yếm trẻ: “Con ngoan, hãy để cha (mẹ) được yên ổn làm việc! Bao giờ xong cha (mẹ) sẽ cùng con đi chơi nhé!” Như thế sẽ dễ chịu hơn và đứa trẻ sẽ hiểu rằng không nên quấy rầy cha (mẹ).

Tóm lại, người lớn chúng ta trong cơn giận dữ ít khi tự kìm chế những lời nói xúc phạm đến trẻ. Hãy cố gắng dùng lời nói dịu dàng dù đang nóng giận, cũng là một cách dạy dỗ trẻ chu đáo hơn.

*** Bố mẹ cần làm gì khi con trẻ đòi hỏi?**

Hỏi: Con tôi rất hay đòi mua thứ này thứ nọ. Nhiều lúc tôi cũng muốn chiều cháu cho xong, nhưng nghĩ lại làm như vậy sẽ làm hư cháu. Vậy tôi phải làm gì?

Đáp: Đa số trẻ nhỏ hay có tính đòi hỏi người lớn phải đáp ứng ngay lập tức yêu cầu: một món đồ chơi, một số tiền nào đó và phải có bằng được, chúng mới hài lòng.

Nhiều bậc cha mẹ vì cưng chiều con hoặc khi trẻ mãi cứ bám theo mè nheo, năn nỉ suốt ngày thì họ lại đồng ý yêu cầu của trẻ với ý nghĩ: tội nghiệp con, hoặc cho phát để rảnh nợ...

Đứa trẻ được đáp ứng một lần thì nhiều lần về sau trẻ sẽ dễ dàng đòi hỏi thêm với lòng tin là mình sẽ đạt được mục đích. Và tai hại hơn, nếu cha mẹ đột ngột từ chối, lập tức chúng sẽ có phản ứng ngay.

1. Không tỏ thái độ bức dọc, cáu gắt

Khi trẻ đòi hỏi không chính đáng, bạn cứ bình thản như không có việc gì xảy ra. Trẻ ở lứa tuổi từ 4 đến 6 tuổi, phần lớn thấy mẹ không ngó ngang, đồ dành... là chúng sẽ gào khóc thật to hay nằm ăn vạ, đòi mẹ đến ôm vào lòng... Hãy gây sự chú ý cho con trẻ bằng cách đọc hoặc kể một câu chuyện cổ tích... Nếu trẻ chăm chú nghe thì bạn đã làm cho con quên đi ít nhiều sự việc vừa xảy ra. Và sau cùng, bạn nên phân tích cho trẻ hiểu lý do như thế nào bạn mới không đáp ứng yêu cầu của con.

Bé Lâm là cháu nội đích tôn, nên từ ông bà, cha mẹ đến họ hàng, ai ai cũng cưng chiều. Ông bà chở đi chơi, Lâm thích đồ chơi gì chỉ cần chỉ tay vào đồ chơi đó là ông bà mua ngay. Đi với bố mẹ vào siêu thị, khi ra về ngoài hai túi hàng mua khá lớn của chị Hoàng, còn có thêm một túi đồ chơi của bé Lâm-những món đồ chơi mới nhất, trong đó có khẩu súng nhựa bắn đạn. Vài ngày sau, anh chị bị một phen hoảng hốt: trong lúc chơi đùa, bé Lâm đã chĩa súng vào mặt bạn bóp cò. Cũng may viên đạn trúng ngay má, chỉ còn chút xú là vào mắt, nguy hiểm khó lường. Thế là bé bị đòn và bị tịch thu luôn cây súng. Được chiều chuộng quen, nay bỗng dưng bị bố mẹ phạt, bé Lâm cứ khóc mãi. Bố Lâm dặn mẹ không được đồ dành, khóc chán rồi cu cậu tự nín luôn.

2. Chấn chỉnh sự đòi hỏi của trẻ

Cô bé Hương 5 tuổi dễ thương, xinh xắn nhưng có tính muốn gì được nấy. Thấy bạn học có con gấu hát nhạc rất đẹp, về bé Hương đòi mẹ mua bằng được. Thương con, chị Lan đi khắp tiệm bán đồ chơi hỏi mua những không tiệm nào có cả. Họ bảo con gấu đó là hàng nước ngoài, chưa nhập vào nước ta. Thấy con cứ mãi đòi, chị Lan giải thích và hứa bao giờ có hàng này, mẹ sẽ mua ngay. Về sau thấy đòi con gấu hát đi nữa cũng vô ích vì không có hàng, nên bé Hương không bao giờ nhắc lại việc đó nữa.

3. Đừng trả lời đòi co

Lại có những bà mẹ thích lặp đi lặp lại những lời nói với trẻ, mỗi khi có câu chuyện gì đó thì họ đem luôn việc trên ra dạy nhिễn trẻ làm trẻ dễ bị tổn thương. Hãy nói với con những câu nói ngắn gọn nhưng là mệnh lệnh hoặc nêu lý do vì sao "mẹ không thể mua cho con món ấy được" bằng thái độ kiên quyết, dứt khoát sẽ làm trẻ vâng lời hơn là cứ mãi đòi co với trẻ.

*** Làm gì khi con bị lạc?**

Hỏi: Hôm trước chị bạn tôi đi chơi để lạc mất con mãi mới tìm thấy. Liệu có biện pháp gì để xử lý vấn đề này không?

Đáp: Điều này vẫn thường xảy ra đối với các bậc phụ huynh có con nhỏ. Chúng ta thường nghĩ mình luôn cẩn thận để mắt trông bé, nhưng chỉ một phút

sơ sẩy cũng đủ để lạc mất bé. Nếu điều đó xảy ra thì hãy làm theo từng bước sau để có thể tìm được bé nhanh nhất.

1. Hãy bình tĩnh

Thực hiện điều này không phải dễ. Nhưng trong lúc rối loạn, bạn càng mất bình tĩnh bao nhiêu thì càng làm chậm việc tìm kiếm bấy nhiêu. Chỉ nên gửi con cho người đáng tin cậy như anh chị em lớn của bé hay người bạn thân cận và có trách nhiệm.

2. Hãy gọi to tên bé

Lúc bị lạc, bé có thể vẫn còn ở khu vực bạn đứng, nhưng không nhìn thấy bạn. Hãy gọi thật to tên của bé để bé nghe thấy và nhận ra hướng bạn đứng ở đâu.

3. Hãy nhờ ngay sự giúp đỡ của những người xung quanh

Bạn hãy trình bày với người phụ trách khu vực và cả những người gần nơi mà lần cuối cùng bạn nhìn thấy bé. Vì họ là những người nắm vững được địa hình và có kinh nghiệm trong việc tìm kiếm.

4. Hãy nhờ sự giúp đỡ của các phương tiện thông tin

Nếu con bạn bị lạc trong siêu thị hay trong nhà sách, hoặc thậm chí ở ngoài chợ thì bạn hãy nhớ ngay tới các phương tiện thông tin đại chúng như micro

hay loa phóng thanh để kêu tên bé và qua đó nhờ mọi người để ý giúp bạn.

Bạn cần cung cấp cho người giúp đỡ các thông tin cần thiết về con mình.

5. Hãy chủ động tìm kiếm

Bạn hoàn toàn không thể chờ đợi một đứa trẻ quay trở lại nếu nó đã bị lạc. Hãy chủ động lần theo những dấu vết cũ của con bạn tại nơi lần cuối cùng bạn bên bé, ngay khi phát hiện lạc mất bé. Nhất là kiểm tra kỹ những dấu hiệu nguy hiểm gần khu vực đó như hồ nước, cầu thang máy...

6. Hãy báo công an

Đây là phương án cuối cùng nếu bạn không thể tìm thấy bé. Hãy gọi điện yêu cầu giúp đỡ sau khi đã cung cấp cho công an các thông tin về tên tuổi và hình dáng của bé cũng như địa điểm nơi bé vừa bị lạc.

Tuy nhiên, phòng bệnh luôn tốt hơn chữa bệnh. Sau đây là một số kỹ năng bạn cần biết để bảo vệ bé khỏi đi lạc và những điểm bạn cần biết nếu bé bị lạc.

Thứ nhất, bạn phải nhớ chính xác bé mặc quần áo màu gì, có điểm gì đặc biệt.

Thứ hai, hãy luôn mang theo một tấm hình chụp mới nhất của bé.

Thứ ba, bạn phải miêu tả được những đặc điểm cơ bản của bé như chiều cao, cân nặng, màu tóc kèm theo những đặc điểm của bé như cái bốt, đôi khuyên tai hoặc bộ quần áo mà bé mặc. Và bạn phải nhớ lại những điểm thay đổi của con mình trong thời gian 6 tháng trở lại đây.

Thứ tư, đây là điều quan trọng hơn cả: Hãy luôn dạy cho bé thuộc những thông tin cần thiết về bản thân và gia đình như: bé tên gì, ở đâu, con ai hay số điện thoại nhà là số mấy... Tốt nhất là luôn để vào trong đôi giày hay khâu vào quần áo của bé một mẩu giấy ghi đầy đủ những thông tin trên. Tuy nhiên, bạn phải lưu ý là để mảnh giấy ở vị trí mà kẻ gian không tìm thấy được dễ dàng, vì nếu không nó sẽ trở thành con dao hai lưỡi: kẻ gian có thể tống tiền bạn.

Thứ năm, trong mọi trường hợp, bạn nên cho con bạn biết bạn đang ở đâu.

Các bậc phụ huynh hãy luôn cảnh giác và cẩn thận trong việc trông giữ con mình để tránh những điều đáng tiếc có thể xảy ra.

*** Tuổi thần tiên**

Hỏi: Con tôi mới bước vào tuổi dậy thì nên nhiều khi tôi cũng không biết mình cần phải dạy dỗ cháu như thế nào. Hãy cho tôi biết tôi phải làm gì?

Đáp: Bước vào tuổi dậy thì, trẻ luôn muốn khẳng định mình. Cũng chính từ đây, bắt đầu có những rắc rối cho các em về vấn đề tâm sinh lý. Các bậc cha mẹ không thể làm ngơ trước vấn đề này.

1. Nói cho trẻ biết về các vấn đề tâm sinh lý

Khi bước vào tuổi dậy thì, chính là lúc mà các bậc cha mẹ cần gần gũi con cái mình hơn đặc biệt là những trẻ em gái. Thường xuyên đưa chúng đi kiểm tra sức khỏe xem có những bất thường gì hay không để có hướng giải quyết đúng đắn. Một điều cần thiết mà các bậc cha mẹ cần làm, đó là chuẩn bị những kiến thức về tâm sinh lý của từng lứa tuổi và giới tính để hướng dẫn, giải thích cụ thể cho chúng biết và hiểu. Đừng để chúng tự mày mò khám phá bí mật của riêng mình.

2. Hãy quan tâm đến con bạn hơn

Trò chuyện là một biện pháp tốt nhất để biết con bạn cần gì ở bạn để kịp thời động viên, an ủi hay khơi dậy lòng hào hứng cũng như tìm hiểu nguyên nhân dẫn trẻ đi đến thất bại. Đây là biện pháp tốt nhất giúp rút ngắn khoảng cách giữa bố mẹ và con cái. Có một điều bạn đừng bao giờ làm, đó là hạ thấp, bác bỏ ý kiến hay bắt chúng phải chiều theo ý kiến của riêng mình.

3. Hãy cho trẻ "lớn lên" một chút

Tự lập là cách tốt nhất để trẻ cảm thấy tự tin vào chính mình hơn. Cha mẹ nên tạo nhiều cơ hội để chúng thử sức vào từng công việc cụ thể. Sau mỗi lần như vậy nếu chúng hoàn thành công việc tốt thì nên kịp thời động viên khuyến khích, còn thất bại thì cần giúp trẻ tìm ra nguyên nhân và cách khắc phục khó khăn. Đừng chê bai, xúc phạm hay sỉ nhục con trẻ. Điều này sẽ làm nhụt tinh thần trẻ khiến chúng cảm thấy mất tự tin vào chính mình.

4. Đừng bắt trẻ phải theo quy tắc nhất quán

Ở lứa tuổi này trẻ đã có định hướng cho riêng mình, trẻ bắt đầu ý thức được việc gì mình cần làm và không nên làm. Chính vì vậy cha mẹ không nên quá ép buộc trẻ phải theo một khuôn mẫu và quy tắc nhất định. Hãy cho trẻ tự quyết định một số công việc của mình nhưng dưới sự giám sát, theo dõi của cha mẹ. Trong gia đình hoặc cha hoặc mẹ không nên có tính gia trưởng hay phong kiến. Đó chính là tù ngục giam lỏng trẻ trong đời sống tinh thần.

5. Cha mẹ là tấm gương cho con trẻ

Chúng ta không thể dạy trẻ thành con người tốt được nếu chúng ta không làm gương cho chúng noi theo. Bởi vì cha mẹ chính là những người đầu tiên có ảnh hưởng lớn nhất trong đời sống tinh thần của con trẻ. Trẻ sẽ nghĩ thế nào nếu thấy cha mẹ chúng thường xuyên cãi vã, xích mích trước mặt chúng.

Đừng vì những mâu thuẫn nhỏ nhất của cha mẹ mà để trẻ phải thất vọng, mặc cảm với bạn bè cùng lứa. Tình yêu thương, trách nhiệm của cha mẹ và một gia đình hạnh phúc chính là điểm tựa vững chắc để trẻ tự tin bước vào đời và tương lai.

*** Bé đã là người lớn**

Hỏi: Tôi thấy con tôi mới học lớp 6 nhưng có vẻ rất người lớn, làm việc gì cũng tốt. Nhiều khi tôi muốn khen cháu nhưng lại không dám nói vì sợ cháu sẽ kiêu ngạo, thoả mãn. Vậy thì tôi nên làm gì?

Đáp: Đứa trẻ không tự nhiên có ngay lòng tự trọng, tự tin. Lớn lên, trẻ dần dần có được ý niệm về điều đó khi những người thân biểu thị sự tán thành, quý mến khi đạt được những kết quả tốt đẹp trong học tập, chơi thể thao hay trong những việc làm có ích cho gia đình, bạn bè và xã hội.

Vậy nên bày tỏ sự tán thành, quý mến đối với con ở những khía cạnh chủ yếu nào?

Đương nhiên có thể giúp con về nhiều mặt, song để giúp hình thành nhân cách của con, nên chú ý đến những khía cạnh sau đây:

- Sự trung thực

"Mẹ hài lòng khi thấy con đã nhận lỗi là đã lấy tiền của mẹ. Khi cần tiền, con xin mẹ, không được tự ý mở tủ lấy tiền. Ở đời quý nhất là sự trung thực".

- *Biết quan tâm đến người khác*

"Con cho bạn chơi cùng đồ chơi. Như vậy là rất tốt. Không ai ưa người ích kỷ".

- *Tinh thần trách nhiệm*

"Mẹ đi vắng mà con không quên cho mèo ăn, không quên phơi quần áo. Mẹ vui thấy con sống có trách nhiệm."

Để đứa trẻ có lòng tự tin, các phụ huynh cần chú ý:

- *Chớ đòi hỏi con phải có những sở thích giống cha mẹ*

Thấy con thích môn văn mà không thích môn toán như mình thích hồi còn đi học, người cha chê con: "Người không thích Toán không phải là người thông minh" và bắt con khi lên cấp III phải học khối A. Không tôn trọng sở thích và năng khiếu của con trẻ là điều tối kỵ.

- *Chớ đòi hỏi con phải giỏi hơn thiên hạ*

Thấy con chỉ là học sinh khá, không phải là học sinh xuất sắc trong lớp thì dè bủ. Đó cũng là điều tối kỵ. Lẽ ra nên động viên "Con học khá đấy. Nếu con trở thành học sinh xuất sắc thì cha mẹ sẽ vui hơn và có phần thưởng cho con".

- Quan tâm đến sở thích trong vui chơi của đứa trẻ và chú ý khuyến khích nó

Cháu T lúc nào cũng mê đồ chơi là các kiểu xe lửa và hay tìm các hình xe lửa rồi cắt dán lên tường. Nó phân biệt được cả năm sản xuất từng loại xe... Đứa trẻ có sự ham mê như vậy là rất tốt, nên khuyến khích. Lớn lên biết đâu trẻ sẽ trở thành một kỹ sư cơ khí giỏi.

- Vui vẻ để đứa trẻ chủ động làm điều này điều khác trong sinh hoạt hàng ngày

Mua một đầu máy video về, hãy cùng con xem bản hướng dẫn sử dụng, để cho con kiểm tra điện thế gài sẵn trong máy, cắm điện, cho băng vào máy, nối dây từ đầu video vào máy thu hình... Người cha quan sát đứa trẻ làm các thao tác đó cho đến khi máy chạy tốt và khen sao nó rành như vậy. Đó là một cách để hình thành lòng tự tin của con trẻ.

*** Những nhà văn... tý hon**

Hỏi: Dạo này tôi thấy cháu rất hay bịa chuyện, nói dối. Tôi đã uốn nắn cháu nhiều nhưng đâu vẫn vào' đấy. Hãy cho tôi một lời khuyên?

Đáp: Con trẻ bịa chuyện chưa hẳn đã là vì muốn lừa dối bố mẹ. Tất nhiên, đó là những câu chuyện tự trẻ sáng tác từ A đến Z nhưng kể cứ như là thật và điều đó khiến bạn lo ngại. Đầu óc đứa trẻ còn chông

chênh giữa thực tế và tưởng tượng. Vào khoảng 3-4 tuổi, đó là thời kỳ trẻ kể những câu chuyện huyền hoặc. Những điều này chẳng liên quan gì đến lời nói dối. Vai trò của người lớn chúng ta là giúp trẻ phân biệt đâu là sự thật.

1. Vì sao trẻ thích hư cấu

Có một cậu bé 4 tuổi đi học về kể lại với mẹ như sau: "Mẹ biết không, mẹ của bạn con bị chết vì bệnh nặng. Ngày mai người ta sẽ làm lễ mai táng." Khi gặp cô hiệu trưởng để hỏi thêm thông tin về người mẹ ấy thì mới biết rằng hoàn toàn không có chuyện đó. Bà kể: "Thằng bé nói chắc chắn đến nỗi tôi cũng tin theo. Tôi thực sự không hiểu chuyện gì xảy ra trong đầu nó ngày hôm đó."

Từng câu chuyện kể của trẻ sẽ cho chúng ta chìa khoá giải mã. Cần phải hiểu rằng câu chuyện kể còn là dấu hiệu của một sự thật không thể nói khác đi được. Đứa trẻ phản ánh sự thật "của nó" vào thời điểm đó. Chính người lớn chúng ta phải tìm cách giải mã những gì ẩn đằng sau câu chuyện kể.

2. Trẻ muốn gì khi kể chuyện không thật

Để thoát khỏi những ràng buộc trong cuộc sống hàng ngày, nhiều trẻ bịa ra những câu chuyện trong đó mình là "người hùng", bởi vì chúng nhanh chóng hiểu được tác động của những câu chuyện này đến người nghe. Những giờ nghỉ giải lao ở lớp học là dịp

để trẻ tuôn ra những chiến công tưởng tượng nhằm thu hút sự chú ý của bạn bè. Một cậu bé đi học về kể rằng trường học bị cháy và cậu bé đã giúp lính cứu hoả dập tắt đám cháy. Cha của bé đã cười, và khi biết rằng không ai tin mình, cậu bé đã bật khóc nức nở. Các chuyên gia tâm lý giải thích "Ngay cả khi bịa chuyện để thu hút sự chú ý của chúng ta, con trẻ đã thật sự đắm mình trong những câu chuyện của mình và tin những điều mình đã kể".

3. *Thái độ của cha mẹ*

Vậy cha mẹ phải phản ứng như thế nào trước những câu chuyện này? Trước tiên, bạn đừng bị kịch hoá tình huống. Để biết sự thật mà con trẻ muốn thể hiện, chúng ta phải nghe nó "dối" như thế nào. Sẽ rất sai lầm khi bạn la mắng hoặc trừng phạt trẻ. Nếu những câu từ đó có "dối" đi nữa thì cũng xuất phát từ một cảm giác thật của con trẻ. Tốt nhất là tìm hiểu sự thật mà trẻ diễn tả qua những câu chuyện kể.

Bạn đừng đánh giá đạo đức trẻ là như thế này thế nọ, nhưng cũng đừng để trẻ kể huyền thuyên mà không phản ứng. Ai cũng biết rằng không nói tức là đồng ý. Vì vậy, công việc của chúng ta là phải giúp trẻ phân biệt giữa thực tế và tưởng tượng. Hãy đối thoại với trẻ khi bạn nghi ngờ tính xác thực của câu chuyện và khuyến khích trẻ tiếp tục kể nhiều hơn. Khi đó, bạn có thể xác định những câu từ có cùng một ý nghĩa với cả hai người hay không. Hãy chọn

phản ứng hóm hỉnh để chứng tỏ rằng bạn không bị lừa mà không làm căng thẳng tình hình. Khi một đứa trẻ dính đầy sô cô la trên người mà khẳng định rằng chính con đã cho chó ăn cái bánh (!?), thì bạn có thể trả lời kèm theo nụ cười "Con có chắc không? Có phải đó là con chó nhỏ mặc quần màu vàng áo màu xanh hơi giống con phải không?".

Theo các chuyên gia tâm lý, cách tốt nhất để phân biệt thật - giả là hãy nói thật với con.

MỤC LỤC

Chương 1: Giáo dục theo kiểu phương Đông	6
* Vai trò của người cha trong việc giáo dục con cái	6
1. Hơi ấm của người cha:	6
2. Tác hại của hình ảnh người cha chưa tốt:	7
* Con hư tại mẹ...?	8
* Thử phân tích sự trưởng thành của một nghiên cứu sinh trẻ tuổi, tàn tật	12
* Mỗi đứa trẻ ra đời cần được khen ngợi	21
* Khen ngợi là một trạng thái tâm lý	25
* Phát triển tiềm năng và thiên chất của con trẻ	29
* Phát triển tiềm năng của con trẻ nên làm theo những bước sau	32
1. Niềm tin:	32
2. Quan sát:	32
3. Cơ hội tốt:	33
4. Rèn luyện:	33
5. Khuyến khích:	34
6. So sánh tích cực:	38
Các bạn nên có những so sánh tích cực như sau	39
1. So sánh đồng loại:	39
2. So sánh đan xen:	40
* Rèn luyện tính tự trọng của con trẻ	41
* Nên trò chuyện, trao đổi với con cái như thế nào?	43
* Chuyện... học ăn	248
* Biện pháp giáo dục	50
1. Yêu thương, bảo vệ con cái	50
2. Bố mẹ ép buộc, chi phối con cái	52

3. <i>Bố mẹ giáo dục theo kiểu thô lỗ</i>	54
4. <i>Giáo dục con trẻ theo kiểu thả nổi, bỏ mặc</i>	55
5. <i>Giáo dục theo kiểu không quan tâm</i>	56
6. <i>Giáo dục theo kiểu tổng hợp</i>	57
* <i>Thế giới của con trẻ</i>	58
* <i>Đặc trưng tâm lý của con trẻ trong các giai đoạn</i>	68
1. <i>Giai đoạn thứ nhất: Từ 0 đến 1 tuổi</i>	68
2. <i>Giai đoạn thứ hai: Từ 2 đến 3 tuổi</i>	69
3. <i>Giai đoạn thứ ba: Từ 4 đến 5 tuổi</i>	70
4. <i>Giai đoạn thứ tư: Từ 6 đến 11 tuổi</i>	71
5. <i>Giai đoạn thứ năm: Từ 12 đến 21 tuổi</i>	72
* <i>Những biện pháp giao lưu có hiệu quả giữa bố mẹ và con cái</i>	73
1. <i>Giao lưu theo cách tư duy</i>	74
2. <i>Liên hệ tư duy bằng cách tận dụng câu hỏi lại</i>	75
3. <i>Giáo dục chuyển dần từ giảng bài hệ thống sang nghiên cứu tìm hiểu</i>	75
4. <i>Tiến hành giao lưu theo như hứng thú</i>	41
5. <i>Có một số bố mẹ nói: biện pháp nêu trên không thực dụng, có thể áp dụng được với những đứa trẻ khác, nhưng với con chúng tôi thì không được, cháu nó có tính hướng nội, không thể giao lưu cùng ai</i>	82
6. <i>Một số biện pháp trao đổi, giao lưu với con trẻ</i>	84
* <i>Bố mẹ nên ít</i>	84
* <i>Cũng như vậy, trong quá trình giao lưu, trao đổi với con trẻ, bố mẹ nên nhiều</i>	86
* <i>Những từ ngữ nên dùng hàng ngày khi giao tiếp với con trẻ</i>	95

* Biện pháp khuyến khích con trẻ	98
1. Biện pháp khuyến khích.....	98
2. Nguyên nhân khuyến khích	101
3. Khuyến khích ngoài ý muốn	102
4. Khuyến khích quá trình hành động của con trẻ chứ không phải là kết quả hành động.....	102
5. Khuyến khích chuyển đổi vị trí một cách cẩn thận.....	103
* Phương pháp phê bình	104
Chương 2: Hãy để con trẻ thành thiên tài theo "biện pháp giáo dục theo nhu cầu"	111
* Hiểu nhu cầu của con trẻ, để giúp con trẻ tạo dựng được chí hướng sát với thực tế.....	112
* Hãy để cho con trẻ có cơ hội thực hiện cái tôi.....	116
* Hãy giúp con trẻ lên kế hoạch cho tương lai và xây dựng mục tiêu học tập	117
* Hãy làm cho con trẻ yêu thích học tập.....	119
* Hãy để con trẻ tràn đầy ý chí chiến đấu tiến lên phía trước.....	121
* Hãy làm cho con trẻ dốc toàn sức lực vào làm việc.....	124
* Hãy để con trẻ phát huy ưu thế và học cách làm việc theo quy luật.....	125
* Hãy cho con trẻ hiểu quá trình học tập quan trọng hơn kết quả học tập rất nhiều	128
* Hãy để cho con trẻ của chúng ta sống kiên cường hơn	130
* Hãy xây dựng cho con tấm gương học tập	133
Chương 3: Biện pháp giáo dục tinh thần.....	136
* Phân tích con trẻ và bố mẹ có vấn đề	137
1. Trước hết là phải thử sức	145

2. Giúp con trẻ tạo dựng nhân cách lành mạnh tức là để chúng tích lũy, cảm nhận được kinh nghiệm qua sự từng trải	146
3. Dẫn dắt nâng cao khả năng làm lụng thực tế của con trẻ.....	147
4. Chú ý giúp con trẻ xây dựng lòng tự tin.....	148
5. Rèn luyện cho con trẻ có tính cách tự ái, tự tôn.....	149
* Thời cơ giáo dục.....	153
* Giáo dục tinh thần tức là giáo dục theo kiểu thể nghiệm	162
Chương 4: Giải đáp một số câu hỏi liên quan đến việc dạy dỗ con trẻ.	165
* Làm thế nào để rèn cho con trẻ có tính kiên nhẫn.....	165
* Chúng ta phải làm gì khi con cái tức giận	167
* Làm thế nào khi con trẻ học lệch môn.....	169
* Phải làm thế nào khi con trẻ không chịu sửa tật cũ	170
* Chúng ta phải làm gì khi con trẻ không nghe lời	172
* Đối phó với những đứa trẻ có "khuyh hướng bạo lực" như thế nào?	174
* Phải làm gì khi con trẻ luôn tự cho là mình đúng?.....	175
* Phải làm gì khi con trẻ làm bài tập lâu?	178
* Rèn luyện tư duy hình tượng của con trẻ như thế nào?	180
* Rèn luyện tính tích cực và chủ động của con cái như thế nào?.....	181
* Phải làm gì khi bố mẹ có những ý kiến khác nhau trong việc dạy bảo con cái?	183
* Làm thế nào để rèn cho con trẻ có tính dũng cảm	186
* Làm thế nào khi con trẻ thích một đứa trẻ khác giới?	187
* Phải làm thế nào khi con cái yêu sớm?.....	189
* Bố mẹ nên tro chuyện, trao đổi với con trẻ như thế nào?.....	190
* Con cái nên học ngoại ngữ như thế nào?	193
* Làm thế nào để sửa tật "kén ăn" của con trẻ?	193
* Làm thế nào để sửa tật qua loa, đại khái của con trẻ	195
* Làm thế nào để rèn luyện hứng thú học tập của con trẻ.....	196
* Khi lên lớp con trẻ không tập trung nghe giảng thì phải làm thế nào?	198
* Làm thế nào để trao đổi, trò chuyện cùng con cái	200

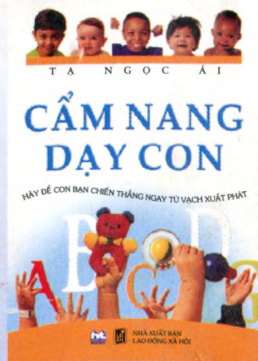
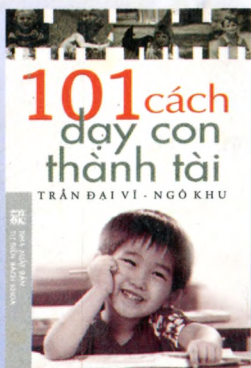
* Làm thế nào để con, trẻ làm việc chúng nên làm rồi sau đó mới làm việc chúng thích làm.....	201
* Cổ vũ và đánh giá con trẻ như thế nào?	203
* Những đứa trẻ dốt cũng có thể giỏi giang không?	205
* Phải trả lời những câu hỏi khó của trẻ ra sao?	206
* Làm thế nào để rèn cho con trẻ có hứng thú học môn văn	207
* Khi con trẻ cố tình quấy nhiễu bố mẹ phải làm thế nào?	208
* Phải làm thế nào khi con trẻ kiêu ngạo, tự mãn?	209
* Con trẻ thích trò chơi điện tử thì phải làm thế nào?	210
* Làm thế nào để con trẻ vượt trội với những đứa trẻ khác trong một số lĩnh vực nào đó?	211
* Phải làm thế nào khi con trẻ nghịch ngợm.....	212
* Cần cẩn thận khi cho con cái "nhảy cóc lớp"	213
* Có nên rèn luyện khả năng kỹ thuật của con trẻ?	214
* Làm thế nào để xử lý tâm lý chống đối của con trẻ?	215
* Con trẻ không vui vì mất đồ chơi thì phải làm thế nào?	218
* Tại sao trẻ em hay đập phá đồ chơi?	219
* Vợ chồng không dám cãi nhau trước mặt con vì cách dạy bảo con khác nhau	223
* Người lớn làm sai có nên xin lỗi con trẻ không?	224
* Chơi cùng con cái như thế nào?	225
* Tại sao trẻ học gì cũng chậm chạp?	226
* Có nên để trẻ lớn lên tự nhiên	229
* Không thể nói lý lẽ với con trẻ thì phải làm thế nào?	231
* Làm thế nào với những đứa trẻ không bằng lòng?	233
* Con trẻ không có chí tiến thủ thì phải làm thế nào?	235
* Làm gì với những đứa trẻ hay cãi?	238
* Con cái không nghe lời, bố mẹ không có thời gian chăm có thì phải làm thế nào?	239
* Khi nào thì bố mẹ không nên nói gì với con cái.....	240
1. Con cái gì sao mà ngu ngốc quá !	241
2. Không còn nhỏ đâu nhé !	241
3. Hãy xem gương anh (hoặc bạn bè) của mày!	242
4. Mày có để cho tao yên không.....	243
* Bố mẹ cần làm gì khi con trẻ đòi hỏi?	244

1. Không tỏ thái độ bức dọc, cáu gắt	244
2. Chấn chỉnh sự đòi hỏi của trẻ	245
3. Đừng trả lời đôi co	246
* Làm gì khi con bị lạc?	246
1. Hãy bình tĩnh	246
2. Hãy gọi to tên bé	247
3. Hãy nhờ ngay sự giúp đỡ của những người xung quanh	247
4. Hãy nhờ sự giúp đỡ của các phương tiện thông tin	247
5. Hãy chủ động tìm kiếm	247
6. Hãy báo công an	248
* Tuổi thần tiên	249
1. Nói cho trẻ biết về các vấn đề tâm sinh lí	249
2. Hãy quan tâm đến con bạn hơn	250
3. Hãy cho trẻ "lớn lên" một chút	250
4. Đừng bắt trẻ phải theo quy tắc nhất quán	250
5. Cha mẹ là tấm gương cho con trẻ	251
* Bé đã là người lớn	251
* Những nhà văn... tỷ hon	254
1. Vì sao trẻ thích hư cấu	254
2. Trẻ muốn gì khi kể chuyện không thật	255
3. Thái độ của cha mẹ	255

Yêu con là bản tính của bố mẹ, nhưng yêu con như thế nào mới gọi là yêu thực sự?

Chúng tôi nghĩ rằng, để con lớn lên tự nhiên, cảm nhận được hạnh phúc trong cuộc sống đó mới là tình yêu đích thực. Muốn thay đổi số phận của con trẻ trước hết cần phải học cách giáo dục con trẻ sống lành mạnh. Với con trẻ bạn luôn là tấm gương.

Trang sách nhỏ, Giá trị lớn

NHÀ SÁCH HUƠNG THỦY

73 ngõ Giếng, Đông Các, Ô Chợ Dừa, Đống Đa, Hà Nội.

ĐT: 04.8569432 Fax: 04.8569433

E: nhasachhuongthuy@fpt.vn W: www.huongthuybooks.com.vn

101 cách dạy con thành tài

8 935077 022087

Giá: 30.000 đồng